

Teataja

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

62. aastakäik

14. juuni 2019

Sisukord

I Seadusandlikud aktid

MÄÄRUSED

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/941, 5. juuni 2019, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ⁽¹⁾ 1
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/942, 5. juuni 2019, millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet⁽¹⁾ 22
- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/943, 5. juuni 2019, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu⁽¹⁾ 54

DIREKTIIVID

- ★ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/944, 5. juuni 2019, elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL⁽¹⁾ 125

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2019/941,

5. juuni 2019,

mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu elektrienergia sektor on põhjalikult muutumas, mida iseloomustavad suurem turgude detsentraliseeritus suurema arvu osalejatega, taastuvenergia suure osakaal ja paremini ühendatud süsteemid. Seetõttu kavandatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/943 ⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/944 ⁽⁵⁾ ajakohastada õigusraamistikku, millega reguleeritakse liidu elektrienergia siseturgu, et tagada turgude ja võrkude optimaalne toimimine ettevõtjate ja liidu kodanike huvides. Käesoleva määruse eesmärk on aidata viia ellu energialiidu eesmärged, mille lahutamatuks osaks on energiapoliitika, solidaarsus, usaldus ja kaugelevaatav kliimapoliitika.
- (2) Hästi toimivad turud ja süsteemid koos piisavate elektriühendustega on varustuskindluse tagamise parim vahend. Kuid isegi siis, kui turud ja süsteemid toimivad hästi ja on omavahel ühendatud, ei saa välistada elektrikriisi ohtu loodusõnnetuste, näiteks äärmuslike ilmastikutingimuste, pahatahtlike rünnakute või kütuse vähesuse tõttu. Elektrikriiside tagajärjed ulatuvad sageli üle riigipiiride. Ka siis, kui selline kriis tekib lokaalselt, võib selle mõju kiiresti levida üle piiri. Teatavad äärmuslikud tingimused, näiteks külmalaine, kuumalaine või küberrünne, võivad mõjutada samaaegselt mitut piirkonda.

⁽¹⁾ ELT C 288, 31.8.2017, lk 91.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 79.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. mai 2019. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 54).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 125).

- (3) Omavahel seotud elektriturgude ja -süsteemide korral ei saa elektrikriisi ennetust ja ohjamist käsitada üksnes liikmesriikide ülesandena. Paremini tuleks ära kasutada piirkondlikust koostööst tulenevad võimalused tõhusamate ja vähem kulukate meetmete võtmiseks. Vaja on ühtset normatiivset raamistikku ja paremini kooskõlastatud menetlusi, et liikmesriigid ja muud osalised saaksid suurema liikmesriikide vahelise solidaarsuse, usalduse ja läbipaistvuse vaimus teha tulemuslikku piiriülest koostööd.
- (4) Vajalikud meetmed, mida liikmesriigid peavad võtma, et tagada üldine elektrivarustuskindlus, on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2005/89/EÜ⁽⁶⁾. Kõnealuse direktiivi sätted on suures osas asendatud hilisemate õigusaktidega, eelkõige selles osas, mis käsitleb elektriturgude tegevuse korraldamist piisava võimsuse olemasolu eesmärgil, põhivõrguettevõtjate koostööd seoses süsteemi stabiilsuse tagamisega ja vajaliku taristu olemasolu tagamist. Käesolevas määruses käsitletakse kitsamalt elektrikriisi ennetamist ja ohjamist elektrisektoris.
- (5) Üksikasjalikud eeskirjad põhivõrguettevõtjatele ja teistele asjaomastele huvirühmadele selle kohta, kuidas nad peaksid tegutsema ja tegema koostööd, et tagada süsteemi talitluskindlus, on sätestatud komisjoni määrustes (EL) 2017/1485⁽⁷⁾ ja (EL) 2017/2196⁽⁸⁾. Kõnealused tehnilised eeskirjad peaksid tagama enamiku elektrialaste vahejuhtumite tulemusliku käsitlemise käitamistasandil. Käesolevas määruses keskendutakse elektrikriisidele, millel on laiem ulatus ja mõju. Selles sätestatakse, mida peaksid liikmesriigid selliste kriiside ennetamiseks tegema ja milliseid meetmeid võtma, kui süsteemi käidueeskirjadest enam ei piisa. Kuid isegi elektrikriisi puhul tuleks süsteemi käidueeskirja siiski endiselt täielikult järgida ning käesolev määrus peaks olema kooskõlas määrusega (EL) 2017/2196.
- (6) Käesoleva määrusega kehtestatakse ühtne normatiivne raamistik selle kohta, kuidas ennetada elektrikriise ning kuidas nendeks valmistuda ja neid ohjata, tagatakse suurem läbipaistvus ettevalmistusjärgus ja kriisi ajal ning koordineeritud ja tulemuslik meetmete võtmine. See eeldab liikmesriikidelt solidaarset koostööd piirkondade tasandil ja vajaduse korral kahepoolset. Samuti luuakse sellega raamistik, mis võimaldab teha liidus tulemuslikku elektrienergia varustuskindluse järelevalvet elektrivaldkonna koordineerimise rühma kaudu, mis loodi komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsusega⁽⁹⁾ foorumina, kus vahetada teavet ja edendada liikmesriikide vahelist koostööd, eelkõige elektrienergia varustuskindluse valdkonnas. Liikmesriikide koostöö ja järelevalveraamistik on ette nähtud selleks, et saavutada parem ohuvalmidus väiksemate kuludega. Käesolev määrus peaks tugevdama ka elektrienergia siseturgu, suurendades usaldust ja kindlustunnet liikmesriikides ning välistades riigi sobimatu sekkumise elektrikriisi korral, hoides eelkõige ära põhjendamatu piiriüleste tarnete ja piirkonnaülese ülekandevõimsuse kärpimise ning vähendades seeläbi ohtu, et mõju võiks naaberliikmesriike kahjustades üle kanduda.
- (7) Võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse üldeeskirjad on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2016/1148⁽¹⁰⁾, samas kui küberturvalisuse erisätteid töötatakse välja võrgueeskirja kaudu, nagu on sätestatud määruses (EL) 2019/943. Käesoleva määrusega täiendatakse direktiivi (EL) 2016/1148, tagades, et küberintsidendid määratletakse nõuetekohaselt ohuna ja selliste ohtudega arvestamise meetmed kajastatakse ohuvalmiduskavades.
- (8) Nõukogu direktiivis 2008/114/EÜ⁽¹¹⁾ on sätestatud menetlus, mille eesmärk on muuta veelgi turvalisemaks Euroopa kindlaksmääratud elutähtsad taristud, sealhulgas teatavad elektritaristud. Direktiiv 2008/114/EÜ ja käesolev määrus aitavad luua liidu energiajulgeoleku terviklikku käsitust.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta direktiiv 2005/89/EÜ elektrienergia varustuskindluse ja infrastruktuuriinvesteeringute kohta (ELT L 33, 4.2.2006, lk 22).

⁽⁷⁾ Komisjoni 2. augusti 2017. aasta määrus (EL) 2017/1485, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri (ELT L 220, 25.8.2017, lk 1).

⁽⁸⁾ Komisjoni 24. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2196, millega kehtestatakse elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskiri (ELT L 312, 28.11.2017, lk 54).

⁽⁹⁾ Komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsus elektrivaldkonna koordineerimise rühma moodustamise kohta (ELT C 353, 17.11.2012, lk 2).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/1148 meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infosüsteemide turvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (ELT L 194, 19.7.2016, lk 1).

⁽¹¹⁾ Nõukogu 8. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/114/EÜ Euroopa elutähtsate infrastruktuuride identifitseerimise ja määramise ning nende kaitse parandamise vajaduse hindamise kohta (ELT L 345, 23.12.2008, lk 75).

- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses nr 1313/2013/EL⁽¹²⁾ on sätestatud, et liikmesriigid peavad arendama ohuhindamist riigi ja asjakohasel piirkondlikul tasandil iga kolme aasta järel ning töötama riigi või asjakohasel piirkondlikul tasandil välja suurõnnetuste ohu ohjamise kavad ja neid täiustama. Käesolevas määruses sätestatud spetsiifilise ohu ennetamine, ohuvalmidus ja meetmete kavandamine peaksid olema kooskõlas otsuse nr 1313/2013/EL kohaste laiahaardelisemate mitut ohtu hõlmavate riiklike ohuhinnangutega.
- (10) Elektrivarustuskindluse oma territooriumil peavad tagama liikmesriigid, kuid elektrivarustuskindlus on ka komisjoni ja muude liidu tasandi osaliste ühine ülesanne, vastavalt nende tegevusvaldkondadele ja pädevusele. Elektrivarustuskindluseks on vaja tõhusat koostööd liikmesriikide, liidu institutsioonide, organite, asutuste ja ametite ning asjaomaste huvirühmade vahel. Vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklitele 31 ja 40 täidavad turvalise, usaldusväärse ja tõhusa elektrisüsteemi tagamisel kesksel ülesannet jaotusvõrguettevõtjad ja põhivõrguettevõtjad. Elektrivarustuskindluse tagamises ja kontrollimises on neile direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 59 pandud ülesannete raames tähtis roll ka reguleerivatel asutustel ja muudel asjaomastel riiklikel asutustel. Liikmesriigid peaksid määrama oma ainsaks pädevaks riiklikuks või reguleerivaks asutuseks olemasoleva või uue üksuse, et tagada kõikide osalejate läbipaistev ja kaasav osalemine, ohuvalmiduskavade tõhus ettevalmistamine ja nõuetekohane rakendamine, samuti hõlbustada elektrikriiside ennetamist ja järelhindamist ning sellega seotud teabevahetust.
- (11) Elektrikriiside ennetamise ja ohjamise ühine käsitlus eeldab, et liikmesriikidel on ühine arusaam sellest, mida elektrikriis endast kujutab. Käesolev määrus peaks eelkõige hõlbustama liikmesriikide vahelist koordineerimist sellise olukorra tuvastamiseks, kus valitseb potentsiaalne oht, et on tekkinud või tekib märkimisväärne elektripuudus või suutmatus tarbijaid elektriga varustada. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E) ja liikmesriigid peaksid vastavalt määrama kindlaks konkreetsed piirkonna ja riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumid. Selline käsitlus peaks aitama tagada, et hõlmatud on kõik võimalikud kriisiolukorrad, võttes arvesse piirkondlikku ja riiklikku eripära, näiteks võrgu topograafiat, elektrienergia allikate jaotust, tootmis- ja tarbimismahutu ning elanikkonna hajutatust.
- (12) Elektrikriiside ennetamise ja ohjamise ühine käsitlus eeldab samuti seda, et liikmesriigid kasutaksid elektrivarustuskindluse ohtude väljaselgitamiseks ühesuguseid meetodeid ja määratlusi ning suudaksid tulemuslikult võrrelda, kuidas neil ja nende naabritel selles valdkonnas läheb. Käesolevas määruses on liidu elektrivarustuskindluse järelevalve jaoks määratletud kaks näitajat: eeldatavasti mittetarnitav energia väljendatuna gigavatt-tundides aasta kohta ja võimsusvajaku ootus tundides aasta kohta. Neid näitajaid kasutatakse Euroopa ressursside piisavuse hindamisel, mida teeb ENTSO-E kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 23. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm peaks tegema nendele näitajatele tuginedes korrapäraselt elektrivarustuskindluse järelevalvet. Euroopa energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööamet (ACER) peaks neid näitajaid samuti kasutama, kui ta kajastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/942⁽¹³⁾ artikli 15 kohaselt oma iga-aastases elektrituru järelevalve aruandes liikmesriikide elektrivarustuskindluse valdkonna tulemuslikkust.
- (13) Sidususe tagamiseks ohuhinnangutes viisil, mis loob liikmesriikide vahel usalduse elektrikriisi olukorras, on vaja ühetaolist käsitlust kriisistsenaariumide väljaselgitamiseks. Seetõttu peaks ENTSO-E pärast asjaomaste huvirühmadega konsulteerimist välja töötama ühise ohtude kindlakstegemise meetoodika ja seda ajakohastama, tehes seda koos ACERi ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad. ENTSO-E peaks tegema meetoodika kohta ettepaneku ja ACER peaks selle heaks kiitma. Elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga konsulteerides võtab ACER tööühma seisukohti võimalikult suurel määral arvesse. Olulise uue teabe saamisel peaks ENTSO-E riskihindamise ühist meetoodikat ajakohastama.
- (14) Ühtse meetoodika järgi peaks ENTSO-E korrapäraselt koostama ja ajakohastama piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariume ning selgitama välja iga piirkonna kõige suuremad ohud, näiteks äärmuslikud ilmaolud,

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsus nr 1313/2013/EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L 347, 20.12.2013, lk 924).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/942, millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 22).

loodusõnnetused, kütuse vähesus ja pahatahtlikud ründed. Kui kaalutakse gaasitarnete katkemise ohu kriisistse-naariumi, tuleks tarnete katkemist hinnata Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (ENTSOG) väljatöötatud tarne- või taristuhäire stsenaariumite järgi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1938⁽¹⁴⁾ artiklile 7. ENTSO-E-l peaks olema võimalik delegeerida piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgimisega seotud ülesanded määruse (EL) 2019/943 artikli 35 kohaselt asutatud piirkondlikele koordineerimiskeskustele. Delegeeritud ülesandeid tuleks täita ENTSO-E järelevalve all. Liikmesriigid peaksid piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide alusel koostama oma riikliku elektrikriisi stsenaariumi ja ajakohastama seda reeglina iga nelja aasta järel. Need stsenaariumid peaksid olema aluseks ohuvalmiduskavadele. Ohtude kindlakstegemisel riigi tasandil peaksid liikmesriigid kirjeldama ohtusid, mis võiksid tekkida seoses elektrivarustuskindluse jaoks vajaliku taristu omandiõigusega, ning nägema ette meetmed, mida sel juhul tuleks võtta, näiteks üldiste või sektoripõhiste investeeringute sõelumist käsitlevad õigusaktid, teatavate aktsionäride erioigused, ning selgitama, miks nad peavad neid meetmeid vajalikuks ja proportsionaalseks.

- (15) Kriisistse-naariumide väljaselgitamise ning ennetavate, ettevalmistavate ja leevendavate meetmete väljatöötamise piirkondlik käsitlus peaks andma meetmete mõjususe ja ressursside optimaalse kasutamise suhtes olulisi eeliseid. Lisaks tagab kooskõlastatud ja eelnevalt kokku lepitud varustuskindluse tagamise käsitlus üheaegses elektrikriisis ühtse reageerimise ja vähendab ohtu, et üksnes riiklikel kaalutlustel võetavatest meetmetest tulenev kahjulik mõju avaldub naaberliikmesriikides. Seetõttu nõutakse käesolevas määruses liikmesriikide vahelist koostööd piirkondade tasandil.
- (16) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid täitma neile määruse (EL) 2019/943 kohaselt antud piirkondliku tähtsusega ülesandeid. Et tagada nende ülesannete tulemuslik täitmine ja tihe koostöö asjaomaste riiklike asutustega ulatuslike elektrisünteeside ennetamisel ja nende mõju leevendamisel, peaks käesoleva määrusega ettenähtud piirkondlik koostöö põhinema tehnilisel tasandil kasutatavatel piirkondliku koostöö struktuuridel, nimelt liikmesriikide rühmadel, kellel on ühine piirkondlik koordineerimiskeskus. Piirkondlike koordineerimiskeskuste geograafilised piirkonnad on seega piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamise ja riskihinnangu te jaoks olulised. Liikmesriikidel peaks siiski olema võimalus moodustada piirkondades allrühmi koostööks konkreetsete piirkondlike meetmete vallas või teha koostööd olemasolevate piirkondlike koostööfoorumite pinnal, sest suutlikkus anda elektrikriisi korral vastastikku abi on hädavajalik. See on nii seetõttu, et mitte kõik suurema piirkonna liikmesriigid ei pruugi olla elektrikriisi olukorras võimelised teisele liikmesriigile elektrienergiat andma. Seepärast ei ole vaja, et kõik piirkonna liikmesriigid sõlmiksid konkreetsete piirkondlike meetmete kohta piirkondlike kokkuleppeid. Kõnealuseid lepinguid peaksid sõlmima hoopis liikmesriigid, kellel on tehniline suutlikkus teistele abi pakkuda.
- (17) Määrusega (EL) 2019/943 nähakse ette, et Euroopa ressursside piisavuse hindamisel keskpikas kuni pikas perspektiivis (alates ühest kuni kümne aastani) kasutatakse ühtset metoodikat, tagamaks et liikmesriikide otsused võimalike investeerimisvajaduste kohta tehtaks läbipaistvalt ja ühiste põhimõtete alusel. Euroopa ressursside piisavuse hindamisel on teistsugune eesmärk kui lühiajalise piisavuse hindamisel, mida kasutatakse selleks, et avastada võimalikke lühiajalisi piisavusprobleeme, mis on seotud lühikeste ajavahemikega, näiteks hooajalise piisavuse hindamine (kuueks eelseisvaks kuuks), ning järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva piisavuse hindamine. Seoses lühiajaliste hinnangutega on vaja ühtset käsitlust, kuidas võimalikke piisavusprobleeme avastada. Piisavuse hinnangud talve ja suve kohta peaks tegema ENTSO-E, et hoiatada liikmesriike ja põhivõrguettevõtjaid järgmise kuue kuu elektrivarustuskindlusega seotud ohtudest. Pärast huvirühmadega konsulteerimist ning koostöös ACERi ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad, peaks ENTSO-E piisavuse hindamise parandamiseks välja töötama ühtse tõenäosusmetoodika. ENTSO-E peaks tegema ettepaneku tõenäosusmetoodika ja selle ajakohastamise kohta ACERile ja ACER peaks ettepaneku ja metoodika ajakohastatud versioonid heaks kiitma. Elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga konsulteerides peab ACER selle rühma väljendatud seisukohti võimalikult suurel määral arvesse võtma. ENTSO-E peaks metoodikat olulise uue teabe saamisel ajakohastama. ENTSO-E-l peaks olema võimalik delegeerida hooajalise piisavuse hindamisega seotud ülesanded piirkondlikele koordineerimiskeskustele, kuid delegeeritud ülesandeid tuleks täita ENTSO-E järelevalve all.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1).

- (18) Põhivõrguettevõtjad peaksid kasutama hooajalise piisavuse hindamise metoodikat igasuguste muude lühiajaliste ohtude hindamiseks, näiteks järgmise nädala või vähemalt järgmise päeva tootmise piisavuse hindamiseks, nagu on sätestatud määruses (EL) 2017/1485.
- (19) Elektririiside ennetamise ja ohjamise ühtse käsituse tagamiseks peaks iga liikmesriigi pädev asutus koostama piirkonna ja riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumide põhjal ohuvalmiduskava. Pädevad asutused peaksid konsulteerima selliste huvirühmade või huvirühmade esindajatega, kes on elektrikriisi ennetamisel ja lahendamisel olulised, nagu tootjate esindajad, nende ametiliidud või jaotusvõrguettevõtjad. Selleks peaksid pädevad asutused otsustama, milline on asjakohane konsulteerimise kord. Ohuvalmiduskavas tuleks kirjeldada tulemuslikke, proportsionaalseid ja mittediskrimineerivaid meetmeid, mida rakendatakse kõikide väljaselgitatud elektrikriisi stsenaariumide korral. Arvesse tuleks võtta pakkumis- ja nõudluspoolsete kavandatavate meetmete keskkonnamõju. Kava peaks tagama eelkõige nende tingimuste läbipaistvuse, mille korral elektrikriisi leevendamiseks saab võtta mitteturupõhiseid meetmeid. Kõik kavandatud mitteturupõhised meetmed peaksid olema kooskõlas käesoleva määruse sätetega. Ohuvalmiduskava tuleks avalikustada, tagades samal ajal tundliku teabe konfidentsiaalsuse.
- (20) Ohuvalmiduskavas tuleks näha ette riiklikud, piirkondlikud ja vajaduse korral kahepoolsete meetmed. Piirkondlikud meetmed ja, kui see on asjakohane, kahepoolsete meetmed on vajalikud eelkõige juhul, kui üheaegse elektrikriisi korral on vaja kooskõlastatud ja eelnevalt kokkulepitud käsitust, et tagada ühtne reageerimine ja vähendada kahjuliku mõju ülekandumist naaberriikidesse. Selleks peaksid pädevad asutused enne ohuvalmiduskava vastuvõtmist konsulteerima asjaomaste liikmesriikide pädevate asutustega. Asjaomased liikmesriigid on need, kelle puhul võib üksteise elektrisüsteemile avalduda kahjulik ülekanduv mõju või muu mõju, olenemata sellest, kas need liikmesriigid asuvad samas piirkonnas või on otse omavahel ühendatud. Kavas tuleks arvesse võtta asjakohaseid siseriiklikke asjaolusid, sealhulgas olukorda äärepoolseimates piirkondades Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 349 tähenduses ja mõnes üliväikeses eraldatud võrgus, mis võib olla riigisiseste põhivõrkudega ühendamata. Sellega seoses peaksid liikmesriigid tegema asjakohased järeldused, sealhulgas seoses käesoleva määruse sätetega, mis käsitlevad elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist piirkondade tasandil ning ohuvalmiduskavades ettenähtud piirkondlike ja kahepoolsete meetmeid, aga ka abi andmist. Kavas tuleks selgelt määratleda pädevate asutuste ülesanded ja vastutus. Riiklikes meetmetes tuleks võtta täielikult arvesse kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolsete meetmeid ning igati ära kasutada piirkondlikust koostööst tekkivaid võimalusi. Kava peaks olema oma olemuselt tehniline ja funktsionaalne ning selle eesmärk peaks olema elektrikriisi tekke ja süvenemise takistamine ning kriisi mõju leevendamine.
- (21) Ohuvalmiduskava tuleks korrapäraselt ajakohastada. Selleks et kava oleks ajakohane ja mõjus, peaksid iga piirkonna liikmesriikide pädevad asutused korraldama selle sobivuse kontrollimiseks koostöös põhivõrguettevõtjate ja teiste asjaomaste huvirühmadega iga kahe aasta järel simulatsioone.
- (22) Käesoleva määrusega ette nähtud vormi eesmärk on hõlbustada kavade koostamist, võimaldades lisada liikmesriigi kohta lisateavet. Vormi eesmärk on ka hõlbustada konsulteerimist asjaomase piirkonna teiste liikmesriikidega ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga. Konsulteerimisega piirkonnas ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmas tuleks tagada, et ühes liikmesriigis või piirkonnas võetavad meetmed ei ohustaks elektrivarustuskindlust teistes liikmesriikides ja piirkondades.
- (23) Tähtis on soodustada liikmesriikide vahelist suhtlust ja omavahelist teavitamist, kui neil on konkreetset, tõsiselt võetavat ja usaldusväärset teavet, et võib tekkida elektrikriis. Sellisel juhul peaksid asjaomased liikmesriigid ilma põhjendamatu viivitusega teavitama komisjoni, naaberliikmesriike ja elektrivaldkonna koordineerimise rühma eelkõige elektritarnete halvenemise põhjustest ja sellest, milliseid meetmeid on kavas võtta elektrikriisi ennetamiseks ja kas on vaja paluda abi teistelt liikmesriikidelt.

- (24) Elektri kriisi korral on oluline teabe vahetus, et tegevus oleks kooskõlastatud ja abi sihipärane. Käesoleva määruse kohaselt peab pädev asutus seega ilma põhjendamatu viivitusega teavitama piirkonna liikmesriike, naaberliikmesriike ja komisjoni, kui tekib elektrikriis. Samuti peaks pädev asutus andma teavet kriisi põhjuste ning selle leevendamiseks kavandatud ja võetud meetmete kohta ning selle kohta, kas võib tekkida vajadus küsida abi teistelt liikmesriikidelt. Kui selline abi läheb elektrivarustuskindluse piiridest välja, kohaldatakse õigusraamistikuna liidu kodanikukaitse mehhanismi.
- (25) Elektrikriisi korral peaksid liikmesriigid tegema solidaarselt koostööd. Lisaks sellele üldreeglile tuleks tagada, et elektrikriisi korral pakuvad liikmesriigid üksteisele abi. Selline abi peaks põhinema ohuvalmiduskavades esitatud eelnevalt kokkulepitud kooskõlastatud meetmetel. Käesoleva määrusega antakse liikmesriikidele ulatuslik kaalutusõigus nimetatud kooskõlastatud meetmete sisu ja seega ka oma pakutava abi sisu kokkuleppimisel. Liikmesriigid ise otsustavad ja lepivad kooskõlastatud meetmed kokku, võttes arvesse nõudlust ja pakkumist. Samas tagatakse käesoleva määrusega, et kokkulepitud abi eesmärgil tarnitakse elektrit koordineeritult. Liikmesriigid peaksid leppima kokku tehnilise, õigus- ja finantskorra, mis on vajalik kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete rakendamiseks. Tehnilises korras peaksid liikmesriigid märkima tarnitava elektri maksimumkoguse, mida tuleks uuesti hinnata elektrienergia tarnimise tehnilise teostatavuse alusel siis, kui elektrikriisi ajal abi palutakse. Liikmesriigid peaksid seejärel võtma kõik vajalikud meetmed, et kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolsete meetmeid ning tehnilist, õigus- ja finantskorda rakendada.
- (26) Leppides kokku kooskõlastatud meetmeid ning tehnilist, õigus- ja finantskorda ning muid abi andmist käsitlevaid rakendussätteid, peaksid liikmesriigid võtma arvesse sotsiaalseid ja majanduslikke tegureid, sealhulgas liidu kodanike julgeolekut, ning proportsionaalsust. Liikmesriigid peaksid jagama parimaid kogemusi ja kasutama arutelukohana elektrivaldkonna koordineerimise rühma, et selgitada välja olemasolevad abivõimalused, eelkõige seoses kooskõlastatud meetmete ning vajaliku tehnilise, õigus- ja finantskorraga, sealhulgas võimalused õiglaseks hüvitamiseks. Komisjon võib piirkondlike ja kahepoolsete kooskõlastatud meetmete ettevalmistamist hõlbustada.
- (27) Liikmesriigid peaksid käesolevas määruses ettenähtud liikmesriikide vahel kokkulepitud vastastikuse abi eest maksma õiglast hüvitist, mille nad omavahel kokku lepivad. Käesolevas määruses ei ühtlustata sellise liikmesriikide vahelise õiglase hüvitise kõiki aspekte. Liikmesriigid peaksid seetõttu omavahelise õiglase hüvitise suhtes kokku leppima enne abi andmist. Abi taotlev liikmesriik peaks maksma abi andvale liikmesriigile õiglast hüvitist viivitamata või tagama õiglase hüvitise viivitamata maksmise. Komisjon peaks andma õiglase hüvitise põhielementide ning tehnilise, õigus- ja finantskorra muude elementide kohta mittesiduvaid suuniseid.
- (28) Käesoleva määruse kohase abi andmisel rakendavad liikmesriigid liidu õigust ning on seetõttu kohustatud järgima liidu õigusega tagatud põhiõigusi. Selline abi, mis sõltub muu hulgas liikmesriikide vahel kokku lepitud meetmetest, võib seega tekitada liikmesriigi jaoks kohustuse maksta hüvitist neile, keda tema meetmed mõjutavad. Seepärast peaksid liikmesriigid vajaduse korral tagama, et oleksid kehtestatud riiklikud hüvitamisreeglid, mis on kooskõlas liidu õigusega, eelkõige põhiõigustega. Lisaks peaks abi saav liikmesriik kandma lõpuks kõik mõistlikud kulud, mida teine liikmesriik seoses selliste siseriiklike hüvitamiseeskirjade kohase abi osutamisega kannab.
- (29) Elektrikriisi korral tuleks abi anda ka siis, kui liikmesriigid ei ole kooskõlastatud meetmete ning tehnilise, õigus- ja finantskorra suhtes, mis on nõutavad vastavalt käesoleva määruse abi käsitlevatele sätetele, veel kokku leppinud. Et sellises olukorras oleks kooskõlas käesoleva määrusega võimalik abi anda, peaksid liikmesriigid leppima kokku ajutistes meetmetes ja ajutises korras, mis asendavad puuduvaid kooskõlastatud meetmeid ning puuduvat tehnilist, õigus- ja finantskorda.
- (30) Käesoleva määrusega kehtestatakse liikmesriikide vaheline abimehhanism vahendina, mille abil elektrikriisi liidus ennetada või leevendada. Komisjon peaks seetõttu abimehhanismi läbi vaatama, võttes arvesse selle toimimisel saadud kogemusi, millest oleks edaspidi kasu, ja tegema vajaduse korral ettepanekuid selle muutmiseks.

- (31) Käesolev määrus peaks võimaldama elektriüheviivõttjatel ja -tarbijatel elektrikriisi korral võimalikult kaua tugineda turumehhanismidele, mis on sätestatud määruses (EL) 2019/943 ja direktiivis (EL) 2019/944. Ka elektrikriisi korral tuleb järgida siseturu toimimise ja süsteemi käitamise eeskirju. Nende eeskirjade alla kuuluvad määruse (EL) 2017/1485 artikli 22 lõike 1 punkt i ja määruse (EL) 2017/2196 artikkel 35, mis reguleerivad tarnete piiramist, piirkonnaülese võimsuse piiramist võimsuse jaotamise eesmärgil või kavandatud tarnete piiramist. See tähendab, et mitteturupõhiseid meetmeid, nagu sunniviisiline tarbimise lahtiühendamine ja täiendavate tarnete lisamine tingimustel, mis ei vasta normaalsele turu toimimisele, tuleks kasutada üksnes viimase abinõuna, kui kõik turu pakutavad võimalused on ammendatud. Seega tuleks tarbimine sunniviisiliselt lahti ühendada üksnes siis, kui kõik vabatahtliku lahtiühendamise võimalused on ammendatud. Kõik mitteturupõhised meetmed peaksid olema vajalikud, proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja ajutised.
- (32) Elektrikriisijärgse läbipaistvuse tagamiseks peaks elektrikriisi välja kuulutanud pädev asutus tegema kriisi ja selle tagajärgede järelhindamise. Hindamises tuleks muu hulgas võtta arvesse võetud meetmete tulemuslikkust ja proportsionaalsust ning nende majanduslikku kulu. See peaks hõlmama ka piiriüleseid kaalutlusi, näiteks meetmete mõju teistele liikmesriikidele ning seda, kui palju abi sai nendelt liikmesriik, kes elektrikriisi välja kuulutas.
- (33) Läbipaistvuskohustusega tuleks tagada, et kõik meetmed, mida võetakse elektrikriisi ennetamiseks ja ohjamiseks, vastaksid sisetureeskirjadele ning koostöö- ja solidaarsuspõhimõtetele, mis on energialiidu aluseks.
- (34) Käesoleva määrusega tugevdatakse elektrivaldkonna koordineerimise rühma rolli. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm peaks täitma ülesandeid, mis on seotud piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamise meetodika väljatöötamise, lühiajalise ja hooajalise piisavuse hindamise ning ohuvalmiduskavade koostamisega, ja tal peaks olema oluline roll järelevalves selle üle, milline on liikmesriikide tulemuslikkus elektrivarustuskindluse tagamisel, samuti peaks ta selle alusel töötama välja parimad tavad.
- (35) Elektrikriis võib levida väljapoole liidu piire energiaühenduse osalisriikide territooriumile. Energiaühenduse asutamislepingu osalisena peaks liit edendama selle lepingu muutmist, et luua integreeritud turg ja ühtne õigusruum, pakkudes selleks asjakohast ja stabiilset õigusraamistikku. Tõhusa kriisiohje tagamiseks peaks liit tegema energiaühenduse osalisriikidega tihedat koostööd elektrikriiside ennetamisel, nendeks valmistumisel ja nende ohjamisel.
- (36) Kui komisjon, ACER, elektrivaldkonna koordineerimise rühm, ENTSO-E, liikmesriigid ning nende pädevad ja reguleerivad asutused või muud organid, üksused ja isikud saavad käesoleva määruse kohaselt konfidentsiaalset teavet, peaksid nad tagama selle teabe konfidentsiaalsuse. Selleks tuleks konfidentsiaalse teabe suhtes kohaldada liidu ja siseriiklike eeskirju konfidentsiaalse teabe ja protsesside käsitlemise kohta.
- (37) Kuna käesoleva määruse eesmärki, milleks on tagada liidus ohuvalmidus kõige tõhusamalt ja tulemuslikumalt, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (38) Ainus liikmesriik, kes ei ole otseselt ühendatud muu liikmesriigi võrguga, on praegu Küpros. Seoses käesoleva määruse teatavate sätetega tuleks täpsustada, et seni, kuni selline olukord püsib, ei kohaldata Küprose suhtes sätteid, mis käsitlevad piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist, ohuvalmiduskavades ettenähtud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete lisamist ning abi andmist. Küprost ja teisi asjaomaseid liikmesriike innustatakse komisjoni toel töötama välja alternatiivseid meetmeid ja menetlusi osutatud sätetega hõlmatud valdkondades, tingimusel et sellised alternatiivsed meetmed ja menetlused ei mõjuta käesoleva määruse tulemuslikku kohaldamist teistes liikmesriikides.

(39) Direktiiv 2005/89/EÜ tuleks tunnistada kehtetuks,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

Üldsätted

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesolevas määruses sätestatakse õigusnormid liikmesriikide vahelise koostöö kohta elektrikriiside solidaarseks ja läbipaistvaks ennetamiseks, kriisivalmiduseks ja kriiside ohjamiseks, võttes igakülselt arvesse konkurentsivõimelise elektrienergia siseturu nõudeid.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „elektrivarustuskindlus“ – elektrisüsteemi võime tagada elektri tarnimine tarbijatele asjaomaste liikmesriikide määratletud sooritustasemel;
- 2) „põhivõrguettevõtja“ – põhivõrguettevõtja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 35 määratletud tähenduses;
- 3) „jaotamine“ – jaotamine direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 28 määratletud tähenduses;
- 4) „piiriülene voog“ – piiriülene voog määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 3 määratletud tähenduses;
- 5) „võõndiülene võimsus“ – ühendatud võrgu võime tegeleda pakkumisvõõndite vahelise energia edastamisega;
- 6) „tarbija“ – tarbija direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 1 määratletud tähenduses;
- 7) „jaotusvõrguettevõtja“ – jaotusvõrguettevõtja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 29 määratletud tähenduses;
- 8) „elektritootmine“ – elektritootmine direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 37 määratletud tähenduses;
- 9) „elektrikriis“ – tekkinud või tekkida võib ähvardav olukord, kus on märkimisväärne elektripuudus, nii nagu liikmesriigid seda on määratlenud ja oma ohuvalmiduskavades kirjeldanud, või olukord, kus elektrit ei ole võimalik klientidele tarnida;
- 10) „üheaegne elektrikriis“ – elektrikriis, mis mõjutab üheaegselt mitut liikmesriiki;
- 11) „pädev asutus“ – artikli 3 kohaselt liikmesriigi määratud riiklik valitsusasutus või riiklik reguleeriv asutus;
- 12) „reguleerivad asutused“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 57 lõikes 1 osutatud reguleerivad asutused;
- 13) „kriisikoordinaator“ – isik, isikute rühm, asjaomaste riiklike elektrikriisijuhtide toimkond või institutsioon, kelle ülesanne on olla kontaktpunkt ja kooskõlastada elektrikriisi ajal teabevahetust;
- 14) „mitteturupõhine meede“ – iga pakkumis- või nõudluspoolne meede, mille eesmärk on leevendada elektrikriisi ja mis kaldub kõrvale turul kehtivatest reeglitest või ärikokkulepetest;

- 15) „tootja“ – tootja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 38 määratletud tähenduses;
- 16) „piirkond“ – rühm liikmesriike, mille põhivõrguettevõtjatel on üks ja sama piirkondlik koordineerimiskeskus, millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artiklis 36;
- 17) „allrühm“ – piirkonnas asuv liikmesriikide rühm, millel on tehniline suutlikkus pakkuda üksteisele artikli 15 kohaselt abi;
- 18) „varajane hoiatus“ – konkreetse, tõsiseltvõetava ja usaldusväärse teabe andmine, et võib toimuda sündmus, mille tagajärjel halveneb elektritarnete olukord tõenäoliselt märkimisväärselt ja mis toob tõenäoliselt kaasa elektrikriisi;
- 19) „edastamine“ – edastamine direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 34 määratletud tähenduses;
- 20) „elektriettevõtja“ – elektriettevõtja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 57 määratletud tähenduses;
- 21) „võimsuse jaotamine“ – võõndiülese võimsuse eraldamine;
- 22) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ – taastuvatest energiaallikatest toodetud energia või taastuvenergia direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 31 määratletud tähenduses.

Artikkel 3

Pädev asutus

1. Niipea kui võimalik ja hiljemalt 5. jaanuariks 2020 määrab iga liikmesriik ühe riikliku või reguleeriva asutuse oma pädevaks asutuseks. Pädevad asutused vastutavad käesolevas määruses sätestatud ülesannete täitmise eest ja teevad omavahel nende täitmiseks koostööd. Kuni pädevat asutust pole määratud, täidavad pädeva asutuse käesoleva määruse kohaseid ülesandeid vajaduse korral elektrivarustuskindluse eest vastutavad riiklikud üksused.
2. Iga liikmesriik teatab komisjonile ja elektrivaldkonna koordineerimise rühmale viivitamata oma löike 1 kohaselt määratud pädevate asutuste nimed ja kontaktandmed ja kõik nendes tehtavad muudatused ning avalikustab need.
3. Liikmesriigid võivad lubada pädevatel asutustel delegeerida käesolevas määruses sätestatud ohuvalmiduse kavandamise ja ohu ohjamisega seotud operatiivülesandeid muudele asutustele. Delegeeritud ülesandeid täidetakse pädeva asutuse järelevalve all ja need täpsustatakse artikli 11 lõike 1 punkti b kohaselt ohuvalmiduskavas.

II PEATÜKK

Riskihindamine

Artikkel 4

Elektrivarustuskindluse ohtude hindamine

Iga pädev asutus tagab, et kõiki asjakohaseid ohtusid, mis on seotud elektrivarustuskindlusega, hinnatakse kooskõlas õigusnormidega, mis on sätestatud käesolevas määruses ning määruse (EL) 2019/943 IV peatükis. Selles küsimuses teevad nad vajaduse korral koostööd põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, reguleerivate asutuste, ENTSO-E, piirkondlike koordineerimiskeskuste ja muude asjakohaste sidusrühmadega.

Artikkel 5

Piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramise meetodika

1. Hiljemalt 5. jaanuariks 2020 esitab ENTSO-E ACERile ettepaneku meetodika kohta, mille järgi selgitada välja kõige asjakohasemad piirkondliku elektrikriisi stsenaariumid.

2. Kavandatud meetodika järgi selgitatakse välja elektrikriisi stsenaariumid seoses süsteemi piisavuse, süsteemi turvalisuse ja kütusega varustatusega, võttes arvesse vähemalt järgmisi ohtusid:
  - a) haruldased ja äärmuslikud looduslikud ohud;
  - b) ootamatud ohud, mis on ulatuslikumad julgeolekukriteeriumist N-1, ja erandlikud häiringud;
  - c) kaasnevad ohud, sealhulgas pahatahtlike rünnete ja kütuse vähesuse tagajärjed.
3. Kavandatud meetodika peab hõlmama vähemalt järgmisi elemente:
  - a) kõigi asjakohaste piirkondlike ja riiklike oludega, sealhulgas allrühmadega arvestamine;
  - b) piiriüleste riskide vastastikune mõju ja vastastikune seos;
  - c) üheaegsete kriiside stsenaariumide simulatsioon;
  - d) ohtude järjestamine vastavalt nende mõjule ja tõenäosusele;
  - e) tundliku teabe käsitlemise põhimõtted viisil, mis tagab avalikkuse jaoks läbipaistvuse.
4. Kui seoses käesoleva artikli lõike 2 punktis c osutatud ohtude väljaselgitamisega hinnatakse gaasitarnete katkemise ohtu, kasutab ENTSO-E ENTSGi poolt vastavalt määruse (EL) 2017/1938 artiklile 7 välja töötatud maagaasi tarne- või taristuhäire stsenaariume.
5. Enne kavandatud meetodika esitamist ACERile konsulteerib ENTSO-E meetodika suhtes vähemalt piirkondlike koordineerimiskeskuste, tööstusharu ja tarbijate organisatsioonide, tootjate või nende ametiliitude, põhivõrguettevõtjate ja asjaomaste jaotusvõrguettevõtjate, pädevate asutuste, reguleerivate asutuste ja muude asjaomaste riiklike asutustega. ENTSO-E võtab konsulteerimise tulemusi asjakohaselt arvesse ja esitab need koos kavandatud meetodikaga elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosolekul.
6. Kahe kuu jooksul pärast kavandatud meetodika saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, ettepaneku heaks või muudab seda. ENTSO-E ja ACER avaldavad meetodika lõpliku variandi omaveebisaidil.
7. ENTSO-E ajakohastab ja täiustab meetodikat kooskõlas lõigetega 1–6, juhul kui teatavaks saab oluline uus teave. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad, võib soovitada ning ACER ja komisjon võivad nõuetekohaselt põhjendades nõuda, et meetodikat ajakohastataks ja täiustataks. ENTSO-E esitab muudatustega kavandi ACERile kuue kuu jooksul alates taotluse saamisest. Kahe kuu jooksul pärast kavandi saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, kavandatud muudatused heaks või muudab neid. ENTSO-E ja ACER avaldavad ajakohastatud meetodika lõpliku variandi oma.

Artikkel 6

Piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamine

1. Kuue kuu jooksul alates artikli 5 lõikes 6 määratletud meetodika heakskiitmisest selgitab ENTSO-E nimetatud meetodika alusel ning tihedas koostöös elektrivaldkonna koordineerimise rühma, piirkondlike koordineerimiskeskuste, pädevate asutuste ja reguleerivate asutustega välja iga piirkonna kõige asjakohasemad elektrikriisi stsenaariumid. Ta võib delegeerida piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamise ülesanded piirkondlikele koordineerimiskeskustele.
2. ENTSO-E esitab väljaselgitatud piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumid asjaomastele põhivõrguettevõtjatele, piirkondlikele koordineerimiskeskustele, pädevatele asutustele ja reguleerivatele asutustele ning elektrivaldkonna koordineerimise rühmale. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm võib soovitada muudatusi.
3. ENTSO-E ajakohastab piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariume iga nelja aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.

*Artikkel 7***Riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamine**

1. Pädev asutus selgitab nelja kuu jooksul pärast piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist kooskõlas artikli 6 lõikega 1 välja kõige asjakohasemad riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumid.
2. Riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamisel konsulteerib pädev asutus põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjatega, kellega konsulteerimist peab pädev asutus asjakohaseks, asjaomaste tootjate või nende ametiliitude ning reguleeriva asutusega, kui see ei ole pädev asutus.
3. Riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumid selgitatakse välja vähemalt artikli 5 lõikes 2 osutatud ohte arvestades ja need peavad olema kooskõlas piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumidega, mis on selgitatud välja artikli 6 lõike 1 kohaselt. Liikmesriigid ajakohastavad riigi tasandi elektrikriisi stsenaariume iga nelja aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.
4. Hiljemalt neli kuud pärast artikli 6 lõike 1 kohast piirkonna tasandi elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist teavitavad liikmesriigid elektrivaldkonna koordineerimise rühma ja komisjoni oma hinnangust ohtudele, mis võivad nende arvates tekkida seoses elektrivarustuskindluseks vajaliku taristu omandiõigusega, ning meetmetest, mida on võetud selliste ohtude ennetamiseks ja leevendamiseks, märkides, miks selliseid meetmeid peetakse vajalikuks ja proportsionaalseks.

*Artikkel 8***Lühiajalise ja hooajalise piisavuse hindamise meetodika**

1. Hiljemalt 5. jaanuariks 2020 esitab ENTSO-E ACERile ettepaneku hooajalise ja lühiajalise piisavuse hindamise meetodika kohta, et hinnata kuu, järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva piisavust, ning see meetodika hõlmab vähemalt järgmist:
  - a) sisendite ebakindlus, näiteks tõenäosus, et ülekandevõimsus katkeb, jõujaamas seiskub tootmine, ilm on äärmiselt halb, tarbimine kõigub, eelkõige ilmastikuoludest tingitud tippkoormuse tõttu, ning energia tootmine taastuvatest energiaallikatest kõigub;
  - b) elektrikriisi tekkimise tõenäosus;
  - c) üheaegse elektrikriisi tekkimise tõenäosus.
2. Lõikes 1 osutatud meetodikaga nähakse ette tõenäosuslik käsitlus, sealhulgas mitmed stsenaariumid, ning sellega hõlmatakse riigi, piirkonna ja liidu tasand, sealhulgas liikmesriikide vahelise ühendatuse tase ja nii palju kui võimalik ELi mittekuuluvad riigid liidu sünkroonaladel. Meetodikas võetakse arvesse iga liikmesriigi energiaspektori eripärasid, sealhulgas erilisi ilmastikutingimusi ja väliseid olusid.
3. Enne kavandatud meetodika esitamist konsulteerib ENTSO-E vähemalt piirkondlike koordineerimiskeskuste, tööstusharu ja tarbijate organisatsioonide, tootjate või nende ametiliitude, põhivõrguettevõtjate, asjaomaste jaotusvõrguettevõtjate, pädevate asutuste, reguleerivate asutuste ja muude asjaomaste riiklike asutustega. ENTSO-E võtab konsulteerimise tulemusi asjakohaselt arvesse ja esitab need koos kavandatud meetodikaga elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosolekul.
4. Kahe kuu jooksul pärast kavandatud meetodika saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, ettepaneku heaks või muudab seda. ENTSO-E ja ACER avaldavad meetodika lõpliku variandi oma veebisaidil.

5. ENTSO-E ajakohastab ja täiustab meetodikat kooskõlas lõigete 1–4, juhul kui teatavaks saab oluline uus teave. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm koosseisus, kuhu kuuluvad ainult liikmesriikide esindajad, võib soovitada ning ACER ja komisjon võivad nõuetekohaselt põhjendades nõuda, et meetodikat ajakohastataks ja täiustataks. ENTSO-E esitab muudatustega kavandi ACERile kuue kuu jooksul alates taotluse saamisest. Kahe kuu jooksul pärast kavandi saamist kiidab ACER, olles konsulteerinud elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga koosseisus, kuhu kuuluvad üksnes liikmesriikide esindajad, kavandatud muudatused heaks või muudab neid. ENTSO-E ja ACER avaldavad ajakohastatud meetodika lõpliku variandi oma veebisaidil.

Artikkel 9

Lühiajalise ja hooajalise piisavuse hindamine

1. Kõik lühiajalise piisavuse hindamised nii riiklikul, piirkondlikul kui ka liidu tasandil tehakse artikli 8 kohaselt välja töötatud meetodika alusel.
2. ENTSO-E hindab hooajalist piisavust artikli 8 kohaselt välja töötatud meetodika alusel. Talvise piisavuse hinnangu tulemused avaldab ta iga aasta 1. detsembriks ja suvise piisavuse hinnangu tulemused iga aasta 1. juuniks. ENTSO-E võib delegeerida piisavuse hindamise piirkondlikele koordineerimiskeskustele. Ta esitab piisavuse hinnangu elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosseisus ning see rühm võib vajaduse korral anda soovitusi.
3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad määruses (EL) 2017/1485 kohaseid järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva piisavushindamisi artikli 8 kohaselt heakskiidetud meetodikaga.

III PEATÜKK

Ohuvalmiduskavad

Artikkel 10

Ohuvalmiduskavade koostamine

1. Iga liikmesriigi pädev asutus koostab ohuvalmiduskava, tuginedes piirkonna ja riigi tasandi elektrikriisi stsenaariumidele, mis on välja selgitatud vastavalt artiklitele 6 ja 7, olles konsulteerinud pädeva asutuse poolt asjakohaseks peetavate jaotusvõrguettevõtjatega, põhivõrguettevõtjatega, asjaomaste tootjate või nende ametiliitudega, elektri- ja maagaasiettevõtjatega, asjaomaste organisatsioonidega, kes esindavad nii tööstuslike kui ka mittetööstuslike elektritarbijate huve, ning reguleeriva asutusega (kui see ei ole pädev asutus).
2. Ohuvalmiduskava sisaldab riiklikke, piirkondlikke ja vajaduse korral kahepoolseid meetmeid, nagu on sätestatud artiklites 11 ja 12. Vastavalt artiklile 16 peavad kõik elektrikriisi ennetamiseks, kriisiks valmistumiseks ja kriisi leevendamiseks kavandatud või võetud meetmed täielikult vastama õigusnormidele, millega reguleeritakse elektrienergia siseturgu ja süsteemi käitamist. Meetmed peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, proportsionaalsed ja mittediskrimineerivad.
3. Ohuvalmiduskava töötatakse välja kooskõlas artiklitega 11 ja 12 ning lisas esitatud vormi järgi. Vajaduse korral võivad liikmesriigid ohuvalmiduskavasse lisada täiendavat teavet.
4. Ohuvalmiduskavade järjepidevuse tagamiseks esitavad pädevad asutused enne ohuvalmiduskavade vastuvõtmist kava projekti konsulteerimiseks piirkonna asjaomaste liikmesriikide pädevatele asutustele ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, omavahel otse ühendatud liikmesriikide pädevatele asutustele, ning elektrivaldkonna koordineerimise rühmale.
5. Lõikes 4 osutatud pädevad asutused ja elektrivaldkonna koordineerimise rühm võivad anda lõike 4 kohaselt esitatud ohuvalmiduskavade projektide kohta soovitusi kuue kuu jooksul alates projekti saamisest.

6. Asjaomased pädevad asutused võtavad ohuvalmiduskavad vastu üheksa kuu jooksul pärast kava projekti esitamist, võttes arvesse lõike 4 kohase konsulteerimise tulemusi ja lõike 5 kohaselt antud soovitusi. Nad teavitavad ohuvalmiduskavast viivitamata komisjoni.

7. Pädevad asutused ja komisjon avaldavad ohuvalmiduskavad oma veebisaidil, tagades samal ajal tundliku teabe konfidentsiaalsuse, eelkõige mis puudutab pahatahtlike rünnete tagajärgede ennetamise ja leevendamise meetmeid käsitlevat teavet. Tundliku teabe konfidentsiaalsuse kaitse rajaneb põhimõtetal, mis on sätestatud artiklis 19.

8. Pädevad asutused võtavad vastu ja avaldavad oma esimesed ohuvalmiduskavad hiljemalt 5. jaanuariks 2022. Nad ajakohastavad kavasid seejärel iga nelja aasta järel või sagedamini, kui asjaolud seda nõuavad.

Artikkel 11

Ohuvalmiduskavas esitatavad siseriiklikud meetmed

1. Iga liikmesriigi ohuvalmiduskavas esitatakse kõik siseriiklikud meetmed, mis on kavandatud või mida on võetud, et ennetada artiklite 6 ja 7 kohaselt välja selgitatud elektrikriisi, selleks valmistuda ja seda leevendada. Kava sisaldab vähemalt järgmist:

- a) kokkuvõtte asjaomase liikmesriigi ja asjaomase piirkonna jaoks artiklites 6 ja 7 sätestatud korra kohaselt välja selgitatud elektrikriisi stsenaariumidest;
- b) pädeva asutuse roll ja ülesanded ning kirjeldus, missugused ülesanded (kui neid on) on delegeeritud teistele asutustele;
- c) kirjeldus riiklike meetmete kohta, mis on kavandatud artiklite 6 ja 7 kohaselt väljaselgitatud ohtude ennetamiseks või nendeks valmistumiseks;
- d) riikliku kriisikoordinaatori ja tema ülesannete määramine;
- e) elektrikriisi korral järgitav üksikasjalik töökorraldus, sh vastavad teabevahetusmehhanismid;
- f) turupõhiste meetmete osa elektrikriisiga toimetulekul, eelkõige nõudlus- ja pakkumispuhised meetmed;
- g) mitteturupõhised meetmed, mida elektrikriisi korral võetakse, ja selliste meetmete rakendamise käivitajad, tingimused ja kord, ning selgitus, kuidas need meetmed vastavad artiklis 16 sätestatud nõuetele ning piirkondlikele ja kahepoolsetele meetmetele;
- h) koormuse manuaalse vähendamise raamistik, milles määratakse kindlaks asjaolud, mille korral tuleb koormust vähendada, ning täpsustatakse seoses avaliku ohutuse ja isikliku julgeolekuga, millise kategooria elektrikasutajatel on vastavalt siseriiklikule õigusele õigus saada erikaitset võrgust lahtiühendamise eest, põhjendades sellise kaitse vajadust ning täpsustades, kuidas asjaomaste liikmesriikide põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad peavad tarbimist vähendama;
- i) mehhanismid, mida kasutatakse avalikkuse teavitamiseks elektrikriisi korral;
- j) siseriiklikud meetmed, mis on vajalikud artikli 12 kohaselt kokkulepitud piirkondlike ja vajaduse korral kahepoolsete meetmete rakendamiseks ja nende täitmise tagamiseks;
- k) teave seotud ja vajalike kavade kohta tulevase võrgu väljaarendamiseks, mis aitab väljaselgitatud elektrikriisi stsenaariumide tagajärgedega toime tulla.

2. Kõigi siseriiklike meetmete puhul võetakse täielikult arvesse piirkondlike ja vajaduse korral kahepoolseid meetmeid, milles on kokku lepitud vastavalt artiklile 12, ega seata ohtu ülekandesüsteemi talitluskindlust ega ohutust ega teiste liikmesriikide elektrivarustuskindlust.

*Artikkel 12***Ohuvalmiduskavas esitatavad piirkondlikud ja kahepoolsed meetmed**

1. Lisaks artiklis 11 loetletud meetmetele peab iga liikmesriigi ohuvalmiduskava hõlmama piirkondlikke ja asjakohasel juhul kahepoolseid meetmeid, et tagada piiriülese mõjuga kriiside nõuetekohane ennetamine ja ohjamine. Piirkondlikud meetmed lepitakse asjaomases piirkonnas kokku liikmesriikide vahel, kellel on artikli 15 kohaselt tehniline suutlikkus osutada üksteisele abi. Selleks võivad liikmesriigid luua piirkonnas ka allrühmi. Kahepoolsed meetmed lepitakse kokku liikmesriikide vahel, kes on omavahel otse ühendatud, aga ei kuulu samasse piirkonda. Liikmesriigid tagavad piirkondlike ja kahepoolsete meetmete kooskõla. Piirkondlikud ja kahepoolsed meetmed hõlmavad vähemalt järgmist:

- a) kriisikoordinaatori nimetamine, kuhu kuuluvad asjaomased riiklikud elektrikriisijuhid;
- b) teavitus- ja koostöömehhanismid;
- c) kooskõlastatud meetmed elektrikriisi mõju, sealhulgas üheaegse kriisi mõju leevendamiseks, et anda artiklis 15 osutatud abi;
- d) kavade iga-aastase või iga kahe aasta järel toimuva kontrollimise kord;
- e) artikli 16 lõike 2 kohaselt käivituvad mitteturupõhiste meetmete mehhanismid.

2. Asjaomased liikmesriigid lepivad kokku ohuvalmiduskavasse lisatavates piirkondlikes ja kahepoolsetes meetmetes, konsulteerides enne asjaomaste piirkondlike koordineerimiskeskustega. Komisjonil võib olla piirkondlike ja kahepoolseid meetmeid käsitleva kokkuleppe ettevalmistamisel abistav roll. Komisjon võib paluda, et ACER ja ENTSO-E osutaksid liikmesriikidele tehnilist abi, et aidata kokkuleppe jõuda. Pädevad asutused annavad elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga saavutatud kokkulepetest aru vähemalt kaheksa kuud enne kava vastuvõtmise või ajakohastamise tähtaega. Kui liikmesriigid ei jõua kokkuleppele, teatavad asjaomased pädevad asutused komisjonile lahkarvamuste põhjused. Sellisel juhul pakub komisjon piirkondlikes ja kahepoolsetes meetmetes kokkuleppe saavutamiseks välja meetmed, mis hõlmavad ka koostöömehhanismi.

3. Iga piirkonna liikmesriikide pädevad asutused kontrollivad asjaomaste sidusrühmade osalusel korrapäraselt ohuvalmiduskavades ette nähtud elektrikriisi ennetamise korra tulemuslikkust, sealhulgas lõike 1 punktis b osutatud mehhanisme, ning teevad iga kahe aasta järel elektrikriisi simulatsioone, kontrollides eelkõige just neid mehhanisme.

*Artikkel 13***Komisjoni hinnang ohuvalmiduskavadele**

1. Komisjon hindab ohuvalmiduskava nelja kuu jooksul pärast pädevalt asutuselt saadud teadet ohuvalmiduskava vastuvõtmise kohta, võttes nõuetekohaselt arvesse elektrivaldkonna koordineerimise rühma seisukohti.

2. Komisjon esitab pärast elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga nõupidamist mitesiduva arvamuse, milles esitatakse üksikasjalikud põhjendused, ning esitab selle pädevale asutusele koos soovitusena vaadata oma ohuvalmiduskava läbi, kui see kava:

- a) ei ole elektrikriisi stsenaariumides kindlaks tehtud ohtude leevendamiseks tulemuslik;
- b) ei ole mõne teise liikmesriigi väljaselgitatud elektrikriisi stsenaariumidega või ohuvalmiduskavaga kooskõlas;
- c) ei vasta artikli 10 lõikes 2 sätestatud nõuetele;
- d) näeb ette meetmed, mis võiksid ohustada teiste liikmesriikide elektrivarustuskindlust;
- e) moonutab põhjendamatult konkurentsi või siseturu tulemuslikku toimimist või
- f) ei ole kooskõlas käesoleva määruse või muude liidu õiguse sätetega.

3. Asjaomane pädev asutus võtab komisjoni soovitusel täielikult arvesse ja esitab kolme kuu jooksul pärast lõikes 2 osutatud komisjoni arvamuse saamist komisjonile muudetud ohuvalmiduskava või teavitab komisjoni põhjustest, miks ta soovitusetega ei nõustu.

4. Kui pädev asutus esitab komisjoni soovitusel vastuväite, võib komisjon nelja kuu jooksul pärast pädeva asutuse mittenõustumise põhjendusi kajastava teate saamist oma soovitusel tagasi võtta või korraldada küsimuse arutamiseks koosoleku, millest võtavad osa pädev asutus, ja kui komisjon seda vajalikuks peab, elektrivaldkonna koordineerimise rühm. Komisjon põhjendab üksikasjalikult kõiki ohuvalmiduskava muutmise nõudeid. Kui asjaomase pädeva asutuse lõplik seisukoht on komisjoni üksikasjalikest põhjendustest erinev, esitab pädev asutus komisjonile oma seisukoha põhjendused kahe kuu jooksul pärast komisjoni üksikasjalike põhjenduste saamist.

IV PEATÜKK

Elektrikriisi ohjamine

Artikkel 14

Varajane hoiatus ja elektrikriisi väljakuulutamine

1. Kui hooajalise piisavuse hinnangust või muust kvaliteetsest allikast saadakse konkreetset, tõsiseltvõetavat ja usaldusväärset teavet, et liikmesriigis võib tekkida elektrikriis, annab selle liikmesriigi pädev asutus varajase hoiatuse viivitamata komisjonile, sama piirkonna liikmesriikide pädevatele asutustele ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, asjaomase liikmesriigiga otse ühendatud liikmesriikide pädevatele asutustele. Asjaomane pädev asutus annab teavet ka võimaliku elektrikriisi põhjuste, elektrikriisi ennetamiseks kavandatud või võetud meetmete ning võimaliku vajaduse kohta paluda abi teistelt liikmesriikidelt. Teave hõlmab ka seda, milline võib olla meetmete mõju elektrienergia siseturule. Komisjon esitab selle teabe elektrivaldkonna koordineerimise rühmale.

2. Elektrikriisi korral kuulutab pädev asutus pärast asjaomase põhivõrguettevõtjaga konsulteerimist välja elektrikriisi ja teavitab põhjendamatu viivitusega sama piirkonna liikmesriikide pädevaid asutusi ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, omavahel otse ühendatud liikmesriikide pädevaid asutusi, ja komisjoni. Teave sisaldab olukorra halvenemise ja elektrikriisi väljakuulutamise põhjuseid, kriisi leevendamiseks kavandatud või võetud meetmeid ja vajadust paluda abi teistelt liikmesriikidelt.

3. Kui lõigete 1 ja 2 kohaselt esitatud teavet peetakse ebapiisavaks, võivad komisjon, elektrivaldkonna koordineerimise rühm või liikmesriikide pädevad asutused ja juhul, kui nad ei ole samas piirkonnas, omavahel otse ühendatud liikmesriikide pädevad asutused nõuda, et asjaomane liikmesriik esitaks lisateavet.

4. Kui pädev asutus annab varajase hoiatuse või kuulutab välja elektrikriisi, tuleb ohuvalmiduskavas ettenähtud meetmeid järgida võimalikult täpselt.

Artikkel 15

Koostöö ja abi

1. Liikmesriigid teevad elektrikriisi ennetamiseks ja ohjamiseks solidaarselt koostööd.

2. Kui liikmesriikidel on olemas vastav tehniline suutlikkus, siis pakuvad nad enne abi andmist üksteisele abi piirkondlike või kahepoolsete meetmetega, milles on kokku lepitud käesoleva artikli ja artikli 12 alusel. Sellel eesmärgil ning avaliku ohutuse ja isikliku julgeoleku kaitseks lepivad liikmesriigid sobivates piirkondlikes ja kahepoolsetes meetmetes kokku, et tarnida elektrit koordineeritult.

3. Liikmesriigid lepivad enne abi andmist kokku piirkondlike ja kahepoolsete meetmete rakendamiseks vajalikus tehnilises, õigus- ja finantskorras. Nimetatud korras täpsustatakse muu hulgas, millised on maksimaalsed piirkondlikul või kahepoolsetel tasandil tarnitava elektrienergia kogused, millisel juhul abi andmine käivitub ja peatub, kuidas elektrienergiat tarnitakse ning millised on lõigete 4, 5 ja 6 kohased liikmesriikide vahelist õiglast hüvitist käsitlevad sätted.
4. Abi suhtes kohaldatakse eelnevat asjaomaste liikmesriikide vahelist kokkulepet õiglase hüvitise kohta, mis hõlmab vähemalt järgmist:
  - a) abi taotleva liikmesriigi territooriumile tarnitud elektrienergia kulu ja selle ülekandega seotud kulu ning
  - b) muud mõistlikud kulud, mis abi andval liikmesriigil tekkisid, sealhulgas hüvitis abi eest, mis valmistati ette, aga mida ei kasutatud, ning kohtumenetlustest, vahekohtumenetlustest või sarnastest menetlustest ja vaidluste lahendamisest tulenevad kulud.
5. Lõike 4 kohaselt makstav õiglase hüvitise katab muuhulgas kõiki mõistlikke kulusid, mida abi pakkuv liikmesriik kannab ja mis on seotud kohustusega maksta käesoleva määruse abi käsitlevate sätete rakendamisel hüvitist liidu õigusega tagatud põhiõiguste alusel ja kohaldatavate rahvusvaheliste kohustuste alusel, ning mõistlikke lisakulusid, mis on seotud hüvitise maksimisega riiklike hüvitamisreeglite kohaselt.
6. Abi taotlev liikmesriik maksab abi pakkuvale liikmesriigile viivitamata õiglast hüvitist või tagab õiglase hüvitise viivitamata maksmise.
7. Komisjon esitab 5. jaanuariks 2020 ja pärast konsulteerimist elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga mittesiduvad suunised lõigetes 3–6 osutatud õiglase hüvitise põhielementide ja muude lõikes 3 osutatud tehnilise, õigus- ja finantskorra põhielementide kohta ning lõikes 2 osutatud vastastikuse abi üldpõhimõtete kohta.
8. Kui tekib elektrikriis ja liikmesriigid ei ole käesolevas artiklis osutatud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete ning tehnilise, õigus- ja finantskorra suhtes veel kokku leppinud, lepivad liikmesriigid käesoleva artikli kohaldamiseks kokku ajutised meetmed ja ajutise korra, sealhulgas lõigetes 4, 5 ja 6 osutatud õiglase hüvitise. Kui liikmesriik taotleb abi enne selliste ajutiste meetmete ja korra kokkuleppimist, kohustub ta maksma lõigete 4, 5 ja 6 kohast õiglast hüvitist enne abi saamist.
9. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva määruse sätteid abi kohta kohaldatakse kooskõlas aluslepingute, Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja muude kohaldatavate rahvusvaheliste kohustustega. Nad võtavad selleks vajalikud meetmed.

Artikkel 16

Turureeglite järgimine

1. Elektrikriisi ennetamise ja leevendamise meetmed peavad täielikult vastama eeskirjadele, millega reguleeritakse elektrienergia siseturgu ja elektrisüsteemi käitamist.
2. Mitteturupõhised meetmed käivitatakse elektrikriisi korral ainult viimase abinõuna juhul, kui kõik turu pakutavad võimalused on ammendatud või on selge, et turupõhised meetmed üksi ei ole olukorra edasise elektritarnete halvenemise vältimiseks piisavad. Mitteturupõhised meetmed ei tohi konkurentsi ega elektrituru tulemuslikku toimimist põhjendamatult moonutada. Nad peavad olema vajalikud, proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja ajutised. Pädev asutus teavitab mitteturupõhiste meetmete kohaldamisest asjassepuutuvaid huvirühmi oma liikmesriigis.
3. Tarnete piiramine, sealhulgas juba jaotatud piirkonnaülese võimsuse piiramine, piirkonnaülese võimsuse andmise piiramine võimsuse jaotamise või kavandatud tarnete piiramise eesmärgil algatatakse üksnes kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõike 2 sätetega ja nende sätete täpsustamiseks kehtestatud eeskirjadega.

V PEATÜKK

Hindamine ja järelevalve

Artikkel 17

Järelhindamine

1. Niipea kui võimalik, kuid mitte hiljem kui kolm kuud pärast elektrikriisi lõppemist, esitab elektrikriisi välja kuulutanud asjaomane pädev asutus elektrivaldkonna koordineerimise rühmale ja komisjonile järelhindamise aruande, olles eelnevalt konsulteerinud oma reguleeriva asutusega, juhul kui viimane ei ole pädev asutus.
2. Järelhindamise aruanne sisaldab vähemalt järgmist:
  - a) kriisi käivitanud sündmuse kirjeldus;
  - b) võetud ennetavate, ettevalmistavate ja leevendavate meetmete kirjeldus, sealhulgas meetmete proportsionaalsuse ja mõjususe hinnang;
  - c) võetud meetmete piiriülese mõju hinnang;
  - d) ülevaade naaberliikmesriikide ja ELi mittekuuluvate riikide jaoks ettevalmistatud (tegelikult kasutatud või kasutamata), neile antud või neilt saadud abist;
  - e) elektrikriisi majanduslik mõju ja võetud meetmete mõju elektrisektorile määral, mida võimaldavad kindlaks teha hindamise ajal saadaolevad andmed, eelkõige tarnimata energia kogus ja manuaalselt lahtiühendatud tarbimine (sealhulgas vabatahtlikult ja sunniviisiliselt lahtiühendatud tarbimise võrdlus);
  - f) mis tahes mitteturupõhiste meetmete kohaldamise põhjused;
  - g) ohuvalmiduskava võimalikud parandusettepanekud;
  - h) võrgu arendamise võimalik täiustamine juhul, kui elektrikriisi põhjustas või sellele aitas kaasa võrgu ebapiisav võimsus.
3. Kui esitatud teave on elektrivaldkonna koordineerimise rühma ja komisjoni hinnangul ebapiisav, võivad nad nõuda asjaomasel pädevalt asutuselt lisateave esitamist.
4. Asjaomane pädev asutus esitab järelhindamise tulemused elektrivaldkonna koordineerimise rühma koosolekul. Tulemusi arvestatakse ohuvalmiduskava ajakohastamisel.

Artikkel 18

Järelevalve

1. Lisaks teistele käesolevas määruses sätestatud ülesannetele arutab elektrivaldkonna koordineerimise rühm järgmist:
  - a) ENTSO-E koostatud elektrivõrgu kümneaastase arengukava tulemused;
  - b) artiklis 10 osutatud menetluse kohaselt pädevate asutuste heakskiidetud ohuvalmiduskavade sidusus;
  - c) määruse (EL) 2019/943 artikli 23 lõike 4 kohaselt ENTSO-E tehtud Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tulemused;
  - d) liikmesriikide tulemuslikkus elektrivarustuskindluse valdkonnas, võttes arvesse vähemalt neid näitajaid, mis on arvatud Euroopa ressursside piisavuse hinnangus: eeldatavasti mittetarnitav energia ja eeldatav võimsusvajak;
  - e) artikli 9 lõikes 2 osutatud hooajalise piisavuse hinnangute tulemused;
  - f) liikmesriikidelt artikli 7 lõike 4 kohaselt saadud teave;

- g) artikli 17 lõikes 4 osutatud järeldamise tulemused;
  - h) artiklis 8 osutatud lühiajalise piisavuse hindamise meetodika;
  - i) artiklis 5 osutatud piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramise meetodika.
2. Elektrivaldkonna koordineerimise rühm võib anda liikmesriikidele ja ENTSO-E-le lõikes 1 osutatud küsimustes soovitusi.
3. ACER teeb pidevat elektrivarustuskindluse meetmete seiret ja annab sellest korrapäraselt elektrivaldkonna koordineerimise rühmale aru.
4. Komisjon annab käesoleva määruse alusel saadud kogemuste põhjal 1. septembriks 2025 hinnangu, kuidas saaks liidu tasandi elektrivarustuskindlust suurendada, ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta, lisades vajaduse korral seadusandlikud ettepanekud käesoleva määruse muutmiseks.

Artikkel 19

Konfidentsiaalse teabe kasutamine

1. Liikmesriigid ja pädevad asutused rakendavad kõiki käesolevas määruses osutatud menetlusi kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega, sealhulgas siseriiklike õigusnormidega, mis puudutavad konfidentsiaalsete andmete ja protsesside haldamist. Kui nende eeskirjade rakendamise tulemusel teavet ei avaldata, muu hulgas ka siis, kui see teave on ohuvalmiduskava osa, võib liikmesriik või asutus esitada selle teabe mittekonfidentsiaalse kokkuvõtte ning on taotluse korral kohustatud seda tegema.
2. Kui komisjon, ACER, elektrivaldkonna koordineerimise rühm, ENTSO-E, liikmesriigid, pädevad asutused, riiklikud reguleerivad asutused ja muud asjassepuutuvad organid, üksused ja isikud saavad käesoleva määruse kohaselt konfidentsiaalset teavet, tagavad nad selle tundliku teabe konfidentsiaalsuse.

VI PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 20

Koostöö energiaühenduse osalisriikidega

Kui liikmesriigid ja energiaühenduse osalisriigid teevad elektrivarustuskindluse valdkonnas koostööd, võib selline koostöö hõlmata elektrikriisi määratlemist, elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamist ja ohuvalmiduskavade koostamist, et ei võetaks meetmeid, mis seaksid ohtu liikmesriikide, energiaühenduse osalisriikide või liidu elektrivarustuskindluse. Seoses sellega võivad energiaühenduse osalisriigid osaleda komisjoni kutsel elektrivaldkonna koordineerimise rühma töös kõigis neid puudutavates küsimustes.

Artikkel 21

Erandid

Kuni Küpros ei ole ühegi muu liikmesriigi võrguga otse ühendatud, ei kohaldata Küprose ja teiste liikmesriikide vahel ja ENTSO-E suhtes seoses Küprosega artikleid 6 ja 12 ning artikli 15 lõikeid 2–9. Küpros ja teised asjaomased liikmesriigid võivad töötada komisjoni toel välja meetmeid ja menetlusi, mis on alternatiivsed artiklites 6 ja 12 ning artikli 15 lõigetes 2–9 sätestatutele, tingimusel et sellised alternatiivsed meetmed ja menetlused ei mõjuta käesoleva määruse tõhusat kohaldamist teiste liikmesriikide vahel.

*Artikkel 22***Üleminekusätted kuni piirkondlike koordineerimiskeskuste loomiseni**

Kuni kuupäevani, mil kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 36 luuakse piirkondlikud koordineerimiskeskused, kuuluvad piirkonnad kas samal sünkroonalal asuva liikmesriigi või liikmesriikide rühma juurde.

*Artikkel 23***Kehtetuks tunnistamine**

Direktiiv 2005/89/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

*Artikkel 24***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides.

Brüssel, 5. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
G. CIAMBA

LISA

OHUVALMIDUSKAVA VORM

Järgmine vorm tuleb täita inglise keeles.

Üldandmed

- Kava koostamise eest vastutava pädeva asutuse nimi
- Piirkonna liikmesriigid

1. ELEKTRIKRIISI STSENAARIUMIDE KOKKUVÕTE

Kirjeldage lühidalt piirkonna ja riigi tasandil artiklites 6 ja 7 sätestatud korra alusel välja selgitatud riskistse-naariume, sealhulgas kasutatud eeldusi.

2. PÄDEVA ASUTUSE KOHUSTUSED JA ÜLESANDED

Määrake kindlaks pädeva asutuse kohustused ja ülesanded ning organid, kellele ülesanded ja kohustused on delegeeritud.

Kirjeldage, millised ülesanded (kui neid on) on delegeeritud muudele organitele.

3. MENETLUSED JA MEETMED ELEKTRIKRIISI KORRAL

3.1. Siseriiklikud menetlused ja meetmed

- a) Kirjeldage menetlusi, mida tuleb elektrikriisi korral järgida, sh vastavaid teabevahetusmehhanisme;
- b) kirjeldage ennetavaid ja ettevalmistavaid meetmeid;
- c) kirjeldage meetmeid, mis võimaldavad elektrikriise leevendada, eelkõige nõudlus- ja pakkumispoolseid meetmeid, ning märkige, millistel asjaoludel selliseid meetmeid võib kasutada ja eelkõige mis põhjusel need käivitatakse. Kui kaalutakse mitteturupõhiste meetmete kasutamist, peavad need olema nõuetekohaselt põhjendatud, võttes arvesse artiklis 16 sätestatud nõudeid, ning olema kooskõlas piirkondlike ja kahepoolsete meetmetega;
- d) esitage koormuse manuaalse vähendamise raamistik, täpsustades, millistel asjaoludel tuleb koormust vähendada. Täpsustage seoses avaliku ohutuse ja isikliku julgeolekuga, millise kategooria elektritarbijatel on õigus saada erikaitse võrgust lahtiuhendamise vastu, ja põhjendage, miks selline kaitse on vajalik. Täpsustage, kuidas põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad peaksid toimima, et tarbimist vähendada;
- e) kirjeldage mehhanisme, mida kasutatakse avalikkuse teavitamiseks elektrikriisi korral.

3.2. Piirkondlikud ja kahepoolsed menetlused ja meetmed

- a) Kirjeldage kokkulepitud piirkondliku koostöö mehhanisme ja seda, kuidas tagatakse asjakohane kooskõlastamine elektrikriisi eel ja ajal, sh otsuste tegemise menetlusi asjakohaseks reageerimiseks piirkonna tasandil;
- b) kirjeldage piirkondlikke ja kokkulepitud kahepoolseid meetmeid, sh nende meetmete võtmiseks vajalikku tehnilist, õigus- ja finantskorda. Andke sellise korra kirjelduses teavet muu hulgas selle kohta, millised on maksimaalsed piirkondlikul või kahepoolsel tasandil tarnitava elektrienergia kogused, mis käivitab abi andmise ja milline on võimalus taotleda abi peatamist, kuidas elektrienergiat tarnitakse ning millised on liikmesriikide vahelist õiglast hüvitist käsitlevad sätted. Kirjeldage siseriiklike meetmeid, mis on vajalikud kokkulepitud piirkondlike ja kahepoolsete meetmete rakendamiseks ja nende täitmise tagamiseks;
- c) kirjeldage kehtestatud mehhanisme, mille abil tehakse asjaomasel sünkroonlal piirkonnast väljaspool asuvate liikmesriikidega ja kolmandate riikidega koostööd ja kooskõlastatakse meetmeid elektrikriisi eel ja ajal.

4. KRIISIKOORDINAATOR

Nimetage kriisikoordinaator ja määratlege tema ülesanded. Märkige kontaktandmed.

5. KONSULTEERIMINE HUVIRÜHMADEGA

Kirjeldage artikli 10 lõike 1 kohaselt ohuvalmiduskava väljatöötamiseks korraldatud konsultatsioonide puhul kasutatud mehhanisme ja konsulteerimise tulemusi, käsitledes järgmisi konsultatsioonides osalejaid:

- a) asjaomased elektri- ja maagaasiettevõtjad, sealhulgas asjaomased tootjad või nende ametiliidud;
- b) asjaomased mittetööstuslike elektritarbijate huve esindavad organisatsioonid;
- c) asjaomaste tööstuslike elektritarbijate huve esindavad organisatsioonid;
- d) reguleerivad asutused;
- e) põhivõrguettevõtjad;
- f) asjaomased jaotusvõrguettevõtjad.

6. HÄDAOLUKORRA TESTID

- a) Esitage iga kahe aasta tagant reaalajas tehtava piirkondliku (ja kui see on asjakohane, ka üleriigilise) elektrikriisile reageerimise simulatsiooni ajakava;
- b) märkige vastavalt artikli 12 lõike 1 punktide d kokkulepitud menetlused ja nendes osalejad.

Kava ajakohastamiseks: kirjeldage lühidalt pärast viimase kava vastuvõtmist tehtud teste ja nende peamisi tulemusi. Kirjeldage, milliseid meetmeid on nende testide tulemusena võetud.

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2019/942,
5. juuni 2019,
millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet
(uuesti sõnastatud)
(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 713/2009, ⁽⁴⁾ millega loodi Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (ACER), on oluliselt muudetud ⁽⁵⁾. Kuna määrusesse tuleb teha veel uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) ACERi loomine on oluliselt parandanud reguleerivate asutuste tegevuse kooskõlastamist piiriülestes küsimustes. Alates loomisest on ACERile pandud tähtsaid uusi ülesandeid hulгимүүigiturgude järelevalve alal vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1227/2011 ⁽⁶⁾ ning seoses piiriülese energiataristuga Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 347/2013 ⁽⁷⁾ alusel ja gaasivarustuskindlusega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1938 ⁽⁸⁾ alusel.
- (3) Eeldatavasti suureneb siseriiklike reguleerivate meetmete kooskõlastamise vajadus järgmistel aastatel veelgi. Liidu energiasüsteem seisab mitmekümne aasta suurimate muutuste ees. Turgude suurem lõimimine ja mitmekesisemate elektritootmisviiside kasutuselevõtt nõuavad suuremaid pingutusi, et kooskõlastada liikmesriikide energiapoliitikat naaberriikidega ja kasutada piiriülese elektrikaubanduse võimalusi.
- (4) Siseturu eeskirjade rakendamisel saadud kogemus näitab, et riikide kooskõlastamata tegevus võib põhjustada turgudel suuri probleeme, eelkõige omavahel tihedalt seotud piirkondades, kus liikmesriikide otsused mõjutavad sageli naabreid. Selleks et suurendada elektrienergia siseturu kasulikku mõju tarbijate jaoks, tagada varustuskindlus ja vähendada süsihappegaasi heidet, peaksid liikmesriigid, eelkõige aga liikmesriikide iseseisvad reguleerivad asutused, tegema piiriülese mõjuga meetmete osas koostööd.

⁽¹⁾ ELT C 288, 31.8.2017, lk 91.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 79.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. mai 2019. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 713/2009, millega luuakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ELT L 211, 14.8.2009, lk 1).

⁽⁵⁾ Vt I lisa.

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulгимүүigituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1).

- (5) Liikmesriikide killustatud sekkumine energiaturul kujutab endast piiriülese elektrituru korralikule toimimisele üha suuremat ohtu. Seetõttu peaks ACERil olema kindel roll Euroopa tasandil kooskõlastatud ressursside piisavuse hinnangu koostamisel koos Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga (ENTSO-E), et vältida probleeme, mis on tingitud üksikutest riiklikest piisavushinnangutest, mitmesuguste kooskõlastamata hindamismetoodika kasutamisest ning sellest, et naaberriikide olukorda ei võeta piisavalt arvesse. ACER peaks samas jälgima ENTSO-E väljatöötatud tehnilisi näitajaid piiriüleste võimsuste ja võimsuse jaotamise mehhanismide muude tehniliste omaduste tõhusaks kasutamiseks.
- (6) Hoolimata elektrienergia siseturu lõimimise ja ühendamise alal tehtud märkimisväärtsetest edusammudest on mõned liikmesriigid või piirkonnad endiselt isoleeritud või omavahel piisavalt ühendamata, eelkõige on see nii saareriikidest liikmesriikide ja liidu äärealadel asuvate liikmesriikide puhul. ACER peaks võtma oma töös asjakohaselt arvesse nende liikmesriikide või piirkondade eriolukorda.
- (7) Elektrivarustuskindluse tagamiseks ootamatu kriisi korral tuleb teha kooskõlastatud ettevalmistusi. Seetõttu peaks ACER kooskõlastama ohuvalmidusega seotud riiklike meetmeid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2019/941 ⁽⁹⁾.
- (8) Kuna liidu elektrivõrk on tihedalt ühendatud ning naaberriikidega on vaja teha üha rohkem koostööd, et tagada võrgu stabiilsus ja ühendada suuri taastuvenergiakoguseid, on piirkondlikel koordineerimiskeskustel tähtis osa põhivõrguettevõtjate tegevuse kooskõlastamisel. ACER peaks vajaduse korral tagama piirkondlike koordineerimiskeskuste üle regulatiivse järelevalve.
- (9) Kuna suur osa uuest energiatootmisvõimsusest ühendatakse võrku kohalikul tasandil, on jaotusvõrguettevõtjatel täita tähtis osa liidu elektrisüsteemi paindlikus ja tõhusas toimimises.
- (10) Liikmesriigid peaksid tegema tihedat koostööd, kõrvaldades takistused piiriülesele kauplemisele elektrienergia ja maagaasiga, et viia ellu liidu energiapoliitika eesmärgid. ACER asutati selleks, et täita liidu tasandil õiguslik tühimik ning aidata kaasa elektrienergia ja maagaasi siseturgude tõhusale toimimisele. Ühtlasi võimaldab ACER reguleerivate asutustel tugevdada koostööd liidu tasandil ning osaleda ühiselt liidu mõõtmega ülesannete täitmisel.
- (11) ACER peaks tagama reguleerivate asutuste poolt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 ⁽¹⁰⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/73/EÜ ⁽¹¹⁾ kohaselt siseriiklikul tasandil täidetavate reguleerimisülesannete nõuetekohase kooskõlastamise ning vajaduse korral nende täiendamise liidu tasandil. Seetõttu on äärmiselt oluline tagada ACERi sõltumatus energia- ja gaasitootjatest, põhivõrguettevõtjatest ja jaotusvõrguettevõtjatest (nii avalik-õiguslikest kui ka eraõiguslikest) ja tarbijatest ning tagada ameti tegevuse vastavus liidu õigusaktidele, ameti tehniline ja reguleerimisalane võimekus, läbipaistvus, alluvus demokraatlikule kontrollile, sealhulgas aruandekohustus Euroopa Parlamendi ees, ja tõhusus.
- (12) ACER peaks jälgima elektri- ja gaasisektori põhivõrguettevõtjate ja ülekandesüsteemi haldurite piirkondlikku koostööd, samuti ENTSO-E ja Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (ENTSOG) ülesannete täitmist. ACER peaks jälgima ka seda, kuidas täidavad ülesandeid teised üksused, kelle ülesanded on kindlaks määratud liidu tasandil, nagu näiteks energiabörsid. ACERi kaasamine on oluline tagamaks, et põhivõrguettevõtjate vaheline koostöö ja nende üksuste töö, kellel on üleliidulisi ülesandeid, edeneb tõhusal ja läbipaistval viisil elektrienergia ja maagaasi siseturu heaks.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/941, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 1).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 125).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

- (13) Reguleerivad asutused peaksid oma ülesannete täitmist omavahel kooskõlastama, tagamaks, et üleeuroopalised üksused – ENTSO-E, Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus („ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“) ja piirkondlikud koordineerimiskeskused – täidavad energia siseturu reguleerivast raamistikust tulenevaid kohustusi ja ACERi otsuseid. ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja piirkondlike koordineerimiskeskuste operatiivülesannete laiendamisel tuleb järelevalvet selliste piirkondlikul või liidu tasandil tegutsevate üksuste üle tõhustada. Käesolevas määruses ette nähtud menetluskorraga tagatakse, et ACER toetab riiklikke reguleerivaid asutusi nimetatud ülesannete täitmisel vastavalt direktiivile (EL) 2019/944.
- (14) Tagamaks, et ACERi käsutuses on oma ülesannete täitmiseks vajalik teave, peaks ACERil olema võimalik teavet nõuda ja saada reguleerivatelt asutustelt, ENTSO-E-lt, ENTSO-lt, piirkondlikelt koordineerimiskeskustelt, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuselt, põhivõrguettevõtjatel ja ülekandesüsteemi halduritel ning määratud elektriturukorraldajatelt.
- (15) ACER peaks kontrollima koostöös komisjoni, liikmesriikide ja asjaomaste riiklike ametiasutustega elektrienergia ja maagaasi siseturu toimimist ning vajaduse korral teavitama Euroopa Parlamenti, komisjoni ja liikmesriikide ametiasutusi kontrolli tulemustest. ACERi järelevalvetoimingud ei tohiks kattuda komisjoni või liikmesriikide ametiasutuste, eelkõige riiklike konkurentsiasutuste läbiviidava kontrolliga ega selle läbiviimist takistada.
- (16) ACER loob raamistiku, mis võimaldab reguleerivatelt asutustel osaleda ja teha koostööd. Selline raamistik hõlbustab elektrienergia ja maagaasi siseturu käsitlevate õigusaktide ühesugust kohaldamist kogu liidus. Rohkem kui üht liikmesriiki käsitlevate juhtude puhul on ACERil õigus võtta vastu otsuseid üksikjuhtumite kohta. See õigus peaks selgelt määratletud tingimustel hõlmama piirkondlikku koordineerimist nõudvaid tehnilisi ja õiguslikke küsimusi, mis on eeskätt seotud võrgueeskirjade ja suuniste rakendamisega, piirkondlike koordineerimiskeskustega tehtava koostööga, reguleerivate otsustega, mida on vaja energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse järelevalveks, otsustega, milles käsitletakse vähemalt kaht liikmesriiki ühendavat või ühendada võivat elektri- ja maagaasitaristut, ning viimase võimalusena uute elektrivõrkudevaheliste ühenduste ja rohkem kui ühes liikmesriigis asuvate uute gaasitaristute vabastamisega siseturueeskirjade kohaldamisest.
- (17) Võrgueeskirjade ja suuniste läbivaatamine kätkeb endas muudatuste tegemist turu arengu arvessevõtmiseks, ilma et eeskirju ja suuniseid oluliselt muudetakse või ACERile uusi pädevusi antaks.
- (18) ACER aitab olulisel määral kaasa mittesiduvate raamsuuniste väljatöötamisele. Võrgueeskirjad peavad vastama raamsuunistele. Samuti on asjakohane ja ACERi eesmärgiga kooskõlas, kui ACER osaleks võrgueeskirjade kavandite läbivaatamisel ja muutmisel, et tagada nende vastavus raamsuunistele ning see, et kavandid oleksid vajalikul määral ühtlustatud, enne kui ta need komisjonile vastuvõtmiseks esitab.
- (19) Kuna vastu on võetud mitu võrgueeskirja ja suunist, milles on sätestatud ühiste piirkondlike ja kogu liitu hõlmavate eeskirjade järkjärguline rakendamine ja edasine täiendamine, on suurenenud ka ACERi osatähtsus võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise järelevalves ja toetamisel. Võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise tõhus järelevalve on ACERi peamine ülesanne, mis on siseturu eeskirjade rakendamise seisukohast ülilooline.
- (20) Võrgueeskirjade ja suuniste rakendamisel on selgunud, et seoses võrgueeskirjades ja suunistes sätestatavate tingimuste ja meetodikaga oleks kasulik ühtlustada nii piirkonna kui ka võrgueeskirjade ja suuniste alusel välja töötatud liidu tasandi tingimuste ja meetodika regulatiivse heakskiitmise menetlust, esitades tingimused ja meetodika otse ACERile, et reguleerivad asutused, kes on esindatud reguleerivate asutuste nõukogus, saaksid võtta vastu otsuseid kõnealuste tingimuste või meetodite kohta.
- (21) Kuna liidu energiaturgude järkjärguline ühtlustamine hõlmab vahepealse sammuna korrapärast piirkondlike lahenduste väljatöötamist ning kuna paljud tingimused ja meetodika tuleb konkreetsete piirkondade jaoks heaks kiita piiratud arvu reguleerivate asutuste poolt, on asjakohane võtta käesolevas määruses arvesse siseturuga seotud piirkondlike olusid ja näha ette sobivad juhtimismehhanismid. Seetõttu peaks otsuseid ühiseid piirkondlikke tingimusi või meetodikat käsitlevate ettepanekute kohta tegema asjaomase piirkonna pädevad reguleerivad asutused, välja arvatud juhul, kui nendel otsustel on energia siseturule tegelik mõju laiemalt kui ainult asjaomaste piirkondade ulatuses.

- (22) Kuna ACERil on ülevaade reguleerivate asutuste tööst, peaks tal olema komisjoni, muude liidu institutsioonide ja reguleerivate asutuste nõustaja roll küsimustes, mis on seotud tema asutamise eesmärgiga. Samuti tuleks ametilt nõuda komisjoni teavitamist, kui ta leiab, et põhivõrguettevõtjate ja ülekandesüsteemi haldurite omavahelise koostöö tulemused ei ole vajalikul tasemel või kui reguleeriv asutus, kelle otsus rikub võrgueeskirju ja suuniseid, ei järgi nõuetekohaselt ameti arvamust, soovitusi või otsust.
- (23) ACERil peaks samuti olema võimalik esitada soovitusi, et aidata reguleerivatel asutustel ja turuosalistel häid tavasid jagada.
- (24) ENTSO-E, ENTSO-G, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, põhivõrguettevõtjad ja ülekandesüsteemi haldurid, piirkondlikud koordineerimiskeskused ning määratud elektriturukorraldajad peaksid võtma neile käesoleva määruse kohaselt adresseeritud ACERi arvamusi ja soovitusi võimalikult palju arvesse.
- (25) ACER peaks vajaduse korral konsulteerima huvitatud isikutega ning andma neile mõistliku võimaluse kommenteerida kavandatud meetmeid, näiteks võrgueeskirju ja -reegleid.
- (26) ACER peaks aitama kaasa üleeuroopaliste energiavõrkude suuniste rakendamisele, mis on sätestatud määruses (EL) nr 347/2013, eelkõige kui ta esitab arvamust liiduülese kümneaastase mittesiduva võrkude arengukava („liiduülese võrgu arengukava“) kohta.
- (27) ACER peaks aitama kaasa energiajulgeoleku suurendamise püüdlustele.
- (28) ACERi tegevus peaks olema kooskõlas energialiidu eesmärkide ja sihtidega, millel on viis omavahel tihedalt seotud ja üksteist vastastikku tugevdavat mõõdet, mille hulka kuulub ka CO₂-heite vähendamine, nagu on välja toodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999⁽¹²⁾ artiklis 1.
- (29) Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega peaks ACER võtma üksikjuhtumeid käsitlevaid otsuseid vastu ainult selgelt kindlaks määratud asjaoludel ja küsimustes, mis on rangelt seotud ACERi asutamise eesmärgiga.
- (30) Selleks et ACERi raamistik oleks tõhus ning kooskõlas teiste detsentraliseeritud asutustega, tuleks ACERi tööd reguleerivad õigusnormid viia vastavusse detsentraliseeritud asutusi käsitleva ühtse lähenemisviisiga⁽¹³⁾ (ühtne lähenemisviis), milles Euroopa Parlament, ELi Nõukogu ja Euroopa Komisjon on kokku leppinud. Niivõrd, kui võrd see on vajalik, peaks ACERi struktuur olema kohandatud vastavalt energeetikasektori konkreetsetele vajadustele. Eelkõige tuleb täielikult arvesse võtta reguleerivate asutuste spetsiifilist rolli ja tagada nende sõltumatus.
- (31) Edaspidi võib kavandada käesoleva määruse täiendavat muutmist, et viia see täielikult kooskõlla ühtse lähenemisviisiga. Energeetikasektori praeguste vajaduste tõttu on vaja ühtsest lähenemisviisist kõrvale kalduda. Komisjon peaks tegema ACERi tegevuse hindamise seoses eesmärkide saavutamise, volituste kasutamise ja ülesannete täitmisega ning kõnealuse hindamise järel peaks komisjonil olema võimalik teha ettepanek käesolevat määrust muuta.
- (32) Haldusnõukogul peaksid olema vajalikud volitused eelarve kehtestamiseks, selle täitmise järelevalveks, siseeeskirjade koostamiseks, finantseeskirjade vastuvõtmiseks ja direktori ametisse nimetamiseks. Nõukogu määratud haldusnõukogu liikmete väljavahetamiseks tuleks kasutada rotatsioonisüsteemi, et tagada aja jooksul liikmesriikide tasakaalustatud osalemine. Haldusnõukogu peaks tegutsema sõltumatult ja objektiivselt avalikkuse huvides ning ta ei tohiks küsida ega vastu võtta poliitilisi juhiseid.

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi, ELi Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 19. juuli 2012. aasta ühisavaldus detsentraliseeritud asutuste kohta.

- (33) ACERil peaksid olema vajalikud õigused oma reguleerimisülesannete teostamiseks tõhusal, läbipaistval, põhjendatud ja eelkõige sõltumatul viisil. ACERi sõltumatus elektri- ja gaasitootjatest, põhi- ja jaotusvõrguettevõtjatest ning muudest erasektori ja suurettevõtete huvidest ei ole mitte ainult hea juhtimistava oluline põhimõte, vaid on ka turu usalduse tagamise põhitingimus. Piiramata oma liikmete tegevust asjaomase riikliku asutuse nimel, peaks reguleerivate asutuste nõukogu tegutsema sõltumatult mis tahes muudest turuhuvidest, vältima huvide konflikte ning mitte küsima ega võtma vastu juhiseid või aktsepteerima soovitusi ühegi liikmesriigi valitsuselt, liidu institutsioonidelt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult üksuselt või isikult. Reguleerivate asutuste nõukogu otsused peaksid samal ajal järgima liidu õigusakte energia, näiteks energia siseturu, keskkonna ning konkurentsipoliitika valdkonnas. Reguleerivate asutuste nõukogu peaks andma oma arvamuste, soovitude ja otsuste kohta aru liidu institutsioonidele.
- (34) Kui ACERil on õigus teha otsuseid, peaks huvitatud isikutel protsessi säästlikkuse huvides olema õigus pöörduda apellatsiooninõukogu poole, mis on küll ACERi osa, kuid on selle ameti mis tahes haldus- ja regulatiivstruktuurist sõltumatu. Oma töö ja täieliku sõltumatuse tagamiseks peaks apellatsiooninõukogul olema ACERi eelarves eraldi eelarverida. Järjepidevuse huvides peaks apellatsiooninõukogu liikmete määramine või ametisse tagasi nimetamine võimaldama kõnealuse nõukogu liikmete osalist väljavahetamist. Apellatsiooninõukogu otsust on võimalik Euroopa Liidu Kohtus (Euroopa Kohus) vaidlustada.
- (35) ACER peaks otsustusõiguse teostamisel järgima õiglaste, läbipaistvate ning mõistlike otsuste tegemise põhimõtteid. ACERi menetluseeskirjad peaksid olema sätestatud ameti kodukorras.
- (36) Direktor peaks vastutama arvamusi, soovitusi ja otsuseid sisaldavate dokumentide koostamise ja vastuvõtmise eest. Teatavate artikli 22 lõike 5 punktis a ja artikli 24 lõikes 2 osutatud arvamuste, soovitude ja otsuste vastuvõtmiseks on vaja reguleerivate asutuste nõukogu heakskiitvat arvamust. Reguleerivate asutuste nõukogul peaks olema võimalik esitada direktori koostatud dokumentide kavandite kohta arvamusi ning vajaduse korral märkusi ja muudatusettepanekuid, mida direktor peaks arvesse võtma. Kui direktor jätab reguleerivate asutuste nõukogu esitatud märkused ja muudatusettepanekud arvesse võtmata, peaks ta seda konstruktiivse dialoogi huvides kirjalikult põhjendama. Kui reguleerivate asutuste nõukogu uuesti esitatud teksti kohta heakskiitvat arvamust ei anna, peaks direktoril olema võimalik dokument reguleerivate asutuste nõukogu heakskiitva arvamuse saamiseks uuesti läbi vaadata, võttes arvesse reguleerivate asutuste nõukogu muudatusettepanekuid ja märkusi. Kui direktor ei ole reguleerivate asutuste nõukogu esitatud muudatusettepanekutega nõus, peaks direktoril olema õigus artikli 22 lõike 5 punktis a ja artikli 24 lõikes 2 osutatud teatud arvamuste, soovitude ja otsuste kavandid tagasi võtta ning koostada selleks ettenähtud korra kohaselt uus dokument. Direktoril peaks olema õigus taotleda uue või läbi vaadatud dokumendi kavandi kohta reguleerivate asutuste nõukogu heakskiitvat arvamust menetluse kõikides etappides.
- (37) ACERil peaks olema oma ülesannete täitmiseks piisavad ressursid. ACERit tuleks rahastada peamiselt liidu üldeelarvest. Lõivud parandavad ACERi rahastamist ning peaksid katma turuosalistele või neid esindavatele üksustele osutatavate teenuste kulud, võimaldades neil esitada andmeid vastavalt määruse (EL) nr 1227/2011 artiklile 8 tõhusalt, tulemuslikult ja turvaliselt. ACERi käsutusse peaksid jääma vahendid, mille reguleerivad asutused praegu ühiselt liidu tasandi koostöösse panustavad. Liidu üldeelarvest makstavate mis tahes subsidiumide suhtes tuleks jätkata liidu eelarvemenetluse kohaldamist. Lisaks peaks raamatupidamist auditeerima sõltumatu välisaudiitor vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 1271/2013 ⁽¹⁴⁾ artiklile 107.
- (38) Eelarvepädevad institutsioonid peaksid ACERi eelarvet pidevalt hindama, võttes aluseks ACERi töökoormuse, ACERi tulemused ning eesmärgi töötada energia siseturu loomise nimel ja aidata kaasa energiapoliitika tagamisele liidu tarbijate heaks. Eelarvepädevad institutsioonid peaksid tagama, et amet töötab võimalikult tõhusalt.

⁽¹⁴⁾ Komisjoni 30. septembri 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1271/2013 raamfinantsmääruse kohta asutustele, millele viidatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 208 (ELT L 328, 7.12.2013, lk 42).

- (39) Kõikidele liidu ametitele peaks tõlketeenust pakkuma Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus (tõlkekeskus). Kui ACERil on seoses tõlkekeskuse pakutavate teenustega tõsiseid probleeme, peaks ACERil olema võimalik kasutada nõukogu määruses (EÜ) nr 2965/94⁽¹⁵⁾ ette nähtud mehhanismi, mis võib lõppkokkuvõttes viia teiste teenuseosutajate kasutamiseni keskuse egiidi all.
- (40) ACERil peaks olema kõrgetasemelised professionaalsed töötajad. Eelkõige peaks ACER ära kasutama reguleerivate asutuste, komisjoni ja liikmesriikide lähetatud personali oskusi ja kogemusi. ACERi personali suhtes tuleks kohaldada Euroopa Liidu ametnike personalieeskirju („personalieeskirjad“) ja Euroopa Liidu muude teenistujate teenistustingimusi („teenistustingimused“), mis on kehtestatud nõukogu määrusega (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68⁽¹⁶⁾, ning liidu institutsioonide poolt kõnealuste eeskirjade kohaldamiseks ühiselt vastuvõetud eeskirju. Haldusnõukogu peaks kokkuleppel komisjoniga võtma vastu asjakohased rakenduseeskirjad.
- (41) Regulaatiivset tööd, mida vastavalt käesolevale määrusele teevad direktor ja reguleerivate asutuste nõukogu, peaksid toetama töörühmad.
- (42) ACER peaks kohaldama üldnorme, mis käsitlevad avalikkuse juurdepääsu liidu organite valduses olevatele dokumentidele. Haldusnõukogu peaks kehtestama praktilised meetmed tundliku äriteabe ja isikuandmete kaitsmiseks.
- (43) ACERi raames tehtavas reguleerivate asutuste koostöös on häälteenamusega tehtud otsused selgelt vajalik eeltingimus edu saavutamiseks energia siseturu küsimustes, millel on oluline majanduslik mõju paljudes liikmesriikides. Reguleerivad asutused peaksid reguleerivate asutuste nõukogus seetõttu ka edaspidi hääletama kahekolmandikulise häälteenamusega. ACER peaks vajaduse korral oma tegevusest aru andma Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile.
- (44) Riigid, kes ei ole liidu liikmesriigid, peaksid saama osaleda ACERi töös kooskõlas liidu sõlmitud asjaomaste lepingutega.
- (45) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt reguleerivate asutuste koostööd liidu tasandil ja nende osalemist liiduga seonduvate ülesannete täitmisel, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (46) ACERi asukoht on Ljubljanas, nagu on sätestatud otsuses 2009/913/EL⁽¹⁷⁾. ACERi tegevus ja ülesannete täitmine toimub eelkõige ameti asukohas.
- (47) ACERi asukohaliikmesriik peaks tagama võimalikult head tingimused ACERi sujuvaks ja tõhusaks toimimiseks, sealhulgas mitmekeelse ja Euroopale orienteeritud koolihariduse ning asjakohase transpordiühenduse. Neid tingimusi käsitlev Sloveenia Vabariigi valitsuse ja ACERi vaheline asukohaleping ja selle rakenduskord allkirjastati 26. novembril 2010 ja need jõustusid 10. jaanuaril 2011.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Eesmärgid ja ülesanded

Artikkel 1

Asutamine ja eesmärgid

1. Käesoleva määrusega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet („ACER“).

⁽¹⁵⁾ Nõukogu 28. novembri 1994. aasta määrus (EÜ) nr 2965/94 Euroopa Liidu asutuste tõlkekeskuse asutamise kohta (EÜT L 314, 7.12.1994, lk 1).

⁽¹⁶⁾ Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed (EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1).

⁽¹⁷⁾ Liikmesriikide valitsuste esindajate ühisel kokkuleppel tehtud 7. detsembri 2009. aasta otsus energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööameti asukoha kohta (ELT L 322, 9.12.2009, lk 39).

2. ACERi ülesanne on aidata direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 57 ning direktiivi 2009/73/EÜ artiklis 39 osutatud reguleerivatel asutustel täita liidu tasandil reguleerimisülesandeid, mida nad liikmesriikides täidavad, vajaduse korral kooskõlastada nende tegevust ning vahendada ja lahendada nendevahelisi vaidlusi kooskõlas käesoleva määruse artikli 6 lõikega 10. ACER aitab ühtlasi kaasa kvaliteetsete ühiste reguleerimis- ja järelevalvetavade loomisele, soodustades seeläbi liidu õiguse järjepidevat, tõhusat ja tulemuslikku kohaldamist, et saavutada liidu kliima- ja energiaeesmärgid.

3. ACER tegutseb oma ülesandeid täites sõltumatult ja objektiivselt ning peab silmas liidu huve. ACER võtab vastu iseseisvaid, era- ja ärihuvidest sõltumatuid otsuseid.

Artikkel 2

ACERi dokumentide liigid

ACER

- a) esitab põhivõrguettevõtjatele ja ülekandesüsteemihalduritele, ENTSO-E-le, ENTSOE-le, ELI jaotusvõrguettevõtjate üksusele, piirkondlikele koordineerimiskeskustele ja määratud elektriturukorraldajatele adresseeritud arvamusi ja soovitusi;
- b) esitab reguleerivatele asutustele adresseeritud arvamusi ja soovitusi;
- c) esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule või komisjonile adresseeritud arvamusi ja soovitusi;
- d) võtab vastu üksikjuhtumeid käsitlevaid otsuseid teabenõuete kohta vastavalt artikli 3 lõikele 2, artikli 7 lõike 2 punktile b ja artikli 8 punktile c; meetodika ja tingimuste heakskiitmise kohta vastavalt artikli 4 lõikele 4 ning artikli 5 lõigetele 2, 3 ja 4; artikli 5 lõikes 7 osutatud pakkumispirkondade läbivaatamise kohta; artikli 6 lõikes 1 osutatud tehnilistes küsimustes; reguleerivate asutuste vahelise vahekohtumenetluse kohta vastavalt artikli 6 lõikele 10; artikli 7 lõike 2 punktis a osutatud piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesannete kohta; artikli 9 lõikes 1 osutatud meetodika, arvutuste ja tehniliste kirjelduste heakskiitmise ja muutmise kohta; artikli 9 lõikes 3 osutatud meetodika heakskiitmise ja muutmise kohta; artiklis 10 osutatud vabastuste kohta; artikli 11 punktis d osutatud infrastruktuuri kohta ja asjades, mis seonduvad hulгимүүгитuru terviklikkuse ja läbipaistvusega vastavalt artiklile 12;
- e) esitab komisjonile õiguslikult mittesiduvad raamsuunised vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 ⁽¹⁸⁾ artiklile 59 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 715/2009 ⁽¹⁹⁾ artiklile 6.

Artikkel 3

Üldised ülesanded

1. ACER võib Euroopa Parlamendi, nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel esitada Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile arvamuse või soovitusi kõikide küsimuste kohta, mis on seotud tema asutamise eesmärgiga.

2. ACERi taotluse korral teevad riiklikud reguleerivad asutused, ENTSO-E, ENTSOE, piirkondlikud koordineerimiskeskused, ELI jaotusvõrguettevõtjate üksus, põhivõrguettevõtjad ja ülekandesüsteemihaldurid ning määratud elektriturukorraldajad ACERile kättesaadavaks kogu teabe, mis on vajalik ACERi käesolevast määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks, välja arvatud juhul, kui ACER on seda teavet juba küsinud ja selle saanud.

ACERil on õigus teha otsuseid esimeses lõigus osutatud teabenõuete kohta. Oma otsustes täpsustab ACER oma nõude eesmärgi, osutab õiguslikule alusele, mille kohaselt teavet nõutakse, ning annab teabe esitamiseks tähtaja. Tähtaeg peab olema nõudega proportsionaalne.

ACER kasutab käesoleva määruse alusel saadud konfidentsiaalset teavet ainult käesoleva määrusega ette nähtud ülesannete täitmiseks. ACER tagab kogu teabe puhul asjakohase andmekaitse kooskõlas artikliga 41.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturu (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 54).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1775/2005 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 36).

Artikkel 4

ACERi ülesanded seoses põhivõrguettevõtjate ja jaotusvõrguettevõtjate koostöoga

1. ACER esitab komisjonile arvamuse vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 29 lõikele 2 ENTSO-E, vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 5 lõikele 2 ENTSG ning vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 53 lõikele 3 ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirja kavandi, liikmete nimekirja ja töökorra kavandi kohta.
  2. ACER jälgib vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 32 ENTSO-E ülesannete täitmist, vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 9 ENTSG ülesannete täitmist ning määruse (EL) 2019/943 artiklis 55 sätestatud ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesannete täitmist.
  3. ACER võib esitada arvamuse
    - a) võrgueeskirja kavandi kohta ENTSO-E-le vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõikele 1 punktile a ja ENTSG-le vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 8 lõikele 2;
    - b) iga-aastase tööprogrammi kavandi, liidu võrkude arengukava kavandi ning muude määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõikes 1 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 8 lõikes 3 osutatud asjaomaste dokumentide kohta ENTSO-E-le vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 32 lõikele 2 ja ENTSG-le vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 9 lõikele 2, võttes seejuures arvesse mittediskrimineerimise, tõhusa konkurentsi ning elektrienergia ja maagaasi siseturgude tõhusa ja turvalise toimimise eesmärke;
    - c) iga-aastase tööprogrammi kavandi ja muude määruse (EL) 2019/943 artikli 55 lõikes 2 osutatud asjaomaste dokumentide kohta ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusele, võttes seejuures arvesse mittediskrimineerimise, tõhusa konkurentsi ning energia siseturu tõhusa ja turvalise toimimise eesmärke.
  4. Pärast põhivõrguettevõtjate ja ülekandesüsteemihaldurite esitatud kavandite ajakohastatud versioonide taotlemist kiidab ACER vajaduse korral heaks meetoodika, mis käsitleb võimsusjaotustulust saadavate tulude kasutamist vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 19 lõikele 4.
  5. Juhul kui ACER leiab, et määruse (EL) 2019/943 artikli 32 lõike 2 teise lõigu ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 9 lõike 2 teise lõigu kohaselt esitatud iga-aastase tööprogrammi kavand või liiduülese võrkude arengukava kavand ei taga mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõhusat toimimist või ei võimalda kolmandatele osapooltele piisavat piiriülese ühenduse taset või ei järgi määruse (EL) 2019/943 ja direktiivi (EL) 2019/944 või direktiivi 2009/73/EÜ ja määruse (EÜ) nr 715/2009 asjaomaseid sätteid, esitab ta Euroopa põhivõrguettevõtjate võrgustikule, Euroopa ülekandesüsteemi haldurite võrgustikule, Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile faktilistele asjaoludele rajanevad nõuetekohaselt põhjendatud arvamuse ning soovitused.
  6. Asjaomased reguleerivad asutused teevad koostööd eesmärgiga selgitada ühiselt välja juhtumid, kus ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, ENTSO-E ja piirkondlikud koordineerimiskeskused ei täida liidu õigusest tulenevaid kohustusi, ning võtavad vajalikke meetmeid, nagu on osutatud direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktis c ja artikli 62 lõike 1 punktis f.
- ACER avaldab ühe või mitme reguleeriva asutuse taotlusel või omal algatusel põhjendatud arvamuse ning samuti soovitusi ENTSO-E-le, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusele või piirkondlikele koordineerimiskeskustele nende kohustuste täitmise kohta.
7. Kui ACERi põhjendatud arvamuses leitakse, et on võimalik, et ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus või piirkondlik koordineerimiskeskus on oma kohustused täitmata jätnud, võtavad asjaomased reguleerivad asutused ühehäälselt vastu kooskõlastatud otsuse, määrates kindlaks, kas asjaomased kohustused on täitmata jäetud, ning määrata asjakohasel juhul kindlaks meetmed, mida ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus või piirkondlik koordineerimiskeskus peab täitmata jätmise heastamiseks võtma. Kui reguleerivad asutused jätavad kooskõlastatud otsuse nelja kuu jooksul ACERi põhjendatud arvamuse saamise kuupäevast ühehäälselt vastu võtmata, saadetakse asi ACERile otsuse tegemiseks vastavalt artikli 6 lõikele 10.

8. Kui ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus või piirkondlik koordineerimiskeskus ei ole kolme kuu jooksul heastanud oma kohustuste täitmata jätmist, mis tuvastati vastavalt käesoleva artikli lõigetele 6 või 7, või kui üksuse asukohariigi reguleeriv asutus ei ole kohustuste täitmise tagamiseks meetmeid võtnud, esitab ACER kooskõlas direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktiga c ja artikli 62 lõike 1 punktiga f reguleerivale asutusele soovituselise meetmete võtmiseks, et tagada ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse või piirkondliku koordineerimiskeskuse kohustuste täitmine, ning teavitab komisjoni.

Artikkel 5

ACERi ülesanded seoses võrgueeskirjade ja suuniste väljatöötamise ja rakendamisega

1. ACER osaleb võrgueeskirjade väljatöötamises vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 59 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 6 ning suuniste väljatöötamises vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 61 lõikele 6. Amet teeb eelkõige järgmist:

- a) esitab komisjonile mittesiduvad raamsuunised, kui seda temalt taotletakse määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõike 4 alusel või määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõike 2 alusel. ACER vaatab mittesiduvad raamsuunised läbi ning esitab need uuesti komisjonile, kui seda taotletakse määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõike 7 või määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõike 4 kohaselt;
- b) esitab ENTSO-le põhjendatud arvamuse võrgueeskirja kohta määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõike 7 kohaselt;
- c) vaatab võrgueeskirja läbi vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõikele 11 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõikele 9. Komisjonile esitatavas ettepanekus võtab ACER arvesse kõikide osaliste seisukohti läbivaadatud võrgueeskirja ettepaneku koostamise käigus, mida korraldab ENTSO-E, ENTSO või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, ning konsulteerib komisjonile esitatava versiooni üle ametlikult asjaomaste sidusrühmadega. Selleks võib ACER kasutada vajaduse korral komiteed, mis on loodud võrgueeskirjade alusel. ACER annab konsultatsioonide tulemustest komisjonile aru. Seejärel esitab ACER läbivaadatud võrgueeskirja komisjonile vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõikele 11 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõikele 9. Kui ENTSO-E, ENTSO või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole võrgueeskirja välja töötanud, koostab ACER võrgueeskirja kavandi ja esitab selle komisjonile, kui seda temalt taotletakse määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõike 12 või määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõike 10 alusel;
- d) esitab komisjonile põhjendatud arvamuse kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikli 32 lõikega 1 või määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 9 lõikega 1, kui ENTSO-E, ENTSO või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole rakendanud võrgueeskirja, mis on välja töötatud määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõike 1 punkti a või määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 8 lõike 2 kohaselt, või võrgueeskirja, mis on kehtestatud vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõigetele 3–12 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõigetele 1–10, kuid mida komisjon ei ole vastu võtnud vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 lõikele 13 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 lõikele 11;
- e) jälgib ning analüüsib komisjoni poolt vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 59 ja vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 6 vastu võetud võrgueeskirjade ja vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 61 vastu võetud suuniste rakendamist ning nende mõju kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada turgude integreerimist ning saavutada mittediskrimineerimine, tõhus konkurents ja turu tõhus toimimine, ning esitab asjakohase aruande komisjonile.

2. Kui õigusaktiga nähakse ette ettepanekute koostamine võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise selliste ühiste tingimuste või meetodika kohta, mis peavad saama kõigi reguleerivate asutuste heakskiidu, tuleb kõnealuste tingimuste või meetodika ettepanekud esitada läbivaatamiseks ja heakskiitmiseks ACERile, kui see toimub ühe järgmise õigusaktiga:

- a) seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu võetud liidu õigusakt;
- b) võrgueeskirjad ja suunised, mis on vastu võetud enne 4. juulit 2019 ning nende võrgueeskirjade ja suuniste hilisemad läbivaatamised, või
- c) vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011⁽²⁰⁾ artiklile 5 rakendusaktidena vastu võetud võrgueeskirjad ja suunised.

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

3. Kui õigusaktiga nähakse ette ettepanekute koostamine võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise selliste tingimuste ja meetodika kohta, mis peavad saama asjaomase piirkonna kõigi pädevate reguleerivate asutuste regulatiivse heakskiidu, peavad nimetatud reguleerivad asutused saavutama ühehäälele kokkuleppe, kui see toimub ühe järgmise õigusaktiga:

- a) seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu võetud liidu õigusakt;
- b) võrgueeskirjad ja suunised, mis on vastu võetud enne 4. juulit 2019 ning nende võrgueeskirjade ja suuniste hilisemad läbivaatamised, või
- c) vastavalt määruse (EL) nr 182/2011 artiklile 5 rakendusaktidena vastu võetud võrgueeskirjad ja suunised.

Esimeses lõigus osutatud ettepanekutest teavitatakse ACERit ühe nädala jooksul alates ettepaneku esitamisest nimetatud reguleerivatele asutustele. Reguleerivad asutused võivad esitada ettepaneku ACERile heakskiidu saamiseks vastavalt artikli 6 lõike 10 teise lõigu punktile b, ja teevad seda vastavalt artikli 6 lõike 10 teise lõigu punktile a, kui ei jõuta käesoleva lõike esimeses lõigus osutatud ühehäälele otsusele.

Reguleerivate asutuste nõukogu direktor võib omal algatusel või ühe või mitme liikme ettepanekul nõuda, et asjaomase piirkonna reguleerivad asutused esitaksid ettepaneku ACERile heakskiidu saamiseks. Seda võidakse nõuda üksnes juhul, kui piirkondlikult kokkulepitaval ettepanekul oleks tegelik mõju energia siseturule või varustuskindlusele väljaspool asjaomast piirkonda.

4. Ilma et see piiraks lõigete 2 ja 3 kohaldamist, on ACERil õigus võtta vastu otsus vastavalt artikli 6 lõikele 10, kui pädevad reguleerivad asutused ei jõua kokkuleppele tingimuste või meetodika osas selliste uute võrgueeskirjade ja suuniste rakendamiseks, mis on võetud vastu pärast 4. juulit 2019 delegeeritud õigusaktidena, mille puhul peavad nimetatud tingimused või meetodika saama kõigi reguleerivate asutuste või kõigi asjaomase piirkonna reguleerivate asutuste heakskiidu.

5. 31. oktoobriks 2023 ja edaspidi iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande võimaliku vajaduse kohta laiendada ACERi osalemine pärast 4. juulit 2019 delegeeritud õigusaktidena vastu võetud võrgueeskirjade ja meetodika rakendamise tingimuste või meetodika väljatöötamises ja vastu võtmises. Kui see on asjakohane, esitatakse koos aruandega seadusandlik ettepanek, et anda ACERile vajalikud volitused või neid muuta.

6. Enne lõigetes 2 ja 3 osutatud tingimuste ja meetodika heakskiitmist vaatavad reguleerivad asutused või ACER, kui viimasel on vastav pädevus, tingimused ja meetodika läbi ja muudavad neid vastavalt vajadusele, konsulteerides ENTSO-E, ENTSG või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusega, et tagada nende kooskõla võrgueeskirja või suunise eesmärgiga ning et need aitaksid kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tõhusale konkurentsile ja turu nõuetekohasele toimimisele. ACER võtab heakskiitmise otsuse vastu asjaomastes võrgueeskirjades ja suunistes sätestatud ajavahemiku jooksul. See ajavahemik algab ettepaneku ACERile edastamise päevale järgnevast päevast.

7. ACER täidab oma ülesandeid seoses pakkumispirkondade läbivaatamisega vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 14 lõikele 5.

8. ACER jälgib põhivõrguettevõtjate ja ülekandesüsteemihaldurite piirkondlikku koostööd määruse (EL) 2019/943 artikli 34 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 12 kohaselt ning võtab oma arvamuste, soovitude ja otsuste koostamisel arvesse kõnealuse koostöö tulemusi.

Artikkel 6

Ameti ülesanded seoses riiklike reguleerivate asutustega

1. ACER võtab vastu üksikjuhtumeid käsitlevad otsused tehnilistes küsimustes, juhul kui selliste otsuste vastuvõtmine on sätestatud määruuses (EL) 2019/943, määruuses (EÜ) nr 715/2009, direktiivis (EL) 2019/944 või direktiivis 2009/73/EÜ.
2. ACER võib vastavalt oma tööprogrammide komisjoni taotluse korral või oma algatusel teha soovitusi, et aidata reguleerivatel asutustel ja turuosalistel häid tavasid jagada.
3. Hiljemalt 5. juuliks 2022 ja edaspidi iga nelja aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande reguleerivate asutuste sõltumatuse kohta vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 57 lõikele 7.

4. ACER loob raamistiku riiklike reguleerivate asutuste koostöök, et tagada tõhus otsuste tegemine piiriülese tähtsusega küsimustes. ACER edendab riiklike reguleerivate asutuste ja piirkondlike reguleerivate asutuste vahelist koostööd piirkondlikul ja liidu tasandil ning võtab oma arvamuste, soovitude ja otsuste koostamisel arvesse kõnealuse koostöö tulemusi. Kui amet leiab, et selline koostöö nõuab siduvaid reegleid, esitab ta komisjonile asjakohased soovitusel.

5. ACER esitab ühe või mitme reguleeriva asutuse või komisjoni taotlusel faktilistele asjaoludele rajaneva arvamuse reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsuse vastavuse kohta määruses (EL) 2019/943, määruses (EÜ) nr 715/2009, direktiivis (EL) 2019/944 või direktiivis 2009/73/EÜ osutatud võrgueeskirjadele ja suunistele või nimetatud direktiivide või määruste muudele asjakohastele sätetele.

6. Kui reguleeriv asutus ei järgi lõikes 5 osutatud ACERi arvamust nelja kuu jooksul alates arvamuse kättesaamisest, teavitab ACER sellest vastavalt komisjoni ja asjaomast liikmesriiki.

7. Kui reguleerival asutusel tekib konkreetse juhtumi puhul raskusi määruses (EL) 2019/943, määruses (EÜ) nr 715/2009, direktiivis (EL) 2019/944 või direktiivis 2009/73/EÜ osutatud võrgueeskirjade ja suuniste kohaldamisega, võib reguleeriv asutus taotleda ACERi arvamust. ACER konsulteerib komisjoniga ja esitab oma arvamuse kolme kuu jooksul alates taotluse saamisest.

8. Kui reguleeriv asutus seda taotleb, võib ACER anda reguleerivale asutusele operatiivabi seoses uurimisega vastavalt määrusele (EL) nr 1227/2011.

9. ACER esitab asjaomastele reguleerivatele asutustele arvamusi vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõikele 3.

10. ACERil on õigus teha üksikjuhtumeid käsitlevaid otsuseid piiriülest kaubandust või piiriülese süsteemi talitluskindlust mõjutavates reguleerimisküsimustes, mis nõuavad vähemalt kahe reguleeriva asutuse ühist otsust, ja kui see reguleerivate asutuste õigus tuleneb ühest järgmisest õigusaktist:

- a) seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu võetud liidu õigusakt;
- b) võrgueeskirjad ja suunised, mis on vastu võetud enne 4. juulit 2019, ja nende hilisemate läbivaatamisega, või
- c) määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 kohaselt rakendusaktidena vastu võetud võrgueeskirjad ja suunised.

ACERil on õigus võtta vastu esimeses lõigus osutatud üksikjuhtumeid käsitlevaid otsuseid järgmistel juhtudel:

- a) pädevad reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul pärast seda, kui juhtum edastati kõnealustest reguleerivatest asutustest viimasele, või nelja kuu jooksul käesoleva määruse artikli 4 lõikes 7 või direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktis c või artikli 62 lõike 1 punktis f sätestatud juhtudel, või
- b) pädevate reguleerivate asutuste ühise taotluse alusel.

Pädevad reguleerivad asutused võivad ühiselt taotleda käesoleva lõike esimese lõigu punktis a osutatud ajavahemiku pikendamist kuni kuue kuu võrra, välja arvatud käesoleva määruse artikli 4 lõikes 7 või direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktist c või artikli 62 lõike 1 punktist f sätestatud juhtudel.

Kui uute võrgueeskirjade ja suunistega, mis on vastu võetud delegeeritud õigusaktidena pärast 4. juulit 2019, on käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud pädevus antud reguleerivatele asutustele, on ACERil õigus otsuseid vastavalt käesoleva lõike esimese lõigu punktile b omaalgatuslikult vastu võtta üksnes juhul, kui seda taotleb vähemalt 60 % pädevatest reguleerivatest asutustest. Kui juhtum puudutab ainult kaht reguleerivat asutust, võib neist üks paluda ACERil juhtumit käsitleda.

31. oktoobriks 2023 ja edaspidi iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle kohta, kas oleks vaja veelgi tõhustada ACERi osalemist reguleerivate asutuste vaheliste erimeelsuste lahendamises ühiste otsuste üle küsimustes, milles neile on õigused antud delegeeritud õigusaktidega pärast 4. juulit 2019. Vajaduse korral esitatakse koos aruandega seadusandlik ettepanek kõnealuste õiguste muutmiseks või vajalike õiguste omistamiseks ACERile.

11. Oma otsuse väljatöötamisel vastavalt lõikele 10 konsulteerib ACER reguleerivate asutuste ja põhivõrguettevõtjate või ülekandesüsteemihalduritega ning ametit teavitatakse kõigi asjaomaste põhivõrguettevõtjate ja ülekandesüsteemihaldurite ettepanekutest ja tähelepanekutest.

12. Juhul kui juhtum on esitatud ACERile lõike 10 kohaselt, teeb ACER järgmist:
- teeb oma otsuse hiljemalt kuue kuu möödumisel juhtumi esitamise päevast või nelja kuu jooksul, kui juhtum on seotud käesoleva määruse artikli 4 lõikega 7 või direktiivi (EL) 2019/944 artikli 59 lõike 1 punktiga c või artikli 62 lõike 1 punktiga f, ja
  - võib vajaduse korral teha eelotsuse, et tagada varustuskindlus või toimimise turvalisus.
13. Kui lõikes 10 märgitud reguleerimisküsimused hõlmavad ka erandeid määruse (EL) 2019/943 artikli 63 või direktiivi 2009/73/EÜ artikli 36 tähenduses, ei toimu käesolevas määruuses sätestatud tähtaegade kuhjumist nendes sätetes sätestatud tähtaegadega.

Artikkel 7

ACERi ülesanded seoses piirkondlike koordineerimiskeskustega

- ACER, tehes tihedat koostööd reguleerivate asutuste ja ENTSO-E-ga, jälgib ja analüüsib piirkondlike koordineerimiskeskuste töö tulemuslikkust, võttes arvesse määruse (EL) 2019/943 artikli 46 lõikega 3 ette nähtud aruandeid.
- Et täita lõikes 1 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti, teeb ACER eelkõige järgmist:
  - otsustab määruse (EL) 2019/943 artikli 36 lõigete 3 ja 4 kohaselt, milline on süsteemi talituspiirkondade konfiguratsioon, ja väljastab artikli 37 lõike 2 kohaselt heakskiite;
  - nõuab piirkondlikelt koordineerimiskeskustelt vastavalt vajadusele teavet määruse (EL) 2019/943 artikli 46 kohaselt;
  - esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile arvamusi ja soovitusi;
  - esitab piirkondlikele koordineerimiskeskustele arvamusi ja soovitusi.

Artikkel 8

ACERi ülesanded seoses määratud elektriturukorraldajatega

Selleks et määratud elektriturukorraldajad saaksid täita oma ülesandeid määruse (EL) 2019/943 ja komisjoni määruse (EL) 2015/1222 ⁽²¹⁾ kohaselt, täidab ACER järgmisi ülesandeid:

- jälgib määratud elektriturukorraldajate edusamme ülesannete kindlaksmääramisel vastavalt määrusele (EL) 2015/1222;
- annab komisjonile soovitusi vastavalt määruse (EL) 2015/1222 artikli 7 lõikele 5;
- nõuab vajaduse korral teavet määratud elektriturukorraldajatelt.

Artikkel 9

ACERi ülesanded seoses tootmise piisavuse ja ohuvalmidusega

- ACER kiidab heaks ja muudab vajaduse korral
  - ettepanekuid meetodika ja arvutuste kohta, mis on seotud Euroopa ressursside piisavuse hindamisega vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 23 lõigetele 3, 4, 6 ja 7;
  - ettepanekuid tehniliste kirjelduste kohta, mis on seotud piiriülese osalemisega võimsuse jaotamise mehhanismides vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 26 lõikele 11.
- ACER esitab määruse (EL) 2019/941 artikli 24 lõike 3 kohaselt arvamuse selle kohta, kas riikliku piisavuse hindamise ja Euroopa piisavuse hindamise vahelised lahkevused on põhjendatud.

⁽²¹⁾ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELTL 197, 25.7.2015, lk 24).

3. ACER kiidab meetoodika heaks ja muudab seda vajaduse korral:
  - a) määruse (EL) 2019/941 artikli 5 kohaseks elektrikriisi stsenaariumide väljaselgitamiseks piirkonna tasandil;
  - b) määruse (EL) 2019/941 artikli 8 kohaseks tootmise lühiajalise ja hooajalise piisavuse hindamiseks.
4. Gaasivarustuskindluse osas on ACER gaasikoordineerimisrühmas esindatud vastavalt määruse (EL) 2017/1938 artiklile 4 ja täidab alalise gaasi kahesuunalise transportimise võimekusega seotud kohustusi, mis on sätestatud määruse (EL) 2017/1938 III lisas.

Artikkel 10

ACERi ülesanded seoses vabastuste ja tõendite andmisega

ACER annab määruse (EL) 2019/943 artikli 63 lõikes 5 sätestatud vabastusi. Samuti annab ACER vabastuse direktiivi 2009/73/EÜ artikli 36 lõike 4 kohaselt, kui asjaomane taristu asub mitme liikmesriigi territooriumil.

Artikkel 11

ACERi ülesanded seoses taristuga

Seoses euroopaülse energiataristuga täidab ACER koostöös ENTSO-E ja ENTSG-ga järgmisi ülesandeid:

- a) jälgib võrkudevahelise ühenduse võimsuse suurendamise projektide rakendamisel tehtud edusamme;
- b) jälgib liiduülse võrgu arengukavade rakendamist. Kui ACER tuvastab ebakõla kava ja selle rakendamise vahel, uurib ta ebakõla põhjuseid ning esitab asjaomastele põhivõrguettevõtjatele ja riiklikele reguleerivatele asutustele või muudele pädevatele asutustele soovitusel, et tagada investeringute rakendamine kooskõlas liiduülse võrgu arengukavadega;
- c) täidab määruse (EL) nr 347/2013 artiklites 5, 11 ja 13 sätestatud kohustusi;
- d) teeb otsuseid investeerimistaotluste kohta vastavalt määruse (EL) nr 347/2013 artikli 12 lõikele 6.

Artikkel 12

ACERi ülesanded seoses hulгимүүgituru terviklikkuse ja läbipaistvusega

Selleks et tõhusalt jälgida hulгимүүgituru terviklikkust ja läbipaistvust, teeb ACER tihedas koostöös reguleerivate asutuste ja muude riiklike asutustega järgmist:

- a) jälgib hulгимүүgiturget, kogub ja vahetab andmeid ning loob turuosaliste Euroopa registri määruse (EL) nr 1227/2011 artiklite 7–12 kohaselt;
- b) annab komisjonile soovitusi vastavalt määruse (EL) nr 1227/2011 artiklile 7;
- c) juhhib uuringuid vastavalt määruse (EL) nr 1227/2011 artikli 16 lõikele 4.

Artikkel 13

Uute ülesannete andmine ACERile

ACERile võib selgelt määratletud olukorras, mis on ette nähtud komisjoni poolt määruse (EL) 2019/943 artikli 59 kohaselt vastu võetud võrgueeskirjadega või kõnealuse määruse artikli 61 kohaselt või määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 23 kohaselt vastu võetud suunistega, ja küsimustes, mis on seotud ameti asutamise eesmärgiga, anda lisäülesandeid, mis ei hõlma otsustusõigust.

Artikkel 14

Konsultatsioonid, läbipaistvus ja menetluslikud tagatised

1. Oma ülesannete täitmisel, eelkõige vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 59 või vastavalt määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 6 raamsuuniste väljatöötamisel, aga ka vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 60 või määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklile 7 võrgueeskirjade muudatusi soovitades, konsulteerib ACER varases staadiumis põhjalikult turuosaliste, põhivõrguettevõtjate, ülekandesüsteemihaldurite, tarbijate, lõppkasutajate ja vajaduse korral konkurentsiasutustega ning teeb seda viisil, mis ei kahjusta nimetatud osapoolte pädevust, ning avatud ja läbipaistval viisil, eelkõige kui ülesanded seonduvad põhivõrguettevõtjatega või ülekandesüsteemihalduritega.

2. ACER tagab vajaduse korral üldsusele ja huvitatud isikutele objektiivse, usaldusväärse ja kergesti kättesaadava teabe eelkõige ameti töötlemuste kohta.

Määruse (EL) 2019/943 artikli 59 ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 6 kohaste raamsuuniste väljatöötamisel või lõikes 1 osutatud võrgueeskirjade muutmisel toimunud konsultatsioonikoosolekute kõik dokumendid ja protokollid avalikustatakse.

3. Enne raamsuuniste vastuvõtmist või enne lõikes 1 osutatud võrgueeskirjade muudatuste esitamist märgib ACER, mil viisil on konsultatsioonide käigus saadud tähelepanekuid arvesse võetud ning põhjendab, kui neid tähelepanekuid ei ole arvesse võetud.

4. ACER avaldab oma veebisaidil vähemalt haldusnõukogu, reguleerivate asutuste nõukogu ja apellatsiooninõukogu kõigi koosolekute päevakorrad, taustadokumendid ja vajaduse korral protokollid.

5. ACER võtab vastu ja avaldab artikli 19 lõike 1 punktis t sätestatud menetluses asjakohase ja proportsionaalse kodukorra. Kodukord peab vähemalt sisaldama sätteid, millega tagatakse läbipaistev ja mõistlik otsustamismenetlus, mis kindlustab õigusriigile tuginevad põhilised menetlusõigused, kaasa arvatud õigus avaldada arvamust, dokumentidele juurdepääsu reeglid ja lõigetes 6, 7 ja 8 esitatud normid.

6. Enne käesoleva määrusega ette nähtud üksikjuhtumeid käsitlevate otsuste tegemist teavitab ACER iga osalist otsuse tegemise kavatsusest ja määrab tähtaja, mille jooksul võib osaline kõnealuses küsimuses oma seisukohti esitada, võttes täielikult arvesse küsimuse kiireloomulisust, keerukust ja võimalikke tagajärgi.

7. ACERi üksikjuhtumeid käsitlevates otsustes märgitakse põhjused, mille alusel need on tehtud, et võimaldada sisulise kaebuse esitamist.

8. Üksikjuhtumeid käsitlevatest otsustest puudutatud isikuid osalisi teavitatakse käesoleva määruse kohastest õiguskaitsevahenditest.

Artikkel 15

Elektrienergia ja maagaasi sektoreid käsitlev kontroll ja aruandlus

1. ACER kontrollib tihedas koostöös komisjoni, liikmesriikide ja asjaomaste riiklike asutustega, k.a reguleerivad asutused, ning – piiramata konkurentsiasutuste pädevust – elektrienergia ja maagaasi hulgi- ja jaemüügiturgude toimimist, eelkõige elektri ja maagaasi jaehindu, direktiivides (EL) 2019/944 ja 2009/73/EÜ tarbijate õiguste kohta sätestatu järgimist, turu arengusuundade mõju kodutarbijatele, juurdepääsu võrgule, sh taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiale, edasiminekut võrkudevaheliste ühenduste väljaarendamises, võimalikke piiriülese kaubanduse tõkkeid, regulatiivseid tõkkeid uutele turule sisenejatele ja väikestele turuosalistele, sh energiakogukondadele, riigi sekkumist, et hind ei kajastaks tegelikku puudust, nagu sätestatud määruse (EL) 2019/943 artikli 10 lõikes 4, liikmesriikide elektrivarustuskindluse olukorda kõnealuse määruse artiklis 23 osutatud Euroopa piisavuse hinnangu põhjal, eelkõige määruse (EL) 2019/941 artiklis 17 osutatud järeelhindamist arvesse võttes.

2. ACER avaldab lõikes 1 osutatud kontrollitegevuse tulemuste aruande igal aastal. Selles aruandes määrab amet kindlaks elektrienergia ja maagaasi siseturgude lõpuleviimist takistavad tõkked.

3. ACER võib oma aastaaruande avaldamisel esitada Euroopa Parlamendile ja komisjonile arvamuse meetmete kohta, mida võiks võtta, et lõikes 2 nimetatud tõkked kõrvaldada.
4. ACER annab välja parimate tavade aruande ülekande- ja jaotustasude meetodika kohta vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 18 lõikele 9;

II peatükk

ACERi töökorraldus

Artikkel 16

Õiguslik seisund

1. ACER on juriidilise isiku staatusega liidu asutus.
2. ACERil on kõikides liikmesriikides kõige ulatuslikum juriidilisele isikule siseriiklike õigusaktidega antav õigus- ja teovõime. Eelkõige võib ta omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisasju ning olla kohtus menetlusosaliseks.
3. ACERit esindab direktor.
4. ACER asub Sloveenias Ljubljanas.

Artikkel 17

Haldus- ja juhtimisstruktuur

ACER koosneb järgmistest struktuuridest:

- a) haldusnõukogu, kes täidab artiklis 19 sätestatud ülesandeid;
- b) reguleerivate asutuste nõukogu, kes täidab artiklis 22 sätestatud ülesandeid;
- c) direktor, kes täidab artiklis 24 sätestatud ülesandeid, ja
- d) apellatsiooninõukogu, kes täidab artiklis 28 sätestatud ülesandeid.

Artikkel 18

Haldusnõukogu koosseis

1. Haldusnõukogusse kuulub üheksa liiget. Igal liikmel on asendusliige. Komisjon määrab kaks liiget ja nende asendusliikmed, Euroopa Parlament määrab kaks liiget ja nende asendusliikmed ning nõukogu määrab viis liiget ja nende asendusliikmed. Euroopa Parlamendi liige ei tohi olla samal ajal ka haldusnõukogu liige. Haldusnõukogu liige ei või olla reguleerivate asutuste nõukogu liige.
2. Haldusnõukogu liikmete ja nende asendusliikmete ametiaeg on neli aastat ning sama isiku võib ühe korra ametisse tagasi nimetada. Esimesel ametiajal on poolte haldusnõukogu liikmete ja nende asendusliikmete ametiaja kestus kuus aastat.
3. Haldusnõukogu valib kahekolmandikulise häälteenamusega oma liikmete hulgast juhataja ja asejuhataja. Asejuhataja asendab automaatselt juhatajat, kui viimane ei saa oma ülesandeid täita. Juhataja ja asejuhataja ametiaeg on kaks aastat ja neid võib üks kord ametisse tagasi nimetada. Juhataja ja asejuhataja ametiaeg lõpeb hetkest, mil nad ei ole enam haldusnõukogu liikmed.

4. Haldusnõukogu koosoleku kutsub kokku juhataja. Reguleerivate asutuste nõukogu juhataja või kõnealuse nõukogu nimetatud isik ning direktor osalevad arutelus hääleõigusega, kui haldusnõukogu ei otsusta direktori suhtes teisiti. Haldusnõukogu tuleb korraliseks istungiks kokku vähemalt kaks korda aastas. Ta tuleb kokku ka juhataja algatusel, komisjoni taotlusel või vähemalt kolmandiku liikmete taotlusel. Haldusnõukogu võib vaatelejana koosolekule kutsuda isikuid, kelle seisukoht võib olla huvipakkuv. Haldusnõukogu liikmed võivad vastavalt oma kodukorrale kasutada nõustajate või ekspertide abi. Haldusnõukogule osutab sekretariaaditeenuseid ACER.
5. Haldusnõukogu otsuste vastuvõtmiseks on vaja kaht kolmandikku kohal olevate liikmete häältest, kui käesolevas määruses ei sätestata teisiti. Igal haldusnõukogu liikmel või asendusliikmel on üks hääl.
6. Kodukorras sätestatakse täpsemalt järgmine:
  - a) hääletamise kord, eelkõige tingimused, mille alusel üks liige võib teist esindada, ning vajaduse korral ka kvoorumitega seotud reeglid, ja
  - b) rotatsiooni kord nõukogu määratud haldusnõukogu liikmete väljavahetamiseks, et tagada aja jooksul liikmesriikide tasakaalustatud osalemine.
7. Ilma et see piiraks komisjoni nimetatud liikmete rolli, kohustuvad haldusnõukogu liikmed tegutsema sõltumatult ja objektiivselt liidu kui terviku huvides ning nad ei küsi ega võta vastu juhiseid liidu institutsioonidelt, organitelt ja asutustelt, liikmesriikide valitsustelt ega muudelt avalik- või eraõiguslikelt isikutelt. Selleks teeb iga liige kirjaliku kohustuste deklaratsiooni ja kirjaliku huvide deklaratsiooni, milles liige kas kinnitab selliste huvide puudumist, mida võib pidada tema sõltumatust kahjustavaks, või selliste otseste või kaudsete huvide olemasolu, mida võib pidada tema sõltumatust kahjustavaks. ACER avalikustab kõnealused deklaratsioonid igal aastal.

Artikkel 19

Haldusnõukogu ülesanded

1. Haldusnõukogu teeb järgmist:
  - a) nimetab pärast reguleerivate asutuste nõukoguga konsulteerimist ja selle heakskiitva arvamuse saamist kooskõlas artikli 22 lõike 5 punktiga c ametisse direktori, nagu on sätestatud artikli 23 lõikes 2, ning vajaduse korral pikendab tema ametiaega või kõrvaldab ta ametist;
  - b) nimetab ametlikult ametisse reguleerivate asutuste nõukogu liikmed, kes on nimetatud vastavalt artikli 21 lõikele 1;
  - c) nimetab ametlikult ametisse apellatsiooninõukogu liikmed vastavalt artikli 25 lõikele 2;
  - d) tagab, et ACER saavutab oma eesmärgid ja täidab talle käesoleva määrusega antud ülesanded;
  - e) võtab vastu artikli 20 lõikes 1 osutatud programmdokumendi oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega ning vajaduse korral muudab seda vastavalt artikli 20 lõikele 3;
  - f) võtab kahekolmandikulise häälteenamusega vastu ACERi aastaearve ja kasutab oma muid eelarvega seonduvaid ülesandeid vastavalt artiklitele 31–35;
  - g) otsustab pärast komisjonilt nõusoleku saamist, kas võtta vastu pärand, annetus või toetus teistest liidu allikatest või vabatahtlik sissemakse liikmesriigilt või reguleerivalt asutuselt. Haldusnõukogu poolt vastavalt artikli 35 lõikele 4 esitatavas arvamuses käsitletakse üksikasjalikult käesolevas lõikes loetletud rahastamisallikaid;
  - h) teostab direktori suhtes distsiplinaarjärelevalvet, konsulteerides seejuures reguleerivate asutuste nõukoguga. Lisaks kasutab ta kooskõlas lõikega 2 ACERi personali suhtes volitusi, mis on antud ametisse nimetavale asutusele personalieeskirjadega ning teenistuslepingute sõlmimise pädevust omavale asutusele teenistustingimustega;
  - i) koostab kooskõlas personalieeskirjade artikliga 110 ACERi rakenduseeskirjad personalieeskirjade ja teenistustingimuste jõustamiseks vastavalt artikli 39 lõikele 2;
  - j) võtab vastavalt artiklile 41 kasutusele praktilised meetmed ACERi dokumentidele juurdepääsuõiguse rakendamiseks;

- k) võtab vastu ja avaldab artikli 24 lõike 1 punktis i osutatud iga-aastase aruande kavandi alusel iga-aastase aruande ACERi tegevuse kohta ning edastab selle igal aastal Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale 1. juuliks. Iga-aastane aruanne ACERi tegevuse kohta sisaldab reguleerivate asutuste nõukogu heaks kiidetud eraldi osa, mis käsitleb ACERi reguleerivat tegevust sellel aastal;
- l) võtab vastu ja avaldab oma kodukorra;
- m) võtab kooskõlas artikliga 36 vastu ACERi suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- n) võtab vastu pettustevastase strateegia, mis on proportsionaalne pettuseohuga, pidades silmas rakendatavate meetmete kulude-tulude analüüsi;
- o) võtab vastu oma liikmete ja apellatsiooninõukogu liikmetega seotud huvikonfliktide ärahoidmise ja ohjamise eeskirjad;
- p) võtab vastu artiklis 41 osutatud teavitamis- ja levitamiskavad ning ajakohastab neid korrapäraselt;
- q) nimetab vastavalt personalieeskirjadele ning teenistustingimustele ametisse peaarvupidaja, kes on oma ülesannete täitmisel täiesti sõltumatu;
- r) tagab järelemeetmete võtmise sise- ja välisauditi aruannetest ja hinnangutest, samuti Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlustest tulenevate järelduste ja soovitude suhtes;
- s) volitab kindlaks määrama töökorra vastavalt artiklile 43;
- t) võtab vastu ja avaldab artikli 14 lõikes 5 osutatud kodukorra, lähtudes artikli 24 lõike 1 punkti b kohaselt esitatud direktori ettepanekust ning olles konsulteerinud reguleerivate asutuste nõukoguga ja saanud ta artikli 22 lõike 5 punktis f osutatud heakskiitva arvamuse.
2. Haldusnõukogu võtab kooskõlas personalieeskirjade artikliga 110 vastu otsuse, mis põhineb personalieeskirjade artikli 2 lõikel 1 ja teenistustingimuste artiklil 6 ning millega delegeeritakse asjakohased ametisse nimetava asutuse volitused direktorile ja määratakse kindlaks tingimused, mille alusel volituste delegeerimise võib peatada. Direktor võib need õigused edasi delegeerida.
3. Erandlike asjaolude korral võib haldusnõukogu teha otsuse peatada ajutiselt direktorile delegeeritud ja tema poolt edasi delegeeritud ametisse nimetava asutuse volitused ning täita kõnealuseid volitusi ise või delegeerida need ühele oma liikmetest või mis tahes töötajale peale direktori. Erandlikud asjaolud piirduvad üksnes haldus-, eelarve- või juhtimisküsimustega, ilma et see piiraks direktori täielikku sõltumatust seoses tema ülesannetega vastavalt artikli 24 lõike 1 punktile c.

Artikkel 20

Iga-aastased ja mitmeaastased programmid

1. Direktor koostab igal aastal programmdokumendi kavandi, mis sisaldab iga-aastast programmi ja mitmeaastast programmi, ning esitab programmdokumendi kavandi haldusnõukogule ja reguleerivate asutuste nõukogule.

Haldusnõukogu võtab programmdokumendi kavandi pärast reguleerivate asutuste nõukogult heakskiitva arvamuse saamist vastu ning edastab selle Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile hiljemalt 31. jaanuariks.

Programmdokumendi kavand peab vastama artikli 33 lõigete 1, 2 ja 3 kohaselt koostatud esialgsele eelarvestuse projektile.

Võttes arvesse komisjoni arvamust ja olles saanud reguleerivate asutuste nõukogu heakskiitva arvamuse ning pärast seda, kui direktor on seda Euroopa Parlamendile tutvustanud, võtab haldusnõukogu programmdokumendi vastu. Haldusnõukogu edastab programmdokumendi Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile hiljemalt 31. detsembriks.

Programmdokument võetakse vastu, ilma et see piiraks iga-aastast eelarvemenetlust, ning see avalikustatakse.

Programmdokument jõustub pärast üldeelarve lõplikku kinnitamist ja vajaduse korral kohandatakse seda vastavalt eelarvele.

2. Iga-aastane programm programmdokumendis sisaldab üksikasjalikke eesmärgid ja oodatavaid tulemusi, sealhulgas tulemusnäitajaid. Samuti sisaldab see rahastatavate meetmete kirjeldust koos igale meetmele eraldatavate rahaliste vahendite ja inimressurssidega, sealhulgas viiteid ACERi töörühmadele, kelle ülesanne on anda panus asjaomaste dokumentide koostamisse, vastavalt tegevuspõhise eelarvestamise ja juhtimise põhimõtetele. Iga-aastane programm on kooskõlas lõikes 4 osutatud mitmeaastase programmiga. Selles osutatakse selgelt ülesannetele, mis võrreldes eelmise eelarveaastaga on lisatud või tühistatud või mida on muudetud.

3. Kui ACERile pannakse uusi ülesandeid, muudab haldusnõukogu vastuvõetud programmdokumenti.

Kõik programmdokumendi olulised muudatused kinnitatakse sama korra kohaselt kui algne programmdokument. Haldusnõukogu võib delegeerida direktorile õiguse teha programmdokumendis mitteolulisi muudatusi.

4. Programmdokumendi mitmeaastases programmis esitatakse üldine strateegiline programm, sealhulgas eesmärgid, eeldatavad tulemused ja tulemusnäitajad. Selles esitatakse ka vahendite eraldamise programm, sealhulgas mitmeaastase eelarve ja personali jaoks.

Vahendite eraldamise programmi ajakohastatakse igal aastal. Strateegilist programmi ajakohastatakse vastavalt vajadusele, eelkõige artiklis 45 osutatud hindamise tulemuse arvesse võtmiseks.

Artikkel 21

Reguleerivate asutuste nõukogu koosseis

1. Reguleerivate asutuste nõukogu koosseisu kuuluvad

- a) iga liikmesriigi kohta reguleeriva asutuse juhtiv esindaja vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 57 lõikele 1 ja direktiivi 2009/73/EÜ artikli 39 lõikele 1 ja üks asendusliige reguleerivate asutuste praeguste juhtivate ametnike hulgas; mõlemad nimetab liikmesriigi reguleeriv asutus;
- b) üks komisjoni hääleõiguseta esindaja.

Igast liikmesriigist võib reguleerivate asutuste nõukogusse vastu võtta üksnes ühe riikliku reguleeriva asutuse esindaja.

2. Reguleerivate asutuste nõukogu liikmed valivad enda hulgast juhataja ja asejuhataja. Asejuhataja asendab juhatajat, kui viimane ei saa oma ülesandeid täita. Juhataja ja asejuhataja ametiaeg on kaks ja pool aastat ja neid võib üks kord ametisse tagasi nimetada. Juhataja ja asejuhataja ametiaeg lõpeb igal juhul hetkest, mil nad ei ole enam reguleerivate asutuste nõukogu liikmed.

Artikkel 22

Reguleerivate asutuste nõukogu ülesanded

1. Reguleerivate asutuste nõukogu teeb otsuseid kohal olevate liikmete kahekolmandikulise hääletamusega, kusjuures igal liikmel on üks hääl.

2. Reguleerivate asutuste nõukogu võtab vastu ja avaldab oma kodukorra, milles sätestatakse täpsem hääletamise kord, eelkõige tingimused, mille alusel üks liige võib teist esindada, ning vajaduse korral ka kvoorumitega seotud reeglid. Kodukorras võidakse ette näha töö erimetoodika, mida kasutatakse küsimuste arutamisel, mis kerkivad esile seoses piirkondlike koostööalgatustega.

3. Reguleerivate asutuste nõukogu tegutseb talle käesoleva määrusega pandud ülesandeid täites sõltumatult ning piiramata oma liikmete tegevust asjaomase reguleeriva asutuse nimel ning ei küsi ega võta vastu juhiseid ühegi liikmesriigi valitsuselt, komisjonilt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult üksuselt.

4. Reguleerivate asutuste nõukogule osutab sekretariaaditeenuseid ACER.

5. Reguleerivate asutuste nõukogu

- a) esitab arvamusi ning asjakohasel juhul märkusi ja muudatusettepanekuid artikli 3 lõikes 1, artiklites 4–8 ning artikli 9 lõigetes 1 ja 3, artiklis 10, artikli 11 punktis c, artiklis 13, artikli 15 lõikes 4 ning artiklites 30 ja 43 osutatud direktori arvamuste, soovitude ja otsuste kavandite tekstide kohta, mis on esitatud vastuvõtmiseks;

- b) annab oma pädevusvaldkonnas direktorile suuniseid tema ülesannete täitmiseks, välja arvatud ACERi ülesanded määruse (EL) nr 1227/2011 kohaselt, ja annab suuniseid artikli 30 kohaselt loodud ACERi töörühmadele;
- c) esitab haldusnõukogule arvamuse direktorikandidaadi kohta vastavalt artikli 19 lõike 1 punktile a ja artikli 23 lõikele 2;
- d) kiidab artikli 20 lõike 1 kohaselt programmdokumendi heaks;
- e) kiidab vastavalt artikli 19 lõike 1 punktile k ja artikli 24 lõike 1 punktile i heaks iga-aastase aruande eraldi osaks oleva reguleerimistegevusi käsitleva osa;
- f) esitab haldusnõukogule arvamuse artikli 14 lõikes 5 ja artikli 30 lõikes 3 osutatud kodukorra kohta;
- g) esitab haldusnõukogule arvamuse artiklis 41 osutatud teavitamis- ja levitamiskavade kohta;
- h) esitab haldusnõukogule arvamuse artiklis 43 osutatud kodukorra kohta, mis käsitleb suhteid kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega.

6. Euroopa Parlamendile edastatakse reguleerivate asutuste nõukogu eelseisvate koosolekute päevakorra kavand vähemalt kaks nädalat enne koosolekut. Kahe nädala jooksul pärast reguleerivate asutuste nõukogu koosolekut saadetakse Euroopa Parlamendile koosoleku protokoll kavand. Euroopa Parlament võib kutsuda reguleerivate asutuste nõukogu juhataja või asejuhataja, austades täielikult tema sõltumatust, pädeva komisjoni ette esinema ning selle komisjoni liikmete küsimustele vastama.

Artikkel 23

Direktor

1. ACERit juhib direktor, kes tegutseb kooskõlas artikli 22 lõike 5 punkti b teises lauses osutatud suunistega ning käesolevas määruses sätestatud juhtudel kooskõlas reguleerivate asutuste nõukogu arvamustega. Olenemata haldusnõukogu ja reguleerivate asutuste nõukogu asjaomases rollist, mis on seotud direktori ülesannetega, ei taotle direktor juhiseid valitsustelt, liidu institutsioonidelt ega muudelt avalik-õiguslikelt või eraõiguslikelt üksustelt või isikutelt ega võta selliseid juhiseid vastu. Direktor annab haldusnõukogule aru haldus-, eelarve- ja juhtimisküsimustes, kuid jääb täielikult sõltumatuks seoses oma ülesannetega, mis tulenevad artikli 24 lõike 1 punktist c. Direktor võib osaleda reguleerivate asutuste nõukogu koosolekul vaatelejana.

2. Direktori nimetab ametisse haldusnõukogu pärast seda, kui reguleerivate asutuste nõukogu on andnud oma heakskiitva arvamuse, pidades silmas tema pädevust, oskusi ja kogemusi energeetikasektoris, vähemalt kolme kandidaadi seast, kelle esitab komisjon pärast avatud ja läbipaistvat valimismenetlust. Enne ametisse määramist esineb haldusnõukogu valitud kandidaat Euroopa Parlamendi pädeva komisjoni ees ja vastab selle liikmete küsimustele. Direktoriga lepingu sõlmimisel esindab ACERit haldusnõukogu juhataja.

3. Direktori ametiaeg on viis aastat. Komisjon teeb üheksa kuu jooksul enne kõnealuse tähtaja lõppu hindamise. Hindamisel võtab komisjon arvesse eelkõige järgmist:

- a) direktori ametiülesannete täitmist;
- b) ACERi ülesandeid ja nõudeid järgmisteks aastateks.

4. Haldusnõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast reguleerivate asutuste nõukoguga konsulteerimist ja reguleerivate asutuste nõukogu arvamuse põhjalikku kaalumist ning üksnes juhul, kui see on õigustatud ACERi kohustusi ja ACERile seatud nõudeid silmas pidades, pikendada direktori ametiaega ühel korral, kuid mitte rohkem kui viieks aastaks. Direktor, kelle ametiaega on pikendatud, ei või pikendatud ametiaja lõpus osaleda samale ametikohale uue direktori valimises.

5. Haldusnõukogu teatab direktori ametiaja pikendamise kavatsusest Euroopa Parlamendile. Ühe kuu jooksul enne ametiaja pikendamist võidakse direktor kutsuda esinema Euroopa Parlamendi pädeva komisjoni ette, et vastata selle liikmete küsimustele.

6. Kui ametiaega ei pikendata, jääb direktor ametisse kuni oma järglase ametisse nimetamiseni.
7. Direktori võib ametist vabastada üksnes haldusnõukogu otsusega, mis tehakse pärast seda, kui haldusnõukogu on saanud reguleerivate asutuste nõukogult heakskiitva arvamuse. Haldusnõukogu teeb selle otsuse oma liikmete kahekolmandikulise hääleteenamusega.
8. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad paluda direktoril esitada oma ülesannete täitmise aruande. Euroopa Parlament võib samuti kutsuda direktori pädeva parlamendikomisjoni ette esinema ja selle komisjoni liikmete küsimustele vastama.

Artikkel 24

Direktori ülesanded

1. Direktoril on järgmised ülesanded:
  - a) olla ACERi seaduslik esindaja ning vastutada ACERi igapäevase juhtimise eest;
  - b) valmistada ette haldusnõukogu töö, osaleda haldusnõukogu töös hääleõiguseta ja vastutada haldusnõukogu vastu võetud otsuste rakendamise eest;
  - c) valmistada ette, konsulteerida, võtta vastu ja avaldada arvamusi, soovitusi ja otsuseid;
  - d) vastutada ACERi iga-aastase tööprogrammi elluviimise eest vastavalt reguleerivate asutuste nõukogu suunistele ning haldusnõukogu halduskontrollile;
  - e) võtta kõik vajalikud meetmed, eelkõige võtta vastu sisemised haldusjuhendid ja avaldada teatiseid, et tagada ACERi toimimine käesoleva määruse sätete kohaselt;
  - f) koostada igal aastal ACERi järgmise aasta tööprogrammi kavand ja pärast kavandi vastuvõtmist haldusnõukogus esitada see hiljemalt iga aasta 31. jaanuariks reguleerivate asutuste nõukogule, Euroopa Parlamendile ja komisjonile;
  - g) vastutada programmdokumendi rakendamise ja haldusnõukogule sellest aru andmise eest;
  - h) koostada artikli 33 lõike 1 kohaselt ACERi esialgse eelarvestuse projekti ning täita ACERi eelarvet kooskõlas artiklitega 34 ja 35;
  - i) koostada igal aastal aastaaruande kavand, mis sisaldab eraldi ACERi reguleerimistegevust käsitlevat osa ning finants- ja haldusküsimusi käsitlevat osa, ning esitada see haldusnõukogule;
  - j) koostada sise- ja välisauditite aruannetest ja hinnangutest ning OLAFi juurdlustest tulenevate järelduste põhjal tegevuskava ning anda tegevuskava täitmise kohta aru kaks korda aastas komisjonile ja korrapäraselt haldusnõukogule;
  - k) otsustada, kas ameti ülesannete tulemuslikuks ja tõhusaks täitmiseks on vaja paigutada üks või mitu töötajat ühte või mitmesse liikmesriiki.

Enne kohaliku kontori loomise otsuse tegemist esimese lõigu punkti k kohaselt küsib direktor asjaomaste liikmesriikide, sealhulgas ACERi asukoha liikmesriigi arvamust ning peab saama komisjonilt ja haldusnõukogult eelneva nõusoleku. Otsuses, mis põhineb asjakohasel kulude-tulude analüüsil, määratakse täpselt kindlaks kohaliku kontori tegevuse ulatus, et vältida tarbetuid kulusid ja ameti haldusülesannete dubleerimist.

2. Käesoleva artikli lõike 1 esimese lõigu punkti c kontekstis võetakse artikli 3 lõikes 1, artiklites 4–8, artikli 9 lõigetes 1 ja 3, artiklis 10, artikli 11 punktis c, artiklis 13, artikli 15 lõikes 4 ning artiklites 30 ja 43 osutatud arvamused, soovitusel ja otsused vastu üksnes siis, kui reguleerivate asutuste nõukogu on andnud oma heakskiitva arvamuse.

Enne kui direktor esitab arvamuste, soovitude ja otsuste kavandid reguleerivate asutuste nõukogule hääletamiseks, esitab ta soovitude, arvamuste ja otsuste kavandid piisava ajavaruga asjaomasele töörühmale konsulteerimiseks.

Direktor teeb järgmist:

- a) võtab arvesse reguleerivate asutuste nõukogu märkusi ja muudatusettepanekuid ning esitab arvamuse, soovitude või otsuse muudetud kavandi uuesti reguleerivate asutuste nõukogule heakskiitva arvamuse saamiseks;
- b) võib esitatud arvamuste, soovitude ja otsuste kavandid tagasi võtta, tingimusel et direktor esitab põhjendatud kirjaliku selgituse, kui direktor ei ole reguleerivate asutuste nõukogu esitatud muudatusettepanekutega nõus.

Direktor võib arvamuse, soovitude või otsuse kavand tagasivõtmise korral esitada uue arvamuse, soovitude või otsuse kavandi artikli 22 lõike 5 punktis a ja käesoleva lõike teises lõigus sätestatud menetluse kohaselt. Kui direktor jätab käesoleva lõike kolmanda lõigu punkti a kontekstis reguleerivate asutuste nõukogu esitatud märkused ja muudatusettepanekud arvesse võtmata, peab direktor esitama selle kohta nõuetekohaselt põhjendatud kirjaliku selgituse.

Kui reguleerivate asutuste nõukogu ei anna uuesti esitatud arvamuse, soovitude või otsuse kavandi teksti kohta heakskiitvat arvamust, kuna nende märkusi ja muudatusettepanekuid pole piisavalt arvesse võetud, võib direktor reguleerivate asutuste nõukogu heakskiitva arvamuse saamiseks arvamuse, soovitude või otsuse kavandi teksti muuta, võttes reguleerivate asutuste nõukogu esitatud muudatusettepanekuid ja märkusi arvesse, ilma et ta peaks veelkord töörühmaga konsulteerima või täiendavat kirjalikku põhjendust esitama.

Artikkel 25

Apellatsiooninõukogu moodustamine ja koosseis

1. ACER moodustab appellatsiooninõukogu.
2. Apellatsiooninõukogu koosseisu kuulub kuus liiget ja kuus asendusliiget, kes valitakse riiklike reguleerivate asutuste, konkurentsiasutuste või teiste liidu või liikmesriikide institutsioonide praeguste või endiste kõrgete ametnike hulgast, kellel on asjakohane töökogemus energiatektoris. Apellatsiooninõukogu määrab oma juhataja.

Apellatsiooninõukogu liikmed määrab komisjoni ettepanekul ametlikult ametisse haldusnõukogu pärast avalikku osalemiskutset ja pärast reguleerivate asutuste nõukoguga konsulteerimist.

3. Apellatsiooninõukogu võtab vastu oma kodukorra ja avaldab selle. Kodukorras määratakse artikli 28 kohaselt üksikasjalikult kindlaks appellatsiooninõukogu struktuur ja töökord ning nõukogule esitatavate kaebuste menetlemise kord. Apellatsiooninõukogu teatab komisjonile oma kodukorra kavandist ja kõigist kodukorra olulistest muudatustest. Komisjon võib esitada arvamuse kodukorra kohta kolme kuu jooksul pärast teate kättesaamist.

ACERi eelarves on eraldi rida appellatsiooninõukogu kantselei tegevuse rahastamise kohta.

4. Apellatsiooninõukogu otsus on vastu võetud, kui selle poolt hääletab appellatsiooninõukogu kuuest liikmest vähemalt neli. Apellatsiooninõukogu kutsutakse kokku vastavalt vajadusele.

Artikkel 26

Apellatsiooninõukogu liikmed

1. Apellatsiooninõukogu liikmete ametiaeg on viis aastat. Neid võib ühe korra ametisse tagasi nimetada.
2. Apellatsiooninõukogu liikmed on oma otsuseid tehes sõltumatud. Nad ei lähtu kellegi juhised. Nad ei tohi täita ACERis, ACERi haldusnõukogus ega reguleerivate asutuste nõukogus ega üheski ACERi töörühmas mis tahes muid ülesandeid. Apellatsiooninõukogu liikmeid ei või nende ametiaja jooksul ametist vabastada, välja arvatud juhul, kui liige on süüdi tõsisel üleastumises, mille puhul haldusnõukogu teeb pärast reguleerivate asutuste nõukoguga konsulteerimist otsuse.

*Artikkel 27***Apellatsiooninõukogust väljaarvamine ja taandamine**

1. Apellatsiooninõukogu liikmed ei või osaleda kaebuse menetlemises, kui neil on sellega seotud isiklikud huvid, kui nad on olnud varem menetluse ühe poole esindajad või kui nad on osalenud edasikaevatud otsuse tegemises.
2. Kui apellatsiooninõukogu liige leiab ühel lõikes 1 nimetatud põhjusel või mis tahes muul põhjusel, et kaasliige ei peaks kaebuse menetlemises osalema, teatab ta sellest apellatsiooninõukogule. Apellatsioonimenetluse iga osaline võib igal lõikes 1 nimetatud põhjusel või erapoolikuse kahtluse korral taotleda apellatsiooninõukogu liikme taandamist. Taandamistaotluse aluseks ei või olla liikmete kodakondsus ja seda ei võeta vastu, kui taandamistaotluse põhjusest teadlik olev kaebuse menetluse osaline on juba alustanud menetlust muudel alustel kui apellatsiooninõukogu koosseisu vaidlustamine.
3. Apellatsiooninõukogu teeb otsuse lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhtudel võetavate meetmete kohta ilma asjaomase liikme osavõtuta. Asjaomane liige asendatakse selle otsuse tegemiseks apellatsiooninõukogus tema asendusliikmega. Kui asendaja leiab end olevat samas olukorras, määrab juhataja asendusliikme olemasolevate asendajate seast.
4. Apellatsiooninõukogu liikmed kohustuvad tegutsema sõltumatult avalikes huvides. Selleks teevad nad kirjaliku kohustuste deklaratsiooni ja kirjaliku huvide deklaratsiooni, millega tunnistavad kas mis tahes huvide puudumist, mida võiks pidada nende sõltumatust kahjustavaks, või mis osutaksid selliste otseste või kaudsete huvide olemasolule. Kõnealused deklaratsioonid avalikustatakse igal aastal.

*Artikkel 28***Otsused, mille peale võib kaebuse esitada**

1. Iga füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas riiklik reguleeriv asutus, võib esitada kaebuse temale adresseeritud ja artikli 2 punktis d nimetatud otsuse peale või sellise otsuse peale, mis teda vormiliselt teisele isikule adresseeritud otsusena siiski otseselt ja isiklikult puudutab.
2. Kaebus, kaasa arvatud selle põhjendus, tuleb esitada ACERile kirjalikult kahe kuu jooksul alates otsuse teatavaks tegemisest asjaomasele isikule või, kui seda ei ole tehtud, kahe kuu jooksul alates päevast, mil ACER oma otsuse avaldas. Apellatsiooninõukogu teeb kaebuse kohta otsuse nelja kuu jooksul pärast kaebuse esitamist.
3. Lõike 1 kohaselt esitatud kaebus ei peata otsuse täitmist. Apellatsiooninõukogu võib vaidlustatud otsuse täitmise siiski peatada, kui ta leiab, et olukord seda nõuab.
4. Kui kaebus on vastuvõetav, vaatab apellatsiooninõukogu kaebuse läbi, et kindlaks teha, kas kaebus on piisavalt põhjendatud. Ta kutsub nii sageli kui vaja kaebuse menetlusosalisi esitama kindlaksmääratud aja jooksul märkusi nõukogu enda poolt saadetud teadete või kaebuse menetluse teiste osaliste avalduste kohta. Apellatsioonimenetluse osalistel on õigus anda suulisi seletusi.
5. Apellatsiooninõukogu võib otsuse kinnitada või anda juhtumi edasiseks lahendamiseks üle ACERi pädevale organile. Apellatsiooninõukogu arvamus ei ole viimase jaoks siduv.
6. ACER avaldab apellatsiooninõukogu otsused.

*Artikkel 29***Euroopa Kohtusse kaebamine**

Euroopa Kohtule võib esitada hagi ACERi poolt käesoleva määruse alusel tehtud otsuse tühistamiseks ja kohaldatava tähtaja jooksul tegevusetusest tuleneva hagi alles pärast seda, kui artiklis 28 osutatud apellatsioonimenetlus on ammendatud. ACER võtab Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks kõik vajalikud meetmed.

*Artikkel 30***Töörühmad**

1. Põhjendatud juhul ja eelkõige selleks, et toetada direktori ja reguleerivate asutuste nõukogu tööd ning artikli 3 lõikes 1, artiklites 4–8, artikli 9 lõigetes 1 ja 3, artiklis 10, artikli 11 punktis c, artiklis 13, artikli 15 lõikes 4 ning artiklites 30 ja 43 osutatud arvamuste, soovitude ja otsuste koostamisel, loob haldusnõukogu direktori ja reguleerivate asutuste nõukogu ühise ettepaneku alusel töörühmi või lõpetab nende tegevuse.

Töörühma loomiseks ja tegevuse lõpetamiseks on nõutav reguleerivate asutuste nõukogu heakskiitev arvamus.

2. Töörühmad koosnevad ACERi töötajate hulgast ja reguleerivatest asutustest pärit ekspertidest. Komisjoni eksperdid võivad töörühmas osaleda. ACER ei vastuta nende kulude eest, mis on seotud reguleerivate asutuste töötajate hulgast pärit ekspertide osalemisega ACERi töörühmades. Töörühmad võtavad arvesse teiste asjaomaste riiklike ametiasutuste ekspertide arvamusi küsimustes, milles need asutused on pädevad.

3. Haldusnõukogu võtab direktori ettepaneku põhjal ning pärast reguleerivate asutuste nõukoguga konsulteerimist ja selle heakskiitva arvamuse saamist vastu ja avaldab töörühmade tegevust käsitleva kodukorra.

4. ACERi töörühmad viivad ellu artikli 20 kohaselt vastu võetud programmdokumendis neile määratud tegevust ja käesoleva määruse kohast tegevust, mille on neile määranud reguleerivate asutuste nõukogu ja direktor.

III peatükk**Eelarve koostamine ja struktuur***Artikkel 31***Eelarve struktuur**

1. Ilma et see piiraks muude vahendite kasutamist, moodustuvad ACERi tulud järgmisest:
  - a) liidu toetus;
  - b) artikli 32 kohaselt ACERile makstavad teenustasud;
  - c) artikli 19 lõike 1 punktis g osutatud mis tahes vabatahtlik sissemaks liikmesriikidelt või nende reguleerivatelt asutustelt;
  - d) artikli 19 lõike 1 punktis g nimetatud pärand, annetus või toetus.
2. ACER kuludeks on personali-, haldus-, taristu- ja tegevuskulud.
3. ACERi tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.
4. Kõik ACERi tulud ja kulud tuleb igaks kalendriaastaga kattuvaks majandusaastaks kalkuleerida ja eelarvesse kanda.
5. ACERi saadud tulud ei tohi ohustada tema neutraalsust, sõltumatust ega objektiivsust.

*Artikkel 32***Lõivud**

1. ACER võtab lõivu järgmise eest:
  - a) käesoleva määruse artikli 10 kohase vabastusotsuse ning ACERi poolt määruse (EL) nr 347/2013 artikli 12 kohaste kulude riikidevahelise jaotamise otsuse taotlemine;

b) turuosaliste esitatava või nende nimel teavet esitavate üksuste esitatava teabe kogumine, käitlemine, töötlemine ja analüüs vastavalt määruse (EL) nr 1227/2011 artiklile 8.

2. Lõikes 1 osutatud lõivud ja nende maksmise viisi määrab komisjon kindlaks pärast avalikku konsultatsiooni läbiviimist ning haldusnõukogu ja reguleerivate asutuste nõukoguga konsulteerimist. Lõivud peavad olema proportsionaalsed vastavate kulutõhusalt osutatud teenuste maksumusega ja nende maksumuse katmiseks piisavad. Lõivude suurus määratakse kindlaks tasemel, mis tagab, et need on mittediskrimineerivad ega pane turuosalistele või nende nimel tegutsevatele üksustele põhjendamatu finants- ja halduskoormust.

Komisjon vaatab lõivude taseme hindamise alusel regulaarselt uuesti läbi ning kohandab vajaduse korral nende lõivude taset ja maksmise viisi.

Artikkel 33

Eelarve koostamine

1. Direktor koostab igal aastal esialgse eelarvestuse projekti, mis sisaldab tegevuskulusid ja eeloleva eelarveaasta tööplani, ning edastab esialgse eelarvestuse projekti haldusnõukogule koos esialgse ametikohtade loeteluga.

2. Esialgne eelarvestuse projekt põhineb artikli 20 lõikes 1 osutatud iga-aastase programmdokumendi eesmärkidel ja oodatavatel tulemustel ning selles võetakse arvesse kõnealuste eesmärkide ja oodatavate tulemuste saavutamiseks vajalikke rahalisi vahendeid.

3. Igal aastal võtab haldusnõukogu direktori koostatud esialgse eelarvestuse projekti alusel vastu ACER järgmise eelarveaasta tulude ja kulude esialgse eelarvestuse projekti.

4. Haldusnõukogu edastab esialgse eelarvestuse projekti, mis sisaldab ka ametikohtade loetelu projekti, komisjonile iga aasta 31. jaanuariks. Enne eelarvestuse vastuvõtmist esitatakse direktori koostatud projekt reguleerivate asutuste nõukogule, kes võib esitada projekti kohta põhjendatud arvamuse.

5. Komisjon edastab lõikes 3 osutatud eelarvestuse Euroopa Parlamendile ja nõukogule koos liidu üldeelarve projektiga.

6. Komisjon sisestab kõnealusest eelarvestuse projektist lähtudes liidu üldeelarve projekti prognoosi, mida ta peab ametikohtade loetelu ja liidu üldeelarvest aluslepingu artikli 313 kohaselt eraldatava toetuse suurust silmas pidades vajalikuks, ning esitab selle Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklitega 313–316 ette nähtud korras.

7. Nõukogu kui eelarvepädev asutus võtab vastu ACERi ametikohtade loetelu.

8. Haldusnõukogu võtab vastu ACERi eelarve. See muutub lõplikuks pärast liidu üldeelarve lõplikku vastuvõtmist. Vajaduse korral tehakse selles kohandusi.

9. Iga muudatuse tegemisel eelarves, sealhulgas ametikohtade loetelus, järgitakse sama korda.

10. Hiljemalt 5. juuliks 2020 hindab komisjon, kas ACERile eraldatud rahalised vahendid ja inimressursid võimaldavad ametil käesoleva määruse kohaselt energia siseturu nimel töötada ja panustada energiajulgeolekusse liidu tarbijate kasuks.

11. Haldusnõukogu teatab viivitamata eelarvepädevatele institutsioonidele oma kavatsusest rakendada projekte, millel võib olla oluline rahaline mõju ACERi eelarve rahastamisele, eriti kõiki kinnisvaraga seotud projekte. Haldusnõukogu teatab oma kavatsustest ka komisjonile. Kui emb-kumb eelarvepädev institutsioon kavatseb esitada arvamuse, teavitab ta kahe nädala jooksul pärast projekti kohta teate saamist ACERit arvamuse avaldamise kavatsusest. Kui arvamust ei esitata, võib ACER kavandatud projekti jätkata.

Artikkel 34

Eelarve täitmine ja kontroll

1. Eelarvehendideid käsutab direktor, kes täidab ka ACERi eelarvet.
2. ACERi peaarvepidaja esitab komisjoni peaarvepidajale ja kontrollikojale iga järgmise eelarveaasta 1. märtsiks esialgse raamatupidamisaruande koos aruandega, mis käsitleb eelmise eelarveaasta eelarvehaldust ja finantsjuhtimist. ACERi peaarvepidaja esitab järgmise aasta 31. märtsiks eelmise eelarveaasta eelarvehaldust ja finantsjuhtimist käsitleva aruande ka Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjoni peaarvepidaja konsolideerib seejärel institutsioonide ja detsentraliseeritud asutuste esialgsed raamatupidamisaruanded vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2018/1046 ⁽²²⁾ (finantsmäärus) artiklile 245.

Artikkel 35

Raamatupidamisaruanded ja eelarve täitmisele heakskiidu andmine

1. ACERi peaarvepidaja esitab järgmise eelarveaasta (aasta N + 1) 1. märtsiks komisjoni peaarvepidajale ja kontrollikojale eelarveaasta (aasta N) esialgse raamatupidamisaruande.
2. ACER esitab aasta N eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande Euroopa Parlamendile, nõukogule ja kontrollikojale 31. märtsiks aastal N + 1.

Komisjoni peaarvepidaja esitab ACERi esialgse raamatupidamisaruande kontrollikojale aasta N + 1 31. märtsiks. Komisjon esitab eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande ka Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

3. Kui peaarvepidaja on saanud kätte kontrollikoja märkused ACERi esialgse raamatupidamisaruande kohta aastaks N vastavalt finantsmääruse artiklile 246, koostab ta omal vastutusel ACERi lõpliku raamatupidamisaruande kõnealuse aasta kohta. Direktor esitab selle arvamuse saamiseks haldusnõukogule.
4. Haldusnõukogu esitab arvamuse aastat N käsitleva ACERi lõpliku raamatupidamisaruande kohta.
5. Hiljemalt aasta N + 1 1. juuliks esitab ACERi peaarvepidaja kõnealuse lõpliku raamatupidamisaruande koos haldusnõukogu arvamusega Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale.
6. Lõplik raamatupidamisaruanne avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas* 15. novembriks aastal N + 1.
7. Direktor esitab kontrollikojale vastuse selle märkuste kohta 30. septembriks aastal N + 1. Direktor saadab kõnealuse vastuse koopia ka haldusnõukogule ja komisjonile.
8. Euroopa Parlamendi taotluse korral esitab direktor viimasele kogu teabe, mida on vaja, et aasta N eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlust kohaldataks tõrgeteta kooskõlas delegeeritud määruse (EL) nr 1271/2013 artikli 109 lõikega 3.
9. Kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu soovitusel põhjal annab Euroopa Parlament heakskiidu direktori tegevusele aasta N eelarve täitmisel enne 15. maid aastal N + 2.

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

*Artikkel 36***Finantsreeglid**

Haldusnõukogu võtab pärast komisjoniga konsulteerimist vastu ACERi suhtes kohaldatavad finantsreeglid. Kõnealused reeglid võivad kalduda delegeeritud määrusest (EL) nr 1271/2013 kõrvale, kui see on vajalik seoses ACERi konkreetsete tegevusvajadustega ja juhul, kui komisjon on selleks eelnevalt andnud nõusoleku.

*Artikkel 37***Pettustevastane võitlus**

1. Selleks et lihtsustada võitlust pettuste, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL, Euratom) nr 883/2013, ⁽²³⁾ ühineb ACER 25. mai 1999. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega OLAFi sisejuurdluste kohta ⁽²⁴⁾ ja võtab vastu kõikide oma töötajate suhtes kohaldatavad asjakohased säted, kasutades kõnealuse kokkuleppe lisas esitatud vormi.
2. Kontrollikojal on õigus teha kohapealne audit ja auditeerida dokumentide alusel kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda ACER on rahastanud liidu vahenditest.
3. OLAF võib määruses (EL, Euratom) nr 883/2013 ja nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ⁽²⁵⁾ sätestatud korra kohaselt teha uurimisi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas seoses ACERi rahastatud toetuse või lepinguga on esinenud pettust, korrupsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.
4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad ameti ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vahelised koostöölepingud ning ACERi lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused sätteid, milles antakse Euroopa Kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õigus auditite ja juurdluste tegemiseks vastavalt oma pädevusele.

IV peatükk**Üld- ja lõppsätted***Artikkel 38***Privileegid ja immunitetid ning peakorterileping**

1. Ameti suhtes kohaldatakse ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 7 Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide kohta.
2. Vajalikud kokkulepped, milles käsitletakse ACERile asukohaliikmesriigis antavaid valduseid ja selle liikmesriigi pakutavaid vahendeid ning asukohaliikmesriigis direktori, haldusnõukogu liikmete, ACERi töötajate ja nende pereliikmete suhtes kohaldatavaid erieeskirju, sätestatakse ACERi ja selle liikmesriigi vahelises peakorterilepingus, kus peakorter asub. Leping sõlmitakse pärast haldusnõukogult heakskiidu saamist.

*Artikkel 39***Töötajad**

1. ACERi kõigi töötajate, sealhulgas ameti direktori suhtes kohaldatakse personalieeskirju ja teenistustingimusi ning Euroopa Liidu institutsioonide poolt nende personalieeskirjade ja teenistustingimuste kohaldamiseks ühiselt vastu võetud eeskirju.

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusti ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

⁽²⁴⁾ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 15.

⁽²⁵⁾ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

2. Haldusnõukogu võtab personalieeskirjade artikli 110 kohaselt kokkuleppel komisjoniga vastu asjakohased rakenduseeskirjad.
3. ACER kasutab oma töötajate suhtes õigusi, mis on talle kui ametisse määravale asutusele antud personalieeskirjadega ja talle kui lepinguid sõlmivale asutusele antud teenistustingimustega.
4. Haldusnõukogu võib vastu võtta sätteid, mis lubavad liikmesriikide ekspertidel töötada ACERi juures lähetuses.

Artikkel 40

ACERi vastutus

1. ACERi lepingulist vastutust reguleerib vastava lepingu suhtes kohaldatav õigus.

ACERi sõlmitavas lepingus sisalduv vahekohtuklausel kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

2. Lepinguvälise vastutuse korral hüvitab ACER vastavalt liikmesriikide seaduste ühistelemisele põhimõtetele kõik kahjud, mida amet või selle töötajad oma kohustuste täitmisel on tekitanud.
3. Euroopa Kohtu pädevusse kuulub selliste vaidluste lahendamine, mis on seotud lõikes 2 osutatud kahjude hüvitamisega.
4. Töötajate isiklikku rahalist vastutust ja distsiplinaarvastutust ACERi ees reguleeritakse ACERi töötajate suhtes kohaldatavate asjaomaste sätetega.

Artikkel 41

Läbipaistvus ja teabevahetus

1. ACERi valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1049/2001 ⁽²⁶⁾.
2. Haldusnõukogu võtab vastu määruse (EÜ) nr 1049/2001 kohaldamiseks vajalikud praktilised meetmed.
3. ACERi poolt vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artiklile 8 vastu võetud otsused võib kaevata edasi ombudsmanile või esitada nende kohta kaebuse Euroopa Kohtule kooskõlas ELI toimimise lepingu artiklites 228 ja 263 sätestatud tingimustega.
4. ACERis toimuva isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2018/1725 ⁽²⁷⁾. Haldusnõukogu kehtestab meetmed, mida ACER võtab määruse (EL) 2018/1725 kohaldamiseks, sealhulgas meetmed, mis käsitlevad ACERi andmekaitseametniku ametisse nimetamist. Meetmed kehtestatakse pärast Euroopa Andmekaitseinspektoriga konsulteerimist.
5. ACER võib osaleda teabevahetuses omal algatusel ja oma pädevuse piires. Teabevahetuseks vahendite eraldamine ei tohi kahjustada artiklites 3–13 osutatud ülesannete tulemuslikku täitmist. Teabevahetus toimub kooskõlas haldusnõukogus vastu võetud asjakohaste teavitus- ja levitamiskavadega.

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43).

⁽²⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

Artikkel 42

Salastatud teabe ja salastamata tundliku teabe kaitse

1. ACER võtab vastu oma julgeolekunormid, mis on samaväärsed komisjoni turvaeskirjadega, mis käsitlevad Euroopa Liidu salastatud teabe ja salastamata tundliku teabe kaitset, muu hulgas sätteid sellise teabe vahetamise, töötlemise ja säilitamise kohta, nagu on sätestatud komisjoni otsustes (EL, Euratom) 2015/443 ⁽²⁸⁾ ja (EL, Euratom) 2015/444 ⁽²⁹⁾.
2. ACER võib otsustada kohaldada lõikes 1 osutatud komisjoni otsuseid *mutatis mutandis* põhimõttel. ACERi julgeolekueeskirjad hõlmavad muu hulgas sätteid ELi salastatud teabe ja salastamata tundliku teabe vahetamise, töötlemise ja säilitamise kohta.

Artikkel 43

Koostöölepingud

1. ACER on osalemiseks avatud kolmandatele riikidele, kes on sõlminud liiduga lepingud ja on vastu võtnud liidu õiguse asjakohased õigusnormid energeetika valdkonnas, sealhulgas eelkõige sõltumatuud reguleerivaid asutusi, kolmandate isikute juurdepääsu taristule ja lahtisidumist, energiaga kauplemist ja süsteemi toimimist ning tarbijate osalemist ja -kaitset käsitlevad õigusnormid ning keskkonna ja konkurentsi valdkonna asjakohased õigusnormid, ning kohaldavad neid.
2. Sellel eesmärgil liidu ja lõikes 1 osutatud kolmandate riikide vahelise lepingu sõlmimise korral võib ACER täita oma artiklite 3–13 kohaseid ülesandeid kolmandate riikide suhtes, kui need riigid on lõike 1 kohaselt vastu võtnud asjakohased õigusnormid ja kohaldavad neid ning on andnud ACERile loa koordineerida nende riigisisese reguleeriva asutuse tegevust liikmesriikide reguleerivate asutustega. Kui ACER nii toimib, puudutavad viited piiriülese iseloomuga küsimustele üksnes piire liidu ja kolmandate riikide vahel, ja mitte kahe liikmesriigi vahelisi piire.
3. Lõikes 1 osutatud lepingute alusel töötatakse välja kord, millega nähakse eelkõige ette nende riikide ACERi töös osalemise laad, ulatus ja menetluslikud aspektid, sealhulgas sätted rahaliste osamaksude ja töötajate kohta.
4. Haldusnõukogu võtab pärast reguleerivate asutuste nõukogult heakskiitva arvamuse saamist vastu kodukorra, mis käsitleb ACERi suhteid lõikes 1 osutatud kolmandate riikidega. ACERi direktoriga sõlmitava töölepinguga tagab komisjon, et ACER tegutseb vastavalt oma volitustele ja kehtivale institutsioonilisele raamistikule.

Artikkel 44

Töökeel

1. ACERi suhtes kohaldatakse nõukogu määruse nr 1 ⁽³⁰⁾ sätteid.
2. ACERi sisemise töökeele otsustab haldusnõukogu.
3. ACERi tööks vajalikke tõlketeenuseid osutab Euroopa Liidu Asutuste Tõlkekeskus.

Artikkel 45

Hindamine

1. Hiljemalt 5. juuliks 2024 ja seejärel iga viie aasta tagant teeb komisjon sõltumatu väliseksperti abil ACERi tegevuse hindamise seoses eesmärkide saavutamise, volituste kasutamise ja ülesannete täitmisega. Hindamisel keskendutakse eelkõige võimalikule vajadusele muuta ACERi volitusi ja sellise muutmise finantsmõjule.

⁽²⁸⁾ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/443 komisjoni julgeoleku kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 41).

⁽²⁹⁾ Komisjoni 13. märtsi 2015. aasta otsus (EL, Euratom) 2015/444 ELi salastatud teabe kaitseks vajalike julgeolekunormide kohta (ELT L 72, 17.3.2015, lk 53).

⁽³⁰⁾ Nõukogu määrus nr 1, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled (EÜT P 17, 6.10.1958, lk 385).

2. Kui komisjoni arvates ei ole ACERi töö jätkamine talle seatud eesmärkide, volituste ja ülesannete seisukohast enam põhjendatud, võib komisjon pärast asjakohast konsulteerimist sidusrühmade ja reguleerivate asutuste nõukoguga teha ettepaneku käesolevat määrust vastavalt muuta või see kehtetuks tunnistada.
3. Komisjon esitab lõikes 1 osutatud hindamise tulemused koos oma järeldustega Euroopa Parlamendile, nõukogule ja ACERi reguleerivate asutuste nõukogule. Hindamistulemused tuleks avalikustada.
4. Komisjon esitab 31. oktoobriks 2025 ja seejärel vähemalt iga viie aasta tagant Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles antakse hinnang käesolevale määrusele ning eelkõige nendele ACERi ülesannetele, mis puudutavad üksikjuhtumeid käsitlevate otsuste tegemist. Aruandes võetakse vajaduse korral arvesse määruse (EL) 2019/943 artikli 69 lõikes 1 kohase hindamise tulemusi.

Asjakohasel juhul esitab komisjon koos aruandega seadusandliku ettepaneku.

Artikkel 46

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ) nr 713/2009 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja loetakse vastavalt II lisa vastavustabelile.

Artikkel 47

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides.

Brüssel, 5. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
G. CIAMBA

I LISA

Kehtetuks tunnistatud määrus koos hilisemate muudatustega

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 713/2009, millega luuakse Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ELT L 211, 14.8.2009, lk 1)	
Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39)	Üksnes määruse (EL) nr 347/2013 artiklis 20 ja määruse (EÜ) nr 713/2009 artikli 22 lõikes 1 viidatud osas

II LISA

Vastavustabel

Määrus (EÜ) nr 713/2009	Käesolev määrus
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 4	Artikkel 2
Artikkel 5	Artikkel 3
Artikli 6 lõiked 1, 2 ja 3 ning lõike 4 esimene lõik	Artikkel 4
Artikli 6 lõike 4 teine kuni viies lõik ning lõiked 5, 6 ja 9	Artikkel 5
Artiklid 7 ja 8	Artikkel 6
—	Artikkel 7
—	Artikkel 8
—	Artikkel 9
Artikli 9 lõige 1 ja lõike 2 esimene lõik	Artikkel 10
Artikli 6 lõiked 7 ja 8	Artikkel 11
—	Artikkel 12
Artikli 9 lõike 2 teine lõik	Artikkel 13
Artikkel 10	Artikkel 14
Artikkel 11	Artikkel 15
Artikkel 2	Artikkel 16
Artikkel 3	Artikkel 17
Artikkel 12	Artikkel 18
Artikkel 13	Artikkel 19
—	Artikkel 20
Artikli 14 lõiked 1 ja 2	Artikkel 21
Artikli 14 lõiked 3–6	Artikli 22 lõiked 1–4
Artikkel 15	Artikli 22 lõiked 5 ja 6
Artikkel 16	Artikkel 23
Artikkel 17	Artikkel 24
Artikli 18 lõiked 1 ja 2	Artikli 25 lõiked 1, 2 ja 4
Artikli 19 lõige 6	Artikli 25 lõige 3
Artikli 18 lõige 3	Artikkel 26
Artikli 18 lõiked 4–7	Artikkel 27
Artikli 19 lõiked 1–5 ja lõige 7	Artikkel 28
Artikkel 20	—
—	Artikkel 29
—	Artikkel 30
Artikkel 21	Artikkel 31
Artikkel 22	Artikkel 32
Artikkel 23	Artikkel 33
Artikli 24 lõiked 1 ja 2	Artikkel 34

Määrus (EÜ) nr 713/2009	Käesolev määrus
Artikli 24 lõiked 3–10	Artikkel 35
Artikkel 25	Artikkel 36
—	Artikkel 37
Artikkel 27	Artikkel 38
Artikkel 28	Artikkel 39
Artikkel 29	Artikkel 40
Artikkel 30	Artikli 41 lõiked 1, 2 ja 3
—	Artikkel 42
Artikkel 31	Artikkel 43
Artikkel 33	Artikkel 44
Artikkel 34	Artikkel 45
—	Artikkel 46
Artikkel 35	Artikkel 47

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2019/943,**5. juuni 2019,****milles käsitletakse elektrienergia siseturgu****(uuesti sõnastatud)****(EMPs kohaldatav tekst)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 714/2009 ⁽⁴⁾ on korduvalt oluliselt muudetud. Kuna määrusesse on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.
- (2) Energialiidu eesmärk on tagada lõpptarbijatele – nii kodutarbijatele kui ka ettevõtjatele – ohutu, kindel, säästev, konkurentsivõimeline ja taskukohane energia. Ajalooliselt on elektrisüsteemis olnud domineerivad vertikaalselt lõimitud, tihti avalik-õiguslikud monopolid ja suured keskselt juhitud tuum- või fossiilkütustel töötavad elektrijaamad. Alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on pakkuda kõikidele liidu tarbijatele tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad ja kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust. Elektrienergia siseturul on konkurents suur, eriti hulgimüügi ja piirkonnaülese kauplemise valdkonnas. Konkurents on endiselt tõhusa energiaturu alus.
- (3) Liidu energiasüsteemis leiavad aset kümnendite suurimad muutused ja nende muutuste keskmes on elektriturg. Ühine eesmärk vähendada energiasüsteemi CO₂-heidet loob uusi võimalusi ja esitab turuosalistele uusi väljakutseid. Samal ajal võimaldab tehnoloogia areng kaasata tarbijaid uutel viisidel ja teha piiriülest koostööd.
- (4) Käesoleva määrusega kehtestatakse normid, et tagada energia siseturu toimimine ning see hõlmab taastuvate energiaallikate väljaarendamise ja keskkonnapoliitikaga seotud nõudeid, sealhulgas teatavate taastuvenergia tootmisseadmete liikide suhtes kohaldatavaid erinorme, mis käsitlevad tasakaalustamiskohustust, jaotamist ja ümberjaotamist, samuti uue tootmisvõimsuse süsinikdioksiidiheite künnist, kui sellele kohaldatakse ajutisi meetmeid, mille eesmärgiks on tagada ressursside piisavus vajalikul tasemel, nimelt reservvõimsuse mehhanism.
- (5) Väikeste energiatootmisüksuste poolt taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrile tuleks tagada koormuse eelisjaotus kas konkreetse tähtsusjärjekorra abil jaotusmetoodikas või kehtestades turukorraldajatele õiguslikud või

⁽¹⁾ ELT C 288, 31.8.2017, lk 91.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 79.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. mai 2019. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleises elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 15).

regulatiivsed nõuded, mis puudutavad sellise elektri pakkumist turul. Samadel majanduslikel tingimustel antav koormuse eelisjaotus võrgukäitamisteenustes tuleks lugeda käesoleva määrusega kooskõlas olevaks. Igal juhul tuleks koormuse eelisjaotust pidada kokkusobivaks taastuvaid energiaallikaid kasutavate energiatootmisüksuste osalemisega elektriturul.

- (6) Riigi sekkumine, mis on tihti kooskõlastamata, on elektri hulгимүүgiturгу veelgi moonutanud, ja sellel on negatiivne mõju investeeringutele ning piiriülesele kaubandusele.
- (7) Minevikus olid elektritarbijad vaid passiivsed ja ostsid elektrit sageli reguleeritud hinnaga, millel puudus otsene seos turuga. Tulevikus tuleb tarbijaid kaasata nii, et nad osaleksid turul täiel määral teiste turuosalistega võrdsetel alustel ja neil oleks õigus oma energiatarbimist hallata. Selleks et lõimida turuga taastuvenergia üha suurenevat osakaalu, peaks tulevane elektrisüsteem kasutama täiel määral ära olemasolevaid paindlikkuse allikaid, eriti nõudluspoole lahendusi ja energia salvestamist ning digiteerimist, võttes elektrisüsteemis kasutusele uuenduslikud tehnoloogiad. Selleks et tulemuslikult vähendada CO₂-heidet võimalikult väheste kuludega, peab tulevane elektrisüsteem soodustama energiatõhusust. Energia siseturu väljakujundamine taastuvenergia tõhusa integreerimise kaudu võib pikas perspektiivis soodustada investeeringuid ning aidata kaasa energialiidu ja 2030. aasta kliima- ja energiaraamistiku eesmärkide saavutamisele, nagu on ette nähtud komisjoni 22. jaanuari 2014. aasta teatises „Kliima- ja energiapoliitika raamistik ajavahemikuks 2020–2030“ ning mille Euroopa Ülemkogu oma 23.–24. oktoobri 2014. aasta kohtumise järeldustes heaks kiitis.
- (8) Turu suurem lõimimine ja üleminek kõikumavamale elektritootmisele eeldab täiendavate jõupingutuste tegemist riikide energiapoliitika kooskõlastamisel naaberriikidega ja piiriülese elektrikaubanduse võimaluste kasutamisel.
- (9) On välja töötatud õigusraamistikud, mis võimaldavad elektriga kaubelda kogu liidus. Selle arengu toetamiseks on vastu võetud mitmeid võrgueeskirju ja suuniseid elektriturude lõimimiseks. Need võrgueeskirjad ja suunised sisaldavad sätteid turureeglite, süsteemi toimimise ja võrguühenduste kohta. Selleks et tagada täielik läbipaistvus ja suurem õiguskindlus, tuleks seadusandliku tavamenetluse alusel vastu võtta ka turu toimimise ja võimsuse jaotamise peamised põhimõtted tasakaalustamisturu, päevase turu, päev-ette-turu ja tärminlepingute turu ajavahemikes ning koondada need ühte liidu õigusakti.
- (10) Komisjoni määruse (EL) 2017/2195⁽⁵⁾ artiklis 13 on sätestatud protsess, mille raames põhivõrguettevõtjad saavad delegeerida kõik või mõned oma ülesanded kolmandale isikule. Delegeerivad põhivõrguettevõtjad peaksid jääma vastutavaks käesoleva määruse järgimise tagamise eest. Samamoodi peaksid liikmesriigid saama määrata kolmandale isikule ülesandeid ja kohustusi. Määramine peaks piirduma riiklikul tasandil täidetavate ülesannete ja kohustustega (näiteks tasakaaluarveldusega). Määramise piirangud ei tohiks põhjustada kehtiva riikliku korra tarbetuid muudatusi. Põhivõrguettevõtjad peaksid siiski jääma vastutavaks ülesannete eest, mis on neile antud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944⁽⁶⁾ artikli 40 kohaselt.
- (11) Tasakaalustamisturgude osas on tasakaalustamisvõimsuse ja tasakaalustamisenergia hankimisel tõhusa ja moonutuseta hinnakujunduse tagamiseks nõutav, et tasakaalustamisvõimsuse lepinguga ei määraks tasakaalustamisenergia hinda. See ei mõjuta määruse (EL) 2017/2195 kohaseid ühendplaanimeid kasutavaid jaotussüsteeme.
- (12) Määruse (EL) 2017/2195 artiklid 18, 30 ja 32 näevad ette, et tasakaalustamisenergia standard- ja eritoodete hinnakujunduse meetod peaks looma turuosalistele stiimuleid, et säilitada oma tasakaal või taastada tasakaalustamatuse hinnapiirkonna süsteemi tasakaal ning vähendada seeläbi süsteemi tasakaalustamatust ja ühiskonna kulutusi. Sellise hinnakujunduse eesmärk peaks olema tarbimiskaja ja muude tasakaalustamisressursside majanduslikult tõhus kasutamine talitluskindluse piires.

⁽⁵⁾ Komisjoni 23. novembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2195, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (ELT L 312, 28.11.2017, lk 6).

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 125).

- (13) Tasakaalustamisenergia turgude lõimimine peaks hõlbustama päevasise turu tõhusat toimimist, et võimaldada turuosalistel teha tasakaalustamist võimalikult reaalajalähedaselt, mis vastab määruse (EL) 2017/2195 artiklis 24 sätestatud tasakaalustamisenergia sulgemisaegadele. Põhivõrguettevõtjad peaksid tasakaalustamisturul tasakaalustamist tegema alles pärast päevasise turu lõppemist alles jäänud tasakaalustamatuse korvamiseks. Määruse (EL) 2017/2195 artiklis 53 nähakse ette tasakaaluarveldusperioodi ühtlustamine liidus 15 minutile. Ühtlustamine peaks edendama päevasisest kaubandust ja mitme kaubeldava toote arendamist ühe ja sama tarneaja jaoks.
- (14) Selleks et põhivõrguettevõtjad saaksid tasakaalustamisvõimsust hankida ja kasutada tõhusalt, säästlikult ja turupõhiselt, on vaja soodustada turgude lõimimist. Sellega seoses kehtestati määruse (EL) 2017/2195 IV jaotises kolm meetodikat, mille abil on põhivõrguettevõtjatel õigus eraldada piirkonnaülest võimsust tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks ja reservide jaotamiseks, kui see on kooskõlas tasuvusanalüüsiga: koosoptimeerimine, turupõhine jaotamine ja jaotamine majandusliku tasuvuse analüüsi põhjal. Koosoptimeerimisel põhinev jaotamine peaks toimuma „päev-ette“ ajavahemikus. Turupõhist jaotamist on aga võimalik teha siis, kui leping on sõlmitud kuni nädal enne tasakaalustamisvõimsuse pakkumist, ning majandusliku tasuvuse analüüsil põhinevat jaotamist võib kasutada, kui leping on sõlmitud rohkem kui nädal enne tasakaalustamisvõimsuse pakkumist, tingimusel et jaotamise maht on piiratud ja hinnang tehakse igal aastal. Kui piirkonnaülese võimsuse jaotamise protsessi meetodika on heaks kiitnud asjaomased reguleerivad asutused, võivad kaks või enam põhivõrguettevõtjat asuda meetodikat varem kasutama, et saada kogemusi ja tagada edaspidi sujuv üleminek selle kasutamisele teiste põhivõrguettevõtjate seas. Kõik põhivõrguettevõtjad peaksid meetodikat rakendama ühetaoliselt, et soodustada turgude lõimimist.
- (15) Määruse (EL) 2017/2195 V jaotises sätestatakse, et tasakaaluarvelduse peaesmärk on tagada, et tasakaaluhaldurid hoiaksid oma tasakaalu ja aitaksid taastada süsteemi tasakaalu tõhusalt ja innustaksid turuosalisi süsteemi tasakaalu taastamisel või säilitamisel. Selleks et tasakaalustamisturg ja kogu energiasüsteem võimaldaks lõimida üha suurenevat erinevatest allikatest toodetud taastuvenergia osa, peaksid tasakaalustamatuse hinnad kajastama energia väärtust reaalajas. Kõik turuosalisel peaksid kandma rahalist vastutust nende poolt süsteemis põhjustatud tasakaalustamatuse eest, mis väljendub erinevuses eraldatud mahu ja lõpliku turupositsiooni vahel. Tarbimiskaja agregaatrite puhul koosneb eraldatud maht osalevate tarbijate koormuse füüsiliselt aktiveeritud energiamahust, mis põhineb kindlaksmääratud mõõtmis- ja alusmeetodikal.
- (16) Komisjoni määruses (EL) 2015/1222⁽⁷⁾ sätestatakse üksikasjalikud suunised piirkonnaüleseks võimsuse jaotamiseks ja ülekoormuse juhtimiseks järgmise päeva turgudel ning päevasisestel turgudel, sealhulgas nõuded selliste ühiste meetodikate kohta, mida rakendatakse pakkumispiirkondades samal ajal saadavalolevate võimsuste määramiseks, ning tõhususe hindamise kriteeriumid ja pakkumispiirkondade piiritlemise läbivaatamine. Määruse (EL) 2015/1222 artiklites 32 ja 34 on sätestatud pakkumispiirkondade struktuuri läbivaatamise reeglid, nimetatud määruse artiklites 41 ja 54 järgmise päeva ja päevasiseste ajavahemike kõrgeimate ja madalaimate kliiringhindade ühtlustatud piirid, nimetatud määruse artiklis 59 sätestatakse piirkonnaüleste tehingute sulgemisaega käsitlevad reeglid, nimetatud määruse artikkel 74 sisaldab aga reegleid koormuste ümberjaotamise ja vahetuskauba tegemise kulude jagamise meetodika kohta.
- (17) Komisjoni määruses (EL) 2016/1719⁽⁸⁾ sätestatakse üksikasjalikud õigusnormid võimsuse piirkonnaülese jaotamise kohta forvardturul, ühise meetodika kohta, millega määratakse pikkadeks ajavahemikeks kindlaks piirkonnaülesed võimsused, sellise ühtse jaotamiskeskonna rajamise kohta Euroopa tasandil, kus pakutakse pikaajalisi ülekandeõigusi, ning võimaluste kohta neid tagasi kanda võimsuste jaotamiseks forvardturul või nende üleandmiseks ühelt turuosaliselt teisele. Määruse (EL) 2016/1719 artiklis 30 on sätestatud forvardturu riskimaandamistooteid reguleerivad normid.

⁽⁷⁾ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24).

⁽⁸⁾ Komisjoni 26. septembri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1719, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise forvardturu eeskiri (ELT L 259, 27.9.2016, lk 42).

- (18) Komisjoni määruses (EL) 2016/631⁽⁹⁾ sätestatakse nõuded elektritootmisüksuste ühendamiseks elektriühendussüsteemi, eelkõige sünkroonmoodulite, energiapargimoodulite ja avamere energiapargimoodulite ühendamiseks elektriühendussüsteemi. Need nõuded aitavad tagada ausa konkurentsi tingimusi elektri siseturul, süsteemi turvalisust ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri kaasamist ning soodustavad Euroopa Liidu ülest elektri kaubandust. Määruse (EL) 2016/631 artiklites 66 ja 67 on sätestatud eeskirjad elektri tootmise kujunemisejärgus tehnika kohta.
- (19) Turupõhise elektri kaubanduse üheks nurgakiviks on nõudluse ja pakkumise jaotusele vastavad pakkumispirkonnad, mis on võimsuse jaotamise meetodite, sealhulgas voopõhise lähenemise täieliku potentsiaali saavutamise eeltingimus. Seetõttu tuleks pakkumispirkonnad piiritleda nii, et oleks tagatud turu likviidsus, ülekandevõime piiratuse tõhus juhtimine ja üldine turutõhusus. Kui olemasoleva pakkumispirkonna struktuuri läbivaatamise algatab üks reguleeriv asutus või põhivõrguettevõtja oma pädeva reguleeriva asutuse heakskiidul ja see puudutab põhivõrguettevõtja juhtimispirkonnas asuvaid pakkumispirkondi, kui pakkumispirkondade struktuur ei avalda olulist mõju naabruses asuvate põhivõrguettevõtjate juhtimispirkondadele, sealhulgas võrkudevahelistele ühendustele, ja pakkumispirkondade struktuuri läbivaatamine on vajalik tõhususe parandamiseks, piiriüleste kauplemisvõimaluste suurendamiseks või talitluskindluse tagamiseks, peaks asjaomase juhtimispirkonna põhivõrguettevõtja olema ainus läbivaatamises osalev põhivõrguettevõtja ning asjaomase juhtimispirkonna pädev reguleeriv asutus peaks olema ainus läbivaatamises osalev pädev reguleeriv asutus. Asjaomane põhivõrguettevõtja ja pädev reguleeriv asutus peaksid naabruses asuvaid põhivõrguettevõtjaid läbivaatamisest eelnevalt teavitama ja läbivaatamise tulemused tuleks avaldada. Peaks olema võimalik algatada pakkumispirkondade läbivaatamine ülekandevõime piiratud käsitleva tehnilise aruande põhjal kooskõlas käesoleva määruse artikliga 14 või määruses (EL) 2015/1222 sätestatud kehtiva menetluste kohaselt.
- (20) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid võimsusarvutusi tehes võimsust maksimeerima, võttes arvesse otsemakseta parandusmeetmeid ja järgides võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjate talitluskindluse piire. Kui arvutuse tulemusel ei saavutata võimsust, mis on võrdne käesolevas määruses sätestatud miinimumvõimsusega või ületab seda, peaksid piirkondlikud koordineerimiskeskused kaaluma võimsuse miinimumvõimsuseni suurendamiseks kõiki kättesaadavaid otsemaksetega parandusmeetmeid, sealhulgas ümberjaotamise potentsiaali võimsusarvutusala piires ja nende vahel, järgides samas võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjate talitluskindluse piire. Põhivõrguettevõtjad peaksid vastavalt käesolevale määrusele esitama täpse ja läbipaistva aruande võimsuse arvutamise kõigi aspektide kohta ja tagama, et kogu piirkondlikele koordineerimiskeskustele edastatav teave oleks täpne ja eesmärgipärane.
- (21) Võimsusarvutustes peaksid piirkondlikud koordineerimiskeskused välja arvutama piirkonnaülese võimsuse, kasutades põhivõrguettevõtjalt saadud andmeid, mis järgivad nende põhivõrguettevõtjate vastavate juhtimispirkondade talitluskindluse piire. Põhivõrguettevõtjatel peaks olema õigus kalduda koordineeritud võimsusarvutusest kõrvale, kui selle rakendamine tooks kaasa võrguelementide talitluskindluse piiride rikkumise nende juhtimispirkonnas. Selliseid kõrvalekaldeid tuleks hoolikalt jälgida ja neist läbipaistvalt aru anda, et vältida kuritarvitusi ja tagada, et turuosalistele kättesaadavaks tehtavat võrkudevaheliste ühenduste võimsust ei piirataks mõne pakkumispirkonna ülekandevõime piiratuse probleemi lahendamiseks. Kui on koostatud tegevuskava, tuleks selles kõrvalekaldeid arvesse võtta ja uurida nende põhjusti.
- (22) Peamiste turupõhimõtete tagamiseks tuleks ette näha, et elektri hinnad määratakse kindlaks pakkumise ja nõudlusega. Elektri hinnad peaksid andma märku elektrivajadusest, andes turupõhise stiimuli investeerida sellistesse paindlikkuse allikatesse nagu paindlik tootmine, ühendamine, tarbimiskaja ja salvestamine.

⁽⁹⁾ Komisjoni 14. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/631, millega kehtestatakse võrgueeskiri elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuete kohta (ELT L 112, 27.4.2016, lk 1).

- (23) Kuigi elektrisektori CO₂-heite vähendamine koos taastuvatest energiaallikatest toodetud energia muutumisega turu oluliseks osaks on üks energialiidu eesmärke, on oluline kõrvaldada piiriülese kaubanduse olemasolevad tõkked ning soodustada investeerimist toetavasse taristusse, nt paindlikumasse tootmisse, ühendamise, tarbimiskajasse ja energia salvestamisse. Selleks et toetada üleminekut muutlikule ja hajatootmisele ning tagada, et energiaturu põhimõtted on liidu tulevaste elektriturude aluseks, on oluline keskenduda uuesti lühiajalistele turgudele ja nappusest juhitudvale hinnakujundusele.
- (24) Lühiajalised turud suurendavad likviidsust ja konkurentsivõimet, kuna võimaldavad suuremal hulgal ressursidel, eriti paindlikumatel ressursidel, täiel määral turul osaleda. Tulemuslik nappusest juhitud hinnakujundus soodustab turuosaliste reageerimist turusignaalidele ja kättesaadavust siis, kui turg seda kõige rohkem vajab, ning sellega tagatakse, et nende kulud hüvitatakse hulgimüügiturul. Seepärast on oluline tagada, et kõrvaldatakse halduslikud ja kaudsed hinnalaed, et võimaldada nappusest juhitud hinnakujundust. Turustruktuuriga täieliku lõimimise korral aitavad lühiajalised turud ja nappusest juhitud hinnakujundus kaotada muid selliseid turgu moonutavaid meetmeid nagu reservvõimsuse mehhanismid, et tagada varustuskindlus. Samal ajal ei tohiks nappusest juhitud hinnakujundus ilma hulgimüügituru hinnalagedeta pärssida lõpptarbivate ning eriti kodutarbivate, väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja tööstustarbivate võimalust maksta kindlat ja stabiilset hinda.
- (25) Piiramata Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, vähendavad erandid sellistest peamistest turupõhimõtetest nagu tasakaalustamiskohustus, turupõhine edastamine jai koormuse ümberjaotamine paindlikkussignaalide ning takistavad selliste lahenduste arendamist nagu salvestamine, tarbimiskaja ja agregeerimine. Kuigi erandid on endiselt vajalikud, et hoida ära liigset halduskoormust teatavatele turuosalistele ning eriti kodutarbivatele ja VKEdele, ei ole laialdased erandid, mis hõlmavad kogu tehnoloogiat, kooskõlas eesmärgiga saavutada tõhus CO₂-heite turupõhise vähendamise protsess, ning erandid tuleks seega asendada sihipärasemate meetmetega.
- (26) Tõhusa konkurentsi eeltingimuseks elektrienergia siseturul on mittediskrimineerivad, läbipaistvad ja piisavad tasud võrgu, sealhulgas ülekandesüsteemi ühendusliinide kasutamise eest.
- (27) Võrkudevahelise ühenduse võimsuste koordineerimata vähendamine piirab järjest rohkem elektrienergia vahetust liikmesriikide vahel ja on muutunud tõsiseks takistuseks toimiva elektrienergia siseturu väljaarendamisele. Võrkudevaheliste ühenduste ja kriitiliste võrguelementide võimsuse maksimaalne tase peaks seega olema nii suur kui võrgu turvalise talitluse ohutusnormid võimaldavad, sealhulgas järgides eriolukordade jaoks ette nähtud julgeolekunõudeid (N-1). Võimsuse taseme seadmisel silmusvõrgus tuleb siiski järgida teatavaid piiranguid. Piirkonnaülese kauplemise jaoks tuleb kehtestada saadaoleva võimsuse selge miinimumtase, et vähendada ringvoogude ja sisemise ülekandevõime piiratuse mõju piirkonnaülele kauplemisele ning anda turuosalistele prognoositav võimsuse väärtus. Kui kasutatakse voopõhist meetodit, peaks miinimumvõimsus määrama talitluskindluse piire järgides piirkonnaülese või sisese kriitilise võrguelemendi võimsuse miinimumosa, mida kasutatakse koordineeritud võimsusarvutuse sisendväärtusena määruse (EL) 2015/1222 kohaselt, võttes arvesse eriolukordi. Kogu ülejäänud osa võimsusest võib kasutada talitluskindluse varuks ning ring- ja sisevoogude jaoks. Lisaks peaks prognoositavate võrgu turvalisusprobleemide korral olema võimalik teha piiratud üleminekuetapi jooksul erandeid. Eranditega peaksid kaasnema pikaajalist lahendust pakkuv meetodika ja projektid.
- (28) Ülekandevõimsus, millele kohaldatakse netoülekandevõimsuse meetodi kasutamise korral 70 %-list miinimumvõimsust, on aktiivvõimsuse maksimaalne ülekandevõime, mille puhul on järgitud talitluskindluse piire ja võetud arvesse erandolukordi. Kõnealuse võimsuse koordineeritud arvutuses võetakse arvesse ka asjaolu, et elektrivood jagunevad üksikute komponentide vahel ebaühtlaselt ning see ei seisne üksnes üksikute ühendusliinide võimsuste summeerimises. Kõnealuse võimsuse puhul ei võeta arvesse ei ringvooge, sisevooge ega talitluskindluse varu, mida on juba arvesse võetud ülejäänud 30 % raames.

- (29) Oluline on vältida konkurentsi moonutamist, mis tuleneb sellest, et põhivõrguettevõtjad liikmesriikides kasutavad erinevaid ohutus-, talitus- ja planeerimisnorme. Lisaks sellele peavad olemasolevad edastamisvõimsused ning neid mõjutavad ohutus-, planeerimis- ja talitlusnormid olema turuosalistele läbipaistvad.
- (30) Selleks et tõhusalt juhtida vajalikke investeeringuid, peavad hinnad andma märku, kus elektrit on kõige rohkem vaja. Piirkondlikus elektrisüsteemis eeldavad õiged asukohasignaalid pakkumispriirkondade ühetaolist, objektiivset ja kindlat kindlaksmääramist läbipaistva protsessi kaudu. Selleks et tagada liidu elektrivõrgu tõhus toimimine ja kavandamine ning tõhusad hinnasignaalid uue tootmisvõimsuse, tarbimiskaja ja ülekandetaristuga seoses, peaksid pakkumispriirkonnad kajastama ülekandevõime struktuurset piiratust. Eelkõige ei tohiks piirkonnaülest võimsust vähendada ülekandevõime sisemise piiratusega seotud probleemide lahendamiseks.
- (31) Pakkumispriirkondade optimeerimise lahkevate põhimõtete arvessevõtmiseks, ohustamata likviidseid turge ja võrku tehtavaid investeeringuid, tuleks ülekandevõime piiratusega toimetulekuks ette näha kaks võimalust. Liikmesriikidel peaks olema õigus valida pakkumispriirkondade struktuuri muutmise ja selliste meetmete vahel nagu võrgu tugevdamine ja võrgu optimeerimine. Otsuse lähtepunkt peaks olema pikaajalise struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastamine liikmesriigi põhivõrguettevõtja või -ettevõtjate poolt, Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (ENTSO-E) poolt aruandes ülekandevõime piiratuse kohta või pakkumispriirkondade läbivaatamise kaudu. Kõigepealt peaksid liikmesriigid püüdma jõuda ühisele seisukohale selles, kuidas oleks kõige parem ülekandevõime piiratusega toime tulla. Selle käigus võivad liikmesriigid vastu võtta mitut riiki hõlmavaid või riiklikke tegevuskavasid ülekandevõime piiratusega toimetulekuks. Nende liikmesriikide suhtes, kes võtavad ülekandevõime piiratuse ületamiseks vastu tegevuskava, tuleks kohaldada võrkudevaheliste ühenduste järkjärgulise avamise ajavahemikku lineaarse kava kujul. Kui selline tegevuskava on ellu viidud, peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas muuta pakkumispriirkonna (-priirkondade) struktuuri või võtta ülejäänud ülekandevõime piiratuse ületamiseks parandusmeetmeid, mille kulud kannavad nad ise. Viimasel juhul ei tohiks pakkumispriirkondade struktuuri muuta liikmesriigi tahte vastaselt, tingimusel et minimaalne võimsus on saavutatud. Minimaalne võimsustase, mida tuleks koordineeritud võimsusarvutuses kasutada, peaks olema kriitilise võrguelemendi võimsuse osakaal, mis määratakse kindlaks määruse (EL) 2015/1222 kohase valikuprotsessiga, pärast seda kui on järgitud eriolukordade jaoks ette nähtud talitluskindluse piire, või kui voogudepõhise lähenemise korral järgitakse eriolukordade jaoks ette nähtud talitluskindluse piire samaaegselt. Viimase võimalusena peaks olema võimalik võtta vastu pakkumispriirkonna struktuuri käsitlev komisjoni otsus, ja sellega peaks olema võimalik muuta ainult nende liikmesriikide pakkumispriirkondade struktuuri, kes on valinud pakkumispriirkondade jagamise või kes ei ole saavutanud minimaalset võimsustaset.
- (32) Elektrisüsteemi CO₂-heite tõhus vähendamine turu lõimimise abil eeldab piiriülese kaubanduse tõkete süstemaatilist kõrvaldamist, et vähendada turu killustatust ja võimaldada liidu energiatarbijatel saada lõimitud elektriturust eelistest ja konkurentist täiel määral kasu.
- (33) Käesolevas määruses tuleks sätestada kõik tarifitseerimise ja võimsuste jaotamise aluspõhimõtted ning näha ette selliste suuniste kasutuselevõtt, kus asjaomased põhimõtted ja meetodid on veelgi üksikasjalikumalt sõnastatud, et võimaldada kiiret kohanemist muutuvate olukordadega.
- (34) Ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamine peaks andma põhivõrguettevõtjatele ja turuosalistele õiged majanduslikke signaale ning tuginema turumehhanismidele.
- (35) Avatud, konkrentsile rajatud turul peaksid nende ülekandesüsteemide käitajad, millest piiriüleised võimsusvood pärinevad, ja nende ülekandesüsteemide käitajad, milles kõnealused võimsusvood lõpevad, hüvitama põhivõrguettevõtjatele kulutused seoses piiriüleste võimsusvoogude vastuvõetuga nendele kuuluvate võrkude kaudu.
- (36) Põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitismehhanismist tulenevaid makseid ja laekumisi tuleks siseriiklike võrgutariifide kehtestamisel arvesse võtta.
- (37) Võrgule piiriülese juurdepääsu eest tegelikult makstav summa võib märkimisväärselt kõikuda, sõltudes asjaomastest põhivõrguettevõtjatest ning liikmesriikides kohaldatud tarifitseerimissüsteemi struktuursetest erinevustest. Seetõttu on vaja teatavat ühtlustamist, et vältida moonutuste tekkimist kaubanduses.

- (38) Ülekandevõime piiratuse juhtimisest saadud tulude kasutamine peaks toimuma õigusnormide kohaselt, välja arvatud juhul, kui asjakohase võrkudevahelise ühenduse eri laad õigustab vabastust kõnealustest õigusnormidest.
- (39) Selleks et tagada kõigile turuosalistele võrdsed tingimused, tuleks võrgutariife kohaldada nii, et nendega ei diskrimineeritaks ei jaotustasandi ega ülekandetasandi tootmisvõimsust positiivselt ega negatiivselt. Võrgutariifidega ei tohiks diskrimineerida energia salvestamist ega vähendada stiimulit osaleda tarbimiskajas või takistada energiatõhususe edendamist.
- (40) Selleks et suurendada läbipaistvust ja võrreldavust tariifide kindlaksmääramisel, kui pakkumiste ühtlustamine ei tundu olevat asjakohane, peaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/942⁽¹⁰⁾ loodud Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet („ACER“) esitama parimate tavade aruande tariife käsitlevate meetodikate kohta.
- (41) Selleks et paremini tagada optimaalne investeerimine üleeuroopalisse võrku ja lahendada probleemid, kui olulisi võrkude ühendamise projekte ei saa ellu viia tulenevalt prioriteetide puudumisest riigi tasandil, tuleks kaaluda võimsusjaotustasude kasutamist, mis aitaks tagada kättesaadavust ja säilitada või suurendada ühendvõimsust.
- (42) Selleks et tagada elektri ülekandevõrgu optimaalne haldamine ja võimaldada piiriülest elektrienergiaga kauplemist ja selle tarnimist liidus, tuleks luua ENTSO-E. ENTSO-E peaks täitma oma ülesandeid kooskõlas liidu konkurentsiõiguse normidega, mida jätkuvalt kohaldatakse ka ENTSO-E otsuste suhtes. ENTSO-E ülesanded peaksid olema täpselt määratletud ja tema töömeetod peaks tagama tõhususe ja läbipaistvuse. ENTSO-E poolt koostatavate võrgueeskirjade eesmärk ei ole asendada riigisestse küsimuste jaoks vajalikke siseriiklikke võrgueeskirju. Kuna tõhusamaid edusamme on võimalik saavutada piirkondliku lähenemisviisi kaudu, peaksid põhivõrguettevõtjad looma üldise koostöökstruktuuri raames piirkondlikud struktuurid, tagades samas piirkondliku tasandi tulemuste kokkusobivuse liidu tasandi võrgueeskirjade ja kümneaastase mittesiduva võrkude arengukavaga. Liikmesriigid peaksid edendama koostööd ning kontrollima võrgu tõhusust piirkondlikul tasandil. Piirkondliku tasandi koostöö peaks ühilduma edusammudega konkurentsivõimelise ja tõhusa elektrienergia siseturu suunas.
- (43) ENTSO-E peaks läbi viima Euroopa ressursside piisavuse keskpika kuni pika perioodi hindamise, mis oleks objektiivne alus ressursside piisavusega seotud probleemide hindamiseks. Reservvõimsuse mehhanismi raames käsitletava ressursside piisavuse probleemi aluseks peaks olema Euroopa ressursside piisavuse hindamine. Seda hindamist võib täiendada riiklike hindamistega.
- (44) Käesoleva määrusega ette nähtud ressursside piisavuse pika perioodi hindamise meetodikal (prognoos perspektiiviga 10 aastat kuni üks aasta) on teine otstarve kui Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/941⁽¹¹⁾ artiklis 9 osutatud hooajalistel piisavuse hindamisel (prognoos kuni kuus kuud). Keskmise kuni pika perioodi hindamisi kasutatakse peamiselt selleks, et tuvastada piisavusprobleeme ja vajadust reservvõimsuse mehhanismide järele, samal ajal kui hooajalisi piisavuse hindamisi kasutatakse selleks, et anda teada lühiajalistest riskidest, mis järgmise kuue kuu jooksul võivad põhjustada elektritarnete olulist halvenemist. Lisaks sellele teevad piirkondlikud koordineerimiskeskused piirkondlikke piisavuse hindamisi, milles käsitletakse elektri ülekandesüsteemi toimimist. Need on väga lühikest perioodi hõlmavad (prognoos perspektiiviga nädal kuni „päev-ette“) ressursside piisavuse hindamised, mida kasutatakse süsteemi toimivuse kontekstis.
- (45) Enne reservvõimsuse mehhanismide kehtestamist peaksid liikmesriigid hindama regulatiivseid moonutusi, mis aitavad kaasa asjaomasele ressursside piisavuse probleemi tekkele. Liikmesriikidel peaks olema kohustus võtta tuvastatud moonutuste kõrvaldamiseks meetmeid ja kehtestada nende rakendamise ajakava. Reservvõimsuse mehhanisme tuleks kehtestada üksnes selleks, et lahendada piisavusega seotud probleemid, mida selliste moonutuste kõrvaldamine ei aita lahendada.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/942, millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 22).

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/941, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

- (46) Reservvõimsuse mehhanisme kehtestada kavatsevad liikmesriigid peaksid ette nägema ressursside piisavuse sihttasemed läbipaistva ja kontrollitava protsessi kaudu. Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata kindlaks oma soovitatav varustuskindluse tase.
- (47) Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 108 on komisjonil ainupädevus hinnata, kas riigiabi meetmed, mida liikmesriigid võivad kehtestada, on ühitatavad siseturuga. Hindamine toimub ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 alusel ja kooskõlas sätete ja suunistega, mida komisjon võib sel eesmärgil vastu võtta. Käesolev määrus ei piira ELi toimimise lepingust tulenevat komisjoni ainupädevust.
- (48) Olemasolevad reservvõimsuse mehhanismid tuleks käesoleva määruse valguses läbi vaadata.
- (49) Käesolevas määruses tuleks sätestada üksikasjalikud õigusnormid, millega hõlbustatakse tõhusat piiriülest osalemist reservvõimsuse mehhanismides. Põhivõrguettevõtjad peaksid hõlbustama huvitatud tootjate osalemist teiste liikmesriikide reservvõimsuse mehhanismides. Seepärast peaksid nad arvutama võimsused, kuni milleni on piiriülene osalemine võimalik, soodustama osalemist ja kontrollima kättesaadavust. Reguleerivad asutused peaksid tagama piiriüleste õigusnormide täitmise liikmesriikides.
- (50) Reservvõimsuse mehhanismid ei tohiks põhjustada ülekompenseerimist, ja samal ajal peaksid need tagama varustuskindluse. Reservvõimsuse mehhanismid, mis ei ole strateegilised reservid, tuleks seetõttu kujundada nii, et kättesaadavuse eest makstav hind langeks automaatselt nullini, kui selline võimsuse tase, mis oleks energiaturul kasulik reservvõimsuse mehhanismi puudumisel, on eeldatavasti piisav nõutava võimsustaseme saavutamiseks.
- (51) Selleks et toetada liikmesriike ja piirkondi, kus energiasüsteemi ümberkujundamine on tekitanud sotsiaalseid, tööstuslikke ja majanduslikke raskusi, on komisjon loonud sisetööstus- ja CO₂-mahukate piirkondade algatuse. Algatuse raames peaks komisjon liikmesriike abistama, andes muu hulgas võimaluse korral sihtotstarbelist rahalist toetust, et võimaldada neis piirkondades nn õiglast üleminekut.
- (52) Võttes arvesse liikmesriikide energiasüsteemide erinevusi ja olemasolevate elektrivõrkude tehnilisi piiranguid, on parim turu lõimimist tagav lähenemiskiivi tihti piirkondlik. Seega tuleks tugevdada põhivõrguettevõtjate piirkondlikku koostööd. Selleks et tagada tõhus koostöö, tuleks uue õigusraamistikuga ette näha tugevam piirkondlik juhtimine ja regulatiivne järelevalve, selleks tuleks muu hulgas suurendada ACERi otsustusõigust piiriülestes küsimustes. Ka võib osutada vajalikuks liikmesriikide tõhusam koostöö kriisiolukorras, et suurendada varustuskindlust ja piirata turumoonutusi.
- (53) Põhivõrguettevõtjate piirkondlik koostöö on ametlikult ette nähtud sellega, et põhivõrguettevõtjatel on kohustus osaleda piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite tegevuses. Põhivõrguettevõtjate piirkondlikku koostööd tuleks veelgi edasi arendada täiustatud institutsioonilise raamistikuga, luues piirkondlikke koordineerimiskeskusi. Piirkondlike koordineerimiskeskuste loomisel tuleks arvesse võtta olemasolevaid ja kavandatavaid piirkondliku kooskõlastamise algatusi ning toetada elektrisüsteemide järjest rohkem lõimitud toimimist kogu liidus, tagades nende tõhusa ja kindla toimimise. Seepärast tuleb tagada, et põhivõrguettevõtjate tegevust koordineeritakse piirkondlike koordineerimiskeskuste kaudu kogu liidus. Kui mõne piirkonna põhivõrguettevõtjate koostööd ei koordineeri veel olemasolev või kavandatav piirkondlik koordineerimiskeskus, peaks piirkondliku koordineerimiskeskuse looma või määrama selle piirkonna põhivõrguettevõtja.
- (54) Piirkondlike koordineerimiskeskuste geograafiline ulatus peaks neil võimaldama panustada tulemuslikult põhivõrguettevõtjate tegevuse koordineerimisse piirkondade piires ning selle tulemusel peaks suurenema süsteemi turvalisus ja turu tõhusus. Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid saama tegutseda paindlikult, et täita piirkonnas ülesandeid sellisel viisil, mis sobiks kõige paremini neile usaldatud üksikute ülesannete laadiga.

- (55) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid täitma ülesandeid, mille täitmine piirkondlikul tasandil annab võrreldes riigi tasandiga lisaväärtust. Piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesanded peaksid hõlmama piirkondlike talitluskindluse koordinaatorite täidetavaid komisjoni määruse (EL) 2017/1485⁽¹²⁾ kohaseid ülesandeid ning täiendavaid süsteemi ja turu toimimise ning riskideks valmisolekuga seotud ülesandeid. Piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesanded ei tohiks hõlmata elektrisüsteemi reaalsajal toimimist.
- (56) Ülesannete täitmisega peaksid piirkondlikud koordineerimiskeskused aitama saavutada 2030. ja 2050. aasta eesmärgi, mis on sätestatud kliima- ja energiapoliitika raamistikus.
- (57) Piirkondlikud koordineerimiskeskused peaksid eelkõige tegutsema süsteemi ja turu piirkondliku toimimise huvides. Seega tuleks piirkondlikele koordineerimiskeskustele anda õigused, mis on vajalikud selleks, et koordineerida meetmeid, mida süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad võtavad teatavate ülesannete täitmisel, ning neil peaks olema ülejäänud ülesannete puhul suurem nõuandev roll.
- (58) Piirkondlikele koordineerimiskeskustele ette nähtud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid ei tohiks ületada nende ülesannete täitmisest tulenevaid otseseid vajadusi.
- (59) ENTSO-E peaks tagama, et piirkondlike koordineerimiskeskuste tegevust kooskõlastatakse piirkonna piiride üleselt.
- (60) Selleks et suurendada liidu jaotusvõrkude tõhusust ja tagada tihe koostöö põhivõrguettevõtjate ja ENTSO-E vahel, tuleks luua Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus (edaspidi „ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“). ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded peaksid olema täpselt määratletud ja selle töömeetod peaks tagama liidu jaotusvõrguettevõtjate jaoks tõhususe, läbipaistvuse ja esinduslikkuse. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks võimaluse korral tegema tihedat koostööd ENTSO-E-ga võrgueeskirjade ettevalmistamisel ja rakendamisel ning peaks muu hulgas andma suuniseid hajatootmise ja energia salvestamise lõimimise kohta jaotusvõrgus ja muudes küsimustes, mis on seotud jaotusvõrkude haldamisega. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus peaks võtma piisavalt arvesse ka eripärasid, mis on omased jaotusvõrkudele, mis on ühendatud allavoolu elektrivõrkudega saartel, mis ei ole võrkudevaheliste ühenduste kaudu ühendatud teiste elektrivõrkudega.
- (61) On vaja paremat koostööd ja kooskõlastamist põhivõrguettevõtjate vahel, et luua tõhusa ja läbipaistva piiriülese ülekandevõrkudele juurdepääsu pakkumiseks ja haldamiseks vajalikud võrgueeskirjad ning tagada liidu ülekandesüsteemide kooskõlastatud ja piisavalt tulevikku vaatav kavandamine ja hea tehniline areng, sealhulgas võrkudevaheliste ühendusvõimsuste loomine, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset. Võrgueeskirjad peaksid järgima ACERi poolt välja töötatud raamsuuniseid, mis ei ole siduvad. ACER peaks osalema võrgueeskirjade kavandite faktilistest asjaoludest lähtuval läbivaatamisel, sealhulgas vaatama läbi kavandite vastavuse raamsuunistele, ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. ACER peaks hindama võrgueeskirjade muutmiseks tehtud ettepanekuid ning tal peaks olema võimalik esitada komisjonile soovitus need vastu võtta. Põhivõrguettevõtjad peaksid haldama oma võrku kooskõlas kõnealuste võrgueeskirjadega.
- (62) Võrgueeskirjade väljatöötamise ja vastuvõtmise kogemused on näidanud, et väljatöötamise protsessi tuleks ühtlustada, tuues selgelt välja, et ACERil on õigus vaadata võrgueeskirjade kava üle enne nende esitamist komisjonile.
- (63) Tagamaks elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimist, tuleks ette näha kord, mis võimaldaks komisjonil vastu võtta otsuseid ja suuniseid, mis muu hulgas puudutavad tarifitseerimist ja võimsuse jaotamist, ning samal ajal tagada vajaduse korral liidu tasandi assotsiatsioonide kaudu reguleerivate asutuste osalemine kõnealuses protsessis. Reguleerivate asutustel on koos muude liikmesriikide asjaomaste asutustega täita oluline osa elektrienergia siseturu nõuetekohasel toimimisel.

⁽¹²⁾ Komisjoni 2. augusti 2017. aasta määrus (EL) 2017/1485, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueskiri (ELT L 220, 25.8.2017, lk 1).

- (64) ENTSO-E kavandatava töö tulemustest on huvitatud kõik turuosalised. Seepärast on tingimata vaja tõhusat konsulteerimisprotsessi ning olemasolevad konsulteerimise soodustamiseks ja ühtlustamiseks loodud struktuurid, nagu reguleerivad asutused või ACER peaksid etendama selles olulist osa.
- (65) Selleks et tagada suurem läbipaistvus liidu kogu elektri ülekandevõrgu osas, peaks ENTSO-E koostama, avaldama ja korrapäraselt ajakohastama kümneaastast mittesiduvat liiduüleste võrkude arengukava. Kõnealune võrgu arengukava peaks hõlmama rakendatavaid elektri ülekandevõrke ja vajalikke piirkondlike võrkude vastastikuseid ühendamisi, mis on olulised ärilistel kaalutlustel või varustuskindluse seisukohast.
- (66) Tuleks tugevalt toetada investeringuid uude suuremahulisse taristusse, tagades samas elektrienergia siseturu nõuetekohase toimimise. Selleks et suurendada nõuete täitmisest vabastatud alalisvooluvõrkude vaheliste ühenduste positiivset mõju konkurentsile ja varustuskindlusele, tuleks projektide kavandamisetapis kontrollida turu huvi ja vastu võtta ülekandevõime piiratuse juhtimise normid. Kui alalisvooluvõrkude vahelised ühendused asuvad rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, peaks ACER menetlema viimase instantsina nõuete täitmisest vabastamise taotlust, et võtta paremini arvesse selle piiriülest mõju ja lihtsustada selle haldamist. Lisaks peaks nõuete täitmisest vabastatud suurte taristuprojektide ehitamise erilist riskiprofiili silmas pidades olema tarne- ja tootmishuve omavatel ettevõtjatel asjaomaste projektide puhul võimalik täieliku eraldamise õigusnormidest ajutiselt kõrvale kalduda. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1228/2003⁽¹³⁾ kohaselt antud vabastusi kohaldatakse kuni määratud tähtaja lõpuni, nagu on otsustatud antud vabastusotsustes. Avamere kaheotstarbelisele elektritaristule (nn avamere hübriidvarad), mis ühendab endas avamere tuuleenergia transporti rannikule ja võrkudevahelisi ühendusi, peaks samuti olema võimalik anda vabastus, näiteks alalisvooluvõrkude vaheliste uute ühenduste suhtes kohaldatavate normide alusel. Vajaduse korral tuleks õigusraamistikus võtta nõuetekohaselt arvesse selliste varade eriolukorda, et ületada ühiskondlikult kulutõhusate avamere hübriidvarade realiseerimise takistused.
- (67) Selleks et suurendada usaldust turul, peavad turuosalised olema kindlad, et valitseva seisundi kuritarvitamise eest on võimalik määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi. Pädevatele asutustele tuleks anda pädevus tõhusalt uurida vihjeid turgu valitseva seisundi kuritarvitamise kohta. Seepärast on vajalik, et pädevatel asutustel oleks juurdepääs andmetele, mis annavad teavet tarnijate tegevusega seotud otsuste kohta. Elektriturul teevad paljusid asjakohaseid otsuseid tootjad, kes peaksid hoidma otsustega seonduva teabe pädevatele asutustele kindlaksmääratud ajavahemikul kättesaadavana ja kergesti ligipääsetavana. Pädevad asutused peaksid ühtlasi regulaarselt jälgima, kas põhivõrguettevõtjad järgivad õigusnorme. Sellest kohustusest peaksid olema vabastatud väiketootjad, kellel puudub tegelik võimekus turgu moonutada.
- (68) Liikmesriikidel ja pädevatel asutustel peaks olema kohustus anda komisjonile asjakohast teavet. Komisjon peaks sellist teavet käsitlema konfidentsiaalsena. Komisjonil peaks vajaduse korral olema võimalus nõuda asjakohast teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt, tingimusel et pädevaid asutusi teavitatakse.
- (69) Liikmesriigid peaksid kehtestama käesoleva määruse sätete rikkumise korral kohaldatavad karistusnormid ja tagama nende rakendamise. Kehtestatud karistused peaksid olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
- (70) Liikmesriigid, energiaühenduse osalisriigid ja muud kolmandad riigid, kes kohaldavad käesolevat määrust või kuuluvad Mandri-Euroopa sünkroonallasse, peaksid tegema tihedat koostööd kõigis küsimustes, mis käsitlevad integreeritud elektrikauplemisspiirkonna arendamist, ega tohiks võtta meetmeid, mis ohustavad elektriturgude või liikmesriikide ja osalisriikide varustuskindluse täiendavat integreerimist tulevikus.
- (71) Määruse (EÜ) nr 714/2009 vastuvõtmise ajal olid liidu tasandil kehtestatud ainult üksikuid elektrienergia siseturgu käsitlevaid norme. Sellest ajast on liidu siseturg muutunud keerulisemaks turgudega toimivate põhjapanevate muutuste tõttu, mis puudutavad eelkõige muutliku taastuvelektri tootmise kasutuselevõttu. Seetõttu on võrgueeskirjad ja suunised muutunud väga laiahaardeliseks ja kõikehõlmavateks ning reguleerivad nii tehnilisi kui ka üldiseid küsimusi.

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1228/2003, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriülestes elektrikaubanduses (ELT L 176, 15.7.2003, lk 1).

- (72) Selleks et tagada turu tõhusaks toimimiseks vajalik minimaalne ühtlustamise tase, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses teatavate konkreetsete valdkondade mitteolemuslike osadega, mis on turu lõimimise seisukohast olulise tähtsusega. Need õigusaktid peaksid hõlmama teatavate võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmist ja muutmist, kui need täiendavad käesolevat määrust, põhivõrguettevõtjate ja reguleerivate asutuste piirkondlikku koostööd, põhivõrguettevõtjate vahelisi rahalisi hüvitisi ning uusi võrkudevahelisi ühendusi käsitlevate erandeid hõlmavate sätete kohaldamist. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁽¹⁴⁾ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (73) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 291. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁽¹⁵⁾. Rakendusaktide vastuvõtmiseks tuleks kasutada kontrollimenetlust.
- (74) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt kehtestada piiriülese elektriabanduse ühtlustatud raamistik, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda selle ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (75) Sidususe ja õiguskindluse tagamiseks ei tohiks miski käesolevas määruses takistada direktiivi (EL) 2019/944 artiklist 66 tulenevate erandite kohaldamist.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimise ja kohaldamisala

Käesoleva määruse eesmärk on:

- a) luua alus energialiidu eesmärkide ning eelkõige 2030. aasta kliima- ja energiarahastiku tõhusaks saavutamiseks, võimaldades anda turusignaale tõhususe, taastuvate energiaallikate osakaalu, varustuskindluse, paindlikkuse ja jätkusuutlikkuse suurendamiseks, CO₂-heite vähendamiseks ja innovatsiooni soodustamiseks;
- b) sätestada lõimitud elektrituru hea toimimise aluspõhimõtted, mis võimaldavad kõigile ressursside pakkujatele ja elektritarbijatele mittediskrimineeriva juurdepääsu turule, ning millega luuakse tarbijatele võimalusi, tagatakse konkurentsivõime ülemaailmsel turul ning tarbimiskaja, energia salvestamine ja energiatõhusus, hõlbustatakse hajanõudluse ja -pakkumise agregeerimist ning võimaldatakse turu ja sektorite lõimimist ja taastuvatest allikatest toodetud elektri turupõhist tasustamist;

⁽¹⁴⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽¹⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- c) kehtestada piiriüleste elektrikaubandust käsitlevad õiglased reeglid ning suurendada sel viisil konkurentsi elektrienergia siseturul, võttes arvesse siseriiklike ja piirkondlike turgude konkreetset eripära, sealhulgas seada sisse piiriüleste võimsusvoogude hüvitamise kord, kehtestada ühtlustatud põhimõtted seoses piiriüleste ülekandetasudega ning jaotada olemasolevat ühendusvõimsust siseriiklike ülekandesüsteemide vahel;
- d) soodustada hästi toimiva ja läbipaistva hulgimüügituru teket, mis aitaks tagada kõrgetasemelist elektrienergia varustuskindlust ning kehtestada piiriüleste elektrikaubanduse reeglite ühtlustamise mehhanismid.

Artikkel 2

Mõisted

Kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „võrkudevaheline ühendus“ – ülekandeliin, mis kulgeb või ulatub üle liikmesriikidevahelise piiri ning ühendab nende liikmesriikide siseriiklikud põhivõrgud;
- 2) „reguleerivad asutused“ – iga liikmesriigi poolt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 57 lõike 1 kohaselt nimetatud reguleerivad asutused;
- 3) „piiriülene võimsusvoog“ – füüsiline elektrienergia voog liikmesriigi ülekandevõrgus, mille tekitab väljaspool liikmesriiki asuvate tootjate, tarbijate või nende mõlema tegevuse mõju selle liikmesriigi ülekandevõrgule;
- 4) „ülekandevõime piiratus“ – olukord, mille puhul ei saa täita kõiki turuosaliste nõudeid kaubelda võrgupiirkondade vahel, sest need mõjutaksid oluliselt tegelikke vooge võrguelementides, mis ei suuda neid vooge mahutada;
- 5) „uus võrkudevaheline ühendus“ – hiljemalt 4. augustiks 2003 lõpetamata võrkudevaheline ühendus;
- 6) „struktuurne ülekandevõime piiratus“ – ülekandesüsteemi ülekandevõime piiratus, mida saab üheselt kindlaks määrata, mida on võimalik prognoosida, mis on geograafiliselt ajaliselt stabiilne ning mis tekib sageli elektrivõrgu tavaseisundis;
- 7) „turukorraldaja“ – üksus, kes osutab teenust, mille abil viiakse kokku elektri müügi- ja ostupakkumised;
- 8) „määratud elektriturukorraldaja“ – turukorraldaja, kelle pädev asutus on nimetanud täitma ülesandeid ühtse järgmise päeva turu mehhanismis või ühtse päevasisese turu mehhanismis;
- 9) „saamata jäänud energia hind“ – hinnanguline maksimaalne elektrihind väljendatuna eurodes MWh kohta, mida tarbijad on nõus maksuma elektrikatkestuse ärahoidmise eest;
- 10) „tasakaalustamine“ – kõik tegevused ja protsessid, kõikides ajakavades, millega põhivõrguettevõtja tagab pidevalt süsteemi sageduse säilitamise eelnevalt kindlaks määratud stabiilsusvahemikus ning vajalikule kvaliteedile vastavatest reservkogustest kinnipidamise;
- 11) „tasakaalustamisenergia“ – energia, mida põhivõrguettevõtjad kasutavad tasakaalustamiseks;
- 12) „tasakaalustamisteenuse osutaja“ – turuosaline, kes pakub põhivõrguettevõtjatele tasakaalustamisenergiat, tasakaalustamisvõimsust või mõlemat;
- 13) „tasakaalustamisvõimsus“ – võimsuse maht, mida tasakaalustamisteenuse osutaja on nõustunud hoidma ja mille kohta tasakaalustamisteenuse pakkuja on nõustunud tegema põhivõrguettevõtjale pakkumisi vastava tasakaalustamisenergia mahu ulatuses lepingu kestuse jooksul;
- 14) „tasakaaluhaldur“ – turuosaline või tema valitud esindaja, kes vastutab tasakaalustamatuse eest elektriturul;
- 15) „tasakaaluarveldusperiood“ – ajavahemik, mille kohta arvutatakse tasakaaluhaldurite tasakaalustamatus;

- 16) „tasakaalustamisenergia hind“ – iga tasakaaluarveldusperioodi kohta iga tasakaalustamatuse jaoks igas suunas arvatav hind, mis on kas positiivne, null või negatiivne;
- 17) „tasakaalustamisenergia hinnapiirkond“ – ala, mille jaoks arvutatakse tasakaalustamisenergia hind;
- 18) „eelkvalifitseerimine“ – protsess, millega kontrollitakse, kas tasakaalustamisvõimsuse pakkuja täidab põhivõrguettevõtja esitatud nõudeid;
- 19) „reservvõimsus“ – sageduse tagamise reservvõimsus, sageduse hoidmise reservvõimsus ja asendusreservvõimsus, mis peab olema kättesaadav põhivõrguettevõtjale;
- 20) „koormuse eelisjaotus“ – omaedastusmudeli puhul elektri jaamade koormamine, mille aluseks on muud kriteeriumid kui pakkumuste majanduslik järjestus, ning keskdismetserjuhtimise mudeli puhul elektrienergia edastamine elektri jaamadele lähtuvalt muudest kriteeriumitest kui pakkumuste majanduslik järjestus ja võrgupiirangud, seades esikohale teatavad tootmistehnoloogiad;
- 21) „võimsusarvutusala“ – geograafiline piirkond, kus kasutatakse koordineeritud võimsusarvestust;
- 22) „reservvõimsuse mehhanism“ – ajutine meede ressursside piisavuse vajaliku taseme tagamiseks, milleks tasustatakse ressursside omanikke ressursside kättesaadavuse eest, v.a tugiteenustega seotud meetmed ja ülekandevõime piiratuse juhtimine;
- 23) „tõhus koostootmine“ – koostootmine, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL⁽¹⁶⁾ II lisas esitatud tingimustele;
- 24) „näidisprojekt“ – projekt, millega tutvustatakse liidus esmakordselt kasutatavat tehnoloogiat ning mille innovaationiliselt ületab oluliselt praegust tehnoloogilist taset;
- 25) „turuosaline“ – füüsiline või juriidiline isik, kes toodab, ostab või müüb elektrit, tarbimiskaja või salvestamisteenuseid, mis hõlmab kauplemissuhtedega andmist ühel või mitmel elektriturul, sealhulgas tasakaalustamisenergia turgudel;
- 26) „koormuse ümberjaotamine“ – ühe või mitme põhivõrguettevõtja või jaotusüsteemiettevõtja algatatud meede, sealhulgas võimsuse piiramine, millega muudetakse tootmisgraafikut, koormusgraafikut või mõlemat eesmärgiga muuta füüsilisi vooge elektrisüsteemis ja leevendada füüsilise ülekandevõime piiratust või tagada muul moel süsteemi turvalisus;
- 27) „vahetuskauba tegemine“ – piirkonnaülene kauplemine kahe pakkumispirkonna vahel, mille võrguettevõtjad on algatanud füüsilise ülekandevõime piiratuse leevendamiseks;
- 28) „energiatootmisüksus“ – üksus, mis muundab primaarenergia elektrienergiaks ja mis koosneb ühest või mitmest võrku ühendatud energiatootmismoodulist;
- 29) „keskdismetserjuhtimise mudel“ – plaanimise ja koormuse jaotamise mudel, mille puhul nii tootmise kui ka tarbimise graafikud ning tootmis- ja tarbimisüksuste koormusjaotuse selliste üksuste osas, kelle koormusi saab jaotada, määrab põhivõrguettevõtja ühendplaanamise käigus;
- 30) „omajaotuse mudel“ – plaanimise ja koormuse jaotamise mudel, mille puhul nii tootmise kui ka tarbimise graafikud ning tootmis- ja tarbimisüksuste koormusjaotuse määravad kõnealuste üksuste graafiku koostajad;
- 31) „tasakaalustamise standardtoode“ – ühtlustatud tasakaalustamistoode tasakaalustamisteenuste vahetamiseks, nagu selle on määratlenud koos kõik põhivõrguettevõtjad;
- 32) „tasakaalustamise eritoode“ – tasakaalustamistoode, mis ei ole tasakaalustamise standardtoode;
- 33) „volitatud ettevõtja“ – üksus, kellele on delegeeritud konkreetsed ülesanded või kohustused, mis on käesoleva määruse või muu liidu õigusaktiga pandud põhivõrguettevõtjale või määratud elektriturukorraldajale, ja mille on kõnealusele üksusele delegeerinud see põhivõrguettevõtja või määratud elektriturukorraldaja või määranud liikmesriik või reguleeriv asutus;

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

- 34) „tarbija“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 1 määratletud tarbija;
- 35) „lõpptarbija“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 3 määratletud lõpptarbija;
- 36) „hulgimüüja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 2 määratletud hulgimüüja;
- 37) „kodutarbija“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 4 määratletud kodutarbija;
- 38) „väikeettevõtja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 7 määratletud väikeettevõtja;
- 39) „aktiivne tarbija“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 8 määratletud aktiivne tarbija;
- 40) „elektriturg“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 9 määratletud elektriturg;
- 41) „tarnimine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 12 määratletud tarnimine;
- 42) „elektrivarustusleping“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 13 määratletud elektrivarustusleping;
- 43) „agregeerimine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 18 määratletud agregeerimine;
- 44) „tarbimiskaja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 20 määratletud tarbimiskaja;
- 45) „nutiarvestisüsteem“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 23 määratletud nutiarvestisüsteem;
- 46) „koostalitlusvõime“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 24 määratletud koostalitlusvõime;
- 47) „jaotamine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 28 määratletud jaotamine;
- 48) „jaotusvõrguettevõtja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 29 määratletud jaotusvõrguettevõtja;
- 49) „energiatõhusus“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 30 määratletud energiatõhusus;
- 50) „taastuvatest energiaallikates toodetud energia“ või „taastuvenergia“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 31 määratletud taastuvatest energiaallikates toodetud energia;
- 51) „hajatootmine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 32 määratletud hajatootmine;
- 52) „ülekandmine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 34 määratletud ülekandmine;
- 53) „põhivõrguettevõtja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 35 määratletud põhivõrguettevõtja;
- 54) „võrgukasutaja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 36 määratletud võrgukasutaja;
- 55) „elektritootmine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 37 määratletud elektritootmine;
- 56) „tootja“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 38 määratletud tootja;
- 57) „ühendatud süsteem“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 40 määratletud ühendatud süsteem;
- 58) „väike eraldatud võrk“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 42 määratletud väike eraldatud võrk;
- 59) „väike ühendatud võrk“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 43 määratletud väike ühendatud võrk;
- 60) „tugiteenus“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 48 määratletud tugiteenus;
- 61) „sagedusega mitteseotud tugiteenus“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 49 määratletud sagedusega mitteseotud tugiteenus;

- 62) „energia salvestamine“ – direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punktis 59 määratletud energia salvestamine;
- 63) „piirkondlik koordineerimiskeskus“ – käesoleva määruse artikli 35 alusel loodud piirkondlik koordineerimiskeskus;
- 64) „energia hulgimüügiturg“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011 ⁽¹⁷⁾ artikli 2 punktis 6 määratletud energia hulgimüügiturg;
- 65) „pakkumisvöönd“ – suurim geograafiline ala, mille ulatuses turuosalisel saavad energiaga kaubelda ilma võimsust jaotamata;
- 66) „võimsuse jaotamine“ – võondiülese võimsuse eraldamine;
- 67) „kontrollpiirkond“ – ühendatud võrgu terviklik osa, mida juhib üks kindel võrguettevõtja ning mis hõlmab seotud tegelikke koormusi ja/või olemasolevaid tootmisüksusi;
- 68) „koordineeritud netoülekandevõimsus“ – võimsuse arvutamise meetod, mille järgi eelnevalt hinnatakse ja määratletakse külgnvate pakkumisvööndite vaheline maksimaalne energiaga kauplemise kogus;
- 69) „kriitiline võrguelement“ – võimsuse arvutamisel arvesse võetav võrguelement pakkumisvööndi sees või pakkumisvööndite vahel, mis piirab kaubeldava energia kogust;
- 70) „vööndiülene võimsus“ – ühendatud võrgu võime tegeleda pakkumisvööndite vahelise energia edastamisega;
- 71) „energiatootmisüksus“ – tootmisüksusesse kuuluv elektri tootja.

II PEATÜKK

ELEKTRITURU ÜLDNORMID

Artikkel 3

Elektriturgude toimimise põhimõtted

Liikmesriigid, reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad, turukorraldajad ja volitatud ettevõtjad tagavad, et elektrituru toimimise aluseks on järgmised põhimõtted:

- a) hinnad kujunevad pakkumise ja nõudluse alusel;
- b) turureglid soodustavad hindade vaba kujunemist ja hoiavad ära tegevust, mis takistab hindade kujunemist pakkumise ja nõudluse alusel;
- c) turureglid soodustavad paindlikuma tootmise arendamist, säästvat, vähese CO₂-heitega tootmist ja paindlikumat pakkumist;
- d) tarbijatel on võimalik saada kasu turuvõimalustest ja konkurentsivõimelisematest jaemüügiturgudest ning neil on õigus tegutseda turuosalisena energiaturul ja energiasüsteemi ümberkujundamises;
- e) lõpptarbijate ja väikeettevõtjate osalemist turul soodustatakse sellega, et elektriturul ühispakkumiste tegemiseks võimaldatakse mitme elektrienergia tootmisüksuse toodangu või mitme tarbimisüksuse koormuse koondamist ning tagatakse ühine käitamine elektrisüsteemis, kooskõlas liidu konkurentsioigusega;
- f) turureglid soodustavad elektrisüsteemi ja seega majanduse CO₂-heite vähendamist, sealhulgas võimaldades lõimida taastuvatest energiaallikatest pärit elektrit ja luues energiatõhususe stiimuleid;
- g) turureglid pakuvad sobivaid stiimuleid investeerimiseks tootmisse, eelkõige pikaajaliste investeeringute tegemiseks vähese CO₂-heitega ja säästvasse elektrisüsteemi, energia salvestamisse, energiatõhususse ja tarbimiskajasse turu vajaduste rahuldamiseks, ning edendavad ausat konkurentsi ja tagavad nii varustuskindluse;

⁽¹⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1227/2011 energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse kohta (ELT L 326, 8.12.2011, lk 1).

- h) järk-järgult kaotatakse pakkumisiirkondade või liikmesriikide vaheliste piiriüleste võimsusvoogude ja piiriüleste tehingute takistused elektri- ja seotud teenuste turgudel;
- i) turureeglitega nähakse ette piirkondlik koostöö, kui see on tõhus;
- j) ohutu ja säästev tootmine, salvestamine ja tarbimiskaja toimuvad turul võrdsetel alustel ning liidu õiguses sätestatud nõuete kohaselt;
- k) oma toodetud elektri müümise eest vastutavad otse või kaudselt kõik tootjad;
- l) turureglid soodustavad näidisprojektide väljaarendamist säästvateks, ohututeks ja vähese CO₂-heitega energiaallikateks, tehnoloogiaeks või süsteemideks ja nende kasutamist ühiskonna hüvanguks;
- m) turureglid võimaldavad tootmisvõimsuste, energia salvestamise ja tarbimiskaja tõhusat koormamist;
- n) turureglid võimaldavad elektritootjatel ning energiasalvestus- ja elektrivarustusettevõtjatel turule siseneda ja sealt väljuda, lähtuvalt sellest, kui kasulikuks nad hindavad oma tehinguid majanduslikult ja rahaliselt;
- o) selleks et võimaldada turuosalistel olla turupõhiselt kaitstud hinnakõikumisega seotud riskide vastu ning et leevendada ebakindlust seoses investeringute tasuvusega, on börsil võimalik läbipaistvalt kaubelda pikaajaliste riskimaandamise toodetega ning pikaajaliste elektrienergia tarnelepingute üle saab pidada läbirääkimisi börsiväliselt, järgides liidu konkurentsioigust;
- p) turureglid lihtsustavad toodetega kauplemist kogu liidus ja regulatiivsetes muudatustes võetakse arvesse nii lühiajalistele kui ka pikaajalistele forward- ja futuuriturgudele ja -toodetele avalduvat mõju;
- q) turuosalistel on õigus saada juurdepääs põhivõrgule ja jaotusvõrgule objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.

Artikkel 4

Õiglane üleminek

Komisjon toetab liikmesriike, kes kehtestavad riikliku strateegia sõel ja muudel tahketel fossiilkütustel põhineva energiatootmise ja nende kaevandamise mahu järkjärguliseks vähendamiseks kõigi kättesaadavate vahenditega, et võimaldada struktuurimuutustest mõjutatud piirkondades õiglast üleminekut puhtale energiale. Komisjon aitab liikmesriikidel tulla toime puhtale energiale ülemineku sotsiaalse ja majandusliku mõjuga.

Komisjon teeb tihedat koostööd sisetööstus- ja CO₂-mahukate piirkondade sidusrühmadega, soodustab olemasolevate rahaliste vahendite ja programmide kättesaadavust ja kasutamist ning ergutab vahetama häid tavasid, sealhulgas arutama tööstuse tegevuskavasid ja ümberõppe vajadusi.

Artikkel 5

Tasakaalustamiskohustus

1. Kõik turuosalistel vastutavad süsteemi tasakaalustatuse eest („tasakaalustamiskohustus“). Sel eesmärgil on turuosalistel kas tasakaaluhaldurid või delegeerivad oma kohustused lepingu alusel enda poolt valitud tasakaaluhaldurile. Kõik tasakaaluhaldurid vastutavad tasakaalustatuse eest rahaliselt ning püüavad tasakaalu saavutada või aidata elektrisüsteemil tasakaalu saavutada.

2. Liikmesriigid võivad teha erandeid tasakaalustamiskohustusest üksnes järgmistel juhtudel:

- a) uuendusliku tehnoloogia näidisprojektid, mille peab heaks kiitma reguleeriv asutus, tingimusel et nimetatud erandid on ajaliselt ja ulatuse poolest piiratud sellega, mis on näidisprojekti eesmärgi saavutamiseks vajalik;

- b) energiatootmisüksused, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ja mille ülesseatud elektrivõimsus on alla 400 kW;
- c) seadmed, mille puhul saadakse toetust, mille komisjon on heaks kiitnud vastavalt ELi toimimise lepingu artiklites 107, 108 ja 109 sätestatud liidu riigiabi õigusnormidele ja mis on tellitud enne 4. juulit 2019.

Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, võivad liikmesriigid motiveerida tasakaalustamiskohustusest osaliselt või täielikult vabastatud turuosalisi võtma tasakaalu eest täielikku vastutust.

3. Kui liikmesriik teeb lõike 2 kohase erandi, tagab ta, et rahalist vastutust tasakaalustamatuse eest kannab mõni teine turuosaline.

4. Alates 1. jaanuarist 2026 tellitud energiatootmisüksuste puhul kohaldatakse lõike 2 punkti b üksnes selliste tootmiseseadmete suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ülesseatud elektrivõimsusega alla 200 kW.

Artikkel 6

Tasakaalustamisturg

1. Tasakaalustamisturud, sealhulgas eelkvalifitseerimine, tuleb korraldada nii, et:

- a) tagatud on turuosaliste mittediskrimineerimine, võttes arvesse elektrisüsteemi erinevaid tehnilisi vajadusi ning tootmisallikate, energia salvestamise ja tarbimiskaja erinevaid tehnilisi võimalusi;
- b) tagatud on teenuste läbipaistev ja tehnoloogiliselt neutraalne määratlemine ning nende läbipaistev turupõhine hankimine;
- c) tagatud on kõikidele turuosalistele mittediskrimineeriv juurdepääs – kas individuaalne või koondjuurdepääs –, muu hulgas erinevatest taastuvatest energiaallikatest saadud elektrienergiale, tarbimiskajale ja energia salvestamisele;
- d) arvestatakse vajadust võtta arvesse muutliku tootmise üha suurenevat osakaalu ja tarbimiskaja suurenemist ning uute tehnoloogiate kasutuselevõttu.

2. Tasakaalustamisenergia hind ei tohi olla tasakaalustamisvõimsuse lepingus eelnevalt kindlaks määratud. Hankemenetlused peavad olema läbipaistvad vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõikele 4, ja samas tuleb kaitsta tundlikku äriteabe konfidentsiaalsust.

3. Tasakaalustamisturud peavad tagama talitluskindluse, võimaldades samal ajal piirkonnaülest võimsust maksimaalselt kasutada ja seda tõhusal ajavahemikeülelt jaotada vastavalt artiklile 17.

4. Tasakaalustamise standardtoodete ja tasakaalustamise eritoodete tasakaalustamisenergia tasaarvestus tugineb hinnakujunduse marginaalile (piirkulupõhine), välja arvatud juhul, kui kõik reguleerivad asutused kiidavad heaks alternatiivse hinnakujunduse meetodi, mille aluseks on kõikide põhivõrguettevõtjate ühine ettepanek lähtuvalt analüüsist, mis näitab, et alternatiivne hinnakujundusmeetod on tõhusam.

Turuosalistel peab olema lubatud teha pakkumisi võimalikult lähedal reaaliajale ning tasakaalustamisenergia sulgemisaeg ei tohi olla varasem kui piirkonnaüleste tehingute sulgemisaeg päevasisesel turul.

Keskdispetšerjuhtimise mudelit kohaldavad põhivõrguettevõtjad võivad kehtestada täiendavad eeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud tasakaalustamissuunistele.

5. Tasakaaluarveldusel lähtutakse hinnast, mis kajastab energia väärtust reaaliajas.

6. Tasakaalustamisenergia hinnapiirkond peab olema võrdne pakkumispriirkonnaga, välja arvatud keskdispetšerjuhtimise mudeli korral, kui tasakaalustamisenergia hinnapiirkond võib moodustada osa pakkumispriirkonnast.

7. Reservvõimsust mõõdavad põhivõrguettevõtjad ning seda hõlbustatakse piirkondlikul tasandil.

8. Tasakaalustamisvõimsuse hankimist teostavad põhivõrguettevõtjad ja seda võidakse hõlbustada piirkondlikul tasandil. Piiriülese võimsuse reserveerimist võib sel eesmärgil piirata. Tasakaalustamisvõimsuse hankimine peab olema turupõhine ja korraldatud nii, et sellega tagatakse turuosaliste mittediskrimineerimine eelkvalifitseerimisel puhul, vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõikele 4, sõltumata sellest, kas turuosalised osalevad individuaalselt või agregeerimise teel.

Tasakaalustamisvõimsuse hankimine põhineb esmaturul, välja arvatud juhul kui, ja sel määral, mil reguleeriv asutus on teinud erandi, et lubada turupõhise hanke teiste vormide kasutamise põhjusel, et tasakaalustamisteenuste turul puudub konkurents. Erandid kohustusest hankida tasakaalustamisvõimsust esmatargudelt vaadatakse läbi iga kolme aasta järel.

9. Tasakaalustamisteenuste hankimisel hangitakse üles- ja allareguleerimisvõimsused eraldi, välja arvatud juhul, kui reguleeriv asutus kiidab heaks erandi sellest põhimõttest, sest põhivõrguettevõtja tehtud hinnangust nähtub, et see tooks kaasa suurema majandusliku tõhususe. Tasakaalustamisvõimsuse lepingut ei sõlmita varem kui üks päev enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja lepinguperiood on maksimaalselt üks päev, välja arvatud juhul kui, ja sel määral, mil reguleeriv asutus on heaks kiitnud lepingu varasema sõlmimise või pikema lepinguperioodi, et tagada varustuskindlus või suurendada majanduslikku tõhusust.

Erandi andmise korral koostatakse vähemalt 40 % tasakaalustamise standardtoodete puhul ja vähemalt 30 % kõikide tasakaalustamisvõimsuseks kasutatavate toodete puhul tasakaalustamisvõimsuse leping mitte varem kui üks päev enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja lepinguperiood ei tohi olla pikem kui üks päev. Tasakaalustamisvõimsuse ülejäänud osa leping koostatakse maksimaalselt üheks kuuks enne tasakaalustamisvõimsuse tarnimist ja lepinguperioodi kestus on maksimaalselt üks kuu.

10. Põhivõrguettevõtja taotlusel võib reguleeriv asutus pikendada lõikes 9 osutatud tasakaalustamisvõimsuse ülejäänud osa lepinguperioodi kestust kuni kaheistkümneme kuuni, tingimusel et pikendamise otsus on ajaliselt piiratud ning lõpptarbijatele kulude vähendamise tulenev positiivne mõju ületab turule avalduva negatiivse mõju. Taotlus sisaldab järgmist:

- a) erandi kohaldamise ajavahemikku;
- b) tasakaalustamisvõimsuse mahtu, mille suhtes erandit kohaldatakse;
- c) analüüsi, mis käsitleb erandi mõju tasakaalustamisressursside kasutamisele, ning
- d) põhjendust, mis näitab, et erand aitaks lõpptarbijate kulusid vähendada.

11. Olenemata lõikest 10 ei tohi lepinguperioodid olla alates 1. jaanuarist 2026 pikemad kui kuus kuud.

12. 1. jaanuariks 2028 teatavad reguleerivad asutused komisjonile ja ACERile, kui suur osa koguvõimsusest on kaetud lepingutega, mille kestus ja hankeperiood on pikemad kui üks päev.

13. Põhivõrguettevõtjad või volitatud ettevõtjad avaldavad võimalikult reaalajas ja mitte hiljem kui 30 minuti möödumisel kätetoimetamisest plaanimispiirkondade süsteemi aktuaalse tasakaalu, prognoositava tasakaalustamishinna ja tasakaalustamisenergia prognoositava hinna.

14. Kui tasakaalustamise standardtoodetest talitluskindluse tagamiseks ei piisa või kui mõned tasakaalustavad ressursid ei saa tasakaalustamisturul tasakaalustamise standardtoodete kaudu osaleda, võivad põhivõrguettevõtjad teha ettepaneku teha ja reguleerivad asutused võivad kiita heaks erandid lõigetest 2 ja 4 konkreetsete tasakaalustamistoodete osas, mis aktiveeritaks lokaalselt, vahetamata neid teiste põhivõrguettevõtjatega.

Erandite ettepanekus tuleb kirjeldada esildatud meetmeid, mille eesmärk on minimeerida konkreetsete toodete kasutamist seoses majandusliku tasuvusega, tõendades, et eritooted ei põhjusta märkimisväärset ebatõhusust ega moonutusi tasakaalustamisturul kas plaanimispiirkonnas või väljaspool seda, ning vajaduse korral esitada eeskirjad ja teave selle kohta, kuidas tasakaalustamise eritoodete tasakaalustamisenergia pakkumusi teisendada tasakaalustamise standardtoodete tasakaalustamisenergia pakkumusteks.

Artikkel 7

Järgmise päeva ja päevasised turud

1. Põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad korraldavad lõimitud järgmise päeva ja päevasiseste turgude juhtimist ühiselt vastavalt määrusele (EL) 2015/1222. Põhivõrguettevõtjad ja määratud elektriturukorraldajad teevad koostööd liidu tasandil või kui see on asjakohasem, siis piirkondlikul tasandil, et maksimeerida elektriga kauplemise tõhusust ja tulemuslikkust liidu järgmise päeva ja päevasisestel turgudel. Kohustus teha koostööd ei mõjuta liidu konkurentsioiguse kohaldamist. Elektriga kauplemise osas teostavad põhivõrguettevõtjate ja määratud elektriturukorraldajate üle regulatiivset järelevalvet reguleerivad asutused vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 59 ja ACER vastavalt määruse (EL) 2019/942 artiklitele 4 ja 8.
2. Järgmise päeva turud ja päevasised turud
  - a) korraldatakse mittediskrimineerivalt;
  - b) aitavad maksimeerida kõigi turuosaliste osalemist, et hallata tasakaalustamatust;
  - c) aitavad maksimeerida kõigi turuosaliste osalemist piirkonnaüleses kauplemises reaaliajalähedaselt kõigis pakkumispirkondades;
  - d) näevad ette hinnad, mis kajastavad peamisi turupõhimõtteid, sealhulgas energia väärtust reaajas, ja mida turuosalised saavad usaldada, kui nad lepivad kokku pikaajalistes riskimaandustoodetes;
  - e) tagavad talitluskindluse, võimaldades samal ajal maksimeerida ülekandevõimsuse kasutamist;
  - f) on läbipaistvad ja kaitsevad samas tundliku äriteabe konfidentsiaalsust ning tagavad, et kauplemine toimub anonüümselt;
  - g) ei erista pakkumispirkondade vahel ja pakkumispirkondade üleselt toimuvat kauplemist, ning
  - h) on korraldatud nii, et kõigil turuosalistel oleks võimalik pääseda individuaalselt või agregeerimise teel turule.

Artikkel 8

Kauplemine järgmise päeva ja päevasisestel turgudel

1. Määratud elektriturukorraldajad võimaldavad turuosalistel kaubelda energiaga reaaliajalähedaselt ning vähemalt piirkonnaüleste tehingute sulgemisajani päevasisesel turul.
2. Määratud elektriturukorraldajad võimaldavad turuosalistel kaubelda energiaga ajavahemikel, mis on vähemalt sama lühikesed kui järgmise päeva ja päevasise turu tasakaaluarveldusperiood.
3. Määratud elektriturukorraldajad pakuvad järgmise päeva ja päevasisesel turul kauplemiseks tooteid, mis on piisavalt väikesed, kusjuures kõige väiksem pakkumine on 500 kW või alla selle, et kaasata tõhusalt nõudluse pool, energia salvestamine ja väikesemahuline taastuenergia, sealhulgas võimaldada tarbijatel vahetult osaleda.
4. 1. jaanuariks 2021 peab tasakaaluarveldusperiood olema kõigis plaanispirkondades 15 minutit, välja arvatud juhul, kui reguleerivad asutused on teinud erandi või andnud vabastuse. Erandeid võib teha üksnes 31. detsembrini 2024.

Alates 1. jaanuarist 2025 ei tohi tasakaaluarveldusperiood olla pikem kui 30 minutit juhul, kui kõik sünkroonala reguleerivad asutused on andnud vabastuse.

Artikkel 9

Forvardturud

1. Kooskõlas määrusega (EL) 2016/1719 annavad põhivõrguettevõtjad pikaajalisi ülekandeõigusi või võtavad muid meetmed, et võimaldada turuosalistel, sealhulgas taastuvaid energiaallikaid kasutavate elektrienergia tootmisestruktuuride omanikel maandada hinnariske pakkumispärikkonnanaüleselt, välja arvatud siis, kui pädevate reguleerivate pädevate asutuste forvardturu hindamine pakkumispärikkonna piiridel näitab asjaomastes pakkumispärikkondades piisavaid riskimaandamise võimalusi.
2. Pikaajalised ülekandeõigused antakse läbipaistvalt, turupõhiselt ja mittediskrimineerivalt ühtse jaotamiskeskonna kaudu.
3. Liidu konkurentsioigust järgides on turukorraldajatel õigus arendada riskimaanduseks forvardtooteid, sealhulgas pikaajalisi riskimaanduseks mõeldud forvardtooteid, et anda turuosalistele, sealhulgas taastuvaid energiaallikaid kasutavate elektrienergia tootmisestruktuuride omanikele võimalus maandada finantsriske, mis tulenevad hinnakõikumistest. Liikmesriigid ei tohi kehtestada nõuet, et riski maandamine peab toimuma kauplemisega ühe liikmesriigi või pakkumispärikkonna piires.

Artikkel 10

Tehnilised pakkumispäriid

1. Elektrienergia hulgihinna ei tohi seada ülem- ega alammäära. Seda nõuet kohaldatakse muu hulgas kõigi ajavahemike raames tehtavate pakkumiste ja kliiringu suhtes, ning see hõlmab tasakaalustamisenergiat ja tasakaalustamishinda, ilma et see mõjutaks tehnilisi hinnapiire, mida võib kohaldada tasakaalustamise ajavahemikus ning järgmise päeva turu ja päevasise turu ajavahemikes vastavalt lõikele 2.
2. Määratud elektriturukorraldajad võivad kohaldada järgmise päeva ja päevasise turu ajavahemikes kõrgeimate kliiringhindade suhtes ühtlustatud ülem- ja alammäärasid. Need piirmäärad peavad olema piisavalt kõrged, et mitte tarbetult piirata kauplemist, olema siseturu jaoks ühtlustatud ja võtma arvesse saamata jäänud energia maksimumhinda. Määratud elektriturukorraldajad rakendavad läbipaistvat mehhanismi, et tehnilisi pakkumispäire õigeaegselt automaatselt kohandada, juhul kui kehtestatud ülemmäärad eeldatavasti saavutatakse. Korrigeeritud kõrgemaid ülemmäärasid kohaldatakse seni, kuni selle mehhanismi raames on vaja ülemmäärasid veelgi suurendada.
3. Põhivõrguettevõtjatel ei ole lubatud võtta meetmeid hulgiühinghindade muutmiseks.
4. Reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused teevad kindlaks oma territooriumil rakendatavad tegevuspõhimõtted ja meetmed, mis võivad kaudselt piirata hulgihindade kujundust, sealhulgas piirata pakkumisi, mis on seotud tasakaalustamisenergia aktiveerimisega, reservvõimsuse mehhanismidega, põhivõrguettevõtja võetud meetmetega, müügitulemuste vaidlustamise meetmetega, või mis võivad kaasa aidata valitseva seisundi ärakasutamise ennetamisele ja ebatõhusalt kindlaks määratud pakkumispärikkondade tekke vältimisele.
5. Kui reguleeriv asutus või määratud pädev asutus on tuvastanud tegevuspõhimõtte või meetme, mida võidakse kasutada hulgihindade hinnakujunduse piiramiseks, võtab ta kõik asjakohased meetmed, et kõrvaldada, või kui see ei ole võimalik, siis leevendada selle tegevuspõhimõtte või meetme mõju pakkumiskäitumisele. Liikmesriigid esitavad komisjonile 5. jaanuariks 2020 aruande, milles antakse üksikasjalik ülevaade meetmetest, mida nad on võtnud või kavatsesid võtta.

Artikkel 11

Saamata jäänud energia hind

1. Kui see on vajalik varustuskindluse normi kehtestamiseks vastavalt artiklile 25, määravad reguleerivad asutused või liikmesriikide määratud muud pädevad asutused hiljemalt 5. juuliks 2020 saamata jäänud energia hinna jaoks oma territooriumil kindlaks ühe hinnangulise hinna. Hinnanguline hind tehakse üldsusele kättesaadavaks. Reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused võivad pakkumispärikkonniti kindlaks määrata erineva hinnangulise hinna, kui

nende territooriumil on rohkem kui üks pakkumispirkond. Juhul kui pakkumispirkond koosneb rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumist, peavad asjaomased reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused selle pakkumispirkonna puhul kindlaks määrama ühtse saamata jäänud energia hinna. Ühtse saamata jäänud energia hinna kindlaks määramisel peavad reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused kasutama artikli 23 lõikes 6 osutatud meetodikat.

2. Reguleerivad asutused või määratud pädevad asutused ajakohastavad oma hinnangulist saamata elektri hinda vähemalt iga viie aasta tagant või varem, kui kõnealused asutused täheldavad olulisi muutusi.

Artikkel 12

Tootmise ja tarbimiskaja koormusjaotus

1. Energiatootmisüksuste ja tarbimiskaja koormusjaotus peab olema mittediskrimineeriv, läbipaistev ja, välja arvatud juhul, kui lõigetes 2–6 on sätestatud teisti, turupõhine.

2. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et elektritootmisseadmete koormusjaotuse puhul seavad põhivõrguettevõtjad esikohale taastuvaid energiaallikaid kasutavad tootmisseadmed, niivõrd kui riigisisese elektrisüsteemi turvaline toimimine seda võimaldab, ning tuginedes läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele, ning juhul, kui kõnealused energiatootmisüksused on:

a) energiatootmisüksused, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ja mille ülesseatud elektrivõimsus on alla 400 kW, või

b) innovatiivse tehnoloogia näidisprojektid, mille peab heaks kiitma reguleeriv asutus tingimusel, et esikohale seadmine on piiratud sellise ajaks ja sellise s ulatusega, mis on näidisprojekti eesmärgi saavutamiseks vajalik.

3. Liikmesriik võib otsustada mitte kohaldada koormuse eelisjaotust lõike 2 punktis a osutatud energiatootmisüksustele, mis alustavad tegevust vähemalt kuus kuud pärast otsuse tegemist, või kohaldada madalamat võimsust, kui on sätestatud lõike 2 punktis a, juhul kui on täidetud järgmised tingimused:

a) liikmesriigis toimivad hästi nii päevasised turud kui muud hulgi- ja tasakaalustamisturud ning on kõigile turuosalistele täielikult ligipääsetavad vastavalt käesolevale määrusele;

b) koormuse ümberjaotamise eeskirjad ja ülekandevõime piiratuse juhtimine on kõigile turuosalistele läbipaistvad;

c) liikmesriigi riiklik panus liidu siduva, taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu üldeesmärgi saavutamisele vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁽¹⁸⁾ artikli 3 lõikele 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999⁽¹⁹⁾ artikli 4 punkti a alapunktile 2 on vähemalt võrdne määruse (EL) 2018/1999 II lisas sätestatud valemiga kohase tulemusega ning liikmesriigi osakaal taastuvatest allikatest toodetud energias ei ole väiksem kui tema võrdlustasemed vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artikli 4 punkti a alapunktile 2, või alternatiivse võimalusena on liikmesriigi taastuenergia osakaal summaarsest elektrienergia lõpptarbimisest vähemalt 50 %;

d) liikmesriik on teatanud komisjonile kavandatavast erandist, selgitades üksikasjalikult, kuidas punktides a, b ja c sätestatud tingimused on täidetud, ning

e) liikmesriik on avaldanud kavandatava erandi koos üksikasjaliku põhjendusega erandi tegemise kohta, võttes nõuetekohaselt arvesse tundliku äriteabe kaitsmist, kui see on nõutav.

Kõigi erandite puhul välditakse tagasiulatuvaid muudatusi tootmisseadmete jaoks, mis juba saavad kasu koormuse eelisjaotusest, olenemata liikmesriigi ja tootmisseadmete käitaja vahelisest vabatahtlikust kokkulepest.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, võivad liikmesriigid ette näha stiimuleid, et tootmisseedmed, mis võivad koormuse eelisjaotust kasutada, sellest vabatahtlikult loobuksid.

4. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107, 108 ja 109 kohaldamist, võivad liikmesriigid ette näha koormuse eelisjaotuse elektri puhul, mis on toodetud tõhusaks koostootmiseks kasutatavate energiatootmisüksustega, mille ülesseatud elektrivõimsus on alla 400 kW.

5. Alates 1. jaanuarist 2026 tellitud energiatootmisüksuste puhul kohaldatakse lõike 2 punkti a üksnes selliste energiatootmisüksuste suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid ülesseatud elektrivõimsusega alla 200 kW.

6. Ilma et see piiraks enne 4. juulit 2019 sõlmitud lepingute kohaldamist, jätkatakse nende energiatootmisüksuste suhtes, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või kus toimub tõhus koostootmine ja mis on tellitud enne 4. juulit 2019 ning mille suhtes on tellimise ajal kohaldatud direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõike 5 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/28/EÜ⁽²⁰⁾ artikli 16 lõike 2 kohast koormuse eelisjaotust, endiselt koormuse eelisjaotuse kohaldamist. Koormuse eelisjaotuse kohaldamine kõnealuste energiatootmisüksuste suhtes lõpetatakse alates kuupäevast, mil energiatootmisüksust muudetakse oluliselt, mis loetakse toimunuks juhul, kui on vaja uut ühendamislepingut või kui suureneb energiatootmisüksuse tootmisvõimsus.

7. Koormuse eelisjaotus ei tohi ohustada elektrisüsteemi turvalist toimimist, sellega ei tohi põhjendada piirkonnaülese võimsuse piiramist rohkem, kui on ette nähtud artikliga 16, ning see peab põhinema läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

Artikkel 13

Koormuse ümberjaotamine

1. Tootmise koormuse ümberjaotamine ja tarbimiskaja koormuse ümberjaotamine peab põhinema objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel. See peab olema avatud kõikidele, sealhulgas teistes liikmesriikides asuvatele tootmistehnoloogiatele, energia salvestamisele ja tarbimiskajale, välja arvatud juhul, kui see ei ole tehniliselt võimalik.

2. Ümberjaotatud ressursid valitakse tootmisüksuste, energia salvestamisüksuste ja tarbimiskaja hulgast turupõhiseid mehhanisme kasutades ning see hüvitatakse rahaliselt. Koormuse ümberjaotamiseks kasutatavad tasakaalustamisenergia pakkumused ei määra kindlaks tasakaalustamisenergia hinda.

3. Muud kui turupõhist tootmise, energia salvestamise ja tarbimiskaja koormuse ümberjaotamist võib kasutada vaid siis, kui:

- a) puuduvad turupõhised alternatiivid;
- b) kõik olemasolevad turupõhised ressursid on ammendunud;
- c) selles piirkonnas, kus asuvad teenuse osutamiseks sobivad tootmis-, salvestamis- või tarbimisüksused, on liiga vähe kättesaadavaid energiatootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksusi, et tagada tõhus konkurents, või
- d) praegune elektrivõrgu olukord toob kaasa ülekandevõime piiratuse korrapärasel ja prognoositaval viisil, nii et turupõhine koormuse ümberjaotamine tooks kaasa korrapärase strateegilise pakkumise, mis suurendaks sisemise piiratuse taset, ning asjaomane liikmesriik on vastu võtnud tegevuskava ülekandevõime piiratuse ületamiseks või tagab, et piirkonnaüleseks kauplemiseks kättesaadav minimaalne võimsus on kooskõlas artikli 16 lõikega 8.

4. Asjaomased põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad esitavad asjaomasele pädevale reguleerivale asutusele vähemalt kord aastas aruande järgmise kohta:

- a) energiatootmis-, energia salvestamise ja tarbimiskaja üksuste koormuse turupõhiste ümberjaotusmehhanismide arengu ja tulemuslikkuse tase;

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 140, 5.6.2009, lk 16).

- b) põhjused, mahud megavatt-tundides ja tootmisallika liik, mille suhtes kohaldatakse ümberjaotamist;
- c) meetmed, mis on võetud, et vähendada tulevikus selliste tootmiseadmete tootmise vähendamise vajadust, mis kasutavad taastuvaid energiaallikaid või kus toimub tõhus koostootmine, sealhulgas investeeringud võrgutaristu digitaliseerimisse ja paindlikkust suurendavatesse teenustesse.

Reguleeriv asutus esitab aruande ACERile ja avaldab esimese lõigu punktides a, b ja c osutatud andmete kokkuvõtte, vajaduse korral koos soovitud parenduste tegemiseks.

5. Järgides võrgu töökindluse ja ohutuse säilitamise nõudeid, mis põhinevad reguleerivate asutuste kehtestatud läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel, peavad põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad:

- a) tagama põhivõrgu ja jaotusvõrgu suutlikkuse edastada taastuvatest energiaallikatest või tõhusa koostootmise käigus toodetud elektrit võimalikult väikese koormuse ümberjaotamisega, mis ei tohi takistada võrgu planeerimisel arvesse võtmast väikesemahulist ümberjaotamist, kui põhivõrguettevõtja või jaotusvõrguettevõtja suudab läbipaistvalt näidata, et see on majanduslikult tõhusam ega ületa 5 % elektrist, mis toodetakse aastas sellistes taastuvaid energiaallikaid kasutavates rajatistes, mis on vahetult ühendatud nende vastavasse võrku, kui liikmesriik, milles taastuvaid energiaallikaid või tõhusat koostootmist kasutavate energiatootmisüksustega toodetud elekter moodustab rohkem kui 50 % aastasest summaarsest elektri lõpptarbimisest, ei sätesta teisiti;
- b) võtma asjakohaseid võrgu- ja turupõhiseid operatiivseid meetmeid, et minimeerida taastuvatest energiaallikatest või tõhusa koostootmisega toodetud elektri tootmise vähendamist;
- c) tagama, et nende võrgud on piisavalt paindlikud, et nad suudavad neid hallata.

6. Kui kasutatakse muud kui turupõhist vähendavat ümberjaotamist, kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:

- a) taastuvaid energiaallikaid kasutavate energiatootmisüksuste vähendavat koormuse ümberjaotamist kohaldatakse ainult siis, kui puuduvad muud alternatiivid või kui muude lahendustega kaasneksid märkimisväärselt ebaproportsionaalsed kulud või suur oht võrgu talitluskindlusele;
- b) tõhusa koostootmisprotsessi abil toodetud elektri suhtes kohaldatakse vähendavat ümberjaotamist ainult siis, kui puuduvad muud alternatiivid kui taastuvaid energiaallikaid kasutavate energiatootmisüksuste vähendav ümberjaotamine, või kui muude lahendustega kaasneksid ebaproportsionaalsed kulud või suur oht võrgu talitluskindlusele;
- c) enda tarbeks toodetud elektri suhtes, mis on toodetud taastuvaid energiaallikaid kasutavate tootmiseadmetega või tõhusa koostootmisega ja mida ei edastata põhi- ega jaotusvõrku, ei kohaldata vähendavat koormuse ümberjaotamist, välja arvatud juhul, kui ühegi muu lahendusega ei ole võrgu talitluskindluse probleeme võimalik kõrvaldada;
- d) punktide a, b ja c kohast vähendavat koormuse ümberjaotamist tuleb nõuetekohaselt ja läbipaistvalt põhjendada. Põhjendus esitatakse lõike 3 kohases aruandes.

7. Kui kasutatakse muud kui turupõhist koormuse ümberjaotamist, peab ümberjaotamist nõudev võrguettevõtja maksma rahalist hüvitist ümberjaotamisega hõlmatud tootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksuse ettevõtjale, välja arvatud juhul, kui tootjad on nõustunud ühendamislepinguga, mille kohaselt ei ole energia kindel tarnimine tagatud. Rahaline hüvitis peab olema võrdne järgmistest elementidest suuremaga või mõlema kombinatsioonidest suuremaga, kui ühe elemendi kohaldamine tooks kaasa põhjendamatult madala või põhjendamatult kõrge hüvitise:

- a) ümberjaotamisega seotud sellised täiendavad tegevuskulud nagu täiendavad kütusekulud tootmise suurendamise puhul või reservsoojuse tagamine, kui tõhusaks koostootmiseks kasutatavate energiatootmisüksuste puhul kohaldatakse vähendavat koormuse ümberjaotamist;
- b) netotulu, mis oleks järgmise päeva turul saadud sellise elektri müügist, mis oleks energiatootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksusega toodetud, kui poleks esitatud koormuse ümberjaotamise taotlust; kui rahalist hüvitist makstakse energiatootmis-, energia salvestamise või tarbimiskaja üksustele lähtuvalt toodetud või tarbitud elektrienergia hulgast, loetakse rahaline toetus, mis oleks saadud ilma ümberjaotamise nõudeta, netotulu osaks.

III PEATÜKK

VÕRGUJURDEPÄÄS JA ÜLEKANDEVÕIME PIIRATUSE JUHTIMINE

1. JAGU

Võimsuse jaotamine

Artikkel 14

Pakkumispirkondade läbivaatamine

1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed, et lahendada ülekandevõime piiratus. Pakkumispirkondade piirid peavad põhinema ülekandevõrgu pikaajalisel struktuurisel ülekandevõime piiratusel. Pakkumispirkonnad ei või sisaldada struktuurset ülekandevõime piiratust, välja arvatud juhul, kui sellel puudub mõju külgnevatele pakkumispirkondadele või kui selle mõju külgnevatele pakkumispirkondadele leevendatakse ajutise erandliku parandusmeetmete kaudu ning kõnealune struktuurne ülekandevõime piiratus ei põhjusta piirkonnaülese kauplemissuimsuse vähendamist kooskõlas artikli 16 nõuetega. Liidus peab pakkumispirkondade struktuur olema selline, et sellega maksimeeritakse artikli 16 kohaselt majanduslikku tasuvust ja maksimeeritakse piirkonnaüleseid kauplemissuimsusi, säilitades samal ajal varustuskindluse.

2. Iga kolme aasta tagant esitab ENTSO-E aruande struktuurse ülekandevõime piiratuse ja muu olulise füüsilise ülekandevõime piiratuse kohta pakkumispirkondades ja nende vahel, sealhulgas ülekandevõime piiratuse asukoha ja sageduse kohta vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel. Aruanne sisaldab hinnangut selle kohta, kas piirkonnaülese kauplemissuimsuse maht on jõudnud käesoleva määruse artikli 15 kohase lineaartrajektoori või artikli 16 kohase miinimumvõimsuseni.

3. Et tagada pakkumispirkondade optimaalne struktuur, teostatakse pakkumispirkondade läbivaatamine. Läbivaatamise käigus tehakse kindlaks kõik struktuurset ülekandevõime piiratused ja analüüsitakse pakkumispirkondade erinevaid struktuure kooskõlastatult, kaasates kõigi asjaomaste liikmesriikide asjaomased sidusrühmad, järgides menetlust vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel. Kehtivaid pakkumispirkondi hinnatakse lähtuvalt nende suutlikkusest luua usaldusväärne turukeskkond, sealhulgas paindlik tootmis- ja koormusvõimsus, mis on hädavajalik võrgu kitsaskohtade vältimiseks ning elektrienergia nõudluse ja pakkumise tasakaalustamiseks, tagades võrgutaristusse tehtavate investeeringute pikaajalise kindluse.

4. Käesoleva määruse artikli ja artikli 15 kohaldamisel on asjaomasteks liikmesriikideks, põhivõrguettevõtjateks ja reguleerivateks asutusteks need liikmesriigid, põhivõrguettevõtjad ja reguleerivad asutused, kes osalevad pakkumispirkondade struktuuri läbivaatamises, ja samuti need, kes asuvad samas võimsusarvutusalas vastavalt võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistele, mis on vastu võetud vastu määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel.

5. Hiljemalt 5. oktoobriks 2019 esitavad kõik asjaomased põhivõrguettevõtjad reguleerivatele asutusele heakskiitmiseks ettepaneku meetodika ja eelduste kohta, mida pakkumispirkondade läbivaatamise käigus kasutatakse, ning arutlusele tulevate alternatiivsete pakkumispirkondade struktuuri kohta. Asjaomased reguleerivad asutused võtavad ettepaneku kohta vastu ühehäälselt otsuse kolme kuu jooksul ettepaneku esitamise kohta. Kui reguleerivad asutused ei suuda selle aja jooksul võtta vastu ühehäälselt otsust ettepaneku ja alternatiivsete pakkumispirkondade struktuuri kohta, teeb ACER järgneva kolme kuu jooksul otsuse meetodika ja eelduste kohta ning arutlusele tulevate pakkumispirkondade alternatiivse struktuuri kohta. Meetodika peab põhinema struktuursetel ülekandevõime piiratusel, mida tõenäoliselt ei kõrvaldata järgmise kolme aasta jooksul, ja seejuures võetakse vajalikul määral arvesse taristu arendamise projektide tegelikkuse arengut, mille oodatav realiseerimisaeg on järgmise kolme aasta jooksul.

6. Tuginedes lõike 5 kohaselt heaks kiidetud meetodikale ja eeldustele, esitavad pakkumispirkondade läbivaatamises osalevad põhivõrguettevõtjad hiljemalt 12 kuud pärast meetodika heakskiitmist vastavalt lõikele 5 asjaomastele liikmesriikidele või nende määratud pädevatele asutustele ühise ettepaneku selle kohta, kas pakkumispirkonna struktuuri tuleks muuta või see tuleks säilitada. Teised liikmesriigid, energiahenduse osalisriigid või muud kolmandad riigid, kes jagavad sama sünkronala mõne asjaomase liikmesriigiga, võivad esitada märkusi.

7. Kui käesoleva artikli lõike 2 kohaselt esitatud ja pädevate reguleerivate asutuste poolt heaks kiidetud aruandes või käesoleva artikli kohase pakkumispirkondade läbivaatamise järel on üks või mitu põhivõrguettevõtjat tuvastanud oma

juhtimispiirkonnas struktuurse ülekandevõime piiratuse, otsustab struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastanud liikmesriik koos oma põhivõrguettevõtjatega kuue kuu jooksul aruande saamisest, kas koostada riiklikud või rahvusvahelised tegevuskavad vastavalt artiklile 15 või vaadata läbi oma pakkumispiirkonna struktuur ja seda muuta. Otsusest teatatakse viivitamata komisjonile ja ACERile.

8. Need liikmesriigid, kes on otsustanud muuta lõike 7 kohaselt pakkumispiirkonna struktuuri, peavad jõudma ühehäälele otsusele kuue kuu jooksul pärast lõikes 7 osutatud teate esitamist. Teised liikmesriigid võivad esitada asjaomastele liikmesriikidele märkusi, kes peaksid neid oma otsuse tegemisel arvesse võtma. Seda otsust põhjendatakse ja sellest teatatakse komisjonile ja ACERile. Kui asjaomased liikmesriigid ei suuda jõuda kuue kuu jooksul ühehäälele otsusele, teavitavad nad sellest viivitamata komisjoni. Viimase abinõuna võtab komisjon pärast ACERiga konsulteerimist vastu otsuse, kas muuta pakkumispiirkonna struktuuri liikmesriikides ja nende vahel või säilitada see; komisjon teeb selle otsuse kuue kuu jooksul pärast sellise teatise saamist.

9. Liikmesriigid ja komisjon konsulteerivad enne käesoleva artikli kohase otsuse tegemist asjaomaste sidusrühmadega.

10. Kõigis käesoleva artikli kohaselt tehtud otsustes tuleb märkida muutuse rakendamise kuupäev. Rakendamiskuupäeva abil leitakse tasakaal ajalise surve ja praktiliste kaalutluste, näitkeks elektri forvardlepingutega kauplemise vahel. Otsuses võib ette näha asjakohase üleminekukorra.

11. Kui määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suuniste kohaselt algatatakse täiendavaid pakkumispiirkonna struktuuri läbivaatamisi, tuleb kohaldada käesolevat artiklit.

Artikkel 15

Tegevuskavad

1. Artikli 14 lõike 7 kohase otsuse vastuvõtmise järel koostab struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastanud liikmesriik koostöös oma reguleeriva asutusega tegevuskava. Tegevuskava sisaldab konkreetset ajakava meetmete võtmiseks, et vähendada tuvastatud struktuurset ülekandevõime piiratust nelja aasta jooksul alates artikli 14 lõike 7 kohase otsuse vastuvõtmisest.

2. Olenemata tegevuskava konkreetsetest edusammudest tagab liikmesriik, et ilma et see piiraks artikli 16 lõike 9 kohaseid erandeid või artikli 16 lõike 3 kohaseid erisusi, suurendatakse piirkonnaülese kauplemise võimsust igal aastal kuni artikli 16 lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsus on saavutatud. Nimetatud miinimumvõimsus tuleb saavutada hiljemalt 31. detsembriks 2025.

Iga-aastane suurendamine toimub lineaarse trajektooriga. Trajektoori lähtekoht on kas võimsus, mis on eraldatud piiril või on kriitilise võrguelemendi osa tegevuskava vastuvõtmisele eelneval aastal või tegevuskava vastuvõtmisele eelneva kolme viimase aasta keskmine võimsus, olenevalt sellest, kumb on suurem. Liikmesriik tagab, tegevuskava rakendamise ajal on artikli 16 lõike 8 kohaselt piirkonnaüleseks kauplemiseks kättesaadavaks tehtud võimsus võrdne vähemalt lineaarse trajektoori väärtustega, muu hulgas kasutades võimsusarvutusosalas parandusmeetmeid.

3. Lõikes 2 osutatud lineaarse trajektooriga jõudmiseks vajaliku või tegevuskavaga hõlmatud piiridel piirkonnaülese võimsuse kättesaadavaks tegemiseks vajalike parandusmeetmete kulud kannab tegevuskava rakendav liikmesriik või seda rakendavad liikmesriigid.

4. Asjaomane põhivõrguettevõtja hindab tegevuskava rakendamise jooksul igal aastal ja pärast tegevuskava lõppemist kuue kuu jooksul, kas olemasolev piiriülene võimsus on viimase 12 kuu jooksul jõudnud lineaarse trajektooriga või kas alates 1. jaanuarist 2026 on jõutud artikli 16 lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsuseni. Põhivõrguettevõtja esitab oma hinnangu ACERile ja asjaomastele reguleerivatele asutustele. Enne aruande koostamist saadab iga põhivõrguettevõtja oma reguleerivale asutusele heakskiitmiseks oma panuse aruandesse, sealhulgas kõik asjakohased andmed.

5. Need liikmesriigid, kelle osas lõikes 4 osutatud hindamine näitab, et põhivõrguettevõtja ei ole järginud lineaarset kava, peavad kuue kuu jooksul alates lõikes 4 osutatud aruande saamisest võtma ühehäälselt vastu otsuse selle kohta, kas muuta nendes liikmesriikides asuvat või nende vahelist pakkumispiirkondade struktuuri või see säilitada. Asjaomased liikmesriigid peaksid otsuse tegemisel arvesse võtma teiste liikmesriikide esitatud märkusi. Asjaomaste liikmesriikide otsust põhjendatakse ja sellest teatatakse komisjonile ja ACERile.

Kui asjaomased liikmesriigid ei suuda ettenähtud ajavahemiku jooksul ühehäälselt otsusele jõuda, teavitavad nad sellest viivitamata komisjoni. Kuue kuu jooksul teate saamisest võtab komisjon viimase abinõuna pärast konsulteerimist ACERi ja asjaomaste sidusrühmadega vastu otsuse, kas muuta asjaomaste liikmesriikide vahelist või asjaomastes liikmesriikides asuva pakkumispiirkonna struktuuri või säilitada see.

6. Kuus kuud enne tegevuskava kehtivusaja lõppu otsustavad struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastanud liikmesriigid, kas tegeleda allesjäänud ülekandevõime piiratud piiratud muutes oma pakkumispiirkonda või kas tegeleda allesjäänud ülekandevõime piiratud piiratud parandusmeetmete abil, mille kulud nad katavad.

7. Kui artikli 14 lõike 7 kohaselt on tuvastatud struktuurse ülekandevõime piiratuse olemasolu, kuid kuue kuu jooksul ei ole töötatud välja tegevuskava, hindab asjaomane põhivõrguettevõtja 12 kuu jooksul pärast struktuurse ülekandevõime piiratuse tuvastamist, kas olemasolev piiriülene võimsus on saavutanud artikli 16 lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsuse viimase 12 kuu jooksul, ning annab sellest teada asjaomastele reguleerivatele asutustele ja ACERile.

Enne aruande koostamist saadab iga põhivõrguettevõtja oma reguleerivale asutusele heakskiitmiseks oma panuse aruandesse, sealhulgas kõik asjakohased andmed. Kui hindamine näitab, et põhivõrguettevõtja ei ole jõudnud miinimumvõimsuseni, kohaldatakse käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud otsustamisprotsessi.

Artikkel 16

Võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise põhialused

1. Võrgu ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamisel kasutatakse mittediskrimineerivaid turupõhiseid lahendusi, mis annavad tõhusaid hinnasignaale asjaomastele turuosalistele ja põhivõrguettevõtjatele. Võrgu ülekandevõime piiratuse probleemide lahendamisel tuleb kasutada muid kui tehingul põhinevaid meetodeid, st meetodeid, mille puhul ei tehta valikut üksikute turuosaliste lepingute vahel. Kui põhivõrguettevõtja võtab operatiivseid meetmeid tagamaks, et tema ülekandesüsteem jääb tavaseisundisse, võtab ta arvesse nende meetmete mõju külgnevatele juhtimispiirkondadele ning koordineerib selliste meetmete võtmist teiste põhivõrguettevõtjatega, keda see mõjutab, nagu on ette nähtud määrusega (EL) 2015/1222.

2. Tehingu piiramist kasutatakse ainult eriolukordades, kui põhivõrguettevõtja peab toimima kiiresti ning ei koormuse ümberjaotamine ega vahetuskauba tegemine ei ole võimalik. Iga sellist menetlust kohaldatakse mittediskrimineerivalt. Turuosalistele, kellele on jaotatud võimsus, hüvitatakse kõik piirangud, välja arvatud juhul, kui tegemist on vääramatu jõuga.

3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad koordineeritud võimsusarvutusi kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 4 ja 8, nagu on sätestatud artikli 37 lõike 1 punktis a ja artikli 42 lõikes 1.

Piirkondlikud koordineerimiskeskused arvutavad piirkonnaülese võimsuse, järgides talitluskindluse piire, kasutades põhivõrguettevõtjalt saadud andmeid, sealhulgas andmeid parandusmeetmete tehnilist kättesaadavuse kohta, mis ei hõlma koormuse jagamist. Kui piirkondlikud koordineerimiskeskused jõuavad järeldusele, et võimsusarvutusala või võimsusarvutusala vahel olemasolevad parandusmeetmed ei ole piisavad, et saavutada artikli 15 lõikes 2 osutatud lineaartrajektoori või käesoleva artikli lõikes 8 sätestatud miinimumvõimsust, järgides samas talitluskindluse piire, võivad nad viimase abinõuna kehtestada koordineeritud meetmed, millega piirkonnaülest võimsust vastavalt vähendada. Põhivõrguettevõtjad võivad kooskõlastatud meetmetest seoses koordineeritud võimsusarvutuse ja koordineeritud talitluskindluse analüüsiga kõrvale kalduda üksnes kooskõlas artikli 42 lõikega 2.

Kolme kuu möödumisel piirkondlike koordineerimiskeskuste tööle hakkamisest vastavalt käesoleva määruse artikli 35 lõikele 2 ja seejärel iga kolme kuu tagant annavad piirkondlikud koordineerimiskeskused asjaomastele reguleerivatele asutustele ja ACERile aru võimsuse vähenemisest või teise lõigu kohastest kõrvalekaltest koordineeritud meetmetest ja hindavad selliseid juhtumeid ning annavad vajaduse korral soovitusi, kuidas selliseid kõrvalekaldeid tulevikus vältida. Kui ACER jõuab järeldusele, et käesoleva lõike kohase kõrvalekalde eeltingimused, mis jäid täitmata, on struktuurset laadi, esitab ta asjaomasele reguleerivale asutusele ja komisjonile arvamuse. Pädevad asutused võtavad vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 59 või 62 vajalikke meetmeid põhivõrguettevõtjate ja piirkondlike koordineerimiskeskuste suhtes, kui käesoleva lõike kohased kõrvalekalde eeltingimused ei ole täidetud.

Struktuursete kõrvalekalletega tegeletakse artikli 14 lõikes 7 osutatud tegevuskavas või olemasoleva tegevuskava ajakohastamisel.

4. Turuosalistele tehakse kättesaadavaks piiriülese võimsuse poolt mõjutatud ühenduste tase, ülekandevõrkude maksimaalse võimsuse tase või mõlemad, kusjuures järgitakse võrgu talitluskindlusega seotud ohutusnorme. Olemasoleva võimsuse maksimeerimiseks kasutatakse vahetuskauba tegemist ja koormuste ümberjaotamist, sealhulgas piiriülest koormuste ümberjaotamist, et saavutada lõike 8 kohane miinimumvõimsus. Maksimaalsuse võimaldamiseks rakendatakse piiriüleste parandusmeetmete koordineeritud ja mittediskrimineerivat menetlust pärast koormuse ümberjaotamise ja vahetuskauba tegemise kulude jagamise meetodika rakendamist.

5. Võimsust jaotatakse ainult otsestel või kaudsetel enampakkumistel, mis hõlmavad nii võimsust kui energiat. Mõlemaid meetodeid võib kasutada koos samas võrkudevahelises ühenduses. Päevasisese kauplemise puhul tuleb kasutada pidevat kauplemist, mida võivad täiendada enampakkumised.

6. Ülekandevõime piiratuse korral võivad kehtivad, kõrgeima väärtusega võrgu läbilaskevõime pakkumised, olenemata sellest, kas need on teatava kindla ajavahemiku jooksul tehtud kaudsed või otsesed pakkumised, ning mis pakuvad napi ülekandevõimsuse kõrgeima väärtuse. Muude kui uute võrkudevaheliste ühenduste puhul, mille suhtes kehtib määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 7, määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 17 või käesoleva määruse artikli 63 kohane erand, on võimsuse jaotamise meetodite hulgas lubatud baashinna kehtestamine keelatud.

7. Võimsusega võib järelturul vabalt kaubelda, kui põhivõrguettevõtjat on eelnevalt piisavalt vara teavitatud. Kui põhivõrguettevõtja keeldub järelturul kauplemisest (tehingust), peab kõnealune põhivõrguettevõtja sellest selgelt ja läbipaistvalt kõiki turuosalisi teavitama ja seda selgitama ning teavitama sellest reguleerivat asutust.

8. Põhivõrguettevõtjad ei tohi piirata turuosalistele kättesaadavaks tehtava ühendusvõimsuse mahtu, et hallata ülekandevõime piiratust oma pakkumispiirkonnas või et hallata võimsusvooge, mis tulenevad pakkumispiirkonna sisestest tehingutest. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigetes 3 ja 9 sätestatud erandite kohaldamist ning artikli 15 lõike 2 kohaldamist, loetakse käesolev lõige järgituks, kui on saavutatud piirkonnaülese kauplemise olemasoleva võimsuse järgmised miinimumtasemed:

- a) piiride puhul, kus kasutatakse koordineeritud netoülekandevõimsuse meetodit, on miinimumkünnis 70 % talitluskindluse piiridele vastavast ülekandevõimsusest, pärast seda kui maha on arvatud erandolukorrad, nagu on kindlaks määratud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistes;
- b) piiride puhul, kus kasutatakse voopõhist meetodit, on miinimumtase võimsuse arvutamise protsessis kindlaks määratud marginaal, mida kasutatakse võõndiülesest kauplemisest tulenevate voogude puhul. Marginaal on 70 % sisemiste ja võõndiüleste kriitiliste võrguelementide talitluskindluse piiridele vastavast võimsusest, võttes arvesse erandolukordi, nagu on kindlaks määratud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekande piiratuse juhtimise suunistes.

Kokku 30 % võib kasutada iga kriitilise võrguelemendi talitluskindluse varuks ning ring- ja sisevoogude jaoks.

9. Võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjate taotlusel võivad asjaomased reguleerivad asutused prognoositavatel põhjustel teha erandi lõikest 8, kui see on vajalik talitluskindluse tagamiseks. Erand ei või olla seotud lõike 2 kohase juba jaotatud võimsuse piiramisega ning erandit ei või anda kauemaks kui üheks aastaks või kui kuni kaheks aastaks, juhul kui erandi ulatus igal aastal märkimisväärselt väheneb. Erandi ulatus piirdub üksnes sellega, mis on vajalik talitluskindluse tagamiseks, ning sellega ei tohi diskrimineerida piirkonnasisest ja -ülest kauplemist.

Enne erandi tegemist konsulteerib asjaomane reguleeriv asutus teiste reguleerivate asutustega, kes asuvad liikmesriikides, mis moodustavad osa mõjutatud võimsusarvutusala. Kui reguleeriv asutus ei nõustu kavandatava erandiga, teeb ACER otsuse erandi tegemise kohta vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõike 10 punktile a. Erandi tegemise põhjendus ja põhjused avaldatakse.

Kui tehakse erand, töötab asjaomane põhivõrguettevõtja välja ja avaldab meetoodika ja projektid, mille abil leitakse erandiga hõlmatud probleemile pikaajaline lahendus. Erand muutub kehtetuks, kui saabub tähtpäev või kui leitakse lahendus, olenevalt sellest, kumb juhtub varem.

10. Turuosalised teatavad asjaomastele põhivõrguettevõtjatele mõistliku aja jooksul enne asjakohast täitmistähtaeg, kas nad kavatsevad jaotatud võimsust kasutada. Kasutamata jääv võimsus tehakse turul uuesti kättesaadavaks avatud, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil.

11. Tehniliste võimaluste piires tasakaalustavad põhivõrguettevõtjad piiratud ülekandevõimega võrkudes vastassuunas kulgevate võimsusvoogude võimsusnõuded, et ära kasutada liini maksimaalne võimsus. Võrgu talitluskindlust täiel määral silmas pidades ei keelduta kunagi ülekandevõime piiratud vähendavatest tehingutest.

12. Võimetuse korral täita võimsuse jaotamisega seotud kohustusi kannavad finantstagajärgi põhivõrguettevõtjad või määratud elektriturukorraldaja, kes on sellise olukorra eest vastutavad. Kui turuosalised ei suuda kasutada võimsust, mille kasutamiseks nad on võtnud kohustuse, või kui nad on otsese enampakkumise teel omandatud võimsuse puhul võimetud sellega järelturul kaupleva või seda õigeaegselt tagastama, kaotavad turuosalised õiguse sellele võimsusele ning maksavad kulusid kajastava tasu. Kõik kulusid kajastavad tasud võimsuse kasutamata jätmise eest peavad olema põhjendatud ja proportsionaalsed. Kui põhivõrguettevõtja ei täida oma kohustust tagada püsikindel ülekandevõimsus, peab ta turuosalisele hüvitama võimsusõiguste kaotusest tuleneva kahju. Sellest tulenevaid kahjusid sellisel juhul arvesse ei võeta. Peamised põhimõtted ja meetodid, mida kasutatakse kohustuste täitmise võimetusest tuleneva vastutuse kindlaksmääramiseks, sätestatakse eelnevalt finantstagajärgede suhtes ning asjaomane reguleeriv asutus peab need läbi vaatama.

13. Parandusmeetmete kulude jaotamisel põhivõrguettevõtjate vahel analüüsivad reguleerivad asutused, kui suur osakaal on kahe pakkumispirkonna vahelises ülekandevõime piiratud pakkumispirkondade sisestest tehingutest tulenevatel voogudel, ning jaotavad kulusid selliste voogude tekitamise eest vastutavate pakkumispirkondade põhivõrguettevõtjate vahel võrdeliselt nimetatud osakaaluga, välja arvatud selliste voogude tekitatud kulud, mis tulenevad pakkumispirkondade sisestest tehingutest, mis on allpool taset, mida võiks eeldada ilma ülekandevõime struktuurse piiratuseta.

Kõnealust taset analüüsivad ja selle määravad ühiselt kindlaks kõik võimsusarvutusala põhivõrguettevõtjad iga pakkumispirkonna piiri jaoks ja selle peavad heaks kiitma kõik võimsusarvutusala reguleerivad asutused.

Artikkel 17

Piirkonnaülese võimsuse jaotamine kõigi ajavahemike piires

1. Põhivõrguettevõtjad arvutavad olemasoleva piirkonnaülese võimsuse vähemalt pärast järgmise päeva turu sulgemisaega ja piirkonnaüleste tehingute sulgemisaega päevasisesel turul. Põhivõrguettevõtjad jaotavad olemasoleva piirkonnaülese võimsuse, kogu varem jaotamata ülejääva piirkonnaülese võimsuse ja kogu piirkonnaülese võimsuse, mis füüsiliste ülekandeõiguste omanikud annavad vabaks varasemast jaotamisest, järgmise piirkonnaülese võimsuse jaotamise käigus.

2. Põhivõrguettevõtjad teevad ettepaneku piirkonnaülese võimsuse jaotamise kohta asjakohase struktuuri kõigi ajavahemike piires, sealhulgas järgmise päeva, päevasisesel ja tasakaalustaval turul. Selle jaotusstruktuuri peavad läbi vaatama asjaomased reguleerivad asutused. Oma ettepaneku kavandamisel peavad põhivõrguettevõtjad võtma arvesse järgmist:

a) turgude omadusi;

- b) elektrisüsteemi toimimistingimusi, nt kindlalt deklareeritud kavade tasakaalustamise mõju;
- c) erinevate piirkonnaülese võimsuse jaotamise mehhanismide tarbeks kehtestatud ajakavade ühtlustamise taset ja eri ajakavadele kehtestatud protsendimäärade ühtlustamise taset.

3. Kui piirkonnaüleline võimsus on kättesaadav pärast piirkonnaüleste tehingute sulgemisaega päevasisesel turul, peavad põhivõrguettevõtjad kasutama seda piirkonnaülest võimsust tasakaalustamisenergia vahetamiseks või tasakaalustamatuse netokorvamise protsessi elluviimiseks.

4. Kui piirkonnaülest võimsust eraldatakse tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reserveid jagamiseks vastavalt käesoleva määruse artikli 6 lõikele 8, kasutavad põhivõrguettevõtjad määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud tasakaalustamissuunistes esitatud meetodikaid.

5. Põhivõrguettevõtjad ei tohi suurendada määruse (EL) 2015/1222 kohaselt arvatatud talitluskindluse varu tulenevalt tasakaalustamisvõimsuse hankimisest või reserveid jagamisest.

2. JAGU

Võrgutasud ja võimsusjaotustulu

Artikkel 18

Võrkudele juurdepääsu, võrkude kasutamise ja tugevdamise tasud

1. Võrguettevõtjate poolt kehtestatud võrkudele juurdepääsu tasud, sealhulgas võrguga ühendamise tasu, võrgu kasutamise tasu ja vajaduse korral elektrivõrgu tugevdamise tasu, peavad olema kuludel põhinevad ja läbipaistvad, võtma arvesse võrgu talitluskindluse ja paindlikkusega seotud vajadust ning kajastama tegelikke kulusid, niivõrd kui need vastavad efektiivse ja võrreldava struktuuriga võrguettevõtja kuludele, ning neid kohaldatakse kedagi diskrimineerimata. Need tasud ei hõlma mitteseotud kulusid, mis toetavad mitteseotud poliitikaeesmärkide saavutamist.

Ilma et see piiraks direktiivi 2012/27/EL artikli 15 lõigete 1 ja 6 ning kõnealuse direktiivi XI lisa kriteeriumide kohaldamist, peab võrgutasude väljatöötamiseks kasutatud meetod neutraalselt toetama süsteemi üldist pikaajalist tõhusust tarbijatele ja tootjatele antavate hinnasignaali kaudu ja eelkõige tuleb seda kohaldada nii, et sellega ei diskrimineeritaks jaotustasandi ega ülekandetasandi tootmisvõimsusi ei positiivselt ega negatiivselt. Võrgutasudega ei tohi ei positiivselt ega negatiivselt diskrimineerida energiasalvestamist ega energia agregeerimist ega vähendada stiimulit elektrit omatarbeks toota ja ise tarbida ning osaleda tarbimiskajas. Kõnealused tasud ei tohi olla vahemaapõhised, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 3 kohaldamist.

2. Tariifide arvestamise meetodikad peavad kajastama põhivõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjate püsikulusid ja andma asjakohaseid stiimuleid põhivõrgu- ja jaotusvõrguettevõtjatele nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis, soodustama turu loomist, varustuskindlust ning toetama tõhusaid investeeringuid ja seotud teadustööd, samuti soodustama innovatsiooni tarbijate huvides sellistes valdkondades nagu digiüleminek, teenuste paindlikkus ja energiaühendus.

3. Asjakohasel juhul peab tootjatele või lõpptarbijatele või mõlemale kehtestatud tariifide tase andma asukohasignaale liidu tasandil ning võtab arvesse võrgukaod ja tekkinud ülekandevõime piiratuse ning taristuga seotud investeerimiskulusid.

4. Võrgutasude kehtestamisel võetakse arvesse järgmist:

- a) maksed ja laekumised, mis tulenevad põhivõrguettevõtjate vahelisest hüvitismehhanismist,
- b) tegelikult tehtud ja laekunud maksed ning maksed tulevaste ajavahemike eest, mis on arvestatud möödunud ajavahemike põhjal.

5. Käesoleva artikli alusel võrgutasude kehtestamine ei piira tasude kohaldamist, mis tulenevad artiklis 16 nimetatud ülekandevõime piiratuse juhtimisest.

6. Piirkonnaülese elektrikaubanduse üksiktehingutel ei võeta võrgutasu.

7. Jaotustariifid peavad kajastama kulusid, võttes arvesse seda, et kasutajad, sealhulgas aktiivsed tarbijad, kasutavad võrku. Jaotustariifid võivad hõlmata võrguühenduse võimsuse elemente ning neid võidakse eristada lähtuvalt süsteemi kasutajate tarbimis- ja tootmisprofiilist. Kui liikmesriigid on kasutusele võtnud nutiarvestid, kaaluvad reguleerivad asutused ülekande- ja jaotustariife või nende metoodikat kinnitades või heaks kiites vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 59 ajapõhiste eri võrgutariifide kasutamist ning võivad vajadusel kasutusele võtta ajapõhised eri võrgutariifid, mis kajastavad võrgu kasutamist läbipaistvalt, kulutõhusalt ja lõpptarbija jaoks prognoositavalt.

8. Jaotustariifide arvestamise metoodika peab andma jaotusvõrguettevõtjatele stiimuleid oma võrgu kõige kulutõhusamaks käitamiseks ja arendamiseks, muu hulgas teenuste hankimise abil. Selleks aktsepteerivad reguleerivad asutused asjakohaseid kulusid ja võtavad neid jaotustariifides arvesse ning võivad kehtestada tulemuseesmärgid, et anda jaotusvõrguettevõtjatele stiimul oma võrgu tõhususe suurendamiseks, sealhulgas energiatõhususe, paindlikkuse ning nutivõrkude ja -arvestite arendamise abil.

9. ACER esitab hiljemalt 5. oktoobriks 2019 turu killustumise ohu leevendamiseks parimate tavade aruande ülekande- ja jaotustariifide arvestamise metoodikate kohta, võttes seejuures arvesse riikide eripärasid. Parimate tavade aruandes käsitletakse vähemalt järgmist:

- a) tootjatele ja lõpptarbijatele kehtestatud tariifide suhe;
- b) tariifidega kaetavad kulud;
- c) ajapõhised eri võrgutariifid;
- d) asukohasignaaliid;
- e) ülekande- ja jaotustariifide suhe;
- f) meetodid, millega tagatakse läbipaistvus tariifide kindlaksmääramisel ja nende struktuuri osas;
- g) võrgukasutajate rühmad, sh vajaduse korral nende omadused, tarbimise vormid ja tariife käsitlevad erandid;
- h) kahjud kõrge-, kesk- ja madalpingevõrkudes.

ACER ajakohastab oma aruannet vähemalt kord iga kahe aasta tagant.

10. Reguleerivad asutused võtavad parimate tavade aruannet nõuetekohaselt arvesse, kui nad kinnitavad või kiidavad heaks ülekande- ja jaotustariifid või nende metoodika vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 59.

Artikkel 19

Võimsusjaotustulu

1. Eelnevalt täpsustatud ajakavaga seotud ülekandevõime piiratuse juhtimise kord võib luua tulu ainult selle ajakava käigus tekkiava ülekandevõime piiratuse puhul, välja arvatud uute võrkudevaheliste ühenduste puhul, millele antakse käesoleva määruse artikli 63, määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 17 või määruse (EÜ) nr 1228/2003 artikli 7 kohaselt erand. Kõnealuste tulude jaotamise korra vaatavad läbi reguleerivad asutused ja see ei tohi moonutada jaotamisprotsessi ühegi võimsust või elektrienergiat taotleva osalise huvides ega vähendada stiimulit ülekandevõime piiratuse vähendamiseks.

2. Piirkonnaülese võimsuse jaotamisest saadud tulused kasutatakse esmajärjekorras järgmistel eesmärkidel:

- a) jaotatud võimsuse tegeliku kättesaadavuse, kaasa arvatud püsikindluse kompenseerimise tagamiseks; või
- b) piirkonnaülese võimsuse säilitamiseks või suurendamiseks olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste kasutamise optimeerimise kaudu kooskõlastatud parandusmeetmetega, kui see on asjakohane, või võrkudevaheliste ühenduste ülekandevõime piiratuse vähendamiseks tehtavatest võrguinvesteeringutest tulenevate kulude katmiseks.

3. Kui lõikes 2 sätestatud esmatahtsad eesmärgid on piisavalt täidetud, võib tulu kasutada sissetulekuna, mida reguleerivad asutused võtavad arvesse võrgutariifide arvutamise meetoodika heakskiitmisel või võrgutariifide kehtestamisel või mõlemal juhul. Ülejäänud osa tuludest kirjendatakse sisemises raamatupidamisarvestuses eraldi reale niikauaks, kuni seda saab lõikes 2 sätestatud eesmärkidel kasutada.

4. Tulude kasutamine kooskõlas lõike 2 punktidega a ja b peab toimuma vastavalt meetoodikale, mille on ette pannud põhivõrguettevõtjad, olles konsulteerinud reguleerivate asutuste ja asjaomaste sidusrühmadega, ning pärast heakskiidu saamist ACERilt. Põhivõrguettevõtjad esitavad meetoodika ettepaneku ACERile hiljemalt 5. juuliks 2020 ja ACER teeb otsuse meetoodika ettepaneku kohta kuue kuu jooksul alates selle saamisest.

ACER võib taotleda põhivõrguettevõtjatelt esimeses lõigus osutatud meetoodika ajakohastamist. ACER kiidab muudetud või ajakohastatud meetoodika heaks hiljemalt kuus kuud pärast selle esitamist.

Meetoodikas tuleb vähemalt täpsustada tingimused, mille kohaselt tulusid võib kasutada lõikes 2 osutatud eesmärgil, millistel tingimustel võib kõnealuseid tulusid kirjendada sisemises raamatupidamisarvestuses eraldi real tulevaseks kasutamiseks nendel eesmärkidel ja kui kaua võib kõnealuseid tulusid kõnealusel real hoida.

5. Põhivõrguettevõtjad määravad eelnevalt selgelt kindlaks, mil viisil võimsusjaotustulu kasutatakse, ja annavad reguleerivatele asutustele aru kõnealuse tulu tegelikust kasutamisest. Iga aasta 1. märtsiks teavitavad reguleerivad asutused ACERit ja avaldavad aruande, milles esitatakse:

- a) 12 kuu jooksul, kuni eelnenud aasta 31. detsembrini saadud tulu;
- b) kõnealuse tulu kasutamine lõike 2 kohaselt, sh konkreetsed projektid, mille jaoks tulu kasutati, ja raamatupidamisarvestuses eraldi real kirjendatud summa;
- c) summa, mida kasutati võrgutariifide arvutamisel, ja
- d) tõend, et selline kasutus vastab käesolevale määrusele ning lõike 3 ja 4 kohaselt välja töötatud meetoodikale.

Kui võrgutariifide arvutamisel kasutatakse osa ülekandevõime piiratuse juhtimisest saadud tulust, tuleb aruandes näidata, kuidas põhivõrguettevõtjad täitsid lõike 2 kohaseid esmatahtsaid eesmarke, kui see on asjakohane.

IV PEATÜKK

RESSURSSIDE PIISAVUS

Artikkel 20

Ressursside piisavus elektrienergia siseturul

1. Liikmesriigid jälgivad ressursside piisavust oma territooriumil vastavalt artiklis 23 osutatud Euroopa ressursside piisavuse hindamisele. Selleks et täiendada Euroopa ressursside piisavuse hindamist, võivad liikmesriigid lisaks teha riiklikke ressursside piisavuse hindamisi vastavalt artiklile 24.

2. Kui artiklis 23 osutatud Euroopa ressursside piisavuse hindamises või artiklis 24 osutatud riiklikus ressursside piisavuse hindamises tuvastatakse ressursside piisavusega seotud probleemid, peab asjaomane liikmesriik tuvastama regulatiivsed moonutused ja turutõrked, mis põhjustasid selle probleemi või aitasid kaasa selle tekkele.

3. Liikmesriik, kellel on tuvastatud ressursside piisavusega seotud probleeme, koostab ja avaldab rakenduskava koos ajakavaga, mille jooksul tuleb vastu võtta meetmed tuvastatud regulatiivsete moonutuste ja turutõrgete kõrvaldamiseks riigiabi menetluse raames. Kui liikmesriigid lahendavad ressursside piisavusega seotud probleeme, võtavad nad eelkõige arvesse artiklis 3 sätestatud põhimõtteid ja kaaluvad järgmist:

- a) kõrvaldada regulatiivsed moonutused;
- b) kõrvaldada hinnapiirangud vastavalt artiklile 10;

- c) võtta kasutusele nappusel põhinev hinnakujunduse funktsioon tasakaalustamisvõimsusega seotud kulude katmiseks, nagu on osutatud määruse (EL) 2017/2195 artikli 44 lõikes 3;
  - d) suurendada võrkude omavahelist ühendamist ja sisemist võrkude võimsust, et saavutada vähemalt sellised omavahelise ühendamise eesmärgid, nagu on osutatud määruse (EL) 2018/1999 artikli 4 lõike 1 punktis d;
  - e) võimaldada elektri omatarbeks tootmist, energia säilitamist, nõudluse poole meetmeid ja energiatõhusust, võttes meetmeid kõigi tuvastatud regulatiivsete moonutuste kõrvaldamiseks;
  - f) tagada tasakaalustamis- ja abiteenuste kulutõhus ja turupõhine hankimine;
  - g) kõrvaldada reguleeritud hinnad, kui see on nõutav direktiivi (EL) 2019/944 artikli 5 kohaselt.
4. Asjaomased liikmesriigid esitavad rakenduskava läbivaatamiseks komisjonile.
  5. Komisjon esitab nelja kuu jooksul alates rakenduskava saamisest arvamuse selle kohta, kas meetmetest piisab nende regulatiivsete moonutuste ja turutõrgete kõrvaldamiseks, mis tuvastati lõike 2 kohaselt, ja võib paluda vajaduse korral liikmesriigil rakenduskava muuta.
  6. Asjaomased liikmesriigid jälgivad rakenduskava kohaldamist ja avaldavad jälgimise tulemused iga-aastases aruandes ning esitavad selle aruande komisjonile.
  7. Komisjon esitab arvamuse selle kohta, kas rakenduskavasid on rakendatud piisavalt ja kas ressursside piisavuse probleem on lahendatud.
  8. Kui tuvastatud ressursside piisavuse probleem on lahendatud, jätkavad liikmesriigid rakenduskava järgimist.

Artikkel 21

Reservvõimsuse mehhanismi üldpõhimõtted

1. Muude ressursside piisavusega seotud probleemide lahendamiseks võivad liikmesriigid viimase võimalusena, rakendades samal ajal käesoleva määruse artikli 20 lõikes 3 osutatud meetmeid vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 107, 108 ja 109, võtta kasutusele reservvõimsuse mehhanismid.
2. Enne reservvõimsuse mehhanismide kasutusele võtmist korraldavad asjaomased liikmesriigid ulatusliku uurimuse, et selgitada välja selliste mehhanismide võimalikud mõjud naaberliikmesriikidele, konsulteerides vähemalt naaberliikmesriikidega, kellega on olemas otsene võrguühendus, ja nende liikmesriikide sidusrühmadega.
3. Liikmesriigid hindavad, kas ressursside piisavuse probleeme saab lahendada strateegilise reservi vormis reservvõimsuse mehhanismiga. Kui see nii ei ole, võivad liikmesriigid rakendada muud liiki reservvõimsuse mehhanismi.
4. Liikmesriigid ei võta reservvõimsuse mehhanisme kasutusele, kui nii Euroopa ressursside piisavuse hindamises kui ka riiklikus ressursside piisavuse hindamises, või viimase puudumisel ainult Euroopa ressursside piisavuse hindamises ei ole tuvastatud ressursside piisavuse probleeme.
5. Liikmesriigid ei võta reservvõimsuse mehhanismi kasutusele enne, kui artikli 20 lõikes 3 osutatud rakenduskava on saanud komisjonilt positiivse hinnangu, nagu on osutatud artikli 20 lõikes 5.
6. Kui liikmesriik kohaldab reservvõimsuse mehhanismi, vaatab ta mehhanismi läbi ja tagab, et selle alusel ei sõlmita ühtegi uut lepingut, kui ei Euroopa ressursside piisavuse hindamises ega ka riiklikus ressursside piisavuse hindamises, või viimase puudumisel ainult Euroopa ressursside piisavuse hindamises ei ole tuvastatud ressursside piisavuse probleeme, või kui komisjon ei ole esitanud artikli 20 lõike 5 kohaselt artikli 20 lõikes 3 osutatud rakenduskava kohta arvamust.
7. Reservvõimsuse mehhanisme kavandades lisavad liikmesriigid sätte, mis võimaldab reservvõimsuse mehhanismi tõhusat järkjärgulist lõpetamist, kui kolme järjestikuse aasta jooksul ei sõlmita lõike 6 alusel ühtegi uut lepingut.

8. Komisjon annab reservvõimsuse mehhanismidele heakskiidu kõige kauem 10 aastaks. Nende kasutamine lõpetatakse järk-järgult või nendele eraldatud võimsust vähendatakse artiklis 20 osutatud rakenduskava alusel. Liikmesriigid jätkavad rakenduskava kohaldamist pärast reservvõimsuse mehhanismi kehtestamist.

Artikkel 22

Reservvõimsuse mehhanismi ülesehituse põhimõtted

1. Reservvõimsuse mehhanism:
  - a) on ajutine;
  - b) ei tekita tarbetuid turumoonutusi ega piira piirkonnaülest kauplemist;
  - c) ei ole ulatuslikum, kui on vaja artiklis 20 osutatud piisavuse probleemi lahendamiseks;
  - d) valib võimsusepakkujad läbipaistva, mittediskrimineeriva ja konkurentsipõhise protsessi abil;
  - e) loob võimsusepakkujatele stiimuleid, et need oleksid eeldatava süsteemistressi korral kättesaadavad;
  - f) tagab, et tasu määratakse kindlaks konkurentsipõhise protsessi kaudu;
  - g) kehtestab enne valikuprotsessi alustamist võimsusepakkujate osalemiseks tehnilised tingimused;
  - h) on avatud kõigi ressursside osalemiseks, sealhulgas salvestamine ja nõudluse juhtimine, mis suudavad pakkuda nõutud tehnilist taset;
  - i) kohaldab asjakohaseid karistusi võimsusepakkujatele, kes ei ole süsteemistressi korral kättesaadavad.
2. Strateegilise reservi ülesehitus peab vastama järgmistele nõuetele:
  - a) kui reservvõimsuse mehhanism on kavandatud strateegilise reservina, jaotatakse strateegilisse reservi kuuluvaid ressursse üksnes juhul, kui põhivõrguettevõtjad ammendavad tõenäoliselt oma pakkumise ja nõudluse tasakaalustamiseks vajalikud tasakaalustamisressursid;
  - b) tasakaaluarveldusperioodidel, mil strateegilise reservi ressursse edastati, tehakse arveldused seoses turul esineva tasakaalustamatusega vähemalt saamata jäänud energia hinna alusel või artikli 10 lõikes 1 osutatud päevasisesest tehnilisest piirihinnast kõrgema hinna alusel, olenevalt sellest, kumb on kõrgem;
  - c) edastamise järel suunatakse strateegilise reservi väljundvõimsus tasakaaluhalduritele tasakaaluarveldusmehhanismi kaudu;
  - d) strateegilises reservis osalevaid ressursse ei hüvitata elektri hulgemüügiturul ega tasakaalustamisturul;
  - e) strateegilisse reservi kuuluvaid ressursse hoitakse vähemalt lepinguperioodi vältel väljaspool turgu.

Esimese lõigu punktis a osutatud nõue ei mõjuta ressursside aktiveerimist enne nende tegelikku edastamist, et järgida ressursside käivitumispäiranguid ja käitamise nõudeid. Aktiveerimise ajal ei suunata strateegilise reservi väljundvõimsust tasakaalurühmadele hulgemüügiturgude kaudu ning see ei tohi muuta nende tasakaalustamatust.
3. Lisaks lõikes 1 sätestatud nõuetele peavad reservvõimsuse mehhanismid, mis ei ole strateegilised reservid:
  - a) olema kavandatud tagama, et kättesaadavuse eest makstav hind võrdsustuks automaatselt nulliga, kui pakutud võimsuse tase vastab eeldatavalt nõudlusele;
  - b) tasustama osalevaid ressursse üksnes nende kättesaadavuse alusel ja tagama, et tasustamine ei mõjuta võimsusepakkuja otsuseid selle kohta, kas toota või mitte;
  - c) tagama, et võimsuskohustusi saab tunnustatud võimsusepakkujate vahel üle kanda.

4. Reservvõimsuse mehhanismid peavad sisaldama järgmisi süsinikdioksiidiheite piirnormidele seatud nõudeid:
  - a) hiljemalt alates 4. juulist 2019 ei saa sellise tootmisvõimsuse, mille tööstuslikku tootmist alustati sellel kuupäeval või hiljem ja mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO₂ kWh elektri kohta, suhtes võtta kohustusi maksete tegemiseks reservvõimsuse mehhanismi alusel ning see ei saa saada reservvõimsuse mehhanismi alusel makseid või nõudeid maksete tegemiseks tulevikus;
  - b) hiljemalt alates 1. juulist 2025 ei tohi tootmisvõimsust, mille tööstuslikku tootmist alustati enne 4. juulit 2019 ja mille heitkogus on suurem kui 550 g fossiilkütustest pärit CO₂ kWh elektri kohta ja rohkem kui keskmiselt 350 kg fossiilkütustest pärit CO₂ aastas ühe kW ülesseatud elektrivõimsuse kohta, kohustusega hõlmata ning see ei saa reservvõimsuse mehhanismi alusel makseid ja selle suhtes ei saa võtta kohustust maksete tegemiseks tulevikus;

Esimese lõigu punktides a ja b osutatud heite piirnorm 550 g fossiilkütustest pärit CO₂ kWh elektri kohta või rohkem kui keskmiselt 350 kg fossiilkütustest pärit CO₂ aastas ühe kW ülesseatud elektrivõimsuse kohta arvutatakse tootmiseadme projekti kohase tõhususe näitaja alusel, mis tähendab nimivõimsusele vastavat netotõhusust kooskõlas asjaomaste Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni tingimustega.

ACER avaldab hiljemalt 5. jaanuariks 2020 esimeses lõigus osutatud väärtuste arvutamise seotud tehnilisi suuniseid sisaldava arvamuse.

5. Liikmesriigid, kes kohaldavad reservvõimsuse mehhanisme 4. juulil 2019, kohandavad oma mehhanisme nii, et need vastaksid 4. peatükile, ilma et see piiraks hiljemalt 31. detsembril 2019 võetud kohustusi või sõlmitud lepinguid.

Artikkel 23

Euroopa ressursside piisavuse hinnang

1. Euroopa ressursside piisavuse hinnangus tuvastatakse ressursside piisavusega seotud probleemid, hinnates igal aastal seda, kui piisav on elektrisüsteem üldiselt praeguse ja prognoositava elektrinõudluse rahuldamiseks liidus, liikmesriikides ja igas üksikus pakkumispirkonnas, kui see on asjakohane. Euroopa ressursside piisavuse hinnang peab kajastama igat aastat kõnealuse hindamise kuupäevale järgneva kümne aasta jooksul.
2. Euroopa ressursside piisavuse hinnangu koostab ENTSO-E.
3. ENTSO-E esitab hiljemalt 5. jaanuariks 2020 komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsuse ⁽²¹⁾ artikli 1 alusel loodud elektrivaldkonna koordineerimise rühmale ja ACERile Euroopa ressursside piisavuse hinnangu koostamise meetodika kavandi, lähtudes käesoleva artikli lõikes 5 esitatud põhimõtetest.
4. Põhivõrguettevõtjad esitavad ENTSO-E-le andmed, mida ENTSO-E-l on vaja Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tegemiseks.

ENTSO-E koostab Euroopa ressursside piisavuse hinnangu igal aastal. Tootjad ja teised turuosalised esitavad põhivõrguettevõtjatele andmed eeldatava tootmisressursside kasutamise kohta, võttes arvesse primaarressursside kättesaadavust ja prognoositud nõudluse ja pakkumise asjakohaseid stsenaariumeid.

5. Euroopa ressursside piisavuse hinnang põhineb läbipaistval meetodikal, mis tagab, et hinnang:
  - a) tehakse kõikide pakkumispirkondade tasandil ja see katab vähemalt kõiki liikmesriike;
  - b) põhineb prognoositud nõudluse ja pakkumise asjakohastel kesketel võrdlusstsenaariumidel, sealhulgas majanduslikul hinnangul, mis hõlmab tootmisüksuste kasutusel kõrvaldamist, ajutise kasutusel kõrvaldamist ja uute ehitamist ning energiatõhususe ja elektrivõrkude omavahelise ühendatuse eesmärkide saavutamiseks võetavate meetmete tõenäosust ning äärmuslike ilmastikunähtuste tundlikke elemente, hüdroloogilisi tingimusi, hulgimüügi hindu ja CO₂ hinna arenguid;
  - c) sisaldab eraldi stsenaariume, mis kajastavad ressursside piisavuse probleemide esinemise erinevat tõenäosust, mille lahendamiseks eri liiki reservvõimsuse mehhanismid on kavandatud;

⁽²¹⁾ Komisjoni 15. novembri 2012. aasta otsus elektrivaldkonna koordineerimise rühma moodustamise kohta (ELT C 353, 17.11.2012, lk 2).

- d) võtab asjakohaselt arvesse kõigi ressursside, sealhulgas olemasoleva ja tulevase võimaliku tootmise, energia säilitamise, sektorite lõimimise, tarbimiskaja ning impordi ja ekspordi panust ning nende panust süsteemi paindlikku toimimisse;
  - e) ennetab artikli 20 lõikes 3 osutatud meetmete võimalikku mõju;
  - f) hõlmab variante, mis ei sisalda olemasolevaid või kavandatavaid reservvõimsuse mehhanisme, ja vajaduse korral neid sisaldavaid variante;
  - g) põhineb asjakohasel juhul turumudeli voopõhisel lähenemisviisil;
  - h) hõlmab tõenäosusepõhiseid arvutusi;
  - i) kasutab ühtset modelleerimisvahendit;
  - j) sisaldab vähemalt järgmisi artiklis 25 osutatud näitajaid:
    - eeldatavasti mittetarnitav energia ja
    - eeldatav võimsusvajak;
  - k) selles tuvastatakse ressursside piisavusega seotud probleemide võimalikud allikad, eelkõige see, kas probleemi allikaks on võrgupiirang, ressursipiirang või mõlemad;
  - l) võtab arvesse võrgu tegelikku arengut;
  - m) tagab, et nõuetekohaselt võetakse arvesse riiklikke tootmise omadusi, nõudluse paindlikkust ja energia salvestamist, primaarressursside kättesaadavust ja võrkudevahelise ühendatuse taset.
6. ENTSO-E esitab hiljemalt 5. jaanuariks 2020 ACERile järgmiste elementide arvutamise meetoodika kavandi:
- a) saamata jäänud energia hind;
  - b) uue turule siseneja kulu seoses tootmise või tarbimiskajaga ning
  - c) artiklis 25 osutatud varustuskindluse norm.

Metoodika peab põhinema läbipaistvatel, objektiivsetel ja kontrollitavatel kriteeriumidel.

7. Lõigete 3 ja 6 kohaste ettepanekute osas meetoodika kavandi kohta, ettepanekute aluseks võetud stsenaariumite, tundlike elementide ja eelduste osas ning lõike 4 kohase Euroopa ressursside piisavuse hinnangu tulemuste osas konsulteeritakse eelnevalt liikmesriikidega, elektrivaldkonna koordineerimise rühmaga ja asjaomaste sidusrühmadega ning need peab heaks kiitma ACER vastavalt artiklis 27 sätestatud menetlusele.

Artikkel 24

Riiklikud ressursside piisavuse hinnangud

1. Riiklik ressursside piisavuse hinnang peab olema piirkondliku ulatusega ja põhinema artikli 23 lõikes 3 osutatud meetoodikal, eelkõige artikli 23 lõike 5 punktides b–m sätestatul.

Riiklikud ressursside piisavuse hinnangud peavad sisaldama artikli 23 lõike 5 punktis b osutatud keskseid võrdlusstenaariume.

Lisaks sellele võib riiklikes ressursside piisavuse hinnangutes arvesse võtta täiendavaid tundlikke elemente lisaks nendele, millele on osutatud artikli 23 lõike 5 punktis b. Sellisel juhul võib riiklikes ressursside piisavuse hinnangutes:

- a) esitada eeldusi, võttes arvesse riikliku elektrienergia nõudluse ja -pakkumise eripära;
- b) kasutada täiendavaid vahendeid ja sidusaid hiljutisi andmeid lisaks nendele, mida kasutab ENTSO-E Euroopa ressursside piisavuse hindamisel.

Lisaks sellele peab riiklikus ressursside piisavuse hinnangus kasutama artikli 26 lõike 11 punktis a osutatud meetoodikat, kui hinnatakse teises liikmesriigis asuva võimsusepakkuja panust nende hõlmatavate pakkumispiirkondade varustuskindlusesse.

2. Riiklikud ressurside piisavuse hinnangud ja vajaduse korral Euroopa ressurside piisavuse hinnang ning lõike 3 kohane ACERI arvamus tehakse üldsusele kättesaadavaks.

3. Kui riiklikus ressurside piisavuse hinnangus tuvastatakse pakkumispäirikkonnaga seotud piisavuse probleem, mida Euroopa ressurside piisavuse hinnang ei tuvastanud, lisatakse riikliku ressurside piisavuse hinnangusse kahe ressurside piisavuse hinnangu vahel esineva lahknevuse põhjendus, sealhulgas kasutatud tundlike elementide üksikasjad ja aluseks võetud eeldused. Liikmesriigid avaldavad kõnealuse hinnangu ja esitavad selle ACERile.

Kahe kuu jooksul aruande saamise kuupäevast esitab ACER arvamuse selle kohta, kas riikliku ressurside piisavuse hinnangu ja Euroopa ressurside piisavuse hinnangu vahelised lahknevused on põhjendatud.

Riikliku ressurside piisavuse hinnangu koostamise eest vastutav organ võtab ACERI arvamust nõuetekohaselt arvesse ja muudab vajaduse korral oma hinnangu. Kui ta otsustab ACERI arvamust täielikult arvesse mitte võtta, avaldab riikliku ressurside piisavuse hinnangu koostamise eest vastutav organ üksikasjalikku põhjendust sisaldava aruande.

Artikkel 25

Varustuskindluse norm

1. Reservvõimsuse mehhanismide kohaldamisel järgivad liikmesriigid varustuskindluse normi. Varustuskindluse normis on läbipaistval viisil märgitud liikmesriigi vajalik varustuskindluse tase. Piiriüleste pakkumispäirkondade puhul kehtestavad asjaomased asutused varustuskindluse normid ühiselt.

2. Reguleeriva asutuse ettepanekul määrab varustuskindluse normi kindlaks liikmesriik või liikmesriigi määratud pädev asutus. Varustuskindluse norm peab lähtuma artikli 23 lõikes 6 sätestatud meetodikast.

3. Varustuskindluse normi arvutamise aluseks on vähemalt saamata jäänud energia hind ja uue turule siseneja kulu teatud ajavahemiku jooksul ning see esitatakse kui „eeldatavasti mittetarnitav energia“ ja „eeldatav võimsuse puudujääk“.

4. Reservvõimsuse mehhanismide kohaldamisel kiidab liikmesriik või liikmesriigi määratud pädev asutus reguleeriva asutuse ettepanekul heaks parameetrid, mille alusel määratakse kindlaks reservvõimsuse mehhanismi raames hangitava võimsuse kogus.

Artikkel 26

Piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismis

1. Teises liikmesriigis asuvad võimsusepakkujad saavad vahetult piiriülel osaleda muudes reservvõimsuse mehhanismides kui strateegilised reservid ning kui see on tehniliselt teostatav, siis ka strateegilistes reservides, vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele.

2. Liikmesriigid peavad tagama, et välismaisel võimsusel, mis suudab pakkuda omamaisega võrdväärset tehnilist taset, on võimalus osaleda kodumaise võimsusega samas konkurentsil põhinevas protsessis. Kui 4. juuli 2019. aasta seisuga toimib reservvõimsuse mehhanism, võivad liikmesriigid võimaldada võrkudevaheliste ühenduste otsest osalemist välismaise võimsusena samas konkurentsil põhinevas protsessis maksimaalselt nelja aasta jooksul alates 4. juulist 2019 või kahe aasta jooksul pärast lõikes 11 osutatud meetodika heakskiitmist, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.

Liikmesriigid võivad nõuda, et välismaine võimsus asuks liikmesriigis, millel on vahetu võrguühendus selle liikmesriigiga, kes mehhanismi kohaldab.

3. Liikmesriigid ei tohi piirata oma territooriumil asuval võimsusel osalemast teiste liikmesriikide reservvõimsuse mehhanismis.

4. Piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismides ei tohi muuta ega muul viisil mõjutada piirkonnaüleseid kavasad ja liikmesriikidevahelisi füüsilisi vooge. Kõnealused kavad ja vood määratakse kindlaks üksnes artikli 16 kohase võimsuse jaotamise tulemusena.

5. Võimsusepakkujad saavad osaleda rohkem kui ühes reservvõimsuse mehhanismis.

Kui võimsuse pakkujad osalevad sama tarneperioodi jooksul rohkem kui ühes mehhanismis, osalevad nad kuni omavaheliste ühenduste eeldatava kättesaadavuseni ja süsteemistressi tõenäolise esinemiseni mehhanismi rakendava süsteemi ja selle süsteemi vahel, kus asub välismaine võimsus, vastavalt lõike 11 punktis a osutatud meetodikale.

6. Võimsusepakkujad on kohustatud tegema kättesaamatusmaksid, kui nende võimsus ei ole kättesaadav.

Kui võimsusepakkujad osalevad sama tarneperioodi jooksul rohkem kui ühes mehhanismis, peavad nad olema kohustatud tegema mitu kättesaamatusmaks, kui nad ei suuda täita mitut kohustust.

7. Põhivõrguettevõtjatele soovitusel esitamise eesmärgil arvutavad artikli 35 kohaselt loodud piirkondlikud koordineerimiskeskused igal aastal välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse. Arvutuse tegemisel võetakse arvesse omavaheliste ühenduste eeldatavat kättesaadavust ja süsteemistressi esinemise tõenäosust mehhanismi rakendava süsteemi ja selle süsteemi vahel, kus asub välismaine võimsus. Arvutus tuleb teha iga pakkumispiirkonna piiri kohta.

Põhivõrguettevõtjad määravad igal aastal piirkondliku koordineerimiskeskuse soovitusel põhjal kindlaks välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse.

8. Liikmesriigid tagavad, et lõikes 7 osutatud sisenemisvõimsust jaotatakse tunnustatud võimsusepakkujatele läbipaistvalt, mittediskrimineerivalt ja turupõhiselt.

9. Kui reservvõimsuse mehhanismid võimaldavad piiriülest osalemist kahes naaberliikmesriigis, läheb tulu, mis tuleb lõike 8 kohasest jaotamisest, asjaomastele põhivõrguettevõtjatele, kes jagavad selle omavahel vastavalt käesoleva artikli lõike 11 punktis b osutatud meetodikale või mõlema asjaomase reguleeriva asutuse poolt heaks kiidetud ühisele meetodikale. Kui naaberliikmesriik ei kohalda reservvõimsuse mehhanismi või kohaldab sellist reservvõimsuse mehhanismi, mis ei ole piiriüleseks osalemiseks avatud, kiidab tulust saadava osa heaks selle liikmesriigi pädev asutus, kus rakendatakse reservvõimsuse mehhanismi, pärast naaberliikmesriikide reguleerivate asutuste arvamuse taotlemist. Põhivõrguettevõtjad kasutavad sellist tulu artikli 19 lõikes 2 sätestatud eesmärkidel.

10. Selle ülekandesüsteemi eest vastutav põhivõrguettevõtja, kus välismaine võimsus asub, peab:

- a) kindlaks tegema, kas huvitatud võimsusepakkujad suudab tagada tehnilise taseme, mis on nõutav selle reservvõimsuse mehhanismi puhul, kus ta kavatses osaleda, ja registreerima võimsusepakkujad tunnustatud võimsusepakkujana sel eesmärgil loodud registris;
- b) tegema kättesaadavuse kontrolle;
- c) edastama reservvõimsuse mehhanismi kohaldava liikmesriigi põhivõrguettevõtjale käesoleva lõigu punktide a ja b ja teise lõigu kohaselt saadud teabe.

Asjaomane võimsusepakkujad teavitab viivitamata põhivõrguettevõtjat välismaises reservvõimsuse mehhanismis osalemisest;

11. ENTSO-E esitab hiljemalt 5. juuliks 2020 ACERile:

- a) meetodika, mille alusel arvutatakse piiriülese osalemise maksimaalne sisenemisvõimsus, nagu on osutatud lõikes 7;

- b) tulu jagamise meetoodika, nagu on osutatud lõikes 9;
- c) ühised eeskirjad kättesaadavuse kontrolli tegemiseks, nagu on osutatud lõike 10 punktis b;
- d) ühised eeskirjad, mille alusel tehakse kindlaks, millal kättesaamatusmaks muutub sissenõutavaks;
- e) registri toimimise tingimused, nagu on osutatud lõike 10 punktis a;
- f) ühised eeskirjad, mille alusel tuvastatakse reservvõimsuse mehhanismis osalemiseks sobiv võimsus, nagu on osutatud lõike 10 punktis a.

Ettepaneku suhtes konsulteeritakse eelnevalt artikli 27 kohase menetluse raames ACERiga, kes peab selle heaks kiitma.

12. Asjaomased reguleerivad asutused kontrollivad, kas võimsused on arvatud kooskõlas lõike 11 punktis a osutatud meetodikaga.

13. Reguleerivad asutused tagavad, et piiriülene osalemine reservvõimsuse mehhanismis on korraldatud tõhusalt ja mittediskrimineerivalt. Eelkõige näevad nad ette nõuetekohase halduskorra, et tagada kättesaamatusmaksete piiriülene maksmine.

14. Lõike 8 kohast jaotatud võimsust saab tunnustatud võimsusepakkujate vahel üle kanda. Tunnustatud võimsusepakkujad teavitavad registrit kõikidest sellistest ülekandmisest, nagu on osutatud lõike 10 punktis a.

15. ENTSO-E loob hiljemalt 5. juuliks 2021 lõike 10 punktis a osutatud registri ja käitab seda. Register on avatud kõigile tunnustatud võimsusepakkujatele, mehhanismi rakendavatele süsteemidele ja nende põhivõrguettevõtjatele.

Artikkel 27

Heakskiitmise kord

1. Kui viidatakse käesolevale artiklile, kohaldatakse ENTSO-E esitatud ettepaneku suhtes lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud korda.
2. Enne ettepaneku esitamist korraldab ENTSO-E konsulteerimise, kuhu on kaasatud kõik asjakohased sidusrühmad, sealhulgas reguleerivad asutused ja muud liikmesriigi ametiasutused. ENTSO-E võtab konsulteerimise tulemusi oma ettepanekus nõuetekohaselt arvesse.
3. Kolme kuu jooksul alates lõikes 1 osutatud ettepaneku saamise kuupäevast kiidab ACER ettepaneku heaks või muudab seda. Viimasel juhul konsulteerib ACER ENTSO-E-ga enne muudetud ettepaneku heakskiitmist. ACER avaldab heakskiidetud ettepaneku oma veebisaidil hiljemalt kolm kuud pärast ettepaneku dokumentide saamise kuupäeva.
4. ACER võib igal ajal taotleda heakskiidetud ettepanekusse muudatuste tegemist. Kuue kuu jooksul alates taotluse saamise kuupäevast esitab ENTSO-E ACERile kavandatavate muudatuste eelnõu. Kolme kuu jooksul alates kõnealuse eelnõu saamisest muudab ACER muudatusi või kiidab need heaks ning avaldab need muudatused oma veebisaidil.

V PEATÜKK

ÜLEKANDESÜSTEEMI TOIMIMINE

Artikkel 28

Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik

1. Põhivõrguettevõtjad teevad liidu tasandil ENTSO-E vahendusel koostööd, et edendada elektrienergia siseturu väljakujundamist ja toimimist ning piirkonnaülest kauplemist ning tagada Euroopa elektri ülekandevõrgu optimaalne juhtimine, kooskõlastatud haldamine ja hea tehniline areng.

2. ENTSO-E tegutseb liidu õigusest tulenevaid ülesandeid täites eesmärgiga luua hästi toimiv ja lõimitud elektrienergia siseturg ning annab panuse ajavahemikku 2020–2030 hõlmavas kliima- ja energiapoliitika raamistikus sätestatud eesmärkide tõhusasse ja jätkusuutlikku saavutamisse, eelkõige taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia tõhusale kasutuselevõtule ning energiatõhususe suurendamisele kaasaaitamise kaudu, tagades samal ajal süsteemi turvalisuse. ENTSO-E-l peavad olema oma ülesannete täitmiseks piisavad inim- ja rahalised ressursid.

Artikkel 29

ENTSO-E

1. Elektri põhivõrguettevõtjad esitavad komisjonile ja ACERile ENTSO-E põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandid.
2. Kahe kuu jooksul alates põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandi kättesaamise päevast esitab ACER pärast konsulteerimist kõiki sidusrühmi, eelkõige süsteemi kasutajaid (sealhulgas tarbijaid) esindavate organisatsioonidega, komisjonile arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandite kohta.
3. Komisjon esitab arvamuse põhikirja, liikmete loetelu ja töökorra muudatuste kavandite kohta, võttes arvesse lõikes 2 sätestatud ACERi arvamust, kolme kuu jooksul pärast ACERilt arvamuse saamist.
4. Põhivõrguettevõtjad võtavad kolme kuu jooksul pärast komisjonilt heakskiitva arvamuse saamist vastu muudetud põhikirja või töökorra ning avaldavad need.
5. Lõikes 1 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ACERile nende muutmise korral või kui komisjon või ACER esitab põhjendatud taotluse. Komisjon ja ACER esitavad arvamuse kooskõlas lõigetega 2, 3 ja 4.

Artikkel 30

ENTSO-E ülesanded

1. ENTSO-E:
  - a) koostab võrgueeskirju artikli 59 lõigetes 1 ja 2 nimetatud valdkondades, et saavutada artiklis 28 sätestatud eesmärgid;
  - b) võtab iga kahe aasta järel vastu kogu liitu hõlmava võrgu kümneaastase mittesiduva arengukava (kogu liitu hõlmava võrgu arengukava) ja avaldab selle;
  - c) koostab ja võtab vastu ettepanekud Euroopa ressursside piisavuse hinnangu kohta vastavalt artiklile 23 ning ettepanekud reservvõimsuse mehhanismides piiriülese osalemise tehnilise kirjelduse kohta vastavalt artikli 26 lõikele 11;
  - d) võtab vastu soovitusel, mis käsitlevad liidu ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahelise tehnilise koostöö koordineerimist;
  - e) võtab vastu piirkondlike koordineerimiskeskuste vahelise koostöö ja koordineerimise raamistiku;
  - f) võtab vastu ettepaneku, millega määratakse kindlaks süsteemikäitamispiirkond kooskõlas artikli 36 sätetega;
  - g) teeb koostööd jaotusvõrguettevõtjate ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusega;
  - h) edendab ülekandevõrkude digiteerimist, sealhulgas nutivõrkude, tõhusa reaalajas andmekogumise ja nutiarvestite kasutuselevõtmist;
  - i) võtab vastu ühised võrguhaldusvahendid, et tagada kooskõlastatud võrguhaldus nii tava- kui ka eriolukorras, sealhulgas ühise vahejuhtumite liigitusskaala ja teadusuuringute kavand ning rakendab kõnealuseid kavandid tõhusa teadusprogrammi kaudu. Nende vahenditega määratakse muu hulgas kindlaks:
    - i) teave, sealhulgas üks päev ette, mitu korda päevas ja reaalajas edastatav asjakohane teave, mis on kasulik tegevuse paremaks kooskõlastamiseks, ning teabe kogumise ja jagamise optimaalne sagedus;

- ii) tehnoloogiline platvorm teabevahetuseks reaalajas ja asjakohasel juhul tehnoloogilised platvormid muu punktis i osutatud teabe kogumiseks, töötlemiseks ja edastamiseks ning selliste menetluste rakendamiseks, mis võimaldavad põhivõrguettevõtjate tegevust rohkem kooskõlastada, eesmärgiga muuta kooskõlastatus kogu liitu hõlmavaks;
  - iii) kuidas põhivõrguettevõtjad teevad tegevusalase teabe kättesaadavaks teistele põhivõrguettevõtjatele või isikule, kes on nõuetekohaselt volitatud aitama neil saavutada tegevuse kooskõlastatust, ja ACERile, ning
  - iv) et põhivõrguettevõtjad määravad kontaktpunkti, kes vastutab teiste põhivõrguettevõtjate või punktis iii osutatud nõuetekohaselt volitatud isiku või ACERi teabetaotlustele vastamise eest;
- j) võtab vastu iga-aastase tööprogrammi;
  - k) aitab kaasa direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 24 sätestatud koostalitlusvõime nõuete ning mittediskrimineeriva ja läbipaistva teabele juurdepääsu korra kehtestamisele;
  - l) võtab vastu aastaaruande;
  - m) teeb ja võtab vastu hooajalise piisavuse hinnangud vastavalt määruse (EL) 2019/941 artikli 9 lõikele 2;
  - n) edendab koostöös asjaomaste asutuste ja reguleeritud üksustega küberturvalisust ja andmekaitset;
  - o) võtab oma ülesannete täitmisel arvesse tarbimiskaja arengut.
2. ENTSO-E teatab ACERile piirkondlike koordineerimiskeskuste loomise ja tulemuslikkusega seotud puudustest.
  3. ENTSO-E avaldab oma täiskogu, nõukogu ja komiteede koosolekute protokollid ja esitab üldsusele regulaarselt teavet oma otsuste vastuvõtmise ja tegevuse kohta.
  4. Lõike 1 punktis j osutatud iga-aastane tööprogramm sisaldab koostatavate võrgueeskirjade loendit ja kirjeldust, võrgu toimimise koordineerimise kava ning kõnealusel aastal läbiviidavat teadus- ja arendustegevust ning soovituslikku ajakava.
  5. ENTSO-E annab ACERile kogu teabe, mida ACER vajab oma ülesannete täitmiseks vastavalt artikli 32 lõikele 1. Et ENTSO-E saaks seda nõuet täita, annavad põhivõrguettevõtjad ENTSO-E-le nõutavat teavet.
  6. Komisjoni taotluse alusel esitab ENTSO-E komisjonile oma seisukohad artiklis 61 sätestatud suuniste vastuvõtmise kohta.

Artikkel 31

Konsultatsioonid

1. ENTSO-E viib artikli 30 lõikes 1 osutatud ülesannetest tulenevate ettepanekute koostamisel läbi ulatusliku konsultatsioonimenetluse, konsulteerides aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisil. Konsulteerimine toimub struktureeritult, nii et enne ettepaneku lõplikku vastuvõtmist oleks võimalik sidusrühmade märkusi arvesse võtta, ning avatud ja läbipaistval viisil kaasates artiklis 29 osutatud töökorra kohaselt kõiki asjakohaseid sidusrühmi, eelkõige kõiki asjakohaseid sidusrühmi esindavaid organisatsioone. Konsulteerimisse peavad olema kaasatud reguleerivad asutused ja muud siseriiklikud asutused, tarne- ja tootmisettevõtjad, süsteemi kasutajad, sealhulgas tarbijad, jaotusvõrguettevõtjad, sealhulgas asjaomased tööstusharu liidud, tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid. Selle eesmärk on selgitada välja kõikide asjaomaste otsustamisprotsessis osalejate seisukohad ja ettepanekud.
2. Kõik lõikes 1 osutatud konsulteerimistega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.

3. Enne artikli 30 lõikes 1 osutatud ettepanekute vastuvõtmist teeb ENTSO-E teatavaks, milliseid märkusi konsulteerimise käigus esitati ning mil viisil on neid märkusi arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 32

ACERi teostatav järelevalve

1. ACER jälgib artikli 30 lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud ENTSO-E ülesannete täitmist ning annab tulemustest aru komisjonile.

ACER jälgib artikli 59 kohaselt välja töötatud võrgueeskirjade rakendamist ENTSO-E poolt. Kui ENTSO-E ei ole võrgueeskirju rakendanud, nõuab ACER ENTSO-E-lt põhjendatud selgitust, miks ENTSO-E ei ole seda teinud. ACER teavitab selgitusest komisjoni ning esitab selle kohta oma arvamuse.

ACER jälgib ning analüüsib võrgueeskirjade ja komisjoni poolt artikli 58 lõike 1 kohaselt vastuvõetud suuniste rakendamist ning nende mõju kohaldatavate eeskirjade ühtlustamisele, mille eesmärk on soodustada turgude lõimimist ning saavutada mittediskrimineerimine, tõhus konkurents ja turu tõhus toimimine, ning esitab vastava aruande komisjonile.

2. ENTSO-E esitab ACERile arvamuse saamiseks kogu liitu hõlmava võrgu arengukava kavandi, iga-aastase tööprogrammi kavandi, sealhulgas konsulteerimisprotsessi käsitleva teabe, ja muud artikli 30 lõikes 1 osutatud dokumendid.

Kui ACER leiab, et ENTSO-E esitatud iga-aastase tööprogrammi kavand või kogu liitu hõlmava võrgu arengukava kavand ei soodusta mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõhusat toimimist või ei võimalda kolmandatele osapooltele piisavat piiriülese ühenduse taset, esitab ACER komisjonile ja ENTSO-E-le põhjendatud arvamuse koos soovitusetega kahe kuu jooksul kavandi esitamisest.

Artikkel 33

Kulud

Käesoleva määruse artiklites 28–32 ja 58–61 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 347/2013⁽²²⁾ artiklis 11 nimetatud ENTSO-E tegevusega seotud kulud kannavad põhivõrguettevõtjad ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad kõnealused kulud üksnes siis, kui need on mõistlikud ja asjakohased.

Artikkel 34

Põhivõrguettevõtjate piirkondlik koostöö

1. Põhivõrguettevõtjad teevad piirkondlikku koostööd ENTSO-E raames, et aidata kaasa artikli 30 lõigetes 1, 2 ja 3 nimetatud toimingute teostamisele. Eelkõige avaldavad nad iga kahe aasta järel piirkondliku investeerimiskava ning võivad teha piirkondlikul investeerimiskaval põhinevaid investeerimisotsuseid. ENTSO-E edendab põhivõrguettevõtjate vahelist koostööd piirkondlikul tasandil, tagades piirkondliku tulemuslikkusega seotud koostalitluse, teabevahetuse ja järelevalve valdkondades, mis ei ole veel liidu tasandil ühtlustatud.

2. Põhivõrguettevõtjad parandavad töökorraldust, et tagada võrgu optimaalne haldamine, ning edendavad energiabörside arengut ja piiriülese võimsuse kooskõlastatud jaotamist mittediskrimineerivate turupõhiste vahendite abil, pöörates nõuetekohaselt tähelepanu lühiajaliste jaotamiste kaudsete enampakkumiste ning tasakaalustus- ja reservvõimsuse mehhanismide lõimimise spetsiifilistele eelistele.

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).

3. Komisjon võib lõigetes 1 ja 2 nimetatud eesmärkide saavutamiseks määratleda iga piirkondliku koostööstruktuuri geograafilise piirkonna, võttes arvesse olemasolevaid piirkondlikke koostööstruktuure. Liikmesriik võib edendada koostööd rohkem kui ühes geograafilises piirkonnas.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, millega kehtestatakse geograafiline piirkond, mida piirkondlik koostööstruktuur hõlmab. Selleks konsulteerib komisjon reguleerivate asutuste, ACERi ja ENTSO-E-ga.

Käesolevas lõikes osutatud delegeeritud õigusaktid ei mõjuta artikli 36 kohaldamist.

Artikkel 35

Piirkondlike koordineerimiskeskuste loomine ja missioon

1. Hiljemalt 5. juuliks 2020 esitavad kõik süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad asjaomastele reguleerivatele asutustele ettepaneku piirkondlike koordineerimiskeskuste loomise kohta kooskõlas käesolevas peatükis sätestatud kriteeriumidega.

Süsteemikäitamispirkonna reguleerivad asutused vaatavad ettepaneku läbi ja kiidavad selle heaks.

Ettepanek peab sisaldama vähemalt järgmisi elemente:

- a) liikmesriik, kus on piirkondlike koordineerimiskeskuste ja osalevate põhivõrguettevõtjate asukoht;
- b) ühendatud ülekandesüsteemi tõhusa, turvalise ja töökindla toimimise tagamiseks vajalik organisatsiooniline, rahaline ja töökorraldus;
- c) piirkondlike koordineerimiskeskuste tööerakendamise kava;
- d) piirkondlike koordineerimiskeskuste põhikirjad ja töökorrad;
- e) koostöömenetluste kirjeldus kooskõlas artikliga 38;
- f) piirkondlike koordineerimiskeskuste vastutuse korra kirjeldus kooskõlas artikliga 47;
- g) kui kahte piirkondlikku koordineerimiskeskust hallatakse artikli 36 lõike 2 kohaselt rotatsiooni korras, siis piirkondlike koordineerimiskeskuste üheselt mõistetavate kohustuste ja nende ülesannete täitmise tagamiseks ette nähtud korra kirjeldus.

2. Pärast seda, kui reguleerivad asutused on lõikes 1 osutatud ettepaneku heaks kiitnud, asendavad piirkondlikud koordineerimiskeskused määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt loodud piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid ning alustavad tööd hiljemalt 1. juulil 2022.

3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused luuakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1132⁽²³⁾ II lisas osutatud õiguslikus vormis.

4. Piirkondlikud koordineerimiskeskused tegutsevad liidu õiguse kohaseid ülesandeid täites sõltumatult riikide individuaalsetest huvidest ja põhivõrguettevõtjate huvidest.

5. Piirkondlikud koordineerimiskeskused täiendavad põhivõrguettevõtjate rolli, täites piirkondliku tähtsusega ülesandeid, mis on neile antud kooskõlas artikliga 37. Põhivõrguettevõtjad vastutavad võimsusvoogude juhtimise eest ning turvalise, töökindla ja tõhusa elektrisüsteemi tagamise eest kooskõlas direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõike 1 punktiga d.

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 46).

Artikkel 36

Piirkondlike koordineerimiskeskuste geograafiline ulatus

1. ENTSO-E esitab hiljemalt 5. jaanuariks 2020 ACERile ettepaneku, milles märgitakse, millised põhivõrguettevõtjad, pakkumispiirkonnad, pakkumispiirkondade piirid, võimsusarvutusala ja katkestuste koordineerimisalad on hõlmatud iga süsteemikäitamispirkonnaga. Ettepanekus võetakse arvesse võrguskeemi, sealhulgas elektrisüsteemide omavahelise ühendatuse ja sõltuvuse määra, pidades silmas voogusid ja piirkonna suurust, mis peab hõlmama vähemalt ühte koordineeritud võimsusarvutusala.
2. Süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad osalevad asjaomases piirkonnas loodud piirkondliku koordineerimiskeskuse töös. Erandjuhul, kui põhivõrguettevõtja juhtimispiirkond kuulub mitmesse erinevasse sünkroonlasse, võib põhivõrguettevõtja osaleda kahe piirkondliku koordineerimiskeskuse töös. Süsteemikäitamispirkondade lähedal asuvate pakkumispiirkondade piiride puhul määratakse lõikes 1 osutatud ettepanekus kindlaks, kuidas peab nende piiride puhul toimuma piirkondlike koordineerimiskeskuste vaheline koordineerimine. Mandri-Euroopa sünkroonala puhul, kui kahe piirkondliku koordineerimiskeskuse tegevus võib süsteemikäitamispirkonnas kattuda, teevad selle süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad otsuse, kas määrata selles piirkonnas üks piirkondlik koordineerimiskeskus või täidavad kaks piirkondlikku koordineerimiskeskust rotatsiooni korras osaliselt või täielikult kogu süsteemikäitamispirkonna piirkondliku tähtsusega ülesandeid ja muid ülesandeid täidab üks määratud piirkondlik koordineerimiskeskus.
3. Kolme kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud ettepaneku kättesaamist kiidab ACER süsteemikäitamispirkondade kindlaksmääramist käsitleva ettepaneku heaks või teeb muudatusettepanekud. Muudatusettepanekute puhul konsulteerib ACER enne muudatuste heakskiitmist ENTSO-E-ga. Vastuvõetud ettepanek avaldatakse ACERi veebisaidil.
4. Asjaomased põhivõrguettevõtjad võivad esitada ACERile ettepaneku lõike 1 kohaselt kindlaksmääratud süsteemikäitamispirkondade muutmiseks. Kohaldatakse lõikes 3 sätestatud menetlust.

Artikkel 37

Piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesanded

1. Iga piirkondlik koordineerimiskeskus täidab terves süsteemikäitamispirkonnas, kus ta on loodud, vähemalt kõiki järgmisi piirkondliku tähtsusega ülesandeid:
  - a) koordineeritud võimsusarvutus vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suuniste kohaselt välja töötatud meetodikatele;
  - b) koordineeritud talitluskindluse analüüs vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt välja töötatud meetodikatele;
  - c) ühiste võrgumudelite loomine vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjade kohaselt välja töötatud meetodikatele ja menetlustele;
  - d) põhivõrguettevõtjate kaitsekavade ja taastamiskavade kooskõla hindamise toetamine vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskirjas sätestatud menetlusele;
  - e) piirkondlike, järgmise nädala turu kuni vähemalt järgmise päeva turu süsteemi piisavuse prognooside koostamine ja riskimaandamismeetmete ettevalmistamine vastavalt määruse (EL) 2019/941 artiklis 8 sätestatud meetodikatele ja määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjades sätestatud menetlustele;
  - f) piirkondlik katkestuste plaanimise koordineerimine vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjades sätestatud menetlustele ja meetodikatele;
  - g) piirkondlike koordineerimiskeskuste töötajate koolitamine ja sertifitseerimine;
  - h) põhivõrguettevõtjate taotletud piirkondliku taastamistegevuse koordineerimise ja optimeerimise toetamine;

- i) käitamis- ja häiringujärgse analüüsimise ja aruandluse läbiviimine;
- j) reservvõimsuse suuruse piirkondlik kindlaksmääramine;
- k) tasakaalustamisvõimsuse piirkondliku hankimise hõlbustamine;
- l) põhivõrguettevõtjate taotlusel nende toetamine põhivõrguettevõtjate vaheliste arvelduste optimeerimisel;
- m) piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramisega seotud ülesannete täitmine asjakohases ulatuses, kui need on vastavalt määruse (EL) 2019/941 artikli 6 lõikele 1 delegeeritud piirkondlikele koordineerimiskeskustele;
- n) hooajalise piisavuse hindamisega seotud ülesannete täitmine asjakohases ulatuses, kui need on vastavalt määruse (EL) 2019/941 artikli 9 lõikele 2 delegeeritud piirkondlikele koordineerimiskeskustele;
- o) reservvõimsuse mehhanismides välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse väärtuse arvutamine artikli 26 lõike 7 kohase soovitusel koostamise eesmärgil;
- p) ülesanded, mis on seotud põhivõrguettevõtjate abistamisega uue ülekandevõimsuse, olemasoleva ülekandevõimsuse uuendamise või nende alternatiivide vajaduse kindlakstegemisel, mis esitatakse määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud piirkondlikele rühmadele ja lisatakse kümneaastasessse võrgu arengukavasse, millele on osutatud direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 51.

Esimeses lõigus osutatud ülesanded on üksikasjalikumalt sätestatud I lisas.

2. Komisjoni või liikmesriikide ettepanekul avaldab direktiivi (EL) 2019/944 artikli 68 kohaselt loodud komitee arvamuse piirkondlikele koordineerimiskeskustele uute nõustamisülesannete andmise kohta. Kui komitee avaldab uute nõustamisülesannete andmise kohta positiivse arvamuse, täidavad piirkondlikud koordineerimiskeskused neid ülesandeid ENTSO-E poolt välja töötatud ja ACERi poolt artiklis 27 sätestatud menetluse kohaselt heaks kiidetud ettepaneku alusel.
3. Põhivõrguettevõtjad annavad oma piirkondlikele koordineerimiskeskustele nende ülesannete täitmiseks vajalikku teavet.
4. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele kogu teabe, mis on vajalik piirkondlike koordineerimiskeskuste vastu võetud koordineeritud meetmete ja soovituste rakendamiseks.
5. Käesolevas artiklis sätestatud ja vastavates võrgueeskirjades või suunistes veel käsitlemata ülesannete puhul töötab ENTSO-E välja ettepaneku kooskõlas artiklis 27 sätestatud menetlusega. Piirkondlikud koordineerimiskeskused täidavad neid ülesandeid ACERi poolt heaks kiidetud ettepaneku alusel.

Artikkel 38

Piirkondlikes koordineerimiskeskustes ja piirkondlike koordineerimiskeskuste vahel tehtav koostöö

Igapäevase koordineerimise haldamine piirkondlike koordineerimiskeskuste sees ja nende vahel põhineb piirkonna põhivõrguettevõtjate vahelistel koostöömenetlustel, sealhulgas asjakohasel juhul piirkondlike koordineerimiskeskuste vahelist koordineerimist käsitleval korral. Koostöömenetlus põhineb järgmisel:

- a) planeerimist ja korralduslikke aspekte käsitlev töökord, mis on seotud artiklis 37 osutatud ülesannetega;
- b) menetlus piirkondlike koordineerimiskeskuste ettepanekuid käsitlevate analüüside jagamiseks ja nendega seoses tulemuslikuks ja kaasavaks konsulteerimiseks süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatega, asjaomaste sidusrühmadega ja teiste piirkondlike koordineerimiskeskustega nende põhitegevuse ja -ülesannete elluviimisel artikli 40 kohaselt ning teiste piirkondlike koordineerimiskeskustega;
- c) menetlus koordineeritud meetmete ja soovituste vastuvõtmiseks kooskõlas artikliga 42.

*Artikkel 39***Töökord**

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja täidetavate ülesannetega seotud planeerimist ja korralduslikke aspekte käsitleva tõhusa, kaasava, läbipaistva ja konsensuse saavutamist soodustava töökorra, võttes eelkõige arvesse kõnealuste ülesannete üksikasju ja nõudeid, nagu on sätestatud I lisas. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja ka selle töökorra läbivaatamise menetluse.
2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused tagavad, et lõikes 1 osutatud töökord hõlmab asjaomaste osaliste teavitamist käsitlevaid norme.

*Artikkel 40***Nõuandemenetlus**

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja menetluse, mille alusel korraldatakse nende igapäevaste toimingute ja ülesannete elluviimisega seotud asjakohaseid ja regulaarseid konsultatsioone süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjate, teiste piirkondlike koordineerimiskeskuste ja asjaomaste sidusrühmadega. Regulaatiivsete küsimuste käsitlemise tagamiseks võib vajaduse korral kaasata konsultatsioonidesse reguleerivad asutused.
2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused konsulteerivad süsteemikäitamispiirkonna liikmesriikidega ja oma piirkondlike foorumitega (kui piirkondlik foorum on olemas) poliitiliselt tähtsates küsimustes, mille hulka ei kuulu piirkondlike koordineerimiskeskuste igapäevane tegevus ja nende ülesannete täitmine. Piirkondlikud koordineerimiskeskused võtavad vajalikul määral arvesse liikmesriikide ja asjakohasel juhul oma piirkondlike foorumite antavaid soovitusi.

*Artikkel 41***Läbipaistvus**

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused töötavad välja menetluse sidusrühmade kaasamiseks ning korraldavad sidusrühmadega korrapäraseid kohtumisi, et arutada ühendatud ülekandesüsteemi tõhusa, turvalise ja töökindla toimimisega seotud küsimusi, selgitada välja puudujäägid ja esitada parandusettepanekuid.
2. ENTSO-E ja piirkondlikud koordineerimiskeskused tegutsevad sidusrühmade ja üldsuse jaoks täiesti läbipaistvalt. Kõik asjakohased dokumendid avaldatakse vastava piirkondliku koordineerimiskeskuse veebisaidil.

*Artikkel 42***Koordineeritud meetmete ja soovituste vastuvõtmine ja läbivaatamine**

1. Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad töötavad välja menetluse piirkondlike koordineerimiskeskuste poolt kooskõlas lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud kriteeriumidega esitatud koordineeritud meetmete ja soovituste vastuvõtmiseks ja läbivaatamiseks.
2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad põhivõrguettevõtjatele adresseeritud koordineeritud meetmed seoses artikli 37 lõike 1 punktides a ja b osutatud ülesannetega. Põhivõrguettevõtjad rakendavad koordineeritud meetmeid, välja arvatud juhul, kui koordineeritud meetmete rakendamise tagajärjel rikutaks talitluskindluse piire, mille iga põhivõrguettevõtja on kindlaks määranud vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjadele.

Kui põhivõrguettevõtja otsustab mitte rakendada koordineeritud meetet käesolevas lõikes sätestatud põhjustel, teatab ta üksikasjalikud põhjused läbipaistval viisil ja tarbetu viivitusega piirkondlikule koordineerimiskeskusele ja süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele. Sellistel juhtudel hindab piirkondlik koordineerimiskeskus otsuse mõju teistele süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele ja võib teha vastavalt lõikes 1 sätestatud menetlusele ettepaneku teistsuguste koordineeritud meetmete kohta.

3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad põhivõrguettevõtjatele soovitusi seoses artikli 37 lõike 1 punktides c–p loetletud ülesannetega või artikli 37 lõike 2 kohaselt määratud ülesannetega.

Kui põhivõrguettevõtja otsustab lõikes 1 osutatud soovitusest kõrvale kalduda, esitab ta piirkondlikule koordineerimiskeskusele ja süsteemikäitamispirkonna teistele põhivõrguettevõtjatele tarbetu viivitusega oma otsuse põhjenduse.

4. Koordineeritud meetmete või soovituse läbivaatamine algatakse süsteemikäitamispirkonna ühe või mitme põhivõrguettevõtja taotlusel. Koordineeritud meetme või soovituse läbivaatamise järel kinnitavad piirkondlikud koordineerimiskeskused selle esialgsel kujul või muudavad seda.

5. Kui koordineeritud meetet vaadatakse käesoleva artikli lõike 4 kohaselt läbi, ei peatata läbivaatamistaotlus koordineeritud meetme kohaldamist, välja arvatud juhtudel, kui koordineeritud meetme rakendamise tagajärjel rikutaks talitluskindluse piire, mille iga üksik põhivõrguettevõtja on kindlaks määranud vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjadele.

6. Olles konsulteerinud direktiivi (EL) 2019/944 artikli 68 kohaselt loodud komiteega, võivad süsteemikäitamispirkonna liikmesriigid ühe liikmesriigi või komisjoni ettepanekul ühiselt otsustada anda koordineeritud meetmete esitamise pädevus oma piirkondlikule koordineerimiskeskusele seoses ühe või mitme käesoleva määruse artikli 37 lõike 1 punktides c–p sätestatud ülesandega.

Artikkel 43

Piirkondlike koordineerimiskeskuste haldusnõukogu

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused asutavad koordineerimiskeskuste juhtimise ja tulemuslikkuse seirega seotud meetmete võtmiseks haldusnõukogu.

2. Haldusnõukogu koosneb liikmetest, kes esindavad kõiki vastavates piirkondlikes koordineerimiskeskustes osalevaid põhivõrguettevõtjaid.

3. Haldusnõukogu vastutab järgmise eest:

- a) piirkondlike koordineerimiskeskuste põhikirjade ja töökordade koostamine ja heakskiitmine;
- b) organisatsioonilise struktuuri kindlaksmääramine ja rakendamine;
- c) aastaeelarve koostamine ja heakskiitmine;
- d) koostöömenetluste väljatöötamine ja heakskiitmine kooskõlas artikliga 38.

4. Haldusnõukogu pädevusse ei kuulu piirkondlike koordineerimiskeskuste igapäevase toimimise ja selle ülesannete täitmisega seotud tegevus.

Artikkel 44

Organisatsiooniline struktuur

1. Süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad kehtestavad piirkondlike koordineerimiskeskuste organisatsioonilise struktuuri, mis toetab nende ülesannete täitmise ohutust.

Organisatsioonilises struktuuris määratakse kindlaks:

- a) töötajate õigused, ülesanded ja vastutus;
- b) organisatsiooni eri osade ja protsesside vahelised alluvus- ja aruandlussuhted.

2. Kui see on tingimata vajalik, võivad piirkondlikud koordineerimiskeskused luua piirkondlikke tugipunkte, kus tegeletakse allpiirkondlike eripäradega, või piirkondlike koordineerimiskeskusi, et tagada ülesannete tõhus ja usaldusväärne täitmine.

*Artikkel 45***Vahendid ja töötajad**

Piirkondlikele koordineerimiskeskustele tagatakse töötajad ning tehnilised, füüsilised ja rahalised vahendid, mis on vajalikud koordineerimiskeskuste käesolevast määrusest tulenevate kohustuste täitmiseks ja nende ülesannete sõltumatuks ja erapooletuks täitmiseks.

*Artikkel 46***Järelevalve ja aruandlus**

1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused kehtestavad menetluse vähemalt järgmiste aspektide pidevaks seireks:
  - a) koordineerimiskeskuste tegevuse tulemuslikkus;
  - b) esitatud koordineeritud meetmed ja soovitused, millises ulatuses on põhivõrguettevõtjad koordineeritud meetmeid ja soovitusi rakendanud, ning saavutatud tulemused;
  - c) iga nende vastutusalasse kuuluva ülesande tulemuslikkus ja tõhusus ning asjakohasel juhul ülesannete rotatsioon.
2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused peavad oma kulude üle arvestust läbipaistval viisil ning teatavad neist ACERile ja süsteemikäitamispirkonna reguleerivatele asutustele.
3. Piirkondlikud koordineerimiskeskused esitavad ENTSO-E-le, ACERile, süsteemikäitamispirkonna reguleerivatele asutustele ning elektrivaldkonna koordineerimise rühmale aastaaruande lõikes 1 sätestatud järelevalve tulemuste kohta ja teabe nende tegevuse kohta.
4. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teatavad lõike 1 kohase seire käigus tuvastatud puudustest ENTSO-E-le, süsteemikäitamispirkonna reguleerivatele asutustele, ACERile ning liikmesriikide kriisiolukordade ennetamise ja nendega toimetuleku eest vastutavatele pädevatele asutustele. Selle aruande põhjal võivad süsteemikäitamispirkonna vastavad reguleerivad asutused pakkuda piirkondlikele koordineerimiskeskustele välja meetmeid puuduste kõrvaldamiseks.
5. Ilma et see piiraks vajadust kaitsta julgeolekut ning tundlikku äriteabe konfidentsiaalsust, avalikustavad piirkondlikud koordineerimiskeskused aruanded, millele on osutatud lõigetes 3 ja 4.

*Artikkel 47***Vastutus**

Süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjad lisavad artikli 35 kohasesse piirkondlike koordineerimiskeskuste asutamist käsitlevasse ettepanekusse vajalikud meetmed piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesannete täitmisest tuleneva vastutuse katmiseks. Vastutuse katmiseks kasutatava meetodi puhul võetakse arvesse piirkondlike koordineerimiskeskuste õiguslikku seisundit ja olemasolevat ärikindlustuse taset.

*Artikkel 48***Kümneaastane võrgu arengukava**

1. Kogu liitu hõlmava võrgu arengukava, millele osutatakse artikli 30 lõike 1 punktis b, sisaldab integreeritud võrgu mudelit, võimalikke stsenaariume ning süsteemi paindlikkuse hinnangut.

Kogu liitu hõlmava võrgu arengukavas eelkõige:

- a) tuginetakse liikmesriikide investeerimiskavadele, võttes arvesse käesoleva määruse artikli 34 lõikes 1 osutatud piirkondlike investeerimiskavasid ning asjakohasel juhul võrgu planeerimise liidu tasandi aspekte, nagu on sätestatud määruses (EL) nr 347/2013; sellele tehakse kulude-tulude analüüs, kasutades nimetatud määruse artikli 11 kohaselt koostatud meetodikat;

- b) tuginetakse piiriüleste ühenduste osas eelkõige ka erinevate võrgu kasutajate mõistlikele vajadustele ning sellesse integreeritakse direktiivi (EL) 2019/944 artiklites 44 ja 51 osutatud investorite pikaajalised kohustused, ning
- c) määratakse kindlaks investeerimislüngad, eelkõige seoses piiriülese võimsusega.

Seoses esimese lõigu punktiga c võib kogu liitu hõlmava võrgu arengukavale lisada ülevaate võrgu piiriülese suutlikkuse suurendamise tõketest, mis tulenevad erinevatest heakskiitmisega seotud menetlustest või tavadest.

2. ACER esitab riiklike kümneaastaste võrgu arengukavade kohta arvamuse, et hinnata nende kokkusobivust mittesiduva kogu liitu hõlmava võrgu arengukavaga. Kui ACER tuvastab ebakõlasid riikliku kümneaastase võrgu arengukava ning mittesiduva kogu liitu hõlmava võrgu arengukava vahel, soovib ta vastavalt vajadusele muuta riiklikku võrgu arengukava või mittesiduvat kogu liitu hõlmava võrgu arengukava. Kui riiklik võrgu arengukava töötatakse välja vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 51, soovib ACER pädeval reguleerival asutusel muuta riiklikku kümneaastast võrgu arengukava vastavalt kõnealuse direktiivi artikli 51 lõikele 7 ja teavitada sellest komisjoni.

Artikkel 49

Põhivõrguettevõtjate vaheline hüvitismehhanism

1. Põhivõrguettevõtjatele hüvitatakse kulud, mis tekivad piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisel nendele kuuluvate võrkude kaudu.
2. Lõikes 1 nimetatud hüvitist maksavad need siseriiklike ülekandesüsteemide käitajad, kelle võrkudest piiriüleised võimsusvood pärinevad, ja need võrguettevõtjad, kelle võrkudes kõnealused võimsusvood lõpevad.
3. Hüvitismaksud tehakse korrapäraselt teatava möödunud ajavahemiku eest. Makstud hüvitist korrigeeritakse vajaduse korral tagantjärele vastavalt tegelikele kuludele.

Esimene ajavahemik, mille eest hüvitismakseid tuleb teha, määratakse kindlaks artiklis 61 nimetatud suunistes.

4. Komisjon võtab kooskõlas artikliga 68 vastu delegeeritud õigusaktid käesoleva määruse täiendamiseks, millega kehtestatakse hüvitismaksete suurus.
5. Ülekantavate piiriüleste võimsusvoogude suurus ning siseriiklikest ülekandesüsteemidest pärinevate või kõnealustes võrkudes lõppevate piiriüleste võimsusvoogude suurus määratakse kindlaks teatava ajavahemiku jooksul tegelikult mõõdetud füüsiliste võimsusvoogude põhjal.
6. Piiriüleste võimsusvoogude ülekandekulud määratakse kindlaks ettemääratud pikaajaliste keskmiste lisakulude põhjal, kusjuures võetakse arvesse kaod, investeeringud uude taristusse ning asjakohane osa taristuga seotud olemasolevatest kuludest, niivõrd kui taristut kasutatakse piiriüleste võimsusvoogude edastamiseks, ning eriti võetakse arvesse vajadust tagada varustuskindlus. Kulude kindlaksmääramisel kasutatakse tunnustatud standardile vastavaid kuluarvestuse viise. Kasu, mis võrk saab piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisest, võetakse arvesse ja vähendatakse saadavat hüvitist.
7. Kui kahe või enama liikmesriigi ülekandevõrgud moodustavad täielikult või osaliselt ühe juhtploki osa, loetakse üksnes põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitismehhanismiga seoses juhtplokk tervikuna ühe asjaomase liikmesriigi ülekandevõrgu osaks, et juhtplokis kulgevaid võimsusvoogusid ei saaks lugeda artikli 2 lõike 2 punkti b alusel piiriülesteks voogudeks, mille puhul tuleb maksta hüvitist käesoleva artikli lõike 1 alusel. Asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused võivad otsustada, millise asjaomase liikmesriigi osaks juhtplokk tervikuna loetakse.

Artikkel 50

Teabe esitamine

1. Põhivõrguettevõtjad võtavad kasutusele kooskõlastamis- ja teabevahetussüsteemid, mis tagavad võrkude turvalisuse ülekandevõime piiratuse juhtimisel.

2. Põhivõrguettevõtjate ohutus-, talitus- ja planeerimismid avalikustatakse. Avaldatav teave sisaldab üldist kava kogu edastamisvõimsuse ja võrgu läbilaskevõime piiri arvutamiseks võrgu elektriliste ja füüsikaliste näitajate põhjal. Kavad esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.
3. Põhivõrguettevõtjad avaldavad iga päev kalkulatsiooni kasutusel oleva edastamisvõimsuse kohta, tuues esile kõik juba reserveeritud edastamisvõimsused. Kõnealust teavet antakse kindlaksmääratud vaheaegadega enne edastamispäeva ning selles esitatakse igal juhul eeloleva nädala ja kuu kalkulatsioon ning olemasoleva võimsuse edastatava osa eeldatav kogus.
4. Põhivõrguettevõtjad avaldavad asjakohased andmed koondprognoosi ja tegeliku tarbimise, tootmis- ja võrguvõimsuse kättesaadavuse ja tegeliku kasutamise, võrgu ja võrkudevaheliste ühenduste kättesaadavuse ja kasutamise, tasakaalustus- ja reservvõimsuse ning paindlikkuse kättesaadavuse kohta. Väikeste tootmis- ja võrguvõimsuste kättesaadavuse ja tegeliku kasutuse puhul võib kasutada koondprognoosi.
5. Asjaomased turuosalisel esitavad põhivõrguettevõtjatele asjakohased andmed.
6. Elektritootjad, kes omavad või käitavad tootmisvõimsusi, millest ühe tootmisvõimsuse installeeritud võimsus on vähemalt 250 MW, või kelle portfelli kuuluv tootmisvõimsus on vähemalt 400 MW, hoiavad reguleerivale asutusele, liikmesriigi konkurentsiasutusele ja komisjonile viie aasta jooksul kättesaadavana kõik elektriamaaga seotud tunniandmed, mis on vajalikud selleks, et kontrollida kõiki operatiivseid edastusotsuseid ning energiabörsidel, võrkudevaheliste ühenduste enampakkumistel, reservturgudel ja börsivälistel enampakkumistel tehtud pakkumisi. Elektriamaa iga tunni kaupa säilitatav teave peab sisaldama vähemalt andmeid olemasoleva tootmisvõimsuse ja varutud reservvõimsuse kohta, sealhulgas teavet varutud reservvõimsuse jaotamise kohta elektriamaa tasandil, pakkumise tegemise ja tootmise ajal.
7. Põhivõrguettevõtjad vahetavad korrapäraselt piisavalt täpsete elektrivõrke ja koormusvooge käsitlevate andmete pakette, et võimaldada igal põhivõrguettevõtjal arvutada koormusvoogusid oma piirkonnas. Samad andmepaketid tehakse kättesaadavaks ka reguleerivatele asutustele ning taotluse korral komisjonile ja liikmesriikidele. Reguleerivad asutused, liikmesriigid ja komisjon käsitlevad kõnealust andmepaketti konfidentsiaalsena ning tagavad selle konfidentsiaalse käsitlemise ka kõigi konsultantide puhul, kes teevad nende nõudmisel analüütilist tööd nimetatud andmete põhjal.

Artikkel 51

Põhivõrguettevõtjate sertifitseerimine

1. Komisjon vaatab läbi iga teatise põhivõrguettevõtja sertifitseerimisotsuse kohta kohe pärast selle kättesaamist vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 52 lõikele 6. Kahe kuu jooksul teatise saamise päevast esitab komisjon oma arvamuse asjaomasele reguleerivale asutusele seoses teatise vastavusega direktiivi (EL) 2019/944 artiklile 43 ja kas artikli 52 lõikele 2 või artiklile 53.

Komisjon võib esimeses lõigus viidatud arvamuse koostamisel taotleda ACERi arvamust reguleeriva asutuse otsuse kohta. Sellisel juhul pikendatakse esimeses lõigus osutatud kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

2. Komisjoni arvamuse saamisel võtab reguleeriv asutus kahe kuu jooksul vastu oma lõpliku otsuse põhivõrguettevõtja sertifitseerimise kohta, arvestades võimalikult suurel määral komisjoni arvamust. Reguleeriva asutuse otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos.

3. Kogu menetluse jooksul võivad reguleerivad asutused või komisjon põhivõrguettevõtjatel või tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatel taotleda kogu teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.

4. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
5. Kui komisjon on saanud teatise põhivõrguettevõtja sertifitseerimise kohta vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 43 lõikele 9, teeb ta sertifitseerimise kohta otsuse. Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsust.

VI PEATÜKK

JAOTUSVÕRGU KÄITAMINE

Artikkel 52

Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus

1. Jaotusvõrguettevõtjad teevad liidu tasandil koostööd ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse vahendusel, et edendada elektrienergia siseturu väljakujundamist ja toimimist ning jaotusvõrkude ja ülekandesüsteemide optimaalset haldamist ning koordineeritud käitamist. Jaotusvõrguettevõtjatel, kes soovivad ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuses osaleda, on õigus saada üksuse registreeritud liikmeteks.

Registreeritud liikmed võivad osaleda ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuses kas otse või neid võib esindada liikmesriigi määratud või liidu tasandi ühendus.

2. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus täidab käesolevas määruses ette nähtud ülesandeid ja menetlusi kooskõlas artikliga 55. Olles liidu ühistes huvides töötav ekspertüksus, ei esinda ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus teatavaid erihuviseid ega püüa mõjutada otsustusprotsessi teatavate erihuvide kaitsmiseks.

3. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse liikmete suhtes kehtib registreerimiskohustus ja nad peavad tasuma õiglase ja proportsionaalse liikmemaksu, mille arvutamisel võetakse arvesse asjaomase jaotusvõrguettevõtja jaotusvõrku ühendatud tarbijate arvu.

Artikkel 53

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse loomine

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koosneb vähemalt üldkogust, juhatusest, strateegiliste nõunike rühmast, eksperdirühmadest ja peasekretärist.

2. Hiljemalt 5. juuliks 2020 esitavad jaotusvõrguettevõtjad komisjonile ja ACERile kooskõlas artikliga 54 asutatava ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirja kavandi, sealhulgas käitumisjuhendi, registreeritud liikmete loetelu ja töökorra kavandi, sealhulgas ENTSO-E ja muude sidusrühmadega konsulteerimise korra kavandi, ning rahastamiseeskirja.

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse töökorra kavandis tagatakse kõigi osalevate jaotusvõrguettevõtjate tasakaalustatud esindatus.

3. Kahe kuu jooksul alates põhikirja kavandi, liikmete loetelu ja töökorra kavandi kättesaamisest esitab ACER komisjonile oma arvamuse, olles eelnevalt konsulteerinud kõikide sidusrühmadega, eelkõige jaotusvõrgu kasutajaid esindavate organisatsioonidega.

4. Kolme kuu jooksul pärast ACERilt arvamuse saamist esitab komisjon arvamuse põhikirja kavandi, liikmete loetelu ja töökorra kavandi kohta, võttes arvesse lõikes 3 sätestatud ACERi arvamust.

5. Jaotusvõrguettevõtjad loovad kolme kuu jooksul pärast komisjonilt heakskiitva arvamuse saamist ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse, võtavad vastu selle põhikirja ja töökorra ning avaldavad need.

6. Lõikes 2 osutatud dokumendid esitatakse komisjonile ja ACERile nende muutmise korral või kui komisjon või ACER esitab selleks põhjendatud taotluse. Komisjon ja ACER esitavad arvamuse vastavalt lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud menetlusele.

7. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevusega seotud kulud kannavad jaotusvõrguettevõtjad, kes on üksuse registreeritud liikmed, ning neid võetakse arvesse tariifide arvutamisel. Reguleerivad asutused kinnitavad üksnes kulud, mis on mõistlikud ja proportsionaalsed.

Artikkel 54

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse peamised reeglid ja menetlused

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse põhikirjas, mis võetakse vastu artikli 53 kohaselt, tagatakse järgmised põhimõtted:

- a) ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse töös saavad osaleda üksnes registreeritud liikmed, võimalusega delegeerida oma ülesanded teistele liikmetele;
- b) ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevust käsitlevad strateegilised otsused ja juhatusele esitatavad poliitilised suunised võtab vastu üldkogu;
- c) üldkogu otsused võetakse vastu järgmiste reeglite kohaselt:
  - i) igal liikme hääle arv on proportsionaalne liikme tarbijate arvuga;
  - ii) antakse 65 % üldkogu liikmetel olevatest häältest, ning
  - iii) otsus võetakse vastu vähemalt 55 % liikmete hääleteenamusega;
- d) üldkogu otsused lükatakse tagasi järgmiste reeglite kohaselt:
  - i) igal liikme hääle arv on proportsionaalne liikme tarbijate arvuga;
  - ii) antakse 35 % liikmetel olevatest häältest, ning
  - iii) otsus lükatakse tagasi vähemalt 25 % liikmete häältega;
- e) üldkogu valib maksimaalselt nelja-aastaseks ametiajaks juhatuse;
- f) juhatus nimetab oma liikmete hulgast esimehe ja kolm aseesimeest;
- g) juhatus juhib artiklite 56 ja 57 kohast jaotusvõrguettevõtjate ja põhivõrguettevõtjate koostööd;
- h) juhatuse otsused võetakse vastu absoluuthäälteenamusega;
- i) üldkogu nimetab juhatuse ettepaneku põhjal oma liikmete hulgast neljaks aastaks ametisse peasekretäri, keda võib ühe korra ametisse tagasi nimetada;
- j) üldkogu kutsub juhatuse ettepaneku põhjal ellu eksperdirühmad, kusjuures ühegi rühma suurus ei tohi ületada 30 liiget, kellest 1/3 võib pärineda väljastpoolt ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse liikmeskonda. Lisaks luuakse liikmesriikide ekspertide rühm, kuhu kuulub üks jaotusvõrguettevõtjate esindaja igast liikmesriigist.

2. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse vastu võetud menetlustega tagatakse üksuse liikmete õiglane ja proportsionaalne kohtlemine ning menetlused kajastavad liikmeskonna geograafilist ja majanduslikku struktuuri. Eelkõige nähakse menetluseeskirjadega ette järgmine:

- a) juhatus koosneb juhatuse esimehest ja 27 liikmete esindajast, kellest
  - i) üheksa on rohkem kui 1 miljoni võrgukasutajaga liikmete esindajad;
  - ii) üheksa on rohkem kui 100 000 ja vähem kui 1 miljoni võrgukasutajaga liikmete esindajad ning
  - iii) üheksa on vähem kui 100 000 võrgukasutajaga liikmete esindajad;
- b) jaotusvõrguettevõtjate ühenduste esindajad võivad osaleda juhatuse koosolekutel vaatlajatena;
- c) juhatusse ei või kuuluda rohkem kui kolm samast liikmesriigist või kontsernist pärit liikmete esindajat;

- d) juhatuse aseesimehed tuleb nimetada iga punktis a osutatud kategooria liikmete esindajate hulgast;
- e) ühest liikmesriigist või samast kontsernist pärit liikmete esindajad ei või moodustada eksperdirühmas osalejate enamust;
- f) juhatus loob strateegilise nõuanderühma, kes esitab juhatusele ja eksperdirühmadele arvamusi ning koosneb Euroopa jaotusvõrguettevõtjate ühenduste esindajatest ja nende liikmesriikide esindajatest, kes ei ole juhatuses esindatud.

Artikkel 55

ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ülesanded on järgmised:
  - a) edendada jaotusvõrkude käitamist ja kavandamist, koordineerides seda ülekandevõrkude käitamise ja kavandamisega;
  - b) hõlbustada taastuvate energiaallikate, hajatootmise ja muude jaotusvõrguga lõimitud ressursside, näiteks energia salvestamise ühendamist;
  - c) hõlbustada tarbimise paindlikkust ja tarbimiskaja ning jaotusvõrgu kasutajate juurdepääsu turgudele;
  - d) panustada jaotussüsteemide digiteerimisse, sealhulgas nutivõrkude ja -arvestite kasutuselevõtmisesse;
  - e) toetada koostöös asjaomaste asutuste ja reguleeritud üksustega andmehalduse, küberturvalisuse ja andmekaitse arendamist;
  - f) osaleda artikli 59 kohaselt selliste võrgueeskirjade väljatöötamises, mis on seotud jaotusvõrkude käitamise ja kavandamisega ning ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega.
2. Lisaks täidab ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus järgmisi ülesandeid:
  - a) koostöö tegemine ENTSO-E-ga selliste käesoleva määruse kohaselt vastu võetud võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise järelevalve puhul, mis on seotud jaotusvõrkude käitamise ja kavandamisega ning ülekande- ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamisega;
  - b) koostöö tegemine ENTSO-E-ga ning parimate tavade vastuvõtmine seoses ülekandesüsteemide ja jaotusvõrkude koordineeritud käitamise ja kavandamisega, sealhulgas sellistes küsimustes nagu ettevõtjate vaheline andmevahetus ning hajaenergia ressursside koordineerimine;
  - c) parimate tavade väljaselgitamine lõikes 1 nimetatud valdkondades ning jaotusvõrgu energiatõhususe edendamine;
  - d) iga-aastase tööprogrammi ja aastaaruande vastuvõtmine;
  - e) tegutsemine kooskõlas konkurentsioigusega ja neutraalsuse tagamine.

Artikkel 56

Konsulterimine seoses võrgueeskirjade väljatöötamisega

1. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus korraldab artikli 59 kohaste uute võrgueeskirjade väljatöötamises osaledes aegsasti ning avatud ja läbipaistval viisil ulatusliku konsultatsioonimenetluse, kaasates artiklis 53 osutatud töökorra konsulterimist käsitleva osa kohaselt kõik asjaomased sidusrühmad ning eelkõige selliseid sidusrühmi esindavad organisatsioonid. Konsulterimisse peavad olema kaasatud reguleerivad asutused ja muud siseriiklikud asutused, tarne- ja tootmisettevõtjad, süsteemi kasutajad, sealhulgas tarbijad, tehnilised asutused ja sidusrühmade platvormid. Konsulterimise eesmärk on välja selgitada kõikide asjaomaste otsustamisprotsessis osalejate seisukohad ja ettepanekud.

2. Kõik lõikes 1 osutatud konsulteerimistega seotud dokumendid ja kohtumiste protokollid avalikustatakse.
3. ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus võtab arvesse konsulteerimise käigus esitatud seisukohti. Enne artiklis 59 osutatud võrgueeskirju käsitlevate ettepanekute vastuvõtmist teeb ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus teatavaks, milliseid märkusi konsulteerimise käigus esitati ning mil viisil neid märkusi on arvesse võetud. Kui märkusi ei ole arvesse võetud, põhjendab ta seda.

Artikkel 57

Koostöö põhivõrguettevõtjate ja jaotusvõrguettevõtjate vahel

1. Põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad teevad omavahel koostööd võrkude kavandamise ja käitamise valdkonnas. Eelkõige vahetavad põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad vajalikku teavet ja andmeid seoses tootmisvõimsuste tulemuslikkuse ja tarbimiskaja, võrkude igapäevase käitamise ning võrguinvesteeringute pikaajalise planeerimisega, et tagada võrkude kulutõhus, turvaline ja töökindel väljatöötamine ja käitamine.
2. Põhivõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad teevad omavahel koostööd, et saavutada koordineeritud juurdepääs sellistele ressurssidele nagu hajatootmine, energia salvestamine ja tarbimiskaja, mis võivad aidata kaasa nii ülekandesüsteemi kui ka jaotusvõrguettevõtjate eriomaste vajaduste rahuldamisele.

VII PEATÜKK

VÕRGUEESKIRJAD JA SUUNISED

Artikkel 58

Võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmine

1. Komisjon võib artiklitest 59, 60 ja 61 tulenevate õiguste alusel vastu võtta rakendusakte või delegeeritud õigusakte. Kõnealused aktid võidakse vastu võtta võrgueeskirjadena, mis põhinevad ENTSO-E väljatöötatud sõnastusettepanekutel või, kui see on ette nähtud artikli 59 lõike 3 kohases prioriteetide nimekirjas, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ettepanekutel, mis on asjakohasel juhul välja töötatud koostöös ENTSO-E ja ACERiga artikli 59 kohases menetluses, või artikli 61 kohasel menetlusel põhinevate suunistena.
2. Võrgueeskirjade ja suunistega:
  - a) tagatakse käesoleva määruse eesmärkide saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase;
  - b) neis võetakse arvesse piirkondlikku eripära, kui see on asjakohane;
  - c) ei minda kaugemale punktis a sätestatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust ning
  - d) ei piirata liikmesriikide õigust kehtestada siseriiklikke võrgueeskirju, mis ei mõjuta piirkonnaülest kauplemist.

Artikkel 59

Võrgueeskirjade kehtestamine

1. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, kehtestades võrgueeskirjad, mis hõlmavad järgmisi valdkondi:
  - a) võrgu turvalisust ja töökindlust käsitlevad eeskirjad, sealhulgas ülekande tehnilise reservvõimsuse eeskirjad võrgu eksploatatsiooni turvalisuse eesmärgil ja koostalitlusvõime eeskirjad, rakendades käesoleva määruse artikleid 34–47 ja artiklit 57 ning direktiivi (EL) 2019/944 artiklit 40, mis hõlmavad süsteemi seisundeid, parandusmeetmeid ja talitluskindluse piire, pingeuhtimist ja reaktiivvõimsuse juhtimist, lühisvoolu juhtimist, elektrienergia voogude juhtimist, häiringute analüüsi ja käsitlemist, kaitseseadmeid ja -kavasid, andmevahetust, nõuete järgimist, koolitust, talitluse kavandamise ja julgeoleku analüüsi, piirkondlikku talitluskindluse koordineerimist, katkestuste koordineerimist, asjakohaste ressursside valmiduskavasid, piisavuse analüüsi, tugiteenuseid, ajaplaneerimist ning talitluse plaanimise andmekeskondi;

- b) võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise eeskirjad, rakendades direktiivi (EL) 2019/944 artiklit 6 ja käesoleva määruse artikleid 7–10, 13–17 ning 35–37, sealhulgas järgmise päeva, päevasise ja forvardturu võimsuse jaotamise arvestamise meetodika ja menetlused, võrgumudelid, pakkumispäiirkonna struktuur, koormuse ümberjaotamine ja vahetuskauba tegemine, kauplemisalgoritmid, ühtne järgmise päeva ja päevasise turu mehhanism, jaotatud piirkonnaülese võimsuse püsikindlus, võimsusjaotustulu jagamise meetodika, riski maandamine piirkonnaülese ülekande korral, määramise menetlused ning võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise kulude katmine;
- c) artiklite 5, 6 ja 17 rakendamiseks vajalikud kauplemiseeskirjad, mis on seotud võrgule juurdepääsu teenuste osutamise tehniliste ja operatiivaspektidega ning võrgu tasakaalustamisega, sealhulgas võrguga seotud reservvõimsust käsitlevad eeskirjad, sealhulgas ülesanded ja vastutus, tasakaalustamisenergia vahetamise platvormid, tehingute sulgemisajad, nõuded standard- ja eritoodetele, tasakaalustamisteenuste hankimine, piirkonnaülese võimsuse eraldamine tasakaalustamisvõimsuse vahetamiseks või reservide jagamiseks, tasakaalustamisenergia tasaarveldus, võrguettevõtjate vaheliste energiavahetuste tasaarveldus, tasakaaluarveldus ja tasakaalustamisvõimsuse tasaarveldus, koormuse-sageduse juhtimine, sageduse kvaliteeti määravad näitajad ja sihtnäitajad, sageduse hoidmise reservid, sageduse taastamise reservid, asendusreservid, reservide vahetamine ja jagamine, reservide piiriülene aktiveerimine, sünkronaja reguleerimine ja teabe läbipaistvus;
- d) direktiivi (EL) 2019/944 artiklite 36, 40 ja 54 rakendamiseks vajalikud eeskirjad sagedusega mitteseotud tugiteenuste (sealhulgas statsionaarse seisundi pingemuutamine, inert, kiire reaktiivvoolusisestus, inert võrgu stabiilsuseks, lühisvool, isekäivitusvõime ja saartalitlusvõime) mittediskrimineeriva ja läbipaistva osutamise kohta;
- e) käesoleva määruse artiklit 57 ning direktiivi (EL) 2019/944 artiklite 17, 31, 32, 36, 40 ja 54 rakendamiseks vajalikud eeskirjad tarbimiskaja, sealhulgas agregeerimise, energia salvestamise ja tarbimise piiramise kohta.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 67 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte võrgueeskirjade kehtestamiseks, mis hõlmavad järgmisi valdkondi:

- a) võrguühenduste eeskirjad, sealhulgas eeskirjad põhivõrguühendusega tarbimisüksuste ühendamise kohta, ülekandevõrguühendusega jaotussüsteemide ühendamise kohta, selliste tarbimisseadmete ühendamise kohta, mida kasutatakse tarbimiskaja osutamiseks, elektritootmisüksuste võrku ühendamise nõuete kohta, nõuded alalisvoolu kõrgepinge võrguühenduste kohta, nõuded alalisvooluühendusega energiapargimoodulite ja alalisvooluülekandesüsteemi vastasotsa muundurjaamade kohta ning võrguühenduse kasutuselevõttust teavitamise menetluste kohta;
- b) andmete vahetamise, arveldamise ja läbipaistvuse eeskirjad, sealhulgas eeskirjad eelkõige ülekandevõime asjakohase aja kohta, ülekandmisvõimsuste jaotamise ja kasutamise hinnangulised ja tegelikud väärtused, vahendite prognoosivad ja tegelik nõudlus ning nende koondamine, sealhulgas rajatiste kättesaamatus, tootmisüksuste prognoosivad ja tegelik loomine ning nende koondamine, sealhulgas võrkude kättesaamatus, võrkude kättesaadavus ja kasutamine, ülekandevõime piiratusega tegelemise meetmed ja turuandmete tasakaalustamine. Eeskirjad peaksid hõlmama teabe avaldamise viise, avaldamise ajastust, käitlemise eest vastutavaid üksusi;
- c) juurdepääsueeskirjad kolmandatele isikutele;
- d) tegevuskord ja taastamismenetlused hädaolukordades, sealhulgas süsteemi kaitsekavad, taastamiskavad, mõju turule, teabevahetus ja kommunikatsioon ning vahendid ja seadmed;
- e) sektoripõhised eeskirjad, mis käsitlevad piiriüleste võimsusvoogude küberturvalisuse aspekte, sealhulgas eeskirjad ühiste miinimumnõuete, kavandamise, järelevalve, aruandluse ja kriisiohje kohta.

3. Pärast ACERi, ENTSO-E, ELI jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimist kehtestab komisjon iga kolme aasta tagant prioriteetide nimekirja, milles määratakse kindlaks lõigetes 1 ja 2 nimetatud valdkonnad, mis kaasatakse võrgueeskirjade väljatöötamisse.

Kui võrgueeskirja reguleerimise on otseselt seotud jaotusvõrgu käitamisega ega ole eeskätt seotud ülekandesüsteemiga, võib komisjon kohustada ELI jaotusvõrguettevõtjate üksust koostöös ENTSO-E-ga kutsuma kokku redaktsioonikomitee ning esitama ACERile võrgueeskirja ettepaneku.

4. Komisjon palub ACERil esitada komisjonile mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa kuut kuud komisjoni taotluse saamisest, mittesiduvad raamsuunised, milles sätestatakse selged ja objektiivsed põhimõtted, et töötada välja iga võrgueeskiri, mis on seotud prioriteetide nimekirjas kindlaksmääratud valdkondadega (raamsuunised). Komisjoni taotlus võib hõlmata tingimusi seoses raamsuunises käsitletavate valdkondadega. Raamsuunised peavad soodustama turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ja turu tõhusat toimimist. Komisjon võib suuniste esitamise tähtaega ACERi põhjendatud taotluse alusel pikendada.
5. ACER konsulteerib ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja teiste asjaomaste sidusrühmadega raamsuuniste osas vähemalt kahe kuu jooksul avatud ja läbipaistval viisil.
6. ACER esitab komisjonile mittesiduvad raamsuunised, kui esitatakse asjaomane taotlus kooskõlas lõikega 4.
7. Kui komisjon leiab, et raamsuunised ei soodusta turgude lõimimist, mittediskrimineerimist, tõhusat konkurentsi ega turu tõhusat toimimist, võib ta taotleda, et ACER vaataks kõnealused raamsuunised mõistliku ajavahemiku jooksul läbi ja esitaks komisjonile uuesti.
8. Kui ACER ei esita või ei esita uuesti raamsuuniseid komisjoni poolt lõigetes 4 või 7 määratud aja jooksul, koostab kõnealused raamsuunised komisjon.
9. Komisjon palub ENTSO-E-l, või kui lõike 3 kohaselt on tehtud asjaomane otsus, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksusel koostöös ENTSO-E-ga esitada ACERile ettepanek võrgueeskirja kohta, milles järgitakse asjaomast raamsuunist, mõistliku ajavahemiku jooksul, mis ei ületa 12 kuud komisjoni taotluse saamisest.
10. ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koostöös ENTSO-E-ga, kui lõikes 3 osutatud prioriteetide nimekirjas on nii sätestatud, kutsub kokku redaktsioonikomitee, kes osutab võrgustikule või üksusele abi võrgueeskirjade väljatöötamise käigus. Redaktsioonikomitee koosneb ACERi esindajatest, ENTSO-E esindajatest, ning asjakohasel juhul ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse esindajatest ja määratud elektriturukorraldajate esindajatest, kui see on asjakohane, ning piiratud arvu peamiste mõjutatud sidusrühmade esindajatest. ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus koostöös ENTSO-E-ga, kui lõike 3 kohases prioriteetide nimekirjas on nii sätestatud, töötab välja võrgueeskirju käsitlevad ettepanekud lõikes 1 ja 2 osutatud valdkondades, kui komisjon on esitanud taotluse vastavalt lõikele 9.
11. ACER vaatab ettepanekud võrgueeskirja läbi, et oleks tagatud, et vastu võetud võrgueeskiri järgib asjaomaseid raamsuuniseid ning aitab kaasa turgude lõimimisele, mittediskrimineerimisele, tulemuslikule konkurentsile ja turu tõhusale toimimisele, ning esitab läbivaadatud võrgueeskirja komisjonile kuue kuu jooksul alates ettepaneku kättesaamise päevast. Komisjonile esitatava ettepaneku puhul võtab ACER arvesse kõiki seisukohti, mis asjaomased osalised esitasid ettepaneku koostamisel, mida korraldas ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, ning konsulteerib asjaomaste osalistega seoses komisjonile esitatava versiooniga.
12. Kui ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole töötanud välja võrgueeskirja komisjoni poolt lõikes 9 määratud ajavahemiku jooksul, võib komisjon esitada ACERile taotluse koostada võrgueeskirja kavand asjaomase raamsuunise alusel. Võrgueeskirja kavandi koostamise käigus käesoleva lõike kohaselt võib ACER algatada täiendava konsulteerimise. ACER esitab käesoleva lõike kohaselt koostatud võrgueeskirja kavandi komisjonile ning võib soovitada selle vastuvõtmist.
13. Komisjon võib omal algatusel, kui ENTSO-E või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei ole võrgueeskirja välja töötanud või kui ACER ei ole lõikes 12 osutatud võrgueeskirja kavandit välja töötanud, või lõike 11 kohaselt esitatud ACERi ettepaneku alusel vastu võtta ühe või mitu võrgueeskirja lõikes 1 ja 2 loetletud valdkondades.
14. Kui komisjon teeb omal algatusel ettepaneku võrgueeskirja vastuvõtmiseks, konsulteerib komisjon võrgueeskirja kavandi osas ACERi, ENTSO-E ja teiste asjaomaste sidusrühmadega vähemalt kahe kuu jooksul.
15. Käesoleva artikli kohaldamine ei piira komisjoni õigust võtta vastu artiklis 61 sätestatud suunised ja neid muuta. Selle kohaldamine ei piira ENTSO-E võimalusi töötada välja mittesiduvaid suuniseid, mis käsitlevad lõikes 1 ja 2 sätestatud valdkondi, kui suunised ei ole seotud valdkonnaga, mis on hõlmatud komisjoni poolt ENTSO-E-le esitatud taotlusega. ENTSO-E esitab kõnealused suunised arvamuse saamiseks ACERile ja arvestab ACERi arvamusega võimalikult suure ulatuses.

*Artikkel 60***Võrgueeskirjade muutmine**

1. Komisjonil on õigus muuta võrgueeskirju artikli 59 lõigetes 1 ja 2 loetletud valdkondades ning vastavalt nimetatud artiklis sätestatud asjakohasele menetlusele. Võrgueeskirjade muutmise ettepanekuid võib teha ka ACER vastavalt käesoleva artikli lõigetele 2 ja 3.
2. Võrgueeskirjade muutmiseks võivad ACERile muudatusettepanekute kavandeid esitada isikud, kes on tõenäoliselt huvitatud artikli 59 alusel vastu võetud võrgueeskirjast, sealhulgas ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus, reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad, võrgu kasutajad ja tarbijad. ACER võib muudatusettepanekute kavandeid esitada ka omal algatusel.
3. ACER võib esitada komisjonile põhjendatud muudatusettepanekuid, selgitades kuidas on ettepanekud kooskõlas käesoleva määruse artikli 59 lõikes 3 sätestatud võrgueeskirjade eesmärkidega. Kui ACERi hinnangul on muudatusettepanek vastuvõetav või kui tegu on ACERi enda muudatusettepanekuga, siis konsulteerib ta kõikide sidusrühmadega vastavalt määruse (EL) 2019/942 artiklile 14.

*Artikkel 61***Suunised**

1. Komisjonil on õigus vastu võtta käesolevas artiklis loetletud valdkondi käsitlevaid siduvaid suuniseid.
2. Komisjonil on õigus võtta vastu suuniseid nendes valdkondades, kus sellise õigusakti väljatöötamine võiks põhineda ka artikli 59 lõigete 1 ja 2 kohasel võrgueeskirjade menetlusel. Kõnealused suunised võetakse vastu kas delegeritud õigusaktidena või rakendusaktidena sõltuvalt sellest, millised õigused on komisjonile käesoleva määrusega selleks ette nähtud.
3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu delegeritud õigusakte käesoleva määruse täendamiseks, millega kehtestatakse põhivõrguettevõtjate vahelist hüvitamiskorda käsitlevad suunised. Vastavalt artiklites 18 ja 49 sätestatud põhimõtetele täpsustatakse kõnealustes suunistes järgmisi asjaolusid:
  - a) menetluse üksikasjad, millega määratakse kindlaks põhivõrguettevõtjad, kes peavad artikli 49 lõikega 2 ettenähtud korras maksuma hüvitist piiriüleste võimsusvoogude eest, kaasa arvatud jaotuse eest nende siseriiklike ülekandesüsteemide käitajate, millest piiriüleised vood pärinevad, ja nende põhivõrguettevõtjate vahel, milles kõnesolevad vood lõpevad;
  - b) artikli 49 lõike 3 teises lõigus ettenähtud korras rakendatava maksemenetluse üksikasjad, kaasa arvatud esimese ajavahemiku kindlaksmääramine, mille eest tuleb hüvitist maksta;
  - c) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil tehakse nii koguse kui võimsusvoo tüübi järgi kindlaks ülekantavad piiriüleised võimsusvood, mille eest tuleb maksta hüvitist artikli 49 alusel, ning nende võimsusvoogude suurus, mis on pärit üksikute liikmesriikide ülekandesüsteemidest või lõpevad üksikute liikmesriikide ülekandesüsteemides, artikli 49 lõikega 5 ettenähtud korras;
  - d) üksikasjad seoses meetoditega, mille abil määratakse piiriüleste võimsusvoogude ülekandmisest tulenevad kulud ja tulud artikli 49 lõikega 6 ettenähtud korras;
  - e) üksikasjad seoses sellega, kuidas põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitismehhanismi raames käsitleda võimsusvooge, mis pärinevad riikidest või lõpevad riikides, mis asuvad väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda, ning
  - f) alalisvooluvõrkude kaudu ühendatud siseriiklike süsteemide osalemise korraldus kooskõlas artikliga 49.
4. Vajaduse korral on komisjonil õigus võtta vastu rakendusakte suuniste kehtestamiseks, millega tagatakse käesoleva määruse eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase. Suunistes võidakse täpsustada ka järgmised asjaolud:
  - a) elektrienergiaga kauplemise eeskirjade üksikasjad, rakendades direktiivi (EL) 2019/944 artiklit 6 ja käesoleva määruse artikleid 5–10, 13–17, 35, 36 ja 37;
  - b) investeerimisstiimulite üksikasjad võrkudevahelise ühenduse võimsuse jaoks, sealhulgas asukohasignaale käsitlevate eeskirjade üksikasjad, rakendades artiklit 19;

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 67 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Komisjonil on õigus võtta vastu rakendusakte, millega kehtestatakse suunised põhivõrguettevõtjate tegevuse kooskõlastamiseks liidu tasandil. Suunised peavad olema kooskõlas käesoleva määruse artiklis 59 osutatud võrgueeskirjadega ja rajanema neil ning käesoleva määruse artikli 30 lõike 1 punktis i osutatud vastuvõetud spetsifikatsioonidel. Nimetatud suuniste vastuvõtmisel võtab komisjon arvesse erinevaid piirkondlikke ja riiklikke talitlusnõudeid.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 67 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

6. Kui komisjon suunised vastu võtab või neid muudab, konsulteerib ta ACERi, ENTSO-E, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja kui see on asjakohane, muude sidusrühmadega.

Artikkel 62

Liikmesriikide õigus sätestada üksikasjalikumad meetmed

Käesolev määrus ei piira liikmesriikide õigusi säilitada või võtta meetmeid, mis sisaldavad üksikasjalikumaid tingimusi kui need, mis on sätestatud käesolevas määruses, artiklis 61 nimetatud suunistes või artiklis 59 osutatud võrgueeskirjades, kui kõnealused meetmed on kooskõlas liidu õigusega.

VIII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 63

Uued võrkudevahelised ühendused

1. Alalisvooluvõrkude vaheliste uute ühenduste osas võib taotluse korral piiratud aja jooksul vabastada käesoleva määruse artikli 19 lõigete 2 ja 3 sätete ning direktiivi (EL) 2019/944 artiklite 6, 43 ning artikli 59 lõike 7 ja artikli 60 lõike 1 sätete kohaldamisest järgmistel tingimustel:

- a) investeering peab soodustama konkurentsi elektriga varustamise alal;
- b) kõnealuse investeeringuga seotud risk on nii suur, et ilma vabastuse saamiseta ei oleks võimalik investeerida;
- c) võrkudevahelise ühenduse omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes vähemalt oma õigusliku vormi poolest on erinev võrguettevõtjatest, kelle võrku kõnealune ühendus ehitatakse;
- d) tasud nõutakse sisse kõnealuse võrkudevahelise ühenduse kasutajatelt;
- e) alates Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 96/92/EÜ⁽²⁴⁾ artikli 19 kohasest turu osalisest avamisest ei ole üheltki tasukomponendilt sisse nõutud ühtegi osa ühenduse kapitali- ega tegevuskuludest, mis on tehtud võrkudevahelise ühendusega seotud ülekandesüsteemide või jaotusvõrkude kasutamiseks, ning
- f) vabastus ei tohi kahjustada konkurentsi, elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimist ega sellise reguleeritud võrgu tõhusat toimimist, millega võrkudevaheline ühendus on liidetud.

2. Lõiget 1 kohaldatakse erandjuhtudel ka vahelduvvooluvõrkude vaheliste ühenduste suhtes, kui kõnesolevad investeerimiskulud ja -riskid on eriti suured, võrreldes tavapäraste kulude ja riskidega, mis tekivad kahe naaberriiigi ülekandesüsteemide ühendamisel vahelduvvooluvõrkude vahelise ühendusega.

3. Lõiget 1 kohaldatakse ka olemasolevate võrkudevaheliste ühenduste võimsuse märkimisväärse suurendamise suhtes.

⁽²⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20).

4. Lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud otsuse vabastuse andmiseks teevad asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused üksikjuhtumipõhiselt. Vabastus võib kehtida uue võrkudevahelise ühenduse või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva võrkudevahelise ühenduse kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil viimane asjaomane reguleeriv asutus vabastustaotluse kätte sai, võib ACER esitada kõnealustele reguleerivatele asutustele oma arvamuse. Reguleerivad asutused võivad võtta ACERi arvamuse oma otsuse aluseks.

Vabastuse andmist otsustades kaalub reguleeriv asutus iga üksikjuhtumi puhul eraldi, kas on vaja kehtestada erandi kestuse ja võrkudevahelisele ühendusele diskrimineerimiseta juurdepääsu tingimusi. Kõnealuste tingimuste üle otsustamisel võtab reguleeriv asutus eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust või olemasoleva võimsuse muutmist, projekti prognoositavat tähtaega ja siseriiklikke olusid.

Enne vabastuse andmist lepivad asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused kokku võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjad ning mehhanismid. Ülekandevõime piiratuse juhtimise eeskirjadesse lisatakse kohustus pakkuda kasutamata võimsust turule ning rajatise kasutajatel võimaldatakse omandatud võimsusega järelturul kaubelda. Lõike 1 punktides a, b ja f osutatud kriteeriumide hindamisel võetakse arvesse võimsuse jaotamise menetluse tulemusi.

Kui kõik asjaomased reguleerivad asutused on jõudnud kuue kuu jooksul vabastuse andmise taotluse kättesaamisest kokkuleppele vabastuse andmise otsuse suhtes, teavitavad nad ACERit oma otsusest.

Vabastuse andmise otsus, sealhulgas kõik käesoleva lõike teises lõigus osutatud tingimused, peavad olema nõuetekohaselt põhjendatud ja need avaldatakse.

5. ACER teeb lõikes 4 osutatud otsuse

- a) kui asjaomased reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul kuupäevast, mil viimane asjaomane reguleeriv asutus sai kätte vabastuse andmise taotluse, või
- b) asjaomaste reguleerivate asutuste ühise taotluse alusel.

Enne otsuse tegemist konsulteerib ACER asjaomaste reguleerivate asutuste ja taotlejatega.

6. Olenemata lõigetest 4 ja 5 võivad liikmesriigid sätestada, et reguleeriv asutus või, vastavalt olukorrale, ACER esitab oma arvamuse liikmesriigi asjakohasele asutusele, kes teeb vabastuse taotluse kohta ametliku otsuse. Arvamus avaldatakse koos otsusega.

7. Reguleerivad asutused esitavad iga vabastustaotluse koopia teavitamise eesmärgil komisjonile ja ACERile kohe pärast selle kättesaamist. Asjaomased reguleerivad asutused või ACER (teavitavad asutused) teatavad otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Komisjonile võib teabe esitada koondkujul, mis võimaldab tal teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:

- a) üksikasjalikud põhjendused, mille alusel vabastus anti või selle andmisest keelduti, sealhulgas vabastuse vajalikkust õigustav finantsteave;
- b) analüüs mõju kohta, mida vabastuse andmine avaldab konkurentsile ja elektrienergia siseturu tõrgeteta toimimisele;
- c) põhjendused seoses ajavahemikuga ja kõnealuse võrkudevahelise ühenduse koguvõimsuse osaga, mille osas vabastus antakse, ning
- d) asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemus.

8. Komisjon võib 50 tööpäeva jooksul alates lõikes 7 nimetatud teatise saamise päevast otsustada taotleja teavitavatelt asutustelt vabastuse andmise otsuse muutmist või tühistamist. 50 tööpäeva pikkust ajavahemikku võib pikendada veel täiendavalt 50 tööpäeva võrra, kui komisjon taotleb lisateavet. Kõnealune lisatähtaeg algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Esialgset tähtaega võib ka pikendada, kui sellega nõustuvad nii komisjon kui ka teavitavad asutused.

Kui taotletud teavet ei esitata komisjoni taotluses ettenähtud tähtaja jooksul, loetakse teatis tagasivõetuks, välja arvatud juhul, kui enne selle tähtaja lõppu on seda aega komisjoni ja teavitavate asutuste nõusolekul pikendatud või kui teavitavad asutused on komisjonile teatanud nõuetekohaselt põhjendatud teadaandes, et nad käsitlevad teatist lõplikuna.

Teavitavad asutused täidavad komisjoni otsust vabastust käsitleva otsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul kättesaamisest ja teavitavad vastavalt komisjoni.

Komisjon tagab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Komisjoni heakskiit vabastuse andmise otsusele aegub kaks aastat pärast heakskiidu andmist, kui võrkudevahelise ühenduse ehitamist ei ole veel alustatud, ja viis aastat pärast selle vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole võrkudevahelist ühendust kasutusele võetud, välja arvatud juhul, kui komisjon otsustab teavitavate asutuste põhjendatud taotluse alusel, et mis tahes viivitus on tingitud olulistest takistustest, mille üle isikul, kellele vabastus anti, puudub kontroll.

9. Kui asjaomaste liikmesriikide reguleerivad asutused otsustavad vabastuse andmise otsust muuta, siis teatavad nad kõnealusest otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Lõikeid 1–8 kohaldatakse vabastuse andmise otsuse muutmise otsuse suhtes, arvestades olemasoleva vabastuse eripärasid.

10. Komisjon võib taotluse korral või omal algatusel alustada vabastuse taotluse menetlust uuesti, kui:

- a) osaliste õigustatud ootusi ja esialgse vabastusotsustega saavutatud majanduslikku tasakaalu arvesse võttes on olulisel määral muutunud asjaolud, millel otsus põhines;
- b) asjaomaste ettevõtjate tegevus on vastuolus nende kohustustega või
- c) otsus tehti poolte esitatud ebatäieliku, ebaõige või eksitava teabe alusel.

11. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 68 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, milles täpsustatakse suuniseid käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmiseks ning sätestatakse käesoleva artikli lõike 4 ja lõigete 7–10 kohaldamise kord.

Artikkel 64

Erandid

1. Liikmesriigid võivad taotleda erandite tegemist artiklite 3 ja 6, artikli 7 lõike 1, artikli 8 lõigete 1 ja 4, artiklite 9, 10 ja 11, artiklite 14–17, artiklite 19–27, artiklite 35–47 ja artikli 51 asjakohastest sätetest, juhul kui:

- a) liikmesriik suudab tõestada oluliste probleemide olemasolu nende väikeste isoleeritud süsteemide ja väikeste ühendatud süsteemide talitlusele;
- b) ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaseid äärepoolsemaid piirkondi ei ole võimalik ühendada liidu energiaturuga ilmsetel füüsilistel põhjustel.

Esimese lõigu punktis a osutatud juhul peab erand olema ajaliselt piiratud ja sellele kohaldatakse tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimumist elektriseturuga.

Esimese lõigu punktis b osutatud juhul ei ole piirang ajaliselt piiratud.

Komisjon teavitab enne otsuse vastuvõtmist neist taotlustest liikmesriike, tagades seejuures tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Käesoleva artikli kohaselt tehtud erandi eesmärgiks on tagada, et erand ei takista üleminekut taastuenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.

Komisjon kajastab erandi tegemise otsuses, kui suurel määral peavad erandid võtma arvesse võrgueeskirjade ja suuniste kohaldamist.

2. Artikleid 3, 5 ja 6, artikli 7 lõiget 1, artikli 7 lõike 2 punkte c ja g, artikleid 8–17, artikli 18 lõikeid 5 ja 6, artikleid 19 ja 20, artikli 21 lõikeid 1, 2 ning 4–8, artikli 22 lõike 1 punkti c, artikli 22 lõike 2 punkte b ja c, artikli 22 lõike 2 viimast lõiku, artikleid 23–27, artikli 34 lõikeid 1, 2 ja 3, artikleid 35–47, artikli 48 lõiget 2 ning artiklit 49 ja artiklit 51 ei kohaldata Küprose suhtes kuni selle riigi põhivõrk ühendatakse teiste liikmeriikide põhivõrkudega.

Kui Küprose põhivõrku ei ühendata muude liikmesriikide põhivõrkudega 1. jaanuariks 2026, hindab Küpros vajadust erandi järele nendest sätetest ja võib esitada komisjonile taotluse erandi tegemise jätkamiseks. Komisjon hindab, kas vastavate sätete kohaldamine võiks põhjustada olulisi probleeme Küprose elektrisüsteemi talitlusele või tooks nende kohaldamine Küprosel eeldatavalt kasu turu toimimisele. Selle hindamise alusel esitab komisjon põhjendatud otsuse erandi täieliku või osalise pikendamise kohta. Otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. Käesolev määrus ei mõjuta direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 alusel tehtu erandite kohaldamist.

4. Seoses 2030. aastaks seatud elektrivõrkude omavahelise ühendatuse eesmärgi saavutamise, nagu on sätestatud määramises (EL) 2018/1999, võetakse nõuetekohaselt arvesse elektriühendust Malta ja Itaalia vahel.

Artikkel 65

Teabe andmine ja konfidentsiaalsus

1. Liikmesriigid ja reguleerivad asutused annavad nõude korral komisjonile kogu teabe, mis on vajalik käesoleva määruse sätete täitmise tagamiseks.

Komisjon peab määrama mõistliku tähtaja, mille jooksul teave tuleb edastada, võttes arvesse nõutava teabe keerukust ja teabevajaduse kiireloomulisust.

2. Kui asjaomane liikmesriik või reguleeriv asutus ei esita lõikes 1 osutatud teavet lõikes 1 osutatud tähtaja jooksul, võib komisjon nõuda kogu käesoleva määruse täitmise tagamiseks vajalikku teavet vahetult asjaomaselt ettevõtjalt.

Ettevõtjale teabenõude saatmisega samal ajal edastab komisjon nõude koopia reguleerivatele asutustele selles liikmesriigis, mille territooriumil asub ettevõtja juhatus.

3. Lõikes 1 osutatud teabenõudes märgib komisjon nõude õigusliku aluse, teabe esitamise tähtaja, nõude eesmärgi, samuti artikli 66 lõikes 2 ettenähtud karistused ebaõige, ebatäieliku või eksitava teabe esitamise eest.

4. Nõutava teabe esitajateks on ettevõtjate omanikud või omanike esindajad ning juriidiliste isikute puhul neid seaduse või põhikirja alusel esindama volitatud füüsilised isikud. Nõuetekohaselt volitatud advokaadid võivad esitada teavet oma tarbijate nimel, tarbija jääb täielikult vastutavaks selle eest, et ei esitataks ebatäielikku, ebaõiget või eksitavat teavet.

5. Kui ettevõtja ei esita nõutud teavet komisjoni poolt määratud tähtaja jooksul või annab puudulikku teavet, nõuab komisjon teabe esitamist oma otsusega. Otsuses täpsustatakse, mis teavet nõutakse, ja määratakse kindlaks asjakohane tähtaeg, mille jooksul see tuleb esitada. Selles märgitakse artikli 66 lõikega 2 ettenähtud karistused. Otsuses teavitatakse ka õigusest anda otsus läbivaatamiseks Euroopa Liidu Kohtule.

Samal ajal saadab komisjon koopia oma otsusest selle liikmesriigi reguleerivatele asutustele, kelle territooriumil on isiku elukoht või ettevõtja asukoht.

6. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud teavet kasutatakse üksnes käesoleva määruse täitmise tagamiseks.

Komisjon ei avalikusta käesoleva määruse alusel saadud teavet, mille suhtes kohaldatakse ametisaladuse hoidmise kohustust.

*Artikkel 66***Karistused**

1. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 kohaldamist, kehtestavad liikmesriigid eeskirjad karistuste kohta, mida rakendatakse käesoleva määruse, artikli 59 kohaselt vastuvõetud võrgueeskirjade ning artikli 61 kohaselt vastuvõetud suuniste rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed nende kohaldamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teavitavad komisjoni viivitamata nimetatud normidest ja meetmetest ning teavitavad teda viivitamata nende hilisematest muudatustest
2. Komisjon võib oma otsusega määrata ettevõtjatele trahve, mis ei ületa 1 % eelmise majandusaasta kogukäibest, kui nad tahtlikult või ettevaatamatuse tõttu annavad ebaõiget, ebatäielikku või eksitavat teavet, vastates artikli 65 lõike 3 alusel esitatud nõudele, või ei esita teavet tähtaja jooksul, mis on ette nähtud artikli 65 lõike 5 esimese lõigu alusel vastuvõetud otsusega. Trahvisumma määramisel võtab komisjon arvesse käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõuete täitmata jätmisega seotud rikkumise raskust.
3. Lõike 1 alusel sätestatud karistused ja lõike 2 alusel tehtud otsused ei ole kriminaalõigusliku iseloomuga.

*Artikkel 67***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab direktiivi (EL) 2019/944 artikli 68 alusel loodud komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

*Artikkel 68***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 34 lõikes 3, artikli 49 lõikes 4, artikli 59 lõikes 2, artikli 61 lõikes 2 ja artikli 63 lõikes 11 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile kuni 31. detsembrini 2028. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne selle tähtaja möödumist ning asjakohasel juhul enne järgmiste tähtaegade möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt kaheksaks aastaks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 34 lõikes 3, artikli 49 lõikes 4, artikli 59 lõikes 2, artikli 61 lõikes 2 ja artikli 63 lõikes 11 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon iga liikmesriigi määratud ekspertidega kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta paremat õigusloomet käsitlevas institutsioonidevahelises kokkuleppes sätestatud põhimõtetega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 34 lõike 3, artikli 49 lõike 4, artikli 59 lõike 2, artikli 61 lõike 2 ja artikli 63 lõike 11 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

*Artikkel 69***Komisjoni läbivaatamine ja aruanded**

1. Komisjon vaatab 1. juuliks 2025 olemasolevad võrgueeskirjad ja suunised läbi, et hinnata, milliseid nende sätteid võiks nõuetekohaselt liidu elektrienergia siseturgu käsitlevatesse õigusaktidesse üle võtta kuidas vaadata läbi artiklites 59 ja 61 sätestatud võrgueeskirjade ja suunistega seonduvaid õigusi.

Komisjon esitab samaks kuupäevaks oma hindamise tulemuste kohta üksikasjaliku aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Selle aruande põhjal esitab komisjon, kui see on asjakohane, järelmeetmetena oma hindamisele seadusandlikud ettepanekud hiljemalt 31. detsembril 2026.

2. Komisjon vaatab käesoleva määruse läbi hiljemalt 31. detsembril 2030 ja esitab kõnealuse läbivaatamise põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, lisades aruandele asjakohasel juhul seadusandliku akti ettepaneku.

*Artikkel 70***Kehtetuks tunnistamine**

Määrus (EÜ) nr 714/2009 tunnistatakse kehtetuks. Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt III lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 71***Jõustumine**

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2020.

Olenemata esimesest lõigust kohaldatakse artikleid 14, 15, artikli 22 lõiget 4, artikli 23 lõikeid 3 ja 6, artiklit 35, 36 ja 62 alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast. Artikli 14 lõike 7 ja artikli 15 lõike 2 rakendamise eesmärgil kohaldatakse ka artiklit 16 alates nimetatud kuupäevast.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 5. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel

president

A. TAJANI

Nõukogu nimel

eesistuja

G. CIAMBA

I LISA

PIIRKONDLIKE KOORDINEERIMISKESKUSTE ÜLESANDED

1. Koordineeritud võimsusarvutus
  - 1.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused arvutavad koordineeritud piirkonnaülesed võimsused.
  - 1.2. Koordineeritud võimsusarvutus tehakse järgmise päeva ja päevasisese turu ajavahemikes.
  - 1.3. Koordineeritud võimsusarvutus tehakse vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suuniste kohaselt välja töötatud meetodikatele.
  - 1.4. Koordineeritud võimsusarvutus tehakse kooskõlas punkti 3 kohase ühise võrgumudeliga.
  - 1.5. Koordineeritud võimsusarvutusega tagatakse tõhus ülekandevõime piiratuse juhtimine kooskõlas käesoleva määruse kohaste ülekandevõime piiratuse juhtimise põhimõtetega.
2. Koordineeritud talitluskindluse analüüs
  - 2.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad koordineeritud talitluskindluse analüüsi, mille eesmärk on tagada süsteemi talitluskindlus.
  - 2.2. Talitluskindluse analüüs tehakse kõigi talitluse kavandamise ajavahemike puhul järgmise aasta ajavahemikust päevasisese ajavahemikuni, kasutades ühiseid võrgumudeleid.
  - 2.3. Koordineeritud talitluskindluse analüüs tehakse vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjade kohaselt välja töötatud meetodikatele.
  - 2.4. Piirkondlikud koordineerimiskeskused jagavad koordineeritud talitluskindluse analüüsi tulemusi vähemalt süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjatega.
  - 2.5. Kui piirkondliku koordineerimiskeskuse tehtud koordineeritud talitluskindluse analüüsi käigus avastatakse võimalik piirang, töötatakse välja parandusmeetmed, millega maksimeeritakse tõhusust ja majanduslikku kasu.
3. Ühiste võrgumodelite loomine
  - 3.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused seavad sisse tõhusad protsessid, mille alusel luuakse ühised võrgumodelid iga talitluse kavandamise ajavahemiku jaoks järgmise aasta ajavahemikust päevasisese ajavahemikuni.
  - 3.2. Põhivõrguettevõtjad teevad ühele piirkondlikule koordineerimiskeskusele ülesandeks luua üleliidulised ühised võrgumodelid.
  - 3.3. Ühised võrgumodelid tehakse vastavalt määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueskirjade ning võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise suuniste kohaselt välja töötatud meetodikatele.
  - 3.4. Ühised võrgumodelid hõlmavad asjakohaseid andmeid, mida on vaja talitluse tõhusaks kavandamiseks ja võimsusarvutuse tegemiseks kõigi talitluse kavandamise ajavahemike raames järgmise aasta ajavahemikust päevasisese ajavahemikuni.
  - 3.5. Ühised võrgumodelid tehakse kättesaadavaks kõigile piirkondlikele koordineerimiskeskustele, põhivõrguettevõtjatele, ENTSO-E-le ja taotluse korral ACERile.
4. Põhivõrguettevõtjate kaitsekavade ja taastamiskavade kooskõla hindamise toetamine
  - 4.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused toetavad süsteemikäitamispirkonna põhivõrguettevõtjaid nende kaitse- ja taastamiskavade kooskõla hindamise tegemisel vastavalt menetlustele, mis on sätestatud määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskirjas.

- 4.2. Kõik põhivõrguettevõtjad lepivad kokku künnises, mille ületamisel leitakse, et avarii-, kustumis- või taastamisolekus oleva ühe või mitme põhivõrguettevõtja tegevus on oluline teiste sünkroonselt või asünkroonselt ühendatud põhivõrguettevõtjate seisukohast.
- 4.3. Põhivõrguettevõtjatele toe pakkumisel piirkondlik koordineerimiskeskus:
  - a) tuvastab võimalikud ebakõlad;
  - b) paneb ette leevendusmeetmeid.
- 4.4. Põhivõrguettevõtjad peavad ettepannud leevendusmeetmeid hindama ja arvesse võtma.
5. Piirkondliku taastamistegevuse koordineerimise ja optimeerimise toetamine
  - 5.1. Iga asjakohane piirkondlik koordineerimiskeskus toetab süsteemi tõhususe ja toimivuse suurendamiseks komisjoni määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 6 lõike 11 alusel vastu võetud elektrivõrgu hädaolukorra ja taastamise eeskirjast tulenevalt sageduse juhtijateks ja taassünkroniseerimise juhtijateks määratud põhivõrguettevõtjaid. Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad määravad kindlaks piirkondliku koordineerimiskeskuse rolli seoses piirkondliku taastamistegevuse koordineerimise ja optimeerimise toetamisega.
  - 5.2. Põhivõrguettevõtjad võivad taotleda abi piirkondlikelt koordineerimiskeskustelt, kui nende süsteem on kustumis- või taastamisolekus.
  - 5.3. Piirkondlikel koordineerimiskeskustel peavad olema reaaliajalähedased järelevalve- ja andmekogumissüsteemid, kusjuures jälgitav ala määratakse kindlaks punktis 4.2 osutatud künnise kohaldamisega.
6. Käitamis- ja häiringujärgne analüüsimine ja aruandlus
  - 6.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused uurivad mis tahes intsidenti, mille puhul on ületatud punktis 4.2 osutatud künnis, ja koostavad aruande. Süsteemikäitamispiirkonna reguleerivad asutused ja ACER võivad taotluse korral uurimises osaleda. Aruanne sisaldab soovitusi, et hoida ära sarnaseid intsidente tulevikus.
  - 6.2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused avaldavad aruande. ACER võib anda soovitusi, et hoida ära sarnaseid intsidente tulevikus.
7. Reservvõimsuse suuruse piirkondlik kindlaksmääramine
  - 7.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused arvutavad süsteemikäitamispiirkonna reservvõimsuse vajadused. Reservvõimsuse vajaduste kindlaksmääramine:
    - a) lähtub üldisest eesmärgist säilitada talitluskindlus kõige kulutõhusamal viisil;
    - b) toimub järgmise päeva turu, päevasise turu või mõlema turu ajavahemikes;
    - c) võimaldab arvutada süsteemikäitamispiirkonna reservvõimsuse vajamineva üldmahu;
    - d) võimaldab kindlaks määrata mis tahes liiki reservvõimsuse miinimumnõuded;
    - e) võimaldab arvesse võtta eri liiki reservvõimsuse võimalikke asendamisi, et minimeerida hankekulusid.
    - f) võimaldab ette näha vajaliku reservvõimsuse geograafilise jaotamise nõuded, kui see on asjakohane.
8. Tasakaalustamisvõimsuse piirkondliku hankimise hõlbustamine
  - 8.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused toetavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjaid seoses hangitava tasakaalustamisvõimsuse mahu kindlaksmääramisega. Tasakaalustamisvõimsuse mahu kindlaksmääramine:
    - a) toimub järgmise päevaturu, päevasise turu või mõlema turu ajavahemikes;

- b) võimaldab arvesse võtta eri liiki reservvõimsuse võimalikke asendamisi, et minimeerida hankekulusid.
- c) võimaldab arvesse võtta vajaminevat reservvõimsust, mis eeldatavasti saadakse tasakaalustamisenergia pakkumistest, mida ei tehta tasakaalustamisvõimsuse lepingu alusel;
- 8.2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused pakuvad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele tuge punkti 8.1 kohaselt kindlaksmääratud vajaliku tasakaalustamisvõimsuse mahu hankimisel. Tasakaalustamisvõimsuse hankimine:
- a) toimub järgmise päeva turu, päevasisese turu või mõlema turu ajavahemikes;
- b) võimaldab arvesse võtta eri liiki reservvõimsuse võimalikke asendamisi, et hankekulud oleksid võimalikult väikesed.
9. Järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva ajavahemikus süsteemi piisavuse piirkondlike prognooside hindamiste ja riskimaandamismeetmete ettevalmistamine
- 9.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused teevad järgmise nädala kuni vähemalt järgmise päeva ajavahemikus piirkondlike piisavuse hinnanguid kooskõlas määruses (EL) 2017/1485 sätestatud menetlustega ja määruse (EL) 2019/941 artikli 8 kohaselt välja töötatud metoodika alusel.
- 9.2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused koostavad süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjate esitatud teabe alusel lühikest perioodi hõlmavad piirkondlikud piisavuse hinnangud, et teha kindlaks olukord, mille puhul võib mis tahes juhtimispiirkonnas või piirkondlikul tasandil esineda piisavusega seotud probleeme. Piirkondlikud koordineerimiskeskused võtavad arvesse võimalikku piirkonnaülest kauplemist ja talitluskindluse piiranguid kõigi asjakohaste talitluse kavandamise ajavahemike puhul.
- 9.3. Süsteemi piirkondliku piisavuse hindamisel koordineerib iga piirkondlik koordineerimiskeskus teiste piirkondlike koordineerimiskeskustega, et:
- a) kontrollida aluseks olevaid eeldusi ja prognoose;
- b) teha kindlaks võimalikud piirkonnaülesed piisavusega seotud probleemid.
- 9.4. Iga piirkondlik koordineerimiskeskus esitab süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele ja teistele piirkondlikele koordineerimiskeskustele süsteemi piisavuse piirkondlikud hinnangud ja meetmed, mida ta piisavusega seotud probleemide lahendamiseks välja pakub.
10. Piirkondlik seisakute kavandamise kooskõlastamine
- 10.1. Iga piirkondlik koordineerimiskeskus kooskõlastab vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 714/2009 artikli 18 lõike 5 alusel vastu võetud süsteemi käidueeskirjades sätestatud menetlustele piirkondlikult seisakud, et jälgida asjaomaste võimsuste kättesaadavust ja kooskõlastada nende kättesaadavuskavad tagamaks ülekandesüsteemi talitluskindluse, maksimeerides samal ajal ühenduste ja piirkonnaülesteid vooge mõjutavate ülekandesüsteemide võimsust.
- 10.2. Igal piirkondlikul koordineerimiskeskusel on süsteemikäitamispiirkonna asjakohaste võrguelementide, energiatootmismoodulite ja tarbimisseadmete loend ning see tehakse kättesaadavaks ENTSO-E talitluse kavandamise andmekeskonnas.
- 10.3. Iga piirkondlik koordineerimiskeskus täidab järgmisi ülesandeid seoses seisakute kooskõlastamisega süsteemikäitamispiirkonnas:
- a) hindab seisakute kavandamise vastavust kõigi põhivõrguettevõtjate eeloleva aasta kättesaadavuskavade alusel;
- b) esitab süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjatele loetelu kavandamise kindlakstehtud mittevastavustest ja nende kõrvaldamiseks välja pakutud lahendustest.
11. Põhivõrguettevõtjate vaheliste hüvitismehhanismide optimeerimine
- 11.1. Süsteemikäitamispiirkonna põhivõrguettevõtjad võivad ühiselt otsustada saada toetust piirkondlikult koordineerimiskeskuselt selliste rahavoogude haldamisel, mis on seotud vähemalt kahe põhivõrguettevõtja vaheliste ülekandesüsteemide tasaarveldustega, nt võimsuse ümberjaotamise kulud, võimsusjaotustulu, tahtmatud hälbed või reservide hankimise kulud.

12. Piirkondlike koordineerimiskeskuste juures töötavate inimeste koolitus ja sertifitseerimine
  - 12.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused koostavad ja viivad ellu piirkondliku süsteemi haldamist käsitlevad koolitus- ja sertifitseerimisprogrammid piirkondlike koordineerimiskeskuste juures töötavatele inimestele.
  - 12.2. Koolitusprogrammid hõlmavad süsteemi haldamise kõiki asjakohaseid komponente, mille juures piirkondlik koordineerimiskeskus ülesandeid täidab, sh piirkondliku kriisi stsenaariume.
  13. Piirkondlike elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramine
  - 13.1. Kui ENTSO-E delegeerib kõnealuse ülesande, määravad piirkondlikud koordineerimiskeskused kindlaks piirkondliku elektrikriisi stsenaariumid vastavalt määruse (EL) 2019/941 artikli 6 lõikele 1.

Piirkondliku elektrikriisi stsenaariumide kindlaksmääramisel kasutatakse määruse (EL) 2019/941 artiklis 5 sätestatud meetodikat.
  - 13.2. Piirkondlikud koordineerimiskeskused toetavad iga süsteemikäitamispiirkonna pädevaid asutusi nende taotluse korral iga kahe aasta tagant kriisi modelleerimise ettevalmistamisel ja elluviimisel kooskõlas määruse (EL) 2019/941 artikli 12 lõikega 3.
  14. Uue ülekandevõimsuse, olemasoleva ülekandevõimsuse uuendamise või nende alternatiivide vajaduse kindlakstegemine.
  - 14.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused aitavad põhivõrguettevõtjatel kindlaks teha uue ülekandevõimsuse, olemasoleva ülekandevõimsuse uuendamise või nende alternatiivide vajaduse, mis esitatakse määruse (EL) nr 347/2013 kohaselt loodud piirkondlikele rühmadele ja lisatakse kümneaastasesse võrgu arengukavasse, millele on osutatud direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 51.
  15. Reservvõimsuse mehhanismides välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse arvutamine.
  - 15.1. Piirkondlikud koordineerimiskeskused toetavad põhivõrguettevõtjaid reservvõimsuse mehhanismides välismaisele võimsusele võimaldatava maksimaalse sisenemisvõimsuse arvutamisel, võttes arvesse omavaheliste ühenduste eeldatavat kättesaadavust ja süsteemistressi esinemise tõenäosust mehhanismi rakendava süsteemi ja selle süsteemi vahel, kus asub välismaine võimsus.
  - 15.2. Arvutamisel kasutatakse artikli 26 lõike 11 punktis a sätestatud meetodikat.
  - 15.3. Piirkondlikud talitluskindluse koordinaatorid esitavad arvutuse iga pakkumispiirkonna piiri kohta, mida süsteemikäitamispiirkond hõlmab.
  16. Hooajaliste piisavuse hindamiste ettevalmistamine
  - 16.1. Kui ENTSO-E delegeerib selle ülesande vastavalt määruse (EL) 2019/941 artiklile 9, valmistavad piirkondlikud koordineerimiskeskused ette piirkondlikud hooajalise piisavuse hindamised.
  - 16.2. Hooajaliste piisavuse hindamiste ettevalmistamine toimub määruse (EL) 2019/941 artikli 8 alusel välja töötatud meetodika kohaselt.
-

II LISA

KEHTETUKS TUNNISTATUD MÄÄRUS KOOS HILISEMATE MUUDATUSTEGA

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2013. aasta määrus (EL) nr 347/2013 üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1364/2006/EÜ ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 713/2009, (EÜ) nr 714/2009 ja (EÜ) nr 715/2009 (ELT L 115, 25.4.2013, lk 39).	Artikli 8 lõike 3 punkt a Artikli 8 lõike 10 punkt a Artikkel 11 Artikli 18 lõige 4a Artikli 23 lõige 3
Komisjoni 14. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 543/2013, mis käsitleb elektriturgudel andmete esitamist ja avaldamist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 714/2009 I lisa (ELT L 163, 15.6.2013, lk 1).	I lisa punktid 5.5–5.9

III LISA

VASTAVUSTABEL

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
—	Artikli 1 punkt a
—	Artikli 1 punkt b
Artikli 1 punkt a	Artikli 1 punkt c
Artikli 1 punkt b	Artikli 1 punkt d
Artikli 2 lõige 1	Artikli 2 lõige 1
Artikli 2 lõike 2 punkt a	Artikli 2 lõige 2
Artikli 2 lõike 2 punkt b	Artikli 2 lõige 3
Artikli 2 lõike 2 punkt c	Artikli 2 lõige 4
Artikli 2 lõike 2 punkt d	—
Artikli 2 lõike 2 punkt e	—
Artikli 2 lõike 2 punkt f	—
Artikli 2 lõike 2 punkt g	Artikli 2 lõige 5
—	Artikli 2 lõiked 6–71
—	Artikkel 3
—	Artikkel 4
—	Artikkel 5
—	Artikkel 6
—	Artikkel 7
—	Artikkel 8
—	Artikkel 9
—	Artikkel 10
—	Artikkel 11
—	Artikkel 12
—	Artikkel 13
—	Artikkel 14
—	Artikkel 15
Artikli 16 lõiked 1–3	Artikli 16 lõiked 1–4
—	Artikli 16 lõiked 5–8
Artikli 16 lõiked 4–5	Artikli 16 lõiked 9–11
—	Artikli 16 lõiked 12 ja 13
—	Artikkel 17
Artikli 14 lõige 1	Artikli 18 lõige 1
—	Artikli 18 lõige 2
Artikli 14 lõiked 2–5	Artikli 18 lõiked 3–6
—	Artikli 18 lõiked 7–11
—	Artikli 19 lõige 1
Artikli 16 lõige 6	Artikli 19 lõiked 2 ja 3
—	Artikli 19 lõiked 4 ja 5
—	Artikkel 20

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
Artikli 8 lõige 4	Artikli 23 lõige 1
—	Artikli 23 lõiked 2–7
—	Artikkel 25
—	Artikkel 26
—	Artikkel 27
Artikkel 4	Artikli 28 lõige 1
—	Artikli 28 lõige 2
Artikkel 5	Artikli 29 lõiked 1–4
—	Artikli 29 lõige 5
Artikli 8 lõike 2 esimene lause	Artikli 30 lõike 1 punkt a
Artikli 8 lõike 3 punkt b	Artikli 30 lõike 1 punkt b
—	Artikli 30 lõike 1 punkt c
Artikli 8 lõike 3 punkt c	Artikli 30 lõike 1 punkt d
—	Artikli 30 lõike 1 punktid e ja f
—	Artikli 30 lõike 1 punktid g ja h
Artikli 8 lõike 3 punkt a	Artikli 30 lõike 1 punkt i
Artikli 8 lõike 3 punkt d	Artikli 30 lõike 1 punkt j
—	Artikli 30 lõike 1 punkt k
Artikli 8 lõike 3 punkt e	Artikli 30 lõike 1 punkt l
—	Artikli 30 lõike 1 punktid m–o
—	Artikli 30 lõiked 2 ja 3
Artikli 8 lõige 5	Artikli 30 lõige 4
Artikli 8 lõige 9	Artikli 30 lõige 5
Artikkel 10	Artikkel 31
Artikkel 9	Artikkel 32
Artikkel 11	Artikkel 33
Artikkel 12	Artikkel 34
—	Artikkel 35
—	Artikkel 36
—	Artikkel 37
—	Artikkel 38
—	Artikkel 39
—	Artikkel 40
—	Artikkel 41
—	Artikkel 42
—	Artikkel 43
—	Artikkel 44
—	Artikkel 45
—	Artikkel 46
—	Artikkel 47
Artikli 8 lõige 10	Artikkel 48

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
Artikkel 13	Artikkel 49
Artikli 2 lõike 2 viimane lõik	Artikli 49 lõige 7
Artikkel 15	Artikli 50 lõiked 1–6
I lisa punkt 5.10	Artikli 50 lõige 7
Artikkel 3	Artikkel 51
—	Artikkel 52
—	Artikkel 53
—	Artikkel 54
—	Artikkel 55
—	Artikkel 56
—	Artikkel 57
—	Artikkel 58
Artikli 8 lõige 6	Artikli 59 lõike 1 punktid a, b ja c
—	Artikli 59 lõike 1 punktid d ja e
—	Artikli 59 lõige 2
Artikli 6 lõige 1	Artikli 59 lõige 3
Artikli 6 lõige 2	Artikli 59 lõige 4
Artikli 6 lõige 3	Artikli 59 lõige 5
—	Artikli 59 lõige 6
Artikli 6 lõige 4	Artikli 59 lõige 7
Artikli 6 lõige 5	Artikli 59 lõige 8
Artikli 6 lõige 6	Artikli 59 lõige 9
Artikli 8 lõige 1	Artikli 59 lõige 10
Artikli 6 lõige 7	—
Artikli 6 lõige 8	—
Artikli 6 lõiked 9 ja 10	Artikli 59 lõiked 11 ja 12
Artikli 6 lõige 11	Artikli 59 lõiked 13 ja 14
Artikli 6 lõige 12	Artikli 59 lõige 15
Artikli 8 lõige 2	Artikli 55 lõige 15
—	Artikli 60 lõige 1
Artikli 7 lõige 1	Artikli 60 lõige 2
Artikli 7 lõige 2	Artikli 60 lõige 3
Artikli 7 lõige 3	—
Artikli 7 lõige 4	—
—	Artikli 61 lõige 1
—	Artikli 61 lõige 2
Artikli 18 lõige 1	Artikli 61 lõige 3
Artikli 18 lõige 2	—
Artikli 18 lõige 3	Artikli 61 lõige 4
Artikli 18 lõige 4	—
Artikli 18 lõige 4a	Artikli 61 lõige 5
Artikli 18 lõige 5	Artikli 61 lõiked 5 ja 6
Artikkel 19	—

Määrus (EÜ) nr 714/2009	Käesolev määrus
Artikkel 21	Artikkel 62
Artikkel 17	Artikkel 63
—	Artikkel 64
Artikkel 20	Artikkel 65
Artikkel 22	Artikkel 66
Artikkel 23	Artikkel 67
Artikkel 24	—
—	Artikkel 68
—	Artikkel 69
Artikkel 25	Artikkel 70
Artikkel 26	Artikkel 71

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2019/944,

5. juuni 2019,

elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL

(uuesti sõnastatud)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2009/72/EÜ ⁽⁴⁾ tuleb teha mitmeid muudatusi. Selguse huvides tuleks kõnealune direktiiv uuesti sõnastada.
- (2) Liidus alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud elektrienergia siseturu eesmärk on pakkuda piiriüleste konkrentsile avatud elektriturude organiseerimisega kõigile liidu lõpptarbijatele – nii kodanikele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi, konkrentsivõimelisi hindu, tõhusaid investeermisignaale ja kõrgemaid teenindusstandardeid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.
- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/54/EÜ ⁽⁵⁾ ning direktiiv 2009/72/EÜ on andnud elektrienergia siseturu loomisse olulise panuse. Kuid liidu energiasüsteemis toimub praegu väga oluline muutus. Ühine eesmärk vähendada energiasüsteemi CO₂-heidet loob uusi võimalusi ja esitab turuosalistele uusi väljakutseid. Samal ajal võimaldab tehnoloogia areng uutemoodi kaasata tarbijaid ja teha piiriülest koostööd. Liidu turgu reguleerivaid õigusnorme on vaja kohandada uuele turureaalsusele.
- (4) Komisjoni 25. veebruari 2015. aasta teatises „Vastupidava energialiidu ja tulevikku suunatud kliimamuutuste poliitika raamstrateegia“ on esitatud nägemus energialiidust, mille keskmes on kodanikud, kes võtavad vastutuse energiasüsteemi ümberkujundamise eest, kelle energiaarved vähenevad tänu uutele tehnoloogilistele lahendustele ja kes osalevad aktiivselt turul, ning kus kaitsetud tarbijad on kaitstud.

⁽¹⁾ ELT C 288, 31.8.2017, lk 91.

⁽²⁾ ELT C 342, 12.10.2017, lk 79.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 26. märtsi 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 22. mai 2019. aasta otsus.

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ (ELT L 176, 15.7.2003, lk 37), mis tunnistati kehtetuks ja asendati alates 2. märtsist 2011 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiviga 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

- (5) Komisjoni 15. juuli 2015. aasta teatise „Uued võimalused energiatarbijatele“ on esitatud komisjoni nägemus jaeturust, mis teenib paremini energiatarbijaid ning seda ka hulgi- ja jaeturu parema sidumise abil. Uusi ja innovaatilisi energiateenuseid pakkuvad ettevõtjad peaksid uut tehnoloogiat kasutades andma tarbijatele võimaluse täielikult osaleda energiasüsteemi ümberkujundamises, juhtida oma tarbimist nii, et leida nende raha säästvaid energiatõhusaid lahendusi ja aidata kaasa summaarse energiatarbimise vähendamisele.
- (6) Komisjoni 15. juuli 2015. aasta teatise „Avaliku konsultatsiooni algatamise kohta energiaturu uue korralduse üle“ rõhutati, et üleminek energia tootmises suurtelt tsentraliseeritud tootmisüksustelt desentraliseeritud energiatootmisele taastuvatest energiaallikatest ja vähese CO₂-heitega turgudele nõuab praeguste elektrikaubandust reguleerivate õigusnormide kohandamist ja seniste tururollide muutmist. Teatise rõhutati vajadust organiseerida elektriturgu paindlikumalt ja lõimida täielikult kõik turuosalised, sealhulgas taastuenergia tootjad, uute energiateenuste pakkujad, energia salvestamine ja paindlik nõudlus. Niisama oluline on, et liit investeeriks viivitamata liidu tasandi võrkudevahelistesse ühendustesse energia ülekandmiseks elektrienergia kõrgepinge-põhivõrkude kaudu.
- (7) Elektrienergia siseturu loomiseks peaksid liikmesriigid toetama oma riiklike turgude ühendamist ning võrguettevõtjate koostööd liidu ja piirkondlikul tasandil ning ühendama nn elektrisaari moodustavad üksikest eraldatud võrgud, mida liidus ikka veel leidub.
- (8) Lisaks uute probleemide lahendamisele on käesoleva direktiivi eesmärk käsitleda ka elektrienergia siseturu väljakujundamisel ikka veel püsivaid takistusi. Täpsustatud õigusraamistik peab aitama kõrvaldada killustatud riiklike turgude praegusi probleeme, mida sageli põhjustab liigne regulatiivne sekkumine. Sellised sekkumised on takistanud elektrienergia tarnimist ühtsetel tingimustel ning on suurendanud kulusid võrreldes piiriülesele koostööle ja turupõhimõtetele toetuvate lahendustega.
- (9) Liit täidaks oma taastuenergia-eesmärgid kõige tulemuslikumalt, kui ta loob paindlikkust ja uuendusi stimuleeriva tururaamistiku. Kõige paremini toetab taastuenergia kasutuselevõttu hästitoimiv elektriturg.
- (10) Tarbijatel on ülisuur tähtsus paindlikkuse saavutamisel, mis on vajalik elektrivõrgu kohandamiseks taastuvelektri pidevalt muutuvale tootmisele ja hajatootmisele. Võrgu haldamise ja taastuvelektri tootmise tehnoloogiline areng on avanud tarbijate jaoks palju uusi võimalusi. Terve konkurents jaemüügiturgudel on ülioluline selleks, et tagada uuenduslike energiateenuste turuteguritest tingitud kasutuselevõtt; need teenused vastavad tarbijate muutuvatele vajadustele ja muutuvale suutlikkusele ning muudavad võrgu paindlikumaks. Kuna aga tarbijatele ei ole antud reaalarajas või reaalarajalähedase ajavahemiku jooksul teavet nende energiatarbimise kohta, ei ole neist saanud energiaturu ega energiasüsteemi ümberkujundamise aktiivseid osalisi. Tarbijate mõjuvõimu suurendamine ja neile vahendite andmine selleks, et osaleda senisest enam energiaturul, sealhulgas uut moodi, on mõeldud selleks, et liidu kodanikud saaksid elektrienergia siseturust kasu ja et saavutada liidu taastuenergia alased eesmärgid.
- (11) Liidu kodanikele Euroopa Liidu toimimise lepinguga („Eli toimimise leping“) tagatud vabadused – muu hulgas kaupade vaba liikumine, asutamisevabadus ja teenuste osutamise vabadus – on saavutatavad üksnes täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.
- (12) Ausa konkurentsi ja eri tarnijatele hõlpsa turulepääsu edendamine on liikmesriikidele ülimalt tähtis, et võimaldada tarbijatel kõiki liberaliseeritud elektrienergia siseturu võimalusi täielikult ära kasutada. On siiski võimalik, et turutõrked püsivad äärealade väikestes elektrivõrkudes ja teiste liikmesriikidega ühendamata võrkudes, kus elektrihinnad ei anna õigeid signaale investeringute suunamiseks ja kus seetõttu on piisava varustuskindluse tagamiseks vaja erilahendusi.
- (13) Selleks et edendada konkurentsi ja tagada elektri tarnimine kõige konkurentsivõimelisema hinnaga, peaksid liikmesriigid ja reguleerivad asutused edendama piiriülest juurdepääsu eri energiaallikatest toodetud elektrienergia uutele tarnijatele ning uutele elektritootjatele, energia salvestamist ja tarbimiskaja.

- (14) Liikmesriigid peaksid tagama, et elektrienergia siseturul ei oleks tarbetuid takistusi turule sisenemisel, turul tegutsemisel ega sellelt väljumisel. Seejuures peaks selgitama, et see kohustus ei piira liikmesriikide pädevust seoses kolmandate riikidega. Selgitust ei tohiks tõlgendada liikmesriikide võimalusena rakendada liidu ainupädevust. Tuleks ka selgitada, et siseturul tegutsevad kolmandate riikide turuosalisel peavad järgima kohaldatavat liidu ja liikmesriikide õigust nii nagu kõik teised turuosalisel.
- (15) Turgu reguleerivad normid võimaldavad tootjatel ja tarnijatel turule siseneda ja sealt väljuda lähtuvalt sellest, kui võrd majanduslikult ja rahaliselt tulusaks nad oma tegevust peavad. See põhimõte ei ole ühitamatu liikmesriikide võimalusega kehtestada elektrisektoris tegutsevatele ettevõtjatele üldistes majandushuvides avaliku teenuse osutamise kohustust kooskõlas aluslepingutega, eelkõige ELi toimimise lepingu artikliga 106, ja käesoleva direktiivi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/943 ⁽⁶⁾.
- (16) 23. ja 24. oktoobril 2014. aastal toimunud Euroopa Ülemkogu märkis oma järeldustes, et komisjon võtab liikmesriikide toetusel kiireloomulisi meetmeid, et saavutada praegune võrkudevahelise ühenduse miinimumeesmärk 10 % kiiremas korras ning mitte hiljem kui 2020. aastal vähemalt nende liikmesriikide puhul, kes ei ole veel saavutanud energia siseturuga lõimituse miinimumtasest (nimelt Balti riigid, Portugal ja Hispaania), ning liikmesriikide puhul, kes on nende liikmesriikide jaoks peamised energia siseturule juurdepääsu punktid. Lisaks märkis ta, et komisjon annab Euroopa Ülemkogule regulaarselt aru, et saavutada 2030. aastaks 15 % eesmärk.
- (17) Piisav füüsiline võrkudevaheline ühendus naaberriikidega on oluline selleks, et nii liikmesriigid kui naaberriigid saaksid kasu siseturu positiivsest mõjust, nagu on rõhutatud komisjoni 23. novembri 2017. aasta teatises Euroopa energiavõrkude tugevdamise kohta ja nagu see kajastub ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 ⁽⁷⁾ kohastes lõimitud riiklikes energia- ja kliimakavad.
- (18) Elektriturud erinevad teistest turgudest, näiteks maagaasiturust, muu hulgas kaubeldavate toodete poolest, mida ei ole praegu lihtne salvestada ja mida toodetakse väga erinevates elektritootmisüksustes, sealhulgas hajatootmise põhimõttel. Seetõttu on elektri- ja gaasisektori võrkudevaheliste ühenduste õiguslik käsitlemine olnud erinev. Elektriturude lõimimine eeldab võrguettevõtjate, turuosaliste ja reguleerivate asutuste tihedat koostööd, eriti siis, kui elektrienergia müük toimub turgude liitmise teel.
- (19) Käesoleva direktiivi üks põhieesmärk peaks olema ka tõelise siseturu ühiste normide tagamine ja kõigile kättesaadav laialdane elektrienergia tarnimine. Selleks annavad moonutamata turuhinnad stiimuli piiriüleseks võrkude vastastikuseks ühendamiseks ja uude elektritootmisel investeeringuteks, viies samas pikas perspektiivis hindade ühtlustumiseni.
- (20) Turuhinnad peaksid andma õiged stiimulid võrgu arendamiseks ja uude elektritootmisel investeeringuteks.
- (21) Elektrienergia siseturul eksisteerivad erinevad turukorralduse liigid. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võrdsete võimaluste tagamiseks võtta, peaksid põhinema üldistest huvidest tulenevatel esmatähtsatel nõuetel. Komisjoniga tuleks konsulteerida seoses kõnealuste meetmete kooskõla suhtes ELi toimimise lepingu ja muu liidu õigusega.
- (22) Liikmesriikidele tuleks alles jätta laialdane kaalutusõigus elektritootjatele üldistest majandushuvidest lähtuvate avaliku teenuse osutamise kohustuse kehtestamisel. Liikmesriigid peaksid tagama, et kodutarbijatel ja, kui liikmesriigid seda asjakohaseks peavad, väikeettevõtjatel oleks õigus saada kindlaksmääratud kvaliteediga elektritarneid selgelt võrreldava, läbipaistva ja konkurentsivõimelise hinnaga. Sellele vaatamata tähendab avaliku

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturuga (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 54).

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

teenuse osutamise kohustus tarnitava elektri hinnakujundusse sekkumise vormis turgu olemuslikult moonutatavat meedet, mis toob sageli kaasa tasupuudujääkide kuhjumise, tarbijate valikuvõimaluste piiramise, nõrgemad stiimulid energia säästmiseks ja energiatõhususe suurendamiseks, madalama teenuste kvaliteedi, tarbijate vähesema kaasamise ja rahulolu, konkurentsi piiramise ning innovaatiliste toodete ja teenuste osakaalu vähenemise turul. Järelkult peaksid liikmesriigid oma kodanike jaoks taskukohaste elektritarnete säilitamiseks kasutama muid poliitikavahendeid, eelkõige suunatud sotsiaalpoliitika meetmeid. Riiklikku sekkumist tarnitava elektri hinnakujundusse tuleks kasutada üksnes avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmiseks ning see peaks toimuma käesolevas direktiivis sätestatud eritingimusi järgides. Täielikult liberaliseeritud, hästtoimiv elektrienergia jaemüügiturg stimuleerib hinnapõhist ja muud konkurentsi olemasolevate tarnijate vahel ja meelitab uusi turuletulijaid, suurendades nii tarbijate valikuvõimalusi ja rahulolu.

- (23) Avaliku teenuse osutamise kohustust tarnitava elektri hinnakujundusse sekkumise vormis tuleks kasutada ilma, et rikutakse avatud turgude põhimõtet, sekkumise asjaolud ja sellest kasusaajad peaksid olema selgelt määratletud ning selle kestus peaks olema piiratud. Sellised asjaolud võivad esineda näiteks tõsiste tarneraskuste korral, mis põhjustavad tavapärasest märksa kõrgemaid elektrihindu, või turutõrke korral, kui reguleerivate asutuste ja konkurentiasutuste sekkumised ei ole tulemusi andnud. See mõjutaks ebaproportsionaalselt kodumajapidamisi, eriti kaitsetuid tarbijaid, kelle netotuludest kulub üldjuhul energiaarvete tasumiseks suurem osa kui suure sissetulekuga tarbijatel. Selleks, et vähendada avaliku teenuse osutamise kohustuse moonutatavat mõju tarnitava elektri hinnakujundusse, peaksid sellist sekkumist rakendavad liikmesriigid võtma lisameetmeid, sealhulgas meetmeid hulgimüügituru hinnakujunduse moonutuste vältimiseks. Liikmesriigid peaksid tagama, et kõigil reguleeritud hindadest kasu saajatel oleks soovi korral võimalik täiel määral kasutada vabaturu pakkumisi. Selleks tuleb kõnealused kasusaajad varustada nutiarvestitega ja neil peab olema juurdepääs dunaamilise elektrihinnaga lepingutele. Lisaks tuleks neid otse ja korrapäraselt teavitada vabaturu pakkumistest ja säästuvõimalustest, eelkõige dunaamilise elektrihinnaga lepingutest, ning neid tuleks aidata turupõhiseid pakkumisi kasutada ja neist kasu saada.
- (24) Reguleeritud hindadest kasu saajate õigus saada individuaalsed nutiarvestid ilma lisakuludeta ei tohiks takistada liikmesriike muutmast nutiarvestisüsteemide funktsioone juhul, kui puudub nutiarvestitaristu seepärast, et nutiarvestisüsteemi kasutuselevõtu tasuvusanalüüs andis negatiivse tulemuse.
- (25) Riiklik sekkumine tarnitava elektri hinnakujundusse ei tohiks põhjustada tarbijate eri kategooriate vahelist otsest ristsubsideerimist. See tähendab, et hinnasüsteemid ei või panna teatavaid tarbijate kategooriaid selgelt kandma teisi tarbijate kategooriaid mõjutava hinnasekkumise kulusid. Näiteks ei tuleks lugeda otseseks ristsubsideerimiseks hinnasüsteemi, milles tarnijad või teised ettevõtjad kannavad kulud mittediskrimineerival viisil.
- (26) Liidus avalike teenuste kõrge taseme säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenustega seotud eesmärkide saavutamiseks riigi tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tulemuslikkust, et anda soovitusi meetmete osas, mida riigi tasandil tuleks võtta avalike teenuste kõrge taseme saavutamiseks.
- (27) Liikmesriikidel peaks olema võimalik määrata viimasena vastutav tarnija. Selleks võib olla vertikaalselt integreeritud ettevõtja müügiiosakond, mis täidab ka jaotusülesandeid, tingimusel et see vastab käesoleva direktiivi eraldatusnõuetele.
- (28) Liikmesriikide sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse saavutamiseks võetavatesse meetmetesse peaks olema võimalik lisada eelkõige piisavad majanduslikud stiimulid, mille puhul kasutatakse asjakohasel juhul kõiki olemasolevaid riiklikke ja liidu vahendeid. Need vahendid võivad hõlmata vastutusmehhanisme, mis tagavad vajaliku investeringu.
- (29) Kui liikmesriikide poolt avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmiseks võetavad meetmed on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt tõlgendatavad riigiabiina, siis tuleb vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikele 3 teavitada neist komisjoni.

- (30) Sektoriülene õigus loob tugeva aluse tarbijakaitsele seoses paljude praeguste energiateenustega ja areneb tulevikus tõenäoliselt edasi. Siiski tuleks selgelt kehtestada teatavad tarbijate lepingulised põhiõigused.
- (31) Tarbijatele tuleks teha kättesaadavaks selge ja üheselt mõistetav teave oma õiguste kohta energiasektoris. Komisjon on pärast asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikidega, riikide reguleerivate asutustega, tarbijaorganisatsioonidega ja elektriettevõtjatega konsulteerimist koostanud energiatarbija kontrollnimekirja, milles antakse tarbijatele nende õiguste kohta praktilist teavet. Kontrollnimekirja tuleks hoida ajakohasena, edastada kõigile tarbijatele ja teha üldsusele kättesaadavaks.
- (32) Mitmed tegurid takistavad tarbijatel nende jaoks eri allikatest kättesaadavale turuteabele juurdepääsemist, selle mõistmist ja selle põhjal tegutsemist. Sellepärast tuleks muuta pakkumised paremini võrreldavaks ja võimalikult vähendada teenuseosutaja vahetamist segavaid takistusi, piiramata seejuures asjatult tarbija valikuid.
- (33) Väiksematel tarbijatel nõutakse ikka veel otse või kaudselt sisse mitmesuguseid tasusid tarnija vahetamise eest. Sellised tasud muudavad parima toote või teenuse leidmiseks vajalikud arvutused keerulisemaks ja vähendavad vahetamisest saadavat otsest rahalist kasu. Kuigi selliste tasude kaotamine võib piirata tarbija valikuid, kuna jäetakse välja tarbija lojaalsust premeerivad teenused, peaks nende kasutamise edasine piiramine parandama tarbijate heaolu ja kaasamist ning turukonkurentsi.
- (34) Lühemad teenuseosutaja vahetamise tähtajad võivad innustada tarbijaid otsima paremaid energiapakkumisi ja vahetama tarnijat. Infotehnoloogia ulatuslikum kasutuselevõtt tähendab, et hiljemalt 2026. aastal peaks olema võimalik tehniline vahetusprotsess uue tarnija registreerimiseks turukorraldaja mõõtmispunktis üldjuhul lõpule viia igal tööpäeval 24 tunni jooksul. Sõltumata muudest vahetusprotsessi etappidest, mis tuleb lõpule viia enne tehnilise vahetusprotsessi alustamist, saab selle tagamisega, et hiljemalt kõnealusest kuupäevast alates on võimalik tarnija vahetamise tehniline protsess 24 tunni jooksul läbi viia, minimeerida tarnija vahetamise tähtaega ning see aitab tõsta tarbijate kaasatust ja konkurentsi jaemüügiturul. Ühelgi juhul ei tohiks vahetusprotsess kesta kokku üle kolme nädala alates kuupäevast, kui tarbija esitab tarnija vahetamise taotluse.
- (35) Sõltumatud võrdlemisvahendid, sealhulgas veebisaidid, on väiksemate tarbijate jaoks tõhus vahend turul tehtavate energiapakkumiste eeliste hindamiseks. Tänu võrdlemisvahenditele alanevad teabe otsimise kulud, kuna tarbijad ei pea enam koguma teavet igalt üksikult tarnijalt ja teenuseosutajalt. Võrdlemisvahendid võivad tagada õige tasakaalu teabe selguse ja lühiduse nõude ning täielikkuse ja põhjalikkuse nõude vahel. Võrdlemisvahendite puhul tuleks eesmärgiks seada olemasolevate pakkumiste võimalikult laia spektri hõlmamine ja turu võimalikult täielik katmine, et anda tarbijale esinduslik ülevaade. On väga tähtis, et väiksematel tarbijatel oleks juurdepääs vähemalt ühele võrdlemisvahendile ning et selliste vahenditega antav teave oleks usaldusväärne, erapooletu ja läbipaistev. Liikmesriigid võivad selleks ette näha kas riigiasutuse või eraettevõtja käitatava võrdlemisvahendi.
- (36) Parem tarbijakaitse tagatakse seeläbi, et kõikidele tarbijatele on kättesaadav selline tõhus ja sõltumatu vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanism nagu energiaombudsman või tarbijakaitseorgan, või reguleeriv asutus. Liikmesriigid peaksid kehtestama kaebuste käsitlemise kiire ja tõhusa korra.
- (37) Kõik tarbijad peaksid saama kasu turul vahetust osalemisest, eelkõige sellest, et nad muudavad oma tarbimist vastavalt turusignaalidele ja saavad kasu madalamatest elektrihindadest ja muudest rahalistest stiimulitest. Aktiivse osalemise eelised peaksid aja jooksul suurenema, sest seni passiivsete tarbijate teadlikkust parandatakse nende võimalustest aktiivsete tarbijatena ja teave aktiivse osalemise võimalustest muutub paremini kättesaadavaks ja levinumaks. Tarbijatel peaks olema võimalik osaleda igasugusel kujul tarbimiskajas. Seega peaks neil olema võimalik saada kasu nutiarvestisüsteemide täielikust kasutuselevõtust ning juhul, kui nende kasutuselevõttule on antud negatiivne hinnang, peaks tarbijatel olema õigus saada nutiarvestisüsteem ja sõlmida dunaamilise elektrihinnaga leping. See peaks võimaldama neil kohandada oma tarbimist vastavalt reaajalistele hinnasignaalidele, mis kajastavad elektrienergia või selle ülekandmise väärtust ja kulusid eri aegadel, samas kui

liikmesriigid peaksid tagama, et tarbijad puutuksid mõistlikul määral kokku hulгимүүгитuru hinnariskidega. Tarbijatele tuleks teada anda, millist kasu nad võivad saada dūnaamilise elektri hinnaga lepingust ja millised hinnariskid võivad sellega kaasneda. Liikmesriigid peaksid samuti tagama, et ei karistataks tarbijaid, kes ei soovi turul aktiivselt osaleda. Selle asemel tuleks muuta nende jaoks kergemaks teadlike otsuste tegemine olemasolevate valikute kohta viisil, mis on koduturu tingimustes kõige sobivam.

- (38) Dūnaamilistest elektri hindadest saadava kasu ja sellise hinnakujunduse tulemuslikkuse maksimeerimiseks tuleks liikmesriikidel hinnata, kuidas muuta elektri arved dūnaamilisemaks või vāhendada neis pūsvikulude osakaalu, ja selliste vōimaluste korral neid kasutada.
- (39) Kōigil tarbijarūhmadel (tōostus-, kaubanduslikud ja kodutarbijad) peaks olema juurdepāas elektriturudele, kus nad saaksid kaubelda oma paindlikkusega ja omatootetud elektrienergiaga. Tarbijatel peaks olema vōimalik tāiel māāral kasutada suurtes piirkondades tootmise ja tarnimise agregeerimise eeliseid ning saada kasu piiriūlesest konkurentsist. Agregeerimisega tegelevad turuosalised tādavad tōenäoliselt olulist osa vahendajatena tarbijarūhmade ja turu vahel. Liikmesriigid peaksid saama vabalt valida sōltumatule agregeerimisele sobiva rakendusmudeli ja sōltumatu agregeerimise juhtimist kāsitleva lāhenemisviisi, jārgides samal ajal kāssoles vahendajatena direktiivis sātestatud ũldpōhimōtteid. Kōnealused mudelid ja lāhenemisviisid vōivad hōlmata vōimalust valida turupōhiseid vōi regulatiivseid pōhimōtteid, millel pōhinevad lahendused vastavad kāssolesvale direktiivile, nāiteks mudeleid, millega tasandatakse tasakaaluhāired vōi korrigeeritakse perimeetreid. Valitud mudel peaks sisaldama lābipaistvaid ja õiglasi reegleid, mis lubaksid ka sōltumatutel energiavahendajatel tāita oma ũlesandeid vahendajatena, ning mis tagaksid, et lōpptarbija saab nende tegevusest kohast kasu. Kōikidel elektriturudel, kaasa arvatud tugiteenuste ja vōimsusega kauplemise turudel, tuleks tooted māāratleda nii, et soodustada tarbimiskajas osalemist.
- (40) Komisjoni 20. juuli 2016. aasta teatise „Euroopa vāhese heitega liikuvuse strateegias“ on rōhutatud vajadust vāhendada transpordisektori CO₂-heidet ning vāhendada transpordisektori heiteid eriti linnapiirkondades ja tōstetud esile olulist osa, mis nende eesmārkide saavutamises vōib olla elektritranspordil. Peale selle moodustab elektritransport olulise osa energiasūsteemi ũmberkujundamisest. Kāssoles direktiivis sātestatud turgu reguleerivad normid peaksid seepārast aitama luua soodsaid tingimusi igat liiki elektrisōidukite jaoks. Eelkōige peaksid need tagama elektrisōidukite jaoks ũldkasutatavate ja eraomandis olevate laadimispunktide tōhusa kasutuselevōtu ning sōidukite laadimise tōhusa lōimimise vōrku.
- (41) Tarbimiskaja on pōrdelise tāhtsusega elektrisōidukite targa laadimise vōimaldamisel ja seega elektrisōidukite tōhusal lōimimisel elektrivōrku, mis on vāhese CO₂-heitega transpordile ũlemineku protsessis ũlioluline.
- (42) Tarbijad peaksid saama omatootetud elektrienergiat tarbida, salvestada ja turule mūia ning osaleda kōigil elektriturudel, muutes vōrgu paindlikumaks nāiteks elektrienergia salvestamise, nāiteks elektrienergia elektriautode abil salvestamise abil, tarbimiskaja abil vōi energiatōhususkavade abil. Uue tehnoloogia areng aitab sellele tulevikus kaasa. Paraku on olemas juriidilised ja kaubanduslikud tōkked, nāiteks ebaproportsionaalselt suured tasud omatarbitud elektri eest, kohustus tarnida omatootetud elekter energiavōrku ning halduskoormus, nāiteks ise elektrit tootvatele ja seda vōrku mūiuvatele tarbijatele pandud kohustus jārgida tarnijatele kehtestatud nōudeid jne. Sellised takistused, mis ei lase tarbijatel ise elektrit toota, tarbida ja salvestada vōi omatootetud elektrienergiat turul mūia, tuleks kōrvaldada; samas tuleks tagada, et ise elektrit tootvad tarbijad osaleksid piisavalt vōrgu kulude katmisel. Liikmesriikidel peaks olema õigus kehtestada oma õiguses erinevad sātted ũksikult ja ũhiselt tegutsevate aktiivsete tarbijate maksude ja lōivude ning kodutarbijate ja muude lōpptarbijate maksude ja tasude kohta.
- (43) Hajaenergeetika tehnilised lahendused ja tarbijate mōjuvōimu suurendamine on muutnud kogukonnas toodetud energia tōhusaks ja kulutōhusaks viisiks inimeste selliste vajaduste ja ootuste rahuldamisel, mis on seotud energiaallikate, -teenuste ja kohapealse osalemisega. Kogukonnas toodetud energia pakub kōikidele tarbijatele vōimalust osaleda ise tootmises, tarbimises ja energia jagamises. Kogukondlikud energiaalgatused on peamiselt suunatud teatavat liiki taskukohase energia, nāiteks taastuvenergia tootmisele kogukonna liikmete, aktsionāride vōi osanike jaoks, selle asemel et seada traditsiooniliste elektriettevōtete eeskujul prioriteediks kasumlikkus. Tarbijate otsese kaasamisega nāitavad kogukondlikud energiaalgatused, milliseid vōimalusi need

avavad uue tehnoloogia ja uute tarbimisviiside, sealhulgas arukate jaotusvõrkude ja tarbimiskaja lõimitud viisil kasutuselevõtmiseks. Kogukondlik energeetika võib edendada energiatõhusust ka kodumajapidamise tasandil ning aidata kaotada energiaostuvõimetust energiatarbimise vähendamise ja tarnetasude langetamise kaudu. Kogukondlik energia võimaldab elektriturul osaleda ka sellistel kodutarbijate rühmadel, kes muidu seda teha ei suudaks. Sellised algatused on eduka juhtimise korral toonud kogukonnale majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnakasut, mis ulatub kaugemale lihtsast energiateenuste osutamise kasust. Käesoleva direktiivi eesmärk on tunnustada teatavaid energiaga seotud kodanikualgatusete kategooriaid liidu tasandil kodanike energiakogukondadena, et tagada neile toetav raamistik, õiglane kohtlemine, võrdsed tingimused ning täpselt määratletud õigused ja kohustused. Kodutarbijal tuleks lubada vabatahtlikult osaleda kogukondlikus energiaalgatuses ja ka sellest lahkuda, ilma et ta kaotaks seejuures oma tarbijaõigusi või juurdepääsu kogukondliku energiaalgatuse kätatavale võrgule. Juurdepääs kodanike energiakogukonna kätatavale võrgule tuleks anda õiglastel ja kulupõhistel tingimustel.

- (44) Kodanike energiakogukonna liikmeskond peaks olema avatud kõikidele üksuste kategooriatele. Otsustamisõigus peaks aga kodanike energiakogukonnas olema üksnes nendel liikmetel, aktsionäridel või osanikel, kes ei tegele suuremahulise ettevõtlusega ja kelle jaoks energeetika ei ole peamine majandustegevuse valdkond. Kodanike energiakogukonnad loetakse selliseks kodanike või kohalike osalejate koostöö liigiks, mida tuleks tunnustada ja kaitsta liidu õiguse alusel. Sätted kodanike energiakogukonna kohta ei välista teisi, näiteks eraõiguslikest lepingutest tulenevaid kodanikualgatusi. Seetõttu peaks liikmesriikidel olema võimalik sätestada, et kodanike energiakogukondi võib moodustada ükskõik millises korralduslikus vormis, näiteks ühenduse, ühistu, täisühingu, mittetulundusühingu või väike- või keskmise suurusega ettevõtjana, tingimusel et sellisel üksusel on õigus teostada õigusi ja kanda kohustusi enda nimel.
- (45) Kodanike energiakogukondi käsitlevad käesoleva direktiivi sätted näevad ette õigused ja kohustused, mida on võimalik tuletada juba kehtivatest õigustest ja kohustustest, näiteks lepinguvabadus, õigus vahetada tarnijat, jaotusvõrguettevõtja kohustused, võrgutasud reguleerivad õigusnormid ja tasakaalustamiskohustus.
- (46) Kodanike energiakogukonnad on oma liikmeskonna struktuuri, juhtimisõuete ja eesmärgi tõttu uut liiki üksused. Neil peaks olema lubatud turul tegutseda võrdsetel tingimustel ja konkurentsi moonutamata ning neile peaksid proportsionaalselt ja mittediskrimineerival viisil kohalduma samad õigused ja kohustused kui teistele turul olevatele elektriettevõtjatele. Neid õigusi ja kohustusi tuleks kohaldada vastavalt nende rollile, näiteks lõpptarbijaj, tootja, tarnija või jaotusvõrguettevõtjana. Kodanike energiakogukondadele ei tohiks seada regulatiivseid piiranguid, kui nad kasutavad praegust või tuleviku info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, et turupõhimõtete alusel jagada kodanike energiakogukonnas olevate tootmisvahenditega toodetud elektrienergiat oma liikmetele, aktsionäridele või osanikele, näiteks arvestades maha energiakomponendi liikmete puhul, kes kasutavad kodanike energiakogukonnas toodetud energiat, ka üldkasutatava elektrivõrgu kaudu, tingimusel et mõlemad mõõtmispunktid kuuluvad kogukonnale. Elektrienergia jagamine võimaldab tarnida liikmetele, aktsionäridele või osanikele elektrit kogukonnas asuvatest elektritootmisüksustest, ilma et nad asuksid elektritootmisüksuste läheduses või ühe mõõtmispunkti taga. Elektrienergia jagamine ei tohiks mõjutada elektrivooga seotud võrgutasude ja lõivude kogumist. Jagamist tuleks hõlbustada kooskõlas tasakaalustamis-, mõõtmis- ja arveldamiskohustuste ning asjaomaste tähtaegadega. Kodanike energiakogukondi käsitlevad käesoleva direktiivi sätted ei piira liikmesriikide pädevust kujundada ja rakendada oma energiaspektori poliitikameetmeid, mis käsitlevad võrgutasusid, ega kujundada ja ellu viia energiapoliitika rahastamissüsteeme ja kulude jaotust, tingimusel et need poliitikameetmed on mittediskrimineerivad ja õiguspärased.
- (47) Käesoleva direktiiviga antakse liikmesriikidele õigus lubada kodanike energiakogukonnal saada jaotusvõrguettevõtjaks kas üldise korra kohaselt või suletud jaotusvõrgu ettevõtjana. Kui kodanike energiakogukonnale antakse jaotusvõrguettevõtja staatus, tuleks teda kohelda jaotusvõrguettevõtjana ja tal peaksid olema samad kohustused. Kodanike energiakogukondi käsitlevad käesoleva direktiivi sätted selgitavad vaid selliseid jaotusvõrgu kätamise aspekte, mis on tõenäoliselt asjakohased kodanike energiakogukondade puhul, kuid muid jaotusvõrgu kätamise aspekte reguleeritakse jaotusvõrguettevõtjaid käsitlevate sätetega.

- (48) Elektriarved on oluline lõpptarbijate teavitamise vahend. Lisaks tarbimist ja kulusid käsitlevatele andmetele võib nendega edastada ka muud teavet, mis aitab tarbijatel võrrelda oma kehtivat lepingut muude pakkumistega. Siiski on vaidlused arвете üle üks tavalisi tarbijate kaebuste allikaid ja üks tegureid, mis põhjustab tarbijate püsivat rahulolematust ja passiivsust elektrisektoris. Seetõttu on vaja muuta arved selgemaks ja arusaadavamaks ning tagada, et arvel ja selles esitatavas teabes oleks hästi märgatavalt esitatud piiratud hulk olulisi andmeid, mis on tarbijale vajalikud tema energiatarbimise reguleerimiseks, pakkumiste võrdlemiseks ja tarnija vahetamiseks. Muu teave peaks olema lõpptarbijale kättesaadavad arvel, arvele lisatuna või arvel viidatuna. Muu teave võib esitada arvel või arvele lisatud eraldi dokumendis, või võib arvel olla viide, mille kaudu saab lõpptarbija hõlpsasti leida teavet veebisaidilt, mobiilirakenduse abil või muul viisil.
- (49) Tegelikul elektritarbimisel põhineva arvetel esitatava täpse teabe korrapärase esitamine, mida hõlbustab nutiarvestuse kasutamine, on oluline, et aidata tarbijatel kontrollida oma elektritarbimist ja kulusid. Siiski peaks tarbijatel, eriti kodutarbijatel, olema võimalik kasutada tegelike maksete tegemiseks paindlikke võimalusi. Näiteks võiks olla võimalik anda tarbijatele sageli arvel esitatavat teavet, aga maksta vaid kord kvartalis, või võib olla tooteid, mille puhul tarbija maksab iga kuu sama tasu, sõltumata tegelikust tarbimisest.
- (50) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/27/EL⁽⁸⁾ sätteid arвете esitamise kohta tuleks ajakohastada, lihtsustada ja need üle viia käesolevasse direktiivi, kuhu need sobivad paremini.
- (51) Liikmesriigid peaksid ergutama jaotusvõrkude ajakohastamist, näiteks võttes kasutusele tarkvõrgud, mis tuleks ehitada nii, et see soodustaks detsentraliseeritud tootmist ja energiatõhusust.
- (52) Tarbijate kaasamiseks on vaja sobivaid stiimuleid ja tehnoloogiaid, näiteks nutiarvestisüsteemi. Nutiarvestisüsteem suurendab tarbija mõjuvõimu, kuna see lubab tarbijal saada täpset ja reaalaajalähedase ajavahemiku jooksul tagasisidet oma energiatarbimise või -tootmise kohta, mis võimaldab tal oma tarbimist paremini juhtida, osaleda tarbimiskaja programmides ja muudes teenustes ning neist kasu saada ja vähendada tarbija elektriarvet. Nutiarvestisüsteem võimaldab ka jaotusvõrguettevõtjal saada paremat ülevaadet oma võrgust ja seeläbi vähendada selle käitamise ja hooldamise kulusid ning kanda saadud säästus edasi tarbijatele, kes maksavad seetõttu madalamaid jaotustasusid.
- (53) Mis puudutab nutiarvestuse kasutuselevõtu üle otsustamist liikmesriigi tasandil, siis peaks olema võimalik seda teha majandusliku hinnangu põhjal. Majanduslikus hinnangus tuleks võtta arvesse pikaajalist kasu, mida nutiarvestisüsteemi kasutamine annab tarbijatele ja kogu väärtusahelale, näiteks parema võrguhalduse, täpsema kavandamise ja võrgukadude kindlakstegemise tõttu. Kui majanduslikust hinnangust nähtub, et nutiarvestisüsteemi sisseviimine on kulutõhus üksnes nendele tarbijatele, kes tarbivad teatava hulga elektrit, siis peaks liikmesriikidel olema võimalik seda nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmisel arvesse võtta. Tehnoloogia kiire arengu tõttu tuleks majanduslik hinnang korrapäraselt selle lähte-eelduste olulise muutumise korral või vähemalt iga nelja aasta tagant läbi vaadata.
- (54) Liikmesriik, kes nutiarvestisüsteemi süstemaatiliselt kasutusele ei võta, peaks tarbijatel võimaldama saada kasu nutiarvesti paigaldamisest, kui tarbija seda nõuab, tagama talle õiglasel ja mõistlikul tingimused ning kogu asjakohase teabe. Kui tarbijal ei ole nutiarvestit, peaks tal olema õigus saada arvesti, mis vastab miinimum-nõuetele, mis on vajalikud selleks, et anda tarbijale arvel esitatavat teavet nii, nagu see on käesolevas direktiivis ette nähtud.

⁽⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

- (55) Selleks et soodustada tarbijate aktiivset osalemist elektriturul, peaksid liikmesriikide territooriumil kasutatavad nutiarvestisüsteemid olema koostalitlusvõimelised ja suutma anda väljundit tarbijate energijuhtimissüsteemidesse. Selleks peaksid liikmesriigid võtma kohaselt arvesse asjakohaseid olemasolevaid standardeid, sealhulgas andmemudeli ja rakendustasandi taseme koostalitlusvõime standardeid, parimaid tavasid, andmevahetuse arengu tähtsust, tulevase ja innovaatilise energiateenuseid, tarkvõrkude kasutuselevõtmist ja elektrienergia siseturgu. Ka ei tohiks kasutuselevõetavad nutiarvestisüsteemid takistada tarnija vahetamist, peaksid olema varustatud asjakohaste funktsioonidega, mis võimaldavad tarbijal saada reaalaajalähedase ajavahemiku jooksul juurdepääsu oma tarbimisandmetele, muuta oma energiatarbimist ja, niivõrd kui tugitaristu seda lubab, pakkuda oma paindlikkust võrgule ja elektriettevõtjatele, olla selle eest premeeritud ja säästa elektriarvetelt.
- (56) Tarbijate varustamise üheks võtmeteguriks on juurdepääs objektiivsetele ja läbipaistvatele tarbimisandmetele. Seepärast peaks tarbijatel olema juurdepääs oma tarbimisandmetele, nendega seotud hindadele ja teenuste maksumusele, et nad saaksid kutsuda konkurente selle teabe alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada oma energiatarbimise kohta nõuetekohast teavet. Ettemaksud ei peaks panema nende kasutajaid ebasoodsasse olukorda ning eri maksesüsteemid ei tohiks olla diskrimineerivad. Püsava sagedusega tarbijatele esitatav teave energiakulude kohta motiveerib energiat säästma, kuna see annab tarbijatele vahetut tagasisidet energiatarbimise kohta tehtud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta. Sellega seoses aitab direktiivi 2012/27/EL täielik rakendamine tarbijate energiakulusid vähendada.
- (57) Pärast nutiarvestisüsteemide kasutuselevõttu on liikmesriikides praeguseks juba välja töötatud või arendatakse erinevaid andmehalduse mudeleid. Olenemata andmehalduse mudelist on oluline, et liikmesriigid kehtestaksid läbipaistvad normid, mille järgi oleksid andmed mittediskrimineerivatel tingimustel kättesaadavad, ning et nad tagaksid kõrgeimal tasemel küberturvalisuse ja andmekaitse ning andmekäitlejate erapooletuse.
- (58) Liikmesriigid peaksid võtma vajalikke meetmeid, et kaitsta elektrienergia siseturul kaitsetuid ja energiaostuvõimetuid tarbijaid. Kõnealused meetmed võivad erineda olenevalt liikmesriikides valitsevatest asjaoludest ning hõlmata elektriarvete tasumisega seotud sotsiaal- või energiapoliitika meetmeid, investeerimist eluasemega seotud energiatarbimise meetmetesse või tarbijakaitset, näiteks kaitsemeetmeid lahtiühendamise vastu. Väikeettevõtjatele universaalteenuse osutamise puhul võivad universaalteenuse osutamist tagavad meetmed erineda vastavalt sellele, kas need meetmed on mõeldud kodutarbijatele või väikeettevõtjatele.
- (59) Energiateenustel on ülioluline osa liidu kodanike heaolu tagamisel. Kütmine, jahutamine, valgustus ja seadmetega töötamiseks vajalik elektrienergia on põhiteenused, millega tagatakse inimväärne elatustase ja inimeste tervis. Lisaks võimaldab nende teenuste kättesaadavus liidu kodanikel tegutseda vastavalt oma võimetele ja see suurendab sotsiaalset kaasatust. Energiaostuvõimetu majapidamine ei saa neid energiatarbimise endale võimaldada väikese sissetuleku, suurte energiakulude ja kodu madala energiatarbimise koostõttu. Liikmesriigid peaksid koguma õiget teavet, et jälgida energiaostuvõimetute majapidamiste arvu. Täpsed mõõtmised peaksid aitama liikmesriikidel energiaostuvõimetud majapidamised kindlaks teha, et pakkuda neile sihtotstarbelist toetust. Komisjon peaks aktiivselt toetama energiaostuvõimetust käsitlevate käesoleva direktiivi sätete rakendamist, hõlbustades liikmesriikide vahel heade tavade vahetamist.
- (60) Energiaostuvõimetusest mõjutatud liikmesriigid, kes ei ole veel koostanud energiaostuvõimetusega võitlemise riiklikku tegevuskava või muud sobivat raamistikku, peaksid seda tegema, et vähendada energiaostuvõimetute tarbijate arvu. Energiaostuvõimetuse mõõtmiseks sobivate kriteeriumide kindlaksmääramisel on olulised sellised näitajad nagu väike sissetulek, suured energiakulud ja kodu madal energiatarbimine. Igal juhul peaksid liikmesriigid tagama kaitsetutele ja energiaostuvõimetutele tarbijatele vajaliku elektritarne. Selleks võib kasutada integreeritud lähenemisviisi, näiteks energia- ja sotsiaalpoliitika raames, ning meetmed võivad hõlmata sotsiaalpoliitikat või elamute energiatarbimise parandamist. Käesolev direktiiv peaks toetama liikmesriikide poliitikameetmeid kaitsetute ja energiaostuvõimetute tarbijate huvides.

- (61) Jaotusvõrguettevõtjad peavad kulutõhusalt oma võrkudesse lõimima uue elektritootmise tehnoloogia, eelkõige taastuvatest energiaallikatest elektrienergiat tootvad üksused, ja uued tarbimiskoormused, näiteks soojuspumpadest ja elektrisõidukitest tulenevad tarbimiskoormused. Selleks tuleks luua võimalused ja stiimulid, mis ärgitavad jaotusvõrguettevõtjaid turupõhiselt kasutama selliseid hajaenergiaallikaid nagu tarbimiskaja ja energia salvestamine, et tõhusalt käitada oma võrkusid ja vältida kulukat võrkude laiendamist. Liikmesriigid peaksid kehtestama sobivad meetmed, näiteks riigi võrgu- ja turueeskirjad, ning stimuleerima jaotusvõrguettevõtjaid võrgutasude kaudu, mis ei tõkesta paindlikkust ega võrgu energiatõhususe tõstmist. Liikmesriigid peaksid koostama ka jaotusvõrkude arengukavad, et toetada taastuvatest energiaallikatest elektrienergiat tootvate üksuste lõimimist võrku, hõlbustada energiasalvestusüksuste arendamist ja transpordisektori elektrifitseerimist, ning esitada võrgukasutajatele asjakohast teavet võrgu kavandatavate laienduste või ajakohastamiste kohta; praegu enamikus liikmesriikides seda ei tehta.
- (62) Võrguettevõtjad ei tohiks energiasalvestusüksusi omada, arendada, hallata ega käitada. Elektrituru uue korralduse kohaselt peaksid energiasalvestusteenused olema turu- ja konkurentsipõhised. Sellest tulenevalt tuleks vältida energiasalvestamise ning ülekandmise ja jaotamise kui reguleeritud tegevuste vahelist ristsubsideerimist. Energiasalvestusüksuste omandiõiguse piirangu eesmärk on vältida konkurentsi moonutamist, kaotada diskrimineerimise risk, tagada kõigile turuosalistele õiglane juurdepääs energiasalvestusteenustele ning edendada energiasalvestusüksuste tõhusat ja tulemuslikku kasutamist, lahus jaotus- või põhivõrgu käitamisest. Seda nõuet tuleks tõlgendada ja rakendada kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga („harta“) kehtestatud õiguste ja põhimõtete, eelkõige harta artiklitega 16 ja 17 tagatud ettevõtlusvabadusega ja õigusega omandile.
- (63) Kui energiasalvestusüksused on täielikult integreeritud võrgukomponendid, mida ei kasutata tasakaalustamiseks ega ülekandevõime piiratuse juhtimiseks, siis ei peaks reguleeriva asutuse nõusoleku korral võrguettevõtjaid allutama sama rangetele energiasalvestusüksuste omamise, arendamise, haldamise ja käitamise piirangutele. Täielikult integreeritud võrgukomponendid võivad olla sellised energiasalvestusüksused nagu kondensaatorid või hoorattad, mis võivad pakkuda võrgu turvalisuse ja töökindluse jaoks olulisi teenuseid ning aidata võrgu eri osi sünkroniseerida.
- (64) Kui eesmärk on minna üle täiesti CO₂-heiteta ja heitkogusteta elektrisektorile, tuleb arendada hooajalist energiasalvestamist. Hooajaline energiasalvestamine on elektrivõrgu lühiajalise ja hooajalise käitamise abivahend, mis aitab leevendada taastuvatest energiaallikatest toodetava elektrienergia toodangumahtude lühiajalisi ja hooajalisi kõikumisi ning neist tingitud eriolukordi.
- (65) Mittediskrimineeriv juurdepääs jaotusvõrgule määrab edaspidi juurdepääsu jaetarbijatele. Jaemüügi tasandil võrdsete tingimuste loomiseks tuleks jaotusvõrguettevõtjate tegevust jälgida, et takistada neid ära kasutamast oma vertikaalset integreeritust seoses nende konkurentsipositsiooniga turul, eelkõige kodutarbijate ja väikeste äritarbijate suhtes.
- (66) Kui suletud jaotusvõrku kasutatakse spetsiifilisi käitamisstandardeid nõudva integreeritud tarne optimaalse tõhususe tagamiseks või kui suletud jaotusvõrku säilitatakse peamiselt võrgu omaniku tarbeks, peaks jaotusvõrguettevõtja ja võrgukasutajate vahelise suhte erilise iseloomu tõttu olema võimalik vabastada jaotusvõrguettevõtja kohustustest, mis kujutaksid endast tarbetut halduskoormust. Tööstuslikud objektid, äriobjektid ja ühiskasutuses teenindusobjektid, näiteks rongijaamad, lennujaamad, haiglad, suured kámpingud koos juurdekuuluvate rajatistega, ja keemiatööstusobjektid võivad oma tegevuse eripära tõttu omada suletud jaotusvõrke.
- (67) Kui võrke tootmis- ja tarnetegevusest tegelikult ei eraldata („tegelik eraldamine“), siis kaasneb sellega risk, et võrke mitte üksnes ei kasutata diskrimineerival viisil, vaid vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel puudub ka stiimul oma võrkudesse piisavalt investeerida.

- (68) Tegelikult eraldamise tagab üksnes see, kui kaotatakse vertikaalselt integreeritud ettevõtjate motivatsioon diskrimineerida konkurente võrgule juurdepääsul ja investeerimisel. Omandisuhete eraldamine ehk võrgu omaniku määramine võrguettevõtjaks ning tema täielik sõltumatus tarne- ja tootmishuvidest on tõhus ja kindel viis huvide konflikti lahendamiseks ja varustuskindluse tagamiseks. Seetõttu märkis Euroopa Parlament oma 10. juuli 2007. aasta resolutsioonis gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta, et ülekande tasandil omandisuhete eraldamine on kõige tõhusam vahend, et edendada mittediskrimineerival viisil taristusse investeerimist, uute turule sisenejate õiglast juurdepääsu võrgule ning turu läbipaistvust. Sellepärast peaksid liikmesriigid omandisuhete eraldatuse korral tagama, et samal isikul või samadel isikutel ei oleks õigust kontrollida tootjaid ja tarnijaid ning samal ajal kontrollida põhivõrguettevõtjat või põhivõrku või teostada nende suhtes mis tahes õigusi. Põhivõrguettevõtja või põhivõrgu kontrollimine peaks, vastupidi, välistama võimaluse kontrollida tootjaid ja tarnijaid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi. Nendes piirides peaks tootjal ja tarnijal olema võimalik omada vähemusosalust põhivõrguettevõtjas või põhivõrgus.
- (69) Igasugune eraldamissüsteem peaks tulemuslikult kõrvaldama mis tahes huvide konflikti tootjate, tarnijate ja põhivõrguettevõtjate vahel, et luua stiimuleid vajalikeks investeeringuteks ning tagada uutele turuletulijatele juurdepääs läbipaistva ja tõhusa reguleerimiskorra alusel, ega tohiks tekitada reguleerivate asutuste jaoks liiga koormavat reguleerimiskorda.
- (70) Kuna omandisuhete eraldamine nõuab mõnel juhul ettevõtete ümberstruktureerimist, tuleks omandisuhete eraldada otsustavatele liikmesriikidele anda asjakohaste sätete rakendamiseks lisaega. Elektri- ja gaasisektori vaheliste vertikaalsete seoste tõttu tuleks eraldamist käsitlevaid sätteid kohaldada mõlema sektori suhtes.
- (71) Omandisuhete eraldamise korral ei tohiks võrgu käitamise täieliku sõltumatuse tagamiseks tarne- ja tootmishuvidest ning konfidentsiaalse teabe vahetamise vältimiseks sama isik olla üheaegselt juhatuse liige nii põhivõrguettevõttes või põhivõrgus kui ka tootmis- või tarnefunktsiooni täitvas ettevõttes. Samal põhjusel ei tohiks sama isik nimetada ametisse põhivõrguettevõtte või põhivõrgu juhatuse liikmeid ning kontrollida tootjat või tarnijat või teostada tema suhtes mis tahes õigusi.
- (72) Tarne- ja tootmishuvide sõltumatute võrguettevõtjate või põhivõrguettevõtjate loomine võimaldab vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel jääda võrguvara omanikuks ja tagada samal ajal tegelik huvide eraldamine, tingimusel et sõltumatu võrguettevõtja või sõltumatu põhivõrguettevõtja täidab kõiki võrguettevõtja ülesandeid ning kehtestatakse üksikasjalikud normid ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid.
- (73) Kui põhivõrku omav ettevõtja oli 3. septembri 2009. aasta seisuga vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, tuleks anda liikmesriikidele võimalus valida, kas eraldada omandisuhted või luua tarne- ja tootmishuvidest sõltumatud võrguettevõtjad või põhivõrguettevõtjad.
- (74) Vertikaalselt integreeritud ettevõtjate aktsionäride või osanike huvide täielikuks tagamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas eraldada omandisuhted otsese loovutamise teel või jagada integreeritud ettevõtja aktsiad või osad võrguettevõtja aktsiateks või osadeks ning allesjääva tarne- ja tootmisettevõtja aktsiateks või osadeks, tingimusel et omandisuhete eraldamisest tulenevad nõuded on täidetud.
- (75) Sõltumatute võrguettevõtjate või sõltumatute põhivõrguettevõtjate süsteemi täielik tõhusus tuleks tagada täiendavate erisätetega. Sõltumatut põhivõrguettevõtjat käsitlevad normid on sobiv õigusraamistik õiglase konkurentsi, piisavate investeeringute, uute turuletulijate juurdepääsu ja elektriturgude loomimise tagamiseks. Tegelikult eraldamine sõltumatut põhivõrguettevõtjat käsitlevate normide alusel peaks põhinema kahel sambal, millest esimese alla kuuluvad organisatsioonilised meetmed ja põhivõrguettevõtjate juhtimisega seotud meetmed ning teine hõlmab investeeringute, uute tootmisvõimsuste võrku ühendamise ja piirkondliku koostöö kaudu turgude loomimisega seotud meetmeid. Muu hulgas tuleks põhivõrguettevõtja sõltumatus tagada teatavate „järelemõtlemisaegade“ kaudu, mille jooksul vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei täida ühtegi juhtimis- või muud olulist funktsiooni, mis võimaldab juurdepääsu samale teabele, millele tal oleks juurdepääs juhtival ametikohal.

- (76) Liikmesriigil on õigus oma territooriumil omandisuhed täielikult eraldada. Kui liikmesriik on seda õigust kasutanud, ei ole ettevõtjal õigust asutada sõltumatut võrguettevõtjat või sõltumatut põhivõrguettevõtjat. Lisaks ei tohi elektrienergia tootmise või tarnimisega tegelevad ettevõtjad otse ega kaudselt kontrollida täieliku omandisuhete eraldamise valinud liikmesriigi põhivõrguettevõtjat ega teostada tema üle mis tahes õigusi.
- (77) Tegelikult eraldamise käigus tuleb järgida avaliku ja erasektori vahelise mittediskrimineerimise põhimõtet. Seepärast ei tohiks samal isikul olla võimalik üksi või koos teistega kontrollida üheaegselt nii põhivõrguettevõtjate või põhivõrguettevõtjate kui ka tootjate või tarnijate organite koosseisu, hääletamist ega otsuseid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi, rikkudes õigusnorme, mis käsitlevad omandisuhete eraldamist või sõltumatut võrguettevõtjat. Seoses omandisuhete eraldamise ja sõltumatu võrguettevõtjaga peaks kahel eraldiseisval riigiasutusel olema võimalik kontrollida ühelt poolt tootmist ja tarnimist ning teiselt poolt ülekandmist, tingimusel et liikmesriik suudab tõendada asjassepuutuvate nõuete täitmist.
- (78) Kogu liidus tuleks kohaldada tarnimise ja tootmise täielikku tegelikku eraldamist võrguga seotud tegevusest, nii et see kehtiks nii liidu kui ka kolmandate riikide ettevõtjate suhtes. Selle tagamiseks, et võrguga seotud tegevus ning tootmine ja tarnimine oleksid kogu liidus üksteisest sõltumatud, tuleks anda reguleerivatele asutustele volitus keelduda eraldamist käsitlevate normidele mittevastavate põhivõrguettevõtjate sertifitseerimisest. Eraldamist käsitlevate normide järjekindla kohaldamise tagamiseks kogu liidus peaksid reguleerivad asutused sertifitseerimisotsuste langetamisel komisjoni arvamust täiel määral arvesse võtma. Et tagada ka liidu rahvusvaheliste kohustuste täitmine ning solidaarsus ja energiapüüdlused liidus, peaks komisjonil olema õigus avaldada arvamust kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku(te) poolt kontrollitava põhivõrgu omaniku või põhivõrguettevõtja suhtes tehtud sertifitseerimiste kohta.
- (79) Loamenetlused ei tohiks põhjustada halduskoormust, mis on ebaproportsionaalne elektritootja suuruse ja võimaliku mõjuga. Kohatult pikad loamenetlused võivad olla tõkkeks uutele turuletulijatele.
- (80) Reguleerivatel asutustel peaks elektrienergia siseturu nõuetekohaseks toimimiseks olema võimalik teha otsuseid kõikides asjakohastes reguleerimisküsimustes ning nad peaksid olema muudest avalikest ja erahuvidest täiesti sõltumatud. See ei takista liikmesriikide põhiseaduse kohast kohtulikku läbivaatamist ega parlamentaarset järelevalvet teostamist. Lisaks sellele ei piira reguleeriva asutuse eelarve heakskiitmine liikmesriigi seadusandjate poolt reguleeriva asutuse eelarveautonoomiat. Reguleerivale asutusele eraldatud eelarve kasutamise sõltumatusega seotud sätteid tuleks rakendada raamistikus, mille määravad eelarvet käsitlev liikmesriigi õigus ja vastavad normid. Liikmesriigid toetavad kohase rotatsioonisüsteemiga reguleeriva asutuse sõltumatust kõigist poliitilistest ja majanduslikest huvidest, ent seejuures peaks liikmesriikidel olema lubatud võtta arvesse inimressursside olemasolu ja reguleeriva asutuse nõukogu suurust.
- (81) Reguleerivad asutused peaksid saama määrata ja heaks kiita tasusid või tasude arvestamise aluseks olevat metoodikat kas põhivõrguettevõtjate või jaotusvõrguettevõtjate ettepaneku või nende ettevõtjate ja võrgukasutajate kooskõlastatud ettepaneku alusel. Nimetatud ülesannete täitmisel peaksid reguleerivad asutused tagama, et ülekande- ja jaotustasud oleksid mittediskrimineerivad ja kulupõhised, ning võtma arvesse hajatootmise ning nõudluse juhtimise abil säästetud pikaajalisi võrgu piirkulusid.
- (82) Reguleerivad asutused peaksid kas määrama või kinnitama jaotus- ja ülekandevõrkude võrgutasud või vastava metoodika või mõlemad. Mõlemal juhul tuleks säilitada reguleerivate asutuste sõltumatus võrgutasude määramisel vastavalt artikli 57 lõike 4 punkti b alapunktile ii.
- (83) Reguleerivad asutused peaksid tagama selle, et põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad võtaksid vajalikke meetmeid oma võrkude vastupidavuse ja paindlikkuse suurendamiseks. Selleks tuleks neil jälgida kõnealuste ettevõtjate tulemuslikkust selliste näitajate põhjal nagu põhi- ja jaotusvõrguettevõtja suutlikkus liinikoormust dünaamiliselt maksimeerida, alajaamade kaugseire ja reaajas toimuva kontrollimise arendamine, võrgukadude vähendamine ning volukatkestuste sagedus ja kestus.

- (84) Reguleerivatel asutustel peaks olema õigus teha elektriettevõtjate suhtes siduvaid otsuseid ning määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi elektriettevõtjatele, kes oma kohustusi ei täida, või taotleda pädevalt kohtult nimetatud ettevõtjatele selliste karistuste määramist. Selleks peaks reguleerivatel asutustel olema õigus nõuda elektriettevõtjalt vajalikku teavet, toimetada asjakohaseid ja piisavaid uurimisi ning lahendada vaidlusi. Samuti peaks konkurentsionormide kohaldamisest sõltumata andma reguleerivatele asutustele õiguse teha otsuseid asjakohaste meetmete kohta, millega tagatakse elektrienergia siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajaliku tõhusa konkurentsi edendamise kaudu kasu tarbijatele.
- (85) Selleks et Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik, Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksus („ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus“) ja piirkondlikud koordineerimiskeskused saaksid täita oma kohustusi, mis tulenevad elektrienergia siseturu õigusraamistikust ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/942⁽⁹⁾ asutatud Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER) otsustest, peaksid reguleerivad asutused oma ülesannete täitmist omavahel koordineerima. Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse ja piirkondlike koordineerimiskeskuste ülesannete laiendamisel tuleb tõhustada järelevalvet liidu või piirkondlikul tasandil tegutsevate üksuste üle. Reguleerivad asutused peaksid omavahel konsulteerima ja oma järelevalvet koordineerima, et suuta ühiselt välja selgitada juhtumid, mil Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ja piirkondlikud koordineerimiskeskused ei täida oma kohustusi.
- (86) Reguleerivatele asutustele peaks andma ka volitused aidata turu avanemisel tagada universaalsuure ja avaliku teenuse osutamisekohustuse täitmise kõrge tase, et kaitsta kaitsetuid tarbijaid ja saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tulemuslikkus. Vastavad sätted ei tohiks piirata komisjoni õigusi konkurentsionormide kohaldamisel, sealhulgas liidu mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel, ega siseturgu käsitlevate normide (näiteks kapitali vaba liikumine) kohaldamisel. Sõltumatu asutus, kellele reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud isik võib otsuse edasi kaevata, võib olla kohus või muu kohtuliku läbivaatamise õigusega asutus.
- (87) Käesolev direktiiv ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ⁽¹⁰⁾ ei võta liikmesriikidelt võimalust kehtestada ja ellu viia oma riiklikku energiapoliitikat. See tähendab, et sõltuvalt liikmesriigi põhiseadusest võib olla liikmesriigi pädevuses määrata kindlaks poliitikaraamistik, milles reguleerivad asutused tegutsevad, näiteks seoses varustuskindlusega. Seejuures ei tohiks liikmesriigi antavad energiapoliitika üldsuunised piirata reguleerivate asutuste sõltumatust ja autonoomsust.
- (88) Määruse (EL) 2019/943 kohaselt võib komisjon võtta vastu suuniseid ja võrgueeskirju vajaliku ühtlustamistaseme saavutamiseks. Sellised suunised ja võrgueeskirjad, mis on siduvad rakendusmeetmed, kujutavad endast ka käesoleva direktiivi teatavate sätete puhul kasulikke vahendeid, kuna neid saab vajaduse korral kiiresti kohandada.
- (89) Liikmesriigid ja energiaühenduse asutamislepingu⁽¹¹⁾ lepinguosalisel peaksid tegema tihedat koostööd kõikides küsimustes, mis on seotud lõimitud elektrikauplemisspiirkonna väljaarendamisega ja ei tohiks võtta meetmeid, mis seavad ohtu elektriturude edasise lõimimise või liikmesriikide ja lepinguosaliste varustuskindluse.
- (90) Käesolevat direktiivi tuleks kohaldada koos määrusega (EL) 2019/943, milles on esitatud elektrituru uue korralduse peamised põhimõtted, mille kohaselt soodustatakse senisest enam paindlikkust, antakse piisavad hinnasignaaliid ja tagatakse toimivate lõimitud lühiajaturgude arendamine. Samuti sätestatakse määruses (EL) 2019/943 uued õigusnormid paljude valdkondade, sealhulgas võimsusmehhanismide ja põhivõrguettevõtjate vahelise koostöö kohta.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/942, millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 22).

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

⁽¹¹⁾ ELT L 198, 20.7.2006, lk 18.

- (91) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse hartas tunnustatud põhimõtteid. Seepärast tuleks käesolevat direktiivi tõlgendada ja kohaldada kooskõlas kõnealuste õiguste ja põhimõtete, ning eelkõige harta artiklis 8 tagatud õigusega isikuandmete kaitsele. On oluline, et isikuandmete töötlemine käesoleva direktiivi alusel toimuks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 ⁽¹²⁾.
- (92) Käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks vajaliku minimaalse ühtlustamistaseme saavutamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et kehtestada õigusnormid selle kohta, millises ulatuses peavad reguleerivad asutused tegema koostööd omavahel ja ACERiga, ning sätestada võrgueeskirjade ja suunistega kooskõla tagamise korra üksikasjad. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes ⁽¹³⁾ sätestatud põhimõtete. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (93) Selleks et tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et määrata kindlaks koostalitlusvõime nõuded ning kehtestada mittediskrimineeriv ja läbipaistev kord juurdepääsuks mõõtmis- ja tarbimisandmetele ning andmetele, mida tarbija vajab teenuseosutaja vahetamiseks, tarbimiskajaks ja muudeks teenusteks. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ⁽¹⁴⁾.
- (94) Artikli 66 lõigete 3, 4 ja 5 kohaste erandite puhul peaks erand hõlmama ka kõiki neid käesoleva direktiivi sätteid, mis seonduvad sättega, millest erand tehakse, või mis eeldavad sellise sätte eelnevat kohaldamist.
- (95) Direktiivi 2012/27/EL elektriturgusid puudutavaid sätteid, näiteks elektritarbimise mõõtmist ja elektriarveid, tarbimiskaja, eelisjaotust ja tõhusa koostootmise võrgule juurdepääsu reguleerivaid sätteid ajakohastatakse käesoleva direktiivi ja määruse (EL) 2019/943 sätetega. Direktiivi 2012/27/EL tuleks seetõttu vastavalt muuta.
- (96) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hästitoimiva elektrienergia siseturu loomist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (97) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta ⁽¹⁵⁾ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide edastamine on põhjendatud.
- (98) Kohustus võtta käesolev direktiiv liikmesriigi õigusesse üle piirdub sätetega, mida on võrreldes direktiiviga 2009/72/EÜ oluliselt muudetud. Muutmata sätete ülevõtmise kohustus tuleneb direktiivist 2009/72/EÜ.
- (99) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustusi, mis on seotud III lisas osutatud direktiivi 2009/72/EÜ liikmesriigi õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega,

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁽¹³⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁽¹⁵⁾ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

REGULEERIMISE JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse elektrienergia tootmise, ülekandmise, jaotamise, salvestamise ja tarnimise ühised normid koos tarbijakaitse sätetega tõeliselt ühendatud konkurentsivõimeliste, tarbijakesksete ja paindlike, õiglaste ja läbipaistvate elektriturgude loomiseks liidus.

Käesoleva direktiivi eesmärk on ühendatud turgude eeliste kasutamise tagada tarbijatele taskukohased ja läbipaistvad energiahinnad ja -kulud, varustuskindluse kõrge tase ja sujuv üleminek kestlikule, vähese CO₂-heitega energiasüsteemile. Käesolevas direktiivis sätestatakse peamised liidu elektrisektori korraldust ja toimimist reguleerivad normid, eelkõige normid tarbijate mõjuvõimu suurendamise ja tarbijakaitse kohta, avatud juurdepääsu kohta ühendatud turule, kolmandate isikute juurdepääsu kohta ülekande- ja jaotustaristule, eraldamisnõuded ning normid liikmesriikide reguleerivate asutuste sõltumatuse kohta.

Käesolevas direktiivis sätestatakse ka liikmesriikide, reguleerivate asutuste ja põhivõrguettevõtjate vahelise koostöö viisid täielikult ühendatud elektrienergia siseturu loomiseks, mis soodustab taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri loomimist, vaba konkurentsi ja varustuskindlust.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „tarbija“ – elektrienergia hulgimüüja või lõpptarbija;
- 2) „hulgimüüja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes ostab elektrienergiat edasimüümiseks võrgus, kuhu ta kuulub, või väljaspool seda;
- 3) „lõpptarbija“ – tarbija, kes ostab elektrienergiat oma tarbeks;
- 4) „kodutarbija“ – tarbija, kes ostab elektrienergiat oma majapidamises tarbimiseks, mille hulka ei kuulu kaubanduslik ega kutsetegevus;
- 5) „äritarbija“ – füüsiline või juriidiline isik, kes ostab elektrienergiat muuks otstarbeks kui oma majapidamises tarbimine, sealhulgas tootja, tööstustarbija, väike- või keskmise suurusega ettevõtja, äri ja hulgimüüja;
- 6) „mikroettevõtja“ – äriühing, kus töötab vähem kui 10 inimest ja mille aastakäive ja/või aastane bilansimaht ei ületa 2 miljonit eurot;
- 7) „väikeettevõtja“ – äriühing, kus töötab vähem kui 50 inimest ja mille aastakäive ja/või aastane bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot;
- 8) „aktiivne tarbija“ – lõpptarbija või ühiselt toimiv lõpptarbijate rühm, kes tarbib või salvestab elektrit, mis on toodetud tema kindlaksmääratud piirides asuvates valdustes või muudes valdustes, kui see on liikmesriigis lubatud, või kes müüb omatoodetud elektrienergiat või osaleb paindlikkus- või energiatõhususkavades, tingimusel et selline tegevus ei kujuta endast tema peamist äri- või kutsetegevust;
- 9) „elektriturg“ – elektriturg, sealhulgas börsiväline turg ja elektribörs, turg energia, võimsuse, tasakaalustus- ja tugiteenustega kauplemiseks mis tahes ajavahemikel, sealhulgas tärminlepingute turg, päev-ette-turg ja päevasisene turg;

- 10) „turuosaline“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 25 määratletud turuosaline;
- 11) „kodanike energiakogukond“ – juriidiline isik,
  - a) kelles osalemine on vabatahtlik ja avatud ning keda tegelikult kontrollivad liikmed, aktsionärid või osanikud, kes on füüsilised isikud, kohalikud ametiasutused, sealhulgas omavalitsused, või väikeettevõtjad;
  - b) kelle peamine eesmärk on rahalise kasumi asemel pigem anda keskkonnavalast, majanduslikku või sotsiaalset kogukondlikku kasu oma liikmetele, aktsionäridele, osanikele või neile kohalikele piirkondadele, kus ta tegutseb; ning
  - c) kes võib tegeleda elektritootmise, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest pärineva elektritootmise, jaotamise, tarnimise, tarbimise, agregeerimise ja salvestamisega, energiatõhususteenustega, elektrisõidukite laadimisteenustega ja osutada muid energiateenuseid oma liikmetele, aktsionäridele või osanikele;
- 12) „tarnimine“ – elektrienergia müük, kaasa arvatud edasimüük tarbijatele;
- 13) „elektrivarustusleping“ – elektrienergia tarnimist käsitlev leping; käesolev mõiste ei hõlma elektrienergia tuletisinstrumente;
- 14) „elektrienergia tuletisinstrument“ – finantsinstrument, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/65/EL ⁽¹⁶⁾ I lisa C jao punktis 5, 6 või 7, kui kõnealune instrument on seotud elektrienergiaga;
- 15) „dünaamilise elektrihinnaga leping“ – elektrienergia tarnimise leping tarnija ja lõpptarbija vahel, mis kajastab hinnakõikumisi hetketurgudel, sealhulgas päev-ette- ja päevasisestel turgudel ajaintervalliga, mis on vähemalt võrdne turuarvelduse sagedusega;
- 16) „lepingu lõpetamise tasu“ – tasu või trahv, mille tarnija või agregeerimisega tegelev turuosaline määrab tarbijale elektrivarustus- või teeninduslepingu lõpetamise eest;
- 17) „vahetustasu“ – tasu või trahv, mille tarnija, agregeerimisega tegelev turuosaline või võrguettevõtja otse või kaudselt määrab tarbijale tarnija või agregeerimisega tegeleva turuosalise vahetamise eest, sealhulgas lepingu lõpetamise tasud;
- 18) „agregeerimine“ – füüsilise või juriidilise isiku tegevus, mille käigus ühendatakse paljude tarbijate tarbimiskoormus või toodetud elektrienergia elektriturul müümiseks, ostmiseks või oksjonile panemiseks;
- 19) „sõltumatu energiavahendaja“ – agregeerimisega tegelev turuosaline, kes ei ole seotud tarbija tarnijaga;
- 20) „tarbimiskaja“ – elektri tarbimise koormuse muutmine lõpptarbijate poolt, mis seisneb normaalse või jooksva tarbimise muutmises vastuseks turusignaalidele, sealhulgas vastuseks ajas muutuvale elektrihinnale või rahalistele stiimulitele, või vastuseks lõpptarbija kas iseseisvalt või energiavahendaja kaudu tehtud ja aktsepteeritud pakkumisele müüa komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 1348/2014 ⁽¹⁷⁾ artikli 2 punktis 4 määratletud organiseeritud turu hinnaga tarbimise vähendamist või suurenemist;
- 21) „arvel esitatav teave“ – lõpptarbija arvel esitatud teave, välja arvatud maksendõue;
- 22) „tavaarvesti“ – analoogarvesti või elektrooniline arvesti, mis ei suuda andmeid edastada ega vastu võtta;
- 23) „nutiarvestisüsteem“ – elektrooniline süsteem, mis on võimeline mõõtma võrku saadetud elektrit ja võrgust tarbitud elektrit ja mis annab rohkem teavet kui tavaarvesti ning suudab elektroonilist sidet kasutades edastada ja vastu võtta andmeid teavitamise, seire ja kontrolli eesmärgil;

⁽¹⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/65/EL finantsinstrumentide turgude kohta ning millega muudetakse direktiive 2002/92/EÜ ja 2011/61/EL (ELT L 173, 12.6.2014, lk 349).

⁽¹⁷⁾ Komisjoni 17. detsembri 2014. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1348/2014, milles käsitletakse andmete esitamist ja millega rakendatakse energia hulgemüügituru terviklikkust ja läbipaistvust käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1227/2011 artikli 8 lõikeid 2 ja 6 (ELT L 363, 18.12.2014, lk 121).

- 24) „koostalitlusvõime“ – nutiarvestuse puhul kahe või enama energia- või kommunikatsioonivõrgu, -süsteemi, -seadme, -rakenduse või -komponendi võime töötada koos ning vahetada ja kasutada teavet, et täita vajalikke funktsioone;
- 25) „tasakaalarveldusperiood“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 15 määratletud tasakaalarveldusperiood;
- 26) „reaalajalähedane ajavahemik“ – nutiarvestuse puhul lühike, tavaliselt mõnesekundiline või liikmesriigi turul tasakaalarvelduseks vajalik ajavahemik;
- 27) „parim võimalik tehnika“ – nutiarvestuse puhul seoses andmekaitse ja -turvalisusega kõige tõhusamad, paremini väljaarendatud ja praktiliselt sobivad meetodid, mis põhimõtteliselt loovad aluse andmekaitset ja -turvalisust käsitlevate liidu õigusnormide järgimisele;
- 28) „jaotamine“ – elektrienergia edastamine kõrgepinge-, keskpinge- ja madalpingejaotusvõrkude kaudu edastamiseks tarbijatele; käesolev mõiste ei hõlma tarnimist;
- 29) „jaotusvõrguettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab jaotusvõrgu käitamise, hoolduse ja vajaduse korral arendamise eest teatud piirkonnas, ja asjakohasel juhul jaotusvõrgu sidumise eest teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia jaotamise järele;
- 30) „energiatõhusus“ – töö, teenuse, kauba või energia väljundi ja energiasisendi vaheline suhe;
- 31) „taastuvatest energiaallikatest toodetud energia“ või „taastuenergia“ – taastuvatest mittefossiilsetest allikatest pärit energia, nimelt tuuleenergia, päikeseenergia (päikese soojusenergia ja fotogalvaaniline päikeseenergia), geotermiline energia, ümbritseva keskkonna energia, loodete, lainete ja muu ookeanienergia, hüdroenergia ning biomassist, prügilagaasist, reoveepuhasti gaasist ja biogaasist toodetud energia;
- 32) „hajatootmine“ – elektritootmisüksused, mis on ühendatud jaotusvõrku;
- 33) „laadimispunkt“ – liides, millega on võimalik laadida korraga ühte elektrisõidukit või vahetada korraga ühe elektrisõiduki aku;
- 34) „ülekandmine“ – elektrienergia edastamine ühendatud ülikõrgepinge- ja kõrgepingevõrkude vahel eesmärgiga edastada elektrienergiat lõpptarbijatele või jaotajatele; käesolev mõiste ei hõlma tarnimist;
- 35) „põhivõrguettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes vastutab põhivõrgu käitamise, hoolduse ja vajaduse korral arendamise eest teatud piirkonnas, ja asjakohasel juhul põhivõrgu sidumise eest teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia ülekandmise järele;
- 36) „võrgukasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib elektrit põhi- või jaotusvõrku või kellele tarnitakse põhi- või jaotusvõrgust elektrit;
- 37) „elektritootmine“ – elektrienergia tootmine;
- 38) „tootja“ – elektrienergiat tootev füüsiline või juriidiline isik;
- 39) „võrkudevaheline ühendus“ – seadmed, mida kasutatakse elektrivõrkude ühendamiseks;
- 40) „ühendatud võrk“ – mitu ülekande- ja jaotusvõrku, mis on omavahel ühendatud ühe või mitme võrkudevahelise ühendusega;
- 41) „otseliin“ – elektriliin, mis ühendab eraldiasetsevat tootmiskohta eraldiasetseva tarbijaga või elektriliin, mis ühendab tootjat ja elektrivarustusettevõtjat, kes varustab otse oma valdusi, tütarettevõtteid ja tarbijaid;
- 42) „väike eraldatud võrk“ – võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles vähem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse ühenduste kaudu teiste võrkudega;

- 43) „väike ühendatud võrk“ – võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles rohkem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse ühenduste kaudu teiste võrkudega;
- 44) „ülekandevõime piiratus“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 4 määratletud ülekandevõime piiratus;
- 45) „tasakaalustamine“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 10 määratletud tasakaalustamine;
- 46) „tasakaalustamisenergia“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 11 määratletud tasakaalustamisenergia;
- 47) „tasakaaluhaldur“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 2 punktis 14 määratletud tasakaaluhaldur;
- 48) „tugiteenus“ – teenus, mis on vajalik ülekande- või jaotusvõrgu käitamiseks, sealhulgas tasakaalustamine ja sagedusega mitteseotud tugiteenused, kuid mitte ülekoormuse juhtimine;
- 49) „sagedusega mitteseotud tugiteenus“ – teenus, mida kasutab põhivõrguettevõtja või jaotusvõrguettevõtja püsitalitlusolekus pinge juhtimiseks, kiire reaktiivvoolusisestus, kohaliku võrgu stabiilsusiners, lühisvool, isekäivitusvõime ja saartalitlusvõime;
- 50) „piirkondlik koordineerimiskeskus“ – määruse (EL) 2019/943 artikli 35 kohaselt asutatud piirkondlik koordineerimiskeskus;
- 51) „täielikult integreeritud võrgukomponendid“ – võrgukomponendid, sealhulgas salvestusüksused, mis on integreeritud ülekande- või jaotusvõrku ja mille ainus eesmärk on tagada põhi- või jaotusvõrgu turvaline ja töökindel toimimine, kuid mitte tasakaalustamine ega ülekoormuse juhtimine;
- 52) „integreeritud elektriettevõtja“ – vertikaalselt integreeritud ettevõtja või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;
- 53) „vertikaalselt integreeritud ettevõtja“ – elektriettevõtja või elektriettevõtjate rühm, mille üle samal isikul või samadel isikutel on otsene või kaudne kontroll, ja kus asjaomase ettevõtja või ettevõtjate rühma vähemalt üks ülesanne on elektrienergia ülekandmine või jaotamine ning teine ülesanne elektrienergia tootmine või tarnimine;
- 54) „horisontaalselt integreeritud ettevõtja“ – elektriettevõtja, kelle vähemalt üks ülesanne on elektrienergia müügiks tootmine, ülekandmine, jaotamine või tarnimine ja teine ülesanne on väljaspool elektrisektorit;
- 55) „sidusettevõtja“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL⁽¹⁸⁾ artikli 2 punktis 12 määratletud sidusettevõtja ja samadele aktsionäridele kuuluvad ettevõtjad;
- 56) „kontroll“ – õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või koosmõjus ning seonduvaid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt:
- a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;
  - b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustavalt mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid;
- 57) „elektriettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab vähemalt üht järgmistest ülesannetest: elektrienergia tootmine, ülekandmine, jaotamine, agregeerimine, tarbimiskaja, energia salvestamine, tarnimine või ostmine, ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste või hooldusküsimuste eest; käesolev mõiste ei hõlma lõpptarbijaid;
- 58) „turvalisus“ – elektrienergiaga varustamise ja selle hankimise kindlus ning tehniline töökindlus;

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

- 59) „energia salvestamine“ – elektrivõrgus elektrienergia lõppkasutamise edasilükkamine tootmise hetkest hilisemal ajale või elektrienergia muundamine salvestatavaks energiaks, sellise energia salvestamine ning seejärel selle taasmuundamine elektrienergiaks või kasutamine muu energiakandjana;
- 60) „energiasalvestusüksus“ – elektrivõrgus üksus, kus salvestatakse energiat.

II PEATÜKK

ELEKTRISEKTORI KORRALDUSE ÜLDNORMID

Artikkel 3

Konkurentsipõhine, tarbijakeskne, paindlik ja mittediskrimineeriv elektritur

1. Liikmesriigid tagavad, et nende õiguses ei takistata tarbetult piiriülest elektrikaubandust, tarbijate osalemist, sealhulgas tarbimiskaja kaudu, investeerimist, eelkõige investeerimist kõikuva tasemega ja paindlikku elektritootmist, energia salvestamist, elektritranspordi kasutuselevõttu ega liikmesriikide vahel uute võrkudevaheliste ühenduste loomist, ning et elektri hinnad kajastaksid tegelikku nõudlust ja pakkumist.
2. Uute võrkudevaheliste ühenduste arendamisel võtavad liikmesriigid arvesse elektrivõrkude vastastikuse ühendatuse eesmärki, mis on sätestatud määruse (EL) 2018/1999 artikli 4 punkti d alapunktis 1.
3. Liikmesriigid tagavad, et elektrienergia siseturule sisenemisel, seal tegutsemisel ega sellelt väljumisel ei oleks tarbetuid takistusi, ilma et see piiraks liikmesriikide pädevust seoses kolmandate riikidega.
4. Liikmesriigid tagavad võrdsed tingimused, mis seisnevad selles, et elektriettevõtjate suhtes kohaldatakse läbipaistvaid, proportsionaalseid ja mittediskrimineerivaid õigusnorme, tasusid ja kohtlemist, eelkõige tasakaalustamiskohustuse, hulgiturgudele juurdepääsu, andmete juurdepääsu, vahetamisprotsessi ja arvete esitamise korra ning kui see on kohaldatav, lubade osas.
5. Liikmesriigid tagavad, et elektrienergia siseturul tegutsevad kolmandate riikide turuosalisel järgiksid kohaldatavat liidu ja liikmesriikide õigust, sealhulgas keskkonna- ja ohutuspoliitikat käsitlevat õigust.

Artikkel 4

Tarnija vaba valimine

Liikmesriigid tagavad, et kõik tarbijad võivad vabalt osta elektrit oma valitud tarnijalt ja tarbijatel võib olla korraga rohkem kui üks elektrivarustusleping, tingimusel et nõutavad ühendused ja mõõtmispunktid on olemas.

Artikkel 5

Turupõhised tarnehinnad

1. Tarnijad võivad vabalt määrata hinna, millega nad tarnivad elektrit tarbijatele. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada tarnijate vahel tõhus konkurents.
2. Liikmesriigid tagavad energiaostuvõimetute ja kaitsetute kodutarbijate kaitse artiklite 28 ja 29 kohaselt sotsiaalpoliitika või muude meetmetega kui riiklik sekkumine tarnitava elektri hinnakujundusse.
3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid kasutada riiklikku sekkumist energiaostuvõimetutele ja kaitsetutele kodutarbijatele tarnitava elektri hinnakujunduse puhul. Riiklikule sekkumisele kehtivad lõigetes 4 ja 5 sätestatud tingimused.
4. Riiklik sekkumine tarnitava elektri hinnakujundusse peab vastama järgmistele tingimustele:
  - a) sekkumine taotleb üldist majanduslikku kasu ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik sellega taotletava üldise majandusliku kasu saamiseks;

- b) sekkumine on selgelt määratletud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja kontrollitav;
- c) sekkumine tagab kõikidele liidu elektriettevõtjatele võrdse juurdepääsu tarbijatele;
- d) sekkumine on ajaliselt piiratud ja sellest kasu saavate isikute suhtes proportsionaalne;
- e) sekkumine ei too turuosalistele diskrimineerival viisil kaasa lisakulusid.

5. Liikmesriik, kes kasutab käesoleva artikli lõike 3 kohaselt riiklikku sekkumist tarnitava elektri hinnakujundusse, peab järgima ka määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 lõike 3 punkti d ja artiklit 24 sõltumata sellest, kas asjaomases liikmesriigis on märkimisväärne arv energiaostuvõimetuid kodumajapidamisi.

6. Üleminekuperioodil, mille eesmärk on luua tarnijate vahel elektrivarustuslepingute alane tõhus konkurents ning saavutada täielikult toimiv turupõhine elektri jaehinnakujundus kooskõlas lõikega 1, võivad liikmesriigid kasutada riiklikku sekkumist nendele kodutarbijatele ja mikroettevõtjatele tarnitava elektri hinnakujundusse, kelle suhtes ei kohaldata lõike 3 kohast riiklikku sekkumist.

7. Lõike 6 kohane riiklik sekkumine peab vastama lõikes 4 esitatud kriteeriumidele ning

- a) sellele peavad lisanduma meetmed, mille eesmärk on saavutada tõhus konkurents, ning nende meetmetega saavutatud edusammude hindamise meetoodika;
- b) see tuleb määrata kindlaks meetoodika abil, millega tagatakse tarnijate mittediskrimineeriv kohtlemine;
- c) see peab olema kehtestatud kulusid ületaval hinnatasemel, mis võimaldab tõhusat hinnakonkurentsi;
- d) see peab olema korraldatud selliselt, et see vähendaks võimalikult palju negatiivset mõju elektri hulgemüügiturule;
- e) sellega tuleb tagada, et kõigil riiklikust sekkumisest kasu saavatel isikutel on võimalik valida vabaturu pakkumisi ja neid teavitatakse otse vähemalt kord kvartalis vabaturu pakkumistest ja säästuvõimalustest, eelkõige dünaamilise elektrihinnaga lepingutest, ning et neile pakutakse abi, et üle minna turupõhisele pakkumisele;
- f) sellega tuleb tagada, et kõigil riiklikust sekkumisest kasu saavatel isikutel on õigus saada ja neile pakutakse artiklite 19 ja 21 kohaselt nutiarvesteid, mille paigaldamisega ei kaasne tarbijate jaoks lisanduvaid algkulusid, ning et neid teavitatakse otse nutiarvestite paigaldamise võimalusest ja neile antakse vajalikku abi;
- g) see ei tohi tuua kaasa otsest ristsubsideerimist tarbijate vahel, kellele tarnitakse elektrit vabaturuhindade alusel, ja nende vahel, kellele tarnitakse elektrit reguleeritud tarnehindade alusel.

8. Liikmesriigid teatavad lõigete 3 ja 6 kohaselt võetud meetmetest komisjonile ühe kuu jooksul pärast nende vastuvõtmist ja nad võivad hakata neid viivitamatult kohaldama. Teatamisel tuleb lisada selgitus, miks muude vahenditega ei olnud võimalik taotletavat eesmärki rahuldavalt saavutada, kuidas on täidetud lõigetes 4 ja 7 sätestatud nõuded ning kuidas mõjutavad teavitatud meetmed konkurentsi. Teates kirjeldatakse meetmest kasusaajaid, meetme kestust ja sellest mõjutatud kodutarbijate arvu ning selgitatakse, kuidas reguleeritud hind kindlaks määrati.

9. Liikmesriigid esitavad 1. jaanuariks 2022 ja 1. jaanuariks 2025 komisjonile aruande käesoleva artikli rakendamise kohta ning käesoleva artikli kohase riikliku sekkumise vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta ning hinnangu edusammude kohta, mida on tehtud tarnijate vahel tõhusa konkurentsi saavutamisel ja turupõhiste hindade üleminekul. Liikmesriigid, kes kohaldavad kooskõlas lõikega 6 reguleeritud hindu, annavad aru lõikes 7 sätestatud tingimuste täitmisest, sealhulgas tingimuste täitmisest tarnijate poolt, kes peavad riiklikku sekkumist kohaldama, ning reguleeritud hindade mõjust kõnealuste tarnijate rahalisele olukorrale.

10. Komisjon vaatab elektri turupõhise jaehinnakujunduse saavutamise eesmärgil käesoleva artikli rakendamise läbi ning esitab sellekohase aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule 31. detsembriks 2025, esitades asjakohasel juhul koos sellega või hiljem ka seadusandliku ettepaneku. Seadusandlik ettepanek võib sisaldada reguleeritud hindade kasutamise lõppkuupäeva.

*Artikkel 6***Kolmandate isikute juurdepääs**

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse kolmandate isikute põhi- ja jaotusvõrkudele juurdepääsu süsteemi, mis põhineb avaldatud ja kõikide tarbijate suhtes kohaldatavatel tasudel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et nimetatud tasud või nende arvutamise aluseks olev meetodika kiidetakse enne nende jõustumist heaks vastavalt artiklile 59 ning et nimetatud tasud ja meetodika (kui heaks kiidetakse üksnes meetodika) avaldatakse enne nende jõustumist.
2. Põhi- või jaotusvõrguettevõtja võib keelduda andmast võrgule juurdepääsu, kui tal puudub vajalik võimsus. Keeldumist põhjendatakse, pidades eelkõige silmas artiklit 9 ja võttes aluseks objektiivsed ning tehniliselt ja majanduslikult põhjendatud kriteeriumid. Liikmesriigid või, kui liikmesriigid on niimoodi sätestanud, kõnealuste liikmesriikide reguleerivad asutused tagavad, et kõnealuseid kriteeriume kohaldatakse järjekindlalt ja et võrgukasutaja, kellele juurdepääsu andmisest on keeldutud, saab kasutada vaidluste lahendamise menetlust. Asjakohasel juhul ning juurdepääsu andmisest keeldumise korral tagavad reguleerivad asutused ühtlasi, et põhi- või jaotusvõrguettevõtja annab asjakohast teavet meetmete kohta, mida oleks vaja võtta võrgu tugevdamiseks. Selline teave esitatakse kõikidel juhtudel, kui keeldutakse juurdepääsu andmisest laadimispunktile. Isikult, kes teavet nõuab, võib võtta mõistlikku tasu, mis kajastab teabe andmise kulusid.
3. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka jaotusvõrke haldavate kodanike energiakogukondade suhtes.

*Artikkel 7***Otseliinid**

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et
  - a) kõik nende territooriumil asuvad tootjad ja elektrivarustuseettevõtjad saaksid tarnida oma valdustele, tüürettevõtjatele ja tarbijatele elektrit otseliine pidi, ilma et nende suhtes kohaldataks ebaproportsionaalseid haldusmenetlusi või kulusid;
  - b) kõik nende territooriumil asuvad tarbijad saaksid tootjalt ja elektrivarustuseettevõtjalt tarneid vastu võtta kas üksikult või ühiselt otseliini kaudu.
2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil otseliinide ehitamise lubade andmiseks. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad.
3. Võimalus tarnida elektrit otseliini kaudu, nagu on osutatud käesoleva artikli lõikes 1, ei mõjuta võimalust osta elektrit vastavalt artiklile 6.
4. Liikmesriigid võivad ette näha, et otseliini ehitusloa andmine eeldab kas võrgule juurdepääsu võimaldamisest keeldumist artikli 6 alusel või vaidluste lahendamise menetluse algatamist vastavalt artiklile 60.
5. Liikmesriigid võivad keelduda otseliini ehitamiseks luba andmast, kui luba oleks vastuolus artikli 9 kohase avaliku teenuse osutamise kohustusega. Keeldumist tuleb põhjendada.

*Artikkel 8***Uutele võimsustele loa andmise menetlus**

1. Uute elektritootmisvõimsuste rajamiseks võtavad liikmesriigid vastu lubade andmise menetluse, mis peab olema objektiivne, läbipaistev ja mittediskrimineeriv.
2. Liikmesriigid kehtestavad kriteeriumid oma territooriumil elektritootmisvõimsuse rajamise lubade andmiseks. Asjakohaste kriteeriumide määramisel kaaluvad liikmesriigid:
  - a) elektrivõrgu, paigaldiste ja asjakohaste seadmete ohutust ja turvalisust;
  - b) tervisekaitset ja ohutust;
  - c) keskkonnakaitset;

- d) maakasutust ja paigutust;
- e) riigimaa kasutamist;
- f) energiatõhusust;
- g) primaarenergia allikate liiki;
- h) taotlejaga seotud asjaolusid, nagu tehniline, majanduslik ja finantsvõimekus;
- i) artikli 9 kohaselt vastu võetud meetmetele vastavust;
- j) elektritootmisvõimsuse panust liidu üldeesmärki, mille kohaselt peab taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal olema 2030. aastal vähemalt 32 % liidu summaarsest energia lõpptarbimisest ja millele on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 ⁽¹⁹⁾ artikli 3 lõikes 1;
- k) elektritootmisvõimsuse panust heitkoguste vähendamisse ning
- l) uute elektritootmisvõimsuste rajamise selliseid alternatiive nagu tarbimiskaja lahendused ja energia salvestamine.

3. Liikmesriigid tagavad, et elektri väikesemahulise detsentraliseeritud ja/või hajatootmise jaoks on olemas eraldi lihtsustatud ja ühtlustatud lubade andmise menetlus, milles võetakse arvesse tootmise piiratud mahtu ja võimalikku mõju.

Liikmesriigid võivad kehtestada kõnealuse lubade andmise erimenetluse kohta suunised. Reguleerivad asutused või muud riigi pädevad asutused, sealhulgas planeerimisasutused, vaatavad need suunised läbi ja võivad anda soovitusi nende muutmiseks.

Kui liikmesriigid on kehtestanud maakasutuslubade andmise erimenetlused, mida kohaldatakse uutele suurtele tootmisvõimsusega seotud taristuprojektidele, lisavad liikmesriigid vajaduse korral uute tootmisvõimsuste ehitamise nendes menetlustesse ja kohaldavad neid mittediskrimineerival viisil ja sobivas ajaraamistikus.

4. Lubade andmise menetlused ja kriteeriumid avalikustatakse. Taotlejaid teavitatakse loa andmisest keeldumise põhjustest. Põhjused peavad olema objektiivsed, mittediskrimineerivad, kaalukad ja põhjendatud. Taotlejatele tagatakse edasikaebamisvõimalus.

Artikkel 9

Avaliku teenuse osutamise kohustus

1. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, tagavad liikmesriigid oma institutsioonilise korra alusel ja subsidiaarsuse põhimõtet nõuetekohaselt arvesse võttes, et elektriettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva elektrituru loomise nimel ning et ettevõtjaid ei diskrimineeritaks õiguste ega kohustuste osas.

2. Liikmesriigid võivad ELi toimimise lepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 106, täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada elektrisektori ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustuse, mis võib olla seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe, taastuvate energiaallikate ja kliimakaitsega. See kohustus peab olema selgelt määratletud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja kontrollitav ning tagama liidu elektriettevõtjatele võrdse juurdepääsu liikmesriikide tarbijaskonnale. Avaliku teenuse osutamise kohustus, mis on seotud tarnitava elektri hinnakujundusega, peab vastama käesoleva direktiivi artiklis 5 sätestatud nõuetele.

3. Kui liikmesriik annab tasuks käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud kohustuse või artiklis 27 sätestatud universaalteenuse osutamise eest rahalist hüvitist, muud liiki hüvitisi ja ainuõigusi, tuleb seda teha mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt.

4. Käesoleva direktiivi rakendamisel teavitavad liikmesriigid komisjoni kõigist universaalteenuse ja avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmiseks võetud meetmetest, sealhulgas tarbija- ja keskkonnakaitse meetmetest, ning nende võimalikust mõjust riigisisesele ja rahvusvahelisele konkurentsile, olenemata sellest, kas need meetmed nõuavad või ei nõua käesolevast direktiivist erandi tegemist. Seejärel teavitavad nad komisjoni iga kahe aasta järel kõigist nende meetmete muudatustest, olenemata sellest, kas need nõuavad või ei nõua käesolevast direktiivist erandi tegemist.

⁽¹⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

5. Liikmesriigid võivad otsustada käesoleva direktiivi artikleid 6, 7 ja 8 mitte kohaldada, kui see takistaks juriidiliselt või faktiliselt elektriettevõtjatele pandud üldist majandushuvi esindavate kohustuste täitmist, tingimusel et see ei mõjuta kaubanduse arengut määral, mis oleks vastuolus liidu huvidega. ELi toimimise lepingu artikli 106 ja käesoleva direktiivi kohaselt hõlmavad liidu huvid muu hulgas ka konkurentsi tarbijate leidmiseks.

III PEATÜKK

TARBIJATE MÕJUVÕIMU SUURENDAMINE JA TARBIJAKAITSE

Artikkel 10

Põhilised lepingulised õigused

1. Liikmesriigid tagavad, et kõikidel lõpptarbijatel on õigus saada tarnijalt elektrienergiat tarnijaga sõlmitud lepingu kohaselt, olenemata sellest, millises liikmesriigis on tarnija registreeritud, tingimusel et tarnija järgib kohaldatavaid kauplemis- ja tasakaalustuseeskirju. Liikmesriigid võtavad sellega seoses kõik vajalikud meetmed tagamaks, et haldusmenetlustega ei diskrimineerita tarnijaid, kes on teises liikmesriigis juba registreeritud.

2. Ilma et see piiraks tarbijakaitset käsitlevate liidu õigusnormide, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL⁽²⁰⁾ ning nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ⁽²¹⁾ kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et lõpptarbijatel on käesoleva artikli lõigetes 3-12 sätestatud õigused.

3. Lõpptarbijatel on õigus sõlmida tarnijaga leping, milles esitatakse:

- a) tarnija nimi ja aadress;
- b) osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseseadmise aeg;
- c) pakutavate hooldusteenuste liigid;
- d) ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tasude, hooldustasude ning seotud toodete ja teenuste kohta;
- e) lepingu kestus, lepingu ja teenuste osutamise, sealhulgas seotud toodete ja teenuste, pikendamise ja lõpetamise tingimused ning teave selle kohta, kas lepingu tasuta lõpetamine on lubatud;
- f) võimalikud hüvitised ja tagasimakse kord juhul, kui teenuse kvaliteet ei vasta kokkulepitule, sealhulgas ebatäpne arve või arve hilinevad esitamine;
- g) artikli 26 kohase vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse algatamise kord;
- h) tarbijaõigusi käsitlev teave, sealhulgas teave kaebuste käsitlemise kohta ja kogu käesolevas lõikes osutatud teave, mis edastatakse selgelt arvel või elektriettevõtja veebisaidil.

Tingimused peavad olema õiglasel ja ette teada. Igal juhul tuleb see teave esitada enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab käesolevas lõikes osutatud teave olema samuti kättesaadav enne lepingu sõlmimist.

Peamiste lepingutingimuste kokkuvõtte esitatakse lõpptarbijatele hästi märgatavalt ning täpselt ja selgelt sõnastuses.

4. Lõpptarbijaid teavitatakse õigeaegselt kõigist kavandatavatest lepingutingimuste muudatustest ning õigusest teate saamisel leping lõpetada. Tarnijad peavad nende lõpptarbijatele läbipaistval ja arusaadaval viisil ise teatama kõigist

⁽²⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

⁽²¹⁾ Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv 93/13/EMÜ ebaõiglase tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29).

tarnehinna kohandamistest, samuti kohandamise põhjustest ja eeltingimustest ning selle ulatusest kohasel ajal hiljemalt kaks nädalat ja kodutarbijate puhul üks kuu enne kohandamise jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel oleks vabadus lepingud lõpetada, kui nad ei nõustu neile tarnija poolt teatatud uute lepingutingimustega või tarnehinna kohandamisega.

5. Tarnijad annavad lõpptarbijatele läbipaistvat teavet elektriteenuste juurdepääsu ja nende kasutamise suhtes kohaldatavate hindade, tasude ja üldtingimuste kohta.

6. Tarnijad pakuvad lõpptarbijatele laia makseviiside valikut. Makseviisid ei tohi olla tarbijate suhtes asjatult diskrimineerivad. Erinevused tasudes, mis on seotud makseviisi või ettemaksusüsteemiga, peavad olema objektiivsed, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed ega tohi ületada otseseid kulusid, mida makse saaja seoses konkreetse makseviisi või ettemaksusüsteemi kasutamisega kandis, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2366⁽²²⁾ artiklile 62.

7. Vastavalt lõikele 6 ei seata kodutarbijaid, kes saavad kasutada ettemaksusüsteemi, ettemaksusüsteemi kohaldamise korral ebasoodsamasse olukorda.

8. Tarnijad pakuvad lõpptarbijatele õiglasi ja läbipaistvaid üldtingimusi, mis peavad olema selged ja üheselt mõistetavad ega tohi hõlmata mittelepingulisi tõkkeid tarbijaõiguste teostamisele, näiteks ülemäärase lepingulise dokumentatsiooni kasutamist. Tarbijaid tuleb kaitsta ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest.

9. Lõpptarbijatel on õigus sellele, et tarnijad osutavad teenuseid ja käsitlevad kaebusi heal tasemel. Tarnijad käsitlevad kaebuseid lihtsal, õiglasel ja kiirel viisil.

10. Kui lõpptarbijaja kasutab vastavalt liikmesriigi õigusnormidele artikli 27 kohaseid universaalteenuseid, teavitatakse teda universaalteenusega seonduvatest õigustest.

11. Tarnijad annavad kodutarbijatele piisavalt varakult enne lahtiühendamist asjakohast teavet muude võimaluste kohta kui lahtiühendamine. Muud võimalused võivad seisneda toetustes lahtiühendamise vältimiseks, ettemaksusüsteemides, energiaauditites, energiakonsultandi teenustes, alternatiivsetes maksekavades, võlanõustamises või moratooriumites lahtiühendamisele, ning ei tohi tuua lahtiühendamisega silmitsi seisva tarbija jaoks kaasa lisakulusid.

12. Tarnijad annavad lõpptarbijale tarnija vahetuse korral lõpparve hiljemalt kuue nädala jooksul pärast vahetuse toimumist.

Artikkel 11

Õigus dünaamilise elektri hinnaga lepingule

1. Liikmesriigid tagavad, et nende õigusraamistik võimaldab tarnijatel pakkuda dünaamilise elektri hinnaga lepinguid. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad, kellele on paigaldatud nutiarvesti, saavad taotleda dünaamilise elektri hinnaga lepingu sõlmimist vähemalt ühe tarnijaga ning iga tarnijaga, kellel on rohkem kui 200 000 lõpptarbijat.

2. Liikmesriigid tagavad, et tarnijad teavitavad lõpptarbijaid dünaamilise elektri hinnaga lepingu kõikidest võimalustest, maksumusest ja riskidest ning tagavad, et tarnijad on kohustatud esitama lõpptarbijatele sellekohast teavet, sealhulgas vajadusest paigaldada asjakohane elektri arvesti. Reguleerivad asutused jälgivad turu arengut ja hindavad riske, mis uute toodete ja teenuste jaoks võivad kaasneda, ning reageerivad kuritarvitustele.

3. Enne lõpptarbijaja lepingu vahetamist dünaamilise elektri hinnaga lepingu vastu peab lõpptarbijaja andma tarnijale selleks nõusoleku.

⁽²²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ ning 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015, lk 35).

4. Liikmesriigid või reguleerivad asutused jälgivad vähemalt kümne aasta jooksul alates sellest, kui dünaamilise elektri hinnaga lepingud muutuvad kättesaadavaks, selliste lepingute peamisi arengusuundi, sealhulgas turupakkumisi, mõju tarbijate arvetele ja konkreetselt hindade volatiilsust ning avaldavad selle kohta aastaaruande.

Artikkel 12

Vahetamisõigus ja õigusnormid vahetamisega seotud tasude kohta

1. Tarnija või agregeerimisega tegeleva turuosalise vahetamine peab toimuma võimalikult lühikese aja jooksul. Liikmesriigid tagavad, et tarbijal, kes täidab lepingulisi kohustusi ja soovib vahetada tarnijat või agregeerimisega tegelevat turuosalist, on õigus seda teha maksimaalselt kolme nädala jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast. Hiljemalt 2026. aastal ei tohi tarnija vahetamise tehniline protsess kesta kauem kui 24 tundi ning seda peab olema võimalik teha igal tööpäeval.
2. Liikmesriigid tagavad, et vähemalt kodutarbijatelt ning väikeettevõtjatelt ei nõuta vahetamistasu.
3. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid lubada tarnijal või agregeerimisega tegeleval turuosalisel nõuda lepingu lõpetamise tasu tarbijalt, kes tahtlikult lõpetab kindlaksmääratud tähtaja ja kindlaksmääratud hinnaga elektrivarustuslepingu enne tähtaja saabumist, tingimusel et kõnealune tasu on ettenähtud lepingus, mille tarbija on sõlminud vabatahtlikult, ning kõnealusest tasust on tarbijat enne lepingu sõlmimist selgelt teavitatud. Kõnealused tasud peavad olema proportsionaalsed ega tohi olla suuremad kui selline otsene majanduslik kahju tarnijale või agregeerimisega tegelevale turuosalisele, mida tekitab lepingu lõpetamine tarbija poolt, kaasa arvatud seotud investeeringute või teenuste kulud, mida lepingu raames juba osutati tarbijale. Otsese majandusliku kahju tõendamise koormis lasub tarnijal või agregeerimisega tegeleval turuosalisel ning lepingu lõpetamise tasude lubatavuse üle teeb järelevalvet reguleeriv asutus või muu pädev riigiasutus.
4. Liikmesriigid tagavad, et õigus vahetada tarnijat või agregeerimisega tegelevat turuosalist oleks tarbijatele tagatud hinna, töömahu ja ajakulu poolest mittediskrimineerival viisil.
5. Kodutarbijatel on õigus osaleda kollektiivsetes vahetamiskavades. Liikmesriigid eemaldavad kõik kollektiivsete vahetamiskavade regulatiivsed ja haldustõkked ning loovad ulatusliku tarbijakaitsset tagava raamistiku, et vältida kuritarvitusi.

Artikkel 13

Agregeerimisleping

1. Liikmesriigid tagavad, et kõik tarbijad võivad vabalt osta ja müüa elektriteenuseid, sealhulgas agregeerimist, välja arvatud tarnimine, sõltumata nende elektrivarustuslepingust ja nende valitud elektriettevõtjast.
2. Liikmesriigid tagavad, et kui lõpptarbija soovib sõlmida agregeerimislepingu, siis on tal õigus seda teha ilma tema elektriettevõtja nõusolekuta.

Liikmesriigid tagavad, et agregeerimisega tegelevad turuosalisel teavitavad tarbijaid kõikidest neile pakutavate lepingute tingimustest.

3. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijal on nõudmise korral õigus saada tasuta kõik asjakohased andmed tarbimiskaja kohta või andmed tarnitud ja müüdüd elektrienergia kohta vähemalt üks kord igal arveldusperioodil.
4. Liikmesriigid tagavad, et lõigetes 2 ja 3 osutatud õigused oleksid lõpptarbijatele tagatud hinna, töömahu ja ajakulu poolest mittediskrimineerival viisil. Eelkõige tagavad liikmesriigid, et tarnija ei kohaldaks oma tarbijatele diskrimineerivaid tehnilisi ja haldusnõudeid, -menetlusi ja -tasusid lähtuvalt sellest, kas neil on leping agregeerimisega tegeleva turuosalisega.

*Artikkel 14***Võrdlemisvahendid**

1. Liikmesriigid tagavad, et vähemalt kodutarbijatel ja mikroettevõtjatel, kelle eeldatav aastane tarbimine on alla 100 000 kWh, on tasuta juurdepääs vähemalt ühele vahendile, mille abil võrreldakse tarnijate pakkumisi, kaasa arvatud pakkumisi dünaamilise elektri hinnaga lepingute sõlmimiseks. Tarbijaid teavitatakse selliste vahendite kättesaadavusest nende arvetel või koos arvetega või muul viisil. Need vahendid peavad vastama vähemalt järgmistele nõuetele:

- a) need on turuosalistest sõltumatud ning tagavad, et elektriettevõtjaid koheldakse otsingutulemustes võrdselt;
- b) selgelt on märgitud, kes on nende omanikud ning kes on füüsilised või juriidilised isikud, kes vahendit käitavad ja kontrollivad, samuti teave vahendite rahastamise kohta;
- c) nendes esitatakse selged ja objektiivsed kriteeriumid, millel võrdlus põhineb, sh teenused, ja need kriteeriumid avaldatakse;
- d) need on selge ja üheselt mõistetava sõnastusega;
- e) nendes antakse täpset ja ajakohastatud teavet ning esitatakse viimase ajakohastamise aeg;
- f) need on kättesaadavad puuetega inimestele, olles tajutavad, kasutatavad, mõistetavad ja töökindlad;
- g) need tagavad tõhusa meetodi avaldatud pakkumistes esitatud ebaõigest teabest teatamiseks ning
- h) nad teevad võrdlusi, piirdudes isikuandmete küsimisel andmetega, mis on võrdluseks hädavajalikud.

Liikmesriigid tagavad, et vähemalt üks vahend annab ülevaate kogu turust. Juhul kui turust annavad ülevaate mitu vahendit, peavad need vahendid sisaldama võimalikult mitmesuguseid elektrienergia pakkumisi, mis hõlmavad märkimisväärset osa turust, ning juhul kui need vahendid ei anna ülevaadet kogu turust, antakse vahendites selle kohta enne tulemuste kuvamist selget teavet.

2. Lõikes 1 osutatud vahendeid võib kasutada mis tahes üksus, sealhulgas eraettevõtja ning riigiasutus või -organ.

3. Liikmesriik määrab pädeva asutuse, kes vastutab usaldusmärgi väljastamise eest võrdlemisvahenditele, mis vastavad lõikes 1 sätestatud nõuetele, ning kes tagab, et usaldusmärgi saanud võrdlemisvahendid vastaksid jätkuvalt lõikes 1 sätestatud nõuetele. Kõnealune asutus peab olema turuosalistest ja võrdlemisvahendite käitajatest sõltumatu.

4. Liikmesriigid võivad nõuda, et lõikes 1 osutatud võrdlemisvahendid hõlmaksid võrreldavaid kriteeriume, mis on seotud tarnijate pakutavate teenustega.

5. Igale turuosaliste pakkumiste võrdlemise vahendile on võimalik taotleda usaldusmärki vastavalt käesolevale artiklile vabatahtlikul ja mittediskrimineerival alusel.

6. Erandina lõigetest 3 ja 5 võib liikmesriik otsustada võrdlemisvahenditele usaldusmärgi väljastamist mitte ette näha, kui lõikes 1 sätestatud nõuetele vastavat võrdlemisvahendit pakub riigiasutus või -organ.

*Artikkel 15***Aktiivsed tarbijad**

1. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad võivad tegutseda aktiivse tarbijana, ilma et nende suhtes kohaldataks ebaproportsionaalseid või diskrimineerivaid tehnilisi nõudeid, haldusnõudeid, -menetlusi ja -tasusid ning võrgutasusid, mis ei ole kulupõhised.

2. Liikmesriigid tagavad, et

- a) aktiivsetel tarbijatel on õigus tegutseda otse või agregeerimise kaudu;
- b) aktiivsetel tarbijatel on õigus müüa omatoodetud elektrienergiat, sealhulgas elektriostulepingute alusel;

- c) aktiivsetel tarbijatel on õigus osaleda paindlikkuse süsteemides ja energiatõhususe süsteemides;
- d) aktiivsetel tarbijatel on õigus delegeerida nende tegevuseks vajalike seadmete haldamine, sealhulgas paigaldamine, käitamine, andmete töötlemine ja hooldus kolmandale isikule, ilma et seda kolmandat isikut käsitataks aktiivse tarbijana;
- e) aktiivsetelt tarbijatelt nõutakse kulupõhiseid, läbipaistvaid ja mittediskrimineerivaid võrgutasusid, milles arvestatakse eraldi võrku saadetud elektrit ja võrgust tarbitud elektrit kooskõlas käesoleva direktiivi artikli 59 lõikega 9 ja määruse (EL) 2019/943 artikliga 18, tagades, et nad panustavad piisavalt ja tasakaalustatud viisil võrgu üldkuludesse;
- f) aktiivsed tarbijad on rahaliselt vastutavad tasakaalustamatuse eest, mida nad elektrivõrgus põhjustavad; selles ulatuses on nad tasakaaluhaldurid või delegeerivad oma tasakaalustamiskohustuse kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 5.
3. Liikmesriigid võivad oma õiguses kohaldada erinevaid õigusnorme üksikult ja ühiselt tegutsevate aktiivsete tarbijate suhtes, tingimusel et kõiki käesoleva artikli kohaseid õigusi ja kohustusi kohaldatakse kõikide aktiivsete tarbijate suhtes. Ühiselt tegutsevate aktiivsete tarbijate erinev kohtlemine peab olema proportsionaalne ja põhjendatud.
4. Liikmesriigid, kellel on olemasolevad süsteemid, milles ei arvestata eraldi võrku saadetud elektrit ja võrgust tarbitud elektrit, ei või nende süsteemide alusel anda uusi õigusi pärast 31. detsembrist 2023. Kõikidel tarbijatel, kelle suhtes kohaldatakse olemasolevaid süsteeme, peab igal ajal olema võimalik otsustada uue süsteemi kasuks, milles arvestatakse võrgutasude arvutamisel võrku saadetud elektrit ja võrgust tarbitud elektrit eraldi.
5. Liikmesriigid tagavad, et energiasalvestusüksust omavate aktiivsete tarbijate suhtes kehtib järgmine:
- a) neil on õigus võrguühendusele mõistliku aja jooksul pärast taotluse esitamist, kui on täidetud kõik vajalikud tingimused, näiteks tasakaalustamiskohustus ja sobivate arvestite olemasolu;
- b) nende suhtes ei kohaldata topelttasusid, sealhulgas võrgutasusid, nende valdusesse jääva salvestatud elektrienergia eest ja võrguettevõtjatele paindlikkusteenuste osutamisel;
- c) nende suhtes ei kohaldata ebaproportsionaalseid litsentsimisnõudeid ega -tasusid;
- d) neil on lubatud osutada mitut teenust korraga, kui see on tehniliselt teostatav.

Artikkel 16

Kodanike energiakogukonnad

1. Liikmesriigid kehtestavad kodanike energiakogukondi toetava õigusraamistiku, millega tagatakse, et
- a) osalemine kodanike energiakogukonnas on avatud ja vabatahtlik;
- b) kodanike energiakogukonna liikmetel, aktsionäridel ja osanikel on lubatud kogukonnast välja astuda, mispuhul kohaldatakse artiklit 12;
- c) kodanike energiakogukonna liikmed, aktsionärid ja osanikud ei kaota kodutarbija või aktiivse tarbija õigusi ja kohustusi;
- d) asjaomane jaotusvõrguettevõtja teeb reguleeriva asutuse hinnangul õiglase hüvitise eest koostööd kodanike energiakogukondadega, et hõlbustada elektriülekandeid kodanike energiakogukondades;
- e) kodanike energiakogukondade suhtes kohaldatakse mittediskrimineerivaid, õiglasi, proportsionaalseid ja läbipaistvaid menetlusi ja tasusid, sealhulgas registreerimis- ja litsentsitasusid, samuti läbipaistvaid, mittediskrimineerivaid ja kulupõhiseid võrgutasusid kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 18, mis tagavad, et kogukonnad panustavad piisavalt ja tasakaalustatud viisil võrgu üldkulude jagamisse.

2. Liikmesriigid võivad toetavas õigusraamistikus sätestada, et:
  - a) kodanike energiakogukonnad on avatud piiriüleseks osalemiseks;
  - b) kodanike energiakogukondadel on õigus käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud tingimustel omada, luua, osta või rentida jaotusvõrke ja neid iseseisvalt hallata;
  - c) kodanike energiakogukondade suhtes kohaldatakse artikli 38 lõikes 2 sätestatud erandeid.
3. Liikmesriigid tagavad, et:
  - a) kodanike energiakogukondadel on võimalik pääseda mittediskrimineerival viisil kas otse või agregeerimise kaudu kõikidele elektriturgudele;
  - b) kodanike energiakogukondi koheldakse mittediskrimineerivalt ja proportsionaalselt seoses nende tegevusega, õiguste ja kohustustega lõpptarbijana, tootjana, tarnijana, jaotusvõrguettevõtjana või agregeerimisega tegeleva turuosalisena;
  - c) kodanike energiakogukonnad on rahaliselt vastutavad tasakaalustamatuse eest, mida nad elektrivõrgus põhjustavad; selles ulatuses on nad tasakaaluhaldurid või nad on kohustatud delegeerima oma tasakaalustamiskohustuse kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 5;
  - d) seoses omatoodetud elektrienergia tarbimisega koheldakse kodanike energiakogukondi nagu aktiivseid tarbijaid kooskõlas artikli 15 lõike 2 punktiga e;
  - e) kodanike energiakogukondadel on võimalik korraldada kodanike energiakogukonna omandis olevates tootmisüksustes toodetud elektrienergia kogukonnasisest jagamist kooskõlas käesolevas artiklis sätestatud muude nõuetega ja tingimused, et kogukonna liikmed säilitavad oma õigused ja kohustused lõpptarbijatena.

Kui elektrienergiat jagatakse esimese lõigu punkti e kontekstis, ei tohi see mõjutada kohaldatavaid võrgutasusid ja lõive kooskõlas pädeva riigiasutuse välja töötatud hajaenergia ressursside läbipaistva kulude-tulude analüüsiga.

4. Liikmesriigid võivad otsustada anda kodanike energiakogukondadele õiguse hallata jaotusvõrke oma tegevuspiirkonnas ja kehtestada asjakohased menetlused, ilma et see piiraks IV peatüki ning teiste jaotusvõrguettevõtjatele kohaldatavate õigusnormide ja eeskirjade kohaldamist. Kui kodanike energiakogukondadele on kõnealune õigus antud, tagavad liikmesriigid, et
  - a) kodanike energiakogukondadel on õigus sõlmida oma võrgu käitamiseks leping asjaomase jaotusvõrguettevõtja või põhivõrguettevõtjaga, kelle võrku nad on ühendanud;
  - b) kodanike energiakogukondade suhtes kohaldatakse nende võrgu ja väljaspool kodanike energiakogukonda asuva jaotusvõrgu ühenduspunktides asjakohaseid võrgutasusid, milles võetakse vastavalt artikli 59 lõikele 7 eraldi arvesse elektrit, mida tarnitakse väljaspool kodanike energiakogukonda asuvasse jaotusvõrku, ja elektrit, mida saadakse tarbimiseks väljaspool kogukonda asuvast jaotusvõrgust;
  - c) kodanike energiakogukonnad ei diskrimineeri ega kahjusta jaotusvõrku jäänud tarbijaid.

Artikkel 17

Tarbimiskaja agregeerimise kaudu

1. Liikmesriigid võimaldavad ja edendavad osalemist tarbimiskajas agregeerimise kaudu. Liikmesriigid võimaldavad lõpptarbijatel, sealhulgas lõpptarbijatel, kes pakuvad tarbimiskaja agregeerimise kaudu, osaleda koos tootjatega mittediskrimineerival viisil kõikidel elektriturgudel.
2. Liikmesriigid tagavad, et põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad kohtlevad tugiteenuste hankimisel tarbimiskaja agregeerimisega tegelevaid turuosalisi sarnaselt tootjatele mittediskrimineerivalt ja vastavalt nende tehnilisele suutlikkusele.
3. Liikmesriigid tagavad, et nende õigusraamistik hõlmab vähemalt järgmist:
  - a) iga agregeerimisega tegeleva turuosalise, sealhulgas sõltumatu energiavahendaja õigus siseneda elektriturgudele ilma teiste turuosaliste nõusolekuta;

- b) mittediskrimineerivad ja läbipaistvad õigusnormid, milles kõikide elektriettevõtjate ja tarbijate jaoks on selgelt määratud ülesanded ja vastutusalad;
- c) agregeerimisega tegelevate turuosaliste ja teiste elektriettevõtjate vahelist andmevahetust reguleerivad mittediskrimineerivad ja läbipaistvad õigusnormid ja kord, millega tagatakse hõlbus juurdepääs andmetele võrdsetel ja mittediskrimineerivatel alustel ning tundliku äriteabe ja tarbijate isikuandmete täielik kaitse;
- d) agregeerimisega tegelevate turuosaliste kohustus olla rahaliselt vastutav tasakaalustamatuse eest, mida nad elektrivõrgus põhjustavad; selles ulatuses on nad tasakaaluhaldurid või peavad delegeerima oma tasakaalustamiskohustuse kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 5;
- e) tarnijad ei nõua lõpptarbijatelt, kellel on leping sõltumatute energiavahendajatega, alusetult makseid ega trahve ega rakenda nende suhtes muid põhjendamatuid lepingulisi piiranguid;
- f) agregeerimisega tegelevate turuosaliste ja muude turuosaliste vaheliste konfliktide lahendamise mehhanism, mis hõlmab ka vastutust tasakaalustamatuse eest.

4. Liikmesriigid võivad nõuda elektriettevõtjatelt või osalevatelt lõpptarbijatelt rahalise hüvitise maksmist teistele turuosalistele või teiste turuosaliste tasakaaluhaldurile, kui tarbimiskaja aktiveerimine neid turuosalisi või tasakaaluhaldureid vahetult mõjutab. Rahaline hüvitis ei tohi olla takistuseks agregeerimisega tegelevate turuosaliste turule sisenemisele ega paindlikkusele. Sellistel juhtudel peab rahaline hüvitis peab piirduma üksnes sellega, mis on vajalik osalevate tarbijate tarnijatele või tarnijate tasakaaluhalduritele tarbimiskaja aktiveerimise tõttu tekkinud kulude hüvitamiseks. Hüvitise arvutusmeetodis võib arvesse võtta sõltumatute energiavahendajate tegevusest teistele turuosalistele tekkivat tulu, ning kui tulu on tekkinud, võib energiavahendajatelt või osalevatelt tarbijatelt nõuda hüvitisest panustamist üksnes juhul kui, ja sellises ulatuses, milles kõikidele tarnijatele, tarbijatele ja nende tasakaaluhalduritele tekkinud tulu ei ületa nende kantud kulusid. Arvutusmeetodi peab heaks kiitma reguleeriv asutus või muu pädev riigiasutus.

5. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivad asutused või, kui seda nõuab nende õigussüsteem, põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad kehtestavad tihedas koostöös turuosaliste ja lõpptarbijatega kõikidel elektriturgudel tarbimiskajas osalemise tehnilised nõuded, arvestades kõnealuste turgude tehnilisi näitajaid ja tarbimiskaja suutlikkust. Sellised nõuded hõlmavad agregeeritud koormuste arvessevõtmist.

Artikkel 18

Arved ja arvel esitatav teave

1. Liikmesriigid tagavad, et arved ja arvel esitatav teave on täpsed, kergesti mõistetavad, selged, kokkuvõtlikud ja kasutajasõbralikud ning need esitatakse nii, et lõpptarbijatel oleks neid kerge võrrelda. Lõpptarbijad saavad taotluse korral selge ja mõistetava selgituse selle kohta, kuidas nende arve on koostatud, eelkõige juhul, kui arved ei põhine tegelikul tarbimisel.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad saavad kõik arved ja arvetel esitatava teabe tasuta.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatele pakutakse võimalust saada arveid ja arvetel esitatavat teavet elektrooniliselt ning võimalust kasutada arvete maksmiseks paindlikku korda.
4. Kui leping näeb ette toote või hinna muutmist või allahindlust tulevikus, tuleb see märkida arvel koos muudatuse toimumise kuupäevaga.
5. Liikmesriigid konsulteerivad tarbijaorganisatsioonidega, kui nad kaaluvad arve sisu puudutavate nõuete muutmist.
6. Liikmesriigid tagavad, et arved ja arvetel esitatav teave vastavad I lisas sätestatud miinimumnõuetele.

Artikkel 19

Nutiarvestisüsteemid

1. Energiatõhususe edendamiseks ning lõpptarbijate mõjuvõimu suurendamiseks soovivad liikmesriik, või reguleeriv asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, tungival, et elektritteenõudjad ja muud turuosalised optimeeriksid elektritarbimist, muu hulgas energijuhtimisteenuste pakkumise või innovaatilise hinnakujunduse väljatöötamisega ning selliste nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmisega, mis on võimelised talitlema eelkõige koos tarbija energijuhtimissüsteemi ja tarkvõrkudega, järgides liidus kohaldatavaid andmekaitsealaseid õigusnorme.
2. Liikmesriigid tagavad oma territooriumil nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmise, millega aidatakse kaasa tarbijate aktiivsele osalemisele elektriturul. Kasutuselevõtu kohta võib teha tasuvusanalüüsi II lisa sätetatud põhimõtetel.
3. Nutiarvestisüsteemide kasutuselevõttuga tegelevad liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad funktsionaalsed ja tehnilised miinimumnõuded nende territooriumil kasutusele võetavate nutiarvestisüsteemide kohta kooskõlas artikliga 20 ja II lisaga. Liikmesriigid tagavad, et nutiarvestisüsteemid on koostalitlusvõimelised ja võimelised andma väljundit tarbijate energijuhtimissüsteemidesse. Sellega seoses võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid olemasolevaid standardeid, sealhulgas koostalitlusvõime kohta, parimaid tavasid ning tarkvõrkude ja elektrienergia siseturu arengu olulisust.
4. Nutiarvestisüsteemide kasutuselevõttuga tegelevad liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad osalevad kasutuselevõttuga seotud kulude hüvitamises läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, võttes samal ajal arvesse pikaajalist kasu kogu väärtusahelale. Liikmesriigid või määratud pädevad asutused, kui liikmesriigid on nii ette näinud, jälgivad korrapäraselt, kuidas kulgeb nutiarvestuse kasutuselevõtt nende territooriumil ning kuidas muutub tarbijate saadav kasu.
5. Kui nutiarvestisüsteemide kasutuselevõttule on lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsi põhjal antud negatiivne hinnang, tagavad liikmesriigid, et hinnang vaadatakse läbi vähemalt iga nelja aasta järel või sagedamini, kui toimuvad suured muutused hinnangu tegemisel kasutatavates eeldustes ning sõltuvalt tehnika ja turu arengust. Liikmesriigid teatavad komisjonile pärast ajakohastatud tasuvusanalüüsi koostamist selle tulemuse.
6. Käesoleva direktiivi sätteid nutiarvestisüsteemide kohta kohaldatakse tulevaste paigaldiste ja vanemaid nutiarvesteid asendavate paigaldiste suhtes. Nutiarvestisüsteemid, mis on juba paigaldatud või mille „tööde algus“ leidis aset enne 4. juulit 2019, võivad jääda kasutusse kogu nende elutsükli ajaks, kuid nutiarvestisüsteemid, mis ei vasta artikli 20 ja II lisa nõuetele, ei tohi olla enam kasutuses pärast 5. juulit 2031.

Esimese lõigu kohaldamisel tähendab „tööde algus“ kas investeeringuga seotud ehitustööde alustamist või esimest kindlat kohustust tellida seadmeid või muud kohustust, mis teeb investeeringu pöördumatuks, olenevalt sellest, milline neist on varasem. Tööde algus ei hõlma maa ostmist ega ettevalmistustöid, nagu lubade hankimine ja esialgsete teostatavussuuringute tegemine. Ülevõtmiste puhul tähendab „tööde algus“ omandatud ettevõttega vahetult seotud vara omandamise hetke.

Artikkel 20

Nutiarvestisüsteemide funktsioonid

Kui artikli 19 lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsi tulemusel antakse nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmise kohta positiivne hinnang või kui nutiarvestisüsteeme võetakse süsteemselt kasutusele pärast 4. juulit 2019, võtavad liikmesriigid nutiarvestisüsteemide kasutusele kooskõlas Euroopa standardite, II lisa ning järgmiste nõuetega:

- a) nutiarvestisüsteemid mõõdavad täpselt tegelikku elektritarbimist ja suudavad anda lõpptarbijatele teavet tegeliku tarbimisaja kohta. Kontrollitud varasema tarbimise teave on lõpptarbijatele taotluse alusel ja ilma lisakuluta kergesti ja turvaliselt kättesaadav ning nähtav. Tarbimisandmed kontrollimata reaalaajalähedase ajavahemiku kohta tehakse lõpptarbijatele samuti ilma lisakuluta kergesti ja turvaliselt kättesaadavaks standardse liidese või kaugjuurdepääsu kaudu, nii et see toetaks automaatseid energiatõhususe programme, tarbimiskaja ja muid teenuseid;

- b) nutiarvestisüsteemide ja andmevahetuse turvalisus vastab asjakohastele turvalisust käsitlevatele liidu õigusnormidele, võttes nõuetekohaselt arvesse parimat võimalikku tehnikat, et tagada küberturvalisuse kaitse kõrgeim tase, pidades samal ajal silmas kulusid ja proportsionaalsuse põhimõtet;
- c) lõpptarbijate eraelu puutumatus ja andmekaitse vastab asjakohastele andmekaitset ja eraelu puutumatus käsitlevatele liidu õigusnormidele;
- d) arvestite käitajad tagavad, et võrku elektrienergiat saatvad aktiivsed tarbijad saaksid arvestite abil teada, kui palju nende valdustes toodetud elektrit saadetakse võrku;
- e) kui lõpptarbija seda taotleb, tehakse tema poolt võrku saadetava elektrienergia ja tarbitud elektrienergia andmed artikli 24 alusel vastu võetud rakendusaktide kohaselt kergesti mõistetavas vormis kättesaadavaks talle endale standardse teabevahetusliidese või kaugjuurdepääsu kaudu või tema nimel tegutsevale kolmandale isikule, võimaldades lõpptarbijal pakkumisi võrdsel alusel võrrelda;
- f) lõpptarbija asjakohane nõustamine ja teavitamine toimub enne nutiarvestite paigaldamist või nutiarvestite paigaldamise ajal; eelkõige selgitatakse lõpptarbijale kõiki lugemi võtmise ja energiatarbimise jälgimise võimalusi ning talle antakse teavet isikuandmete kogumise ja töötlemise kohta kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste liidu õigusnormidega;
- g) nutiarvestisüsteemid võimaldavad lõpptarbijal teha mõõtmist ja arveldamist samas tasakaalarvelduse ajavahemikus kui riigi energiaturul.

Esimese lõigu punkti e kohaldamisel peab lõpptarbijale olema tagatud võimalus teha oma mõõtmisandmetest väljavõtteid või edastada need kolmandale isikule ilma lisakuludeta ning kooskõlas andmete ülekandmise õigusega vastavalt andmekaitsealastele liidu õigusnormidele.

Artikkel 21

Õigus nutiarvestile

1. Kui artikli 19 lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsi tulemusel antakse nutiarvestisüsteemi kasutuselevõtmise kohta negatiivne hinnang ning kui nutiarvestisüsteemi ei võeta süsteemselt kasutusele, tagab liikmesriik, et lõpptarbijal oleks taotluse alusel ja seotud kulude kandmise korral õigus nutiarvesti paigaldamisele või asjakohasel juhul ajakohastamisele õiglastel, mõistlikel ja kulutõhusatel tingimustel ning et nutiarvesti:
  - a) kui see on tehniliselt teostatav, omaks artiklis 20 osutatud funktsioone või vähemalt selliseid funktsioone, mille on kindlaks määratud ja avalikustanud liikmesriik riigi tasandil kooskõlas III lisaga;
  - b) oleks koostalitlusvõimeline ja reaaliajalähedases ajavahemikus arvestitaristu kaudu tarbija energiauhtimissüsteemiga ühendatav.
2. Lõike 1 kohaselt tarbija esitatud nutiarvesti taotluse puhul liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud,
  - a) tagab, et pakkumises, mis esitatakse lõpptarbijale, kes taotleb nutiarvesti paigaldamist, väljendatakse selgelt ja täpselt,
    - i) milliseid funktsioone nutiarvesti täidab ja milline on selle koostalitlusvõime, milliseid teenuseid see võimaldab ning milliseid tegelikke eelseid vastaval ajahetkel sellise nutiarvesti olemasolu annab;
    - ii) milliseid nutiarvestiga seotud kulusid peab kandma lõpptarbija;
  - b) tagab, et nutiarvesti paigaldatakse mõistliku aja jooksul, kuid mitte hiljem kui neli kuud pärast tarbija taotluse esitamist;
  - c) vaatab korrapäraselt ja vähemalt iga kahe aasta järel läbi ja teeb avalikkusele kättesaadavaks nutiarvestiga seotud kulud ning jälgib nende kulude muutumist seoses tehnika arenguga ja arvestisüsteemi võimaliku ajakohastamise vajadusega.

Artikkel 22

Tavaarvestid

1. Kui lõpptarbija ei ole nutiarvestit, tagab liikmesriik, et lõpptarbija varustatakse individuaalse tavaarvestiga, mis mõõdab täpselt tema tegelikku tarbimist.
2. Liikmesriik tagab, et tavaarvestit kasutaval lõpptarbija on kerge võtta arvesti lugemit kas otse või kaudselt võrguliidese või muu sobiva liidese kaudu.

Artikkel 23

Andmehaldus

1. Andmehalduse ja andmevahetuse alaste õigusnormide sätestamisel määrab liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, kindlaks õigustatud isikute poolset lõpptarbija andmetele juurdepääsu käsitlevad õigusnormid vastavalt käesolevale artiklile ja kohaldatavale liidu õigusraamistikule. Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmavad andmed mõtmise ja tarbimise andmeid ning andmeid, mida on vaja tarbija poolt tarnija või agregatsiooniga tegeleva turuosalise vahetamiseks, tarbimiskajaks ja muudeks teenusteks.
  2. Liikmesriigid korraldavad andmehaldust, et tagada tõhus ja turvaline juurdepääs andmetele ja andmevahetus, samuti andmekaitse ja andmeturve.
- Sõltumata liikmesriigis kasutatavast andmete haldamise mudelist annab andmehalduse eest vastutav isik igale õigustatud isikule lõike 1 kohaselt juurdepääsu lõpptarbija andmetele. Õigustatud isikutel peab olema nõutud andmetele mittediskrimineeriv ja üheaegne juurdepääs. Andmed peavad olema lihtsalt kättesaadavad ning asjaomane andmetele juurdepääsu kord peab olema üldsusele kättesaadav.
3. Käesoleva direktiivi kohaldamisel andmetele juurdepääsu ja andmete säilitamist käsitlevad normid peavad olema kooskõlas liidu asjaomase õigusega.

Käesoleva direktiivi raames isikuandmete töötlemine peab toimuma kooskõlas määrusega (EL) 2016/679.

4. Liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, volitab ja sertifitseerib andmehalduse eest vastutavaid isikuid või asjakohasel juhul teeb nende üle järelevalvet, tagamaks, et kõnealused isikud täidavad käesoleva direktiivi nõudeid.

Ilma et see piiraks andmekaitseametnike ülesandeid määruse (EL) 2016/679 alusel, võivad liikmesriigid otsustada nõuda andmehalduse eest vastutavatel isikutel, et nad määraksid järelevalveametnikud, kes vastutavad nende meetmete jälgimise eest, mida andmehaldusega tegelevad isikud võtavad selleks, et tagada mittediskrimineeriv juurdepääs andmetele ja käesoleva direktiivi nõuete järgimine.

Liikmesriik võib nimetada käesoleva direktiivi artikli 35 lõike 2 punkti d osutatud järelevalveametniku või -asutused, kes täidavad käesolevas lõikes sätestatud kohustusi.

5. Lõpptarbijalt ei võeta lisatasu tema andmetele juurdepääsu eest ega tema andmete kättesaadavaks tegemise taotluse eest.

Liikmesriikide ülesanne on kehtestada asjakohased tasud õigustatud isikute juurdepääsuks andmetele.

Liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, tagab, et andmeteenuseid osutavate reguleeritud üksuste nõutavad tasud on mõistlikud ja põhjendatud.

Artikkel 24

Koostalitlusvõime nõuded ja teabele juurdepääsu kord

1. Et edendada jaeturul konkurentsi ja mitte tekitada õigustatud isikutele liigseid halduskulusid, aitavad liikmesriigid saavutada liidus energiateenuste täielikku koostalitlusvõimet.

2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu koostalitlusvõime nõuded ning artikli 23 lõikes 1 osutatud andmete mittediskrimineeriva ja läbipaistva juurdepääsu korra. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 68 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusega.

3. Liikmesriigid tagavad, et elektriettevõtjad kohaldaksid lõikes 2 osutatud koostalitlusvõime nõudeid ja andmete juurdepääsu korda. Nimetatud nõuded ja kord peavad tuginema liikmesriikide olemasolevatele tavadele.

Artikkel 25

Ühtsed kontaktpunktid

Liikmesriigid tagavad ühtsed kontaktpunktid, kust tarbijad saavad kogu vajaliku teabe oma õiguste, kohalduva õiguse ja vaidluse korral nende käsutuses olevate vaidluste lahendamise mehhanismide kohta. Ühtsed kontaktpunktid võivad kuuluda üldiste tarbijainfopunktide alla.

Artikkel 26

Õigus vaidluste kohtuvälisele lahendamisele

1. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel on käesolevas direktiivis sätestatud õiguste ja kohustustega seotud vaidluste lahendamiseks juurdepääs lihtsale, õiglasele, läbipaistvale, sõltumatule, tõhusale ja tulemuslikule vaidluste kohtuvälisele lahendamisele sõltumatu mehhanismi kaudu, näiteks energiaombudsman või tarbijakaitseorgan, või reguleeriva asutuse kaudu. Kui lõpptarbija on tarbija Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/11/EL⁽²³⁾ tähenduses, peab vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanism vastama direktiivis 2013/11/EL sätestatud kvaliteedinõuetele ja nägema ette, kui olukord seda tingib, kulude ja kahju hüvitamise süsteemi.

2. Vajaduse korral tagavad liikmesriigid, et vaidluste kohtuvälise lahendamise üksused teevad koostööd, et võimaldada lihtsat, õiglast, läbipaistvat, sõltumatut, tõhusat ja tulemuslikku vaidluste kohtuvälise lahendamist kõikide vaidluste korral, mis on tingitud toodetest või teenustest, mis on seotud või kuuluvad ühte paketti käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva toote või teenusega.

3. Elektriettevõtjate osalemine kodutarbijatele suunatud vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanismis on kohustuslik, välja arvatud juhul, kui liikmesriik tõendab komisjonile, et muud mehhanismid on sama tulemuslikud.

Artikkel 27

Universaalteenus

1. Liikmesriigid tagavad, et kõikidele kodutarbijatele ja, kui liikmesriigid seda asjakohaseks peavad, väikeettevõtjatele osutatakse universaalteenust, mis tähendab, et neil on õigus saada oma territooriumil kindlaksmääratud kvaliteediga elektritarneid konkurentsivõimelise, hõlpsasti ja selgelt võrreldava, läbipaistva ja mittediskrimineeriva hinnaga. Universaalteenuse osutamise tagamiseks võivad liikmesriigid kindlaks määrata viimasena vastutava tarnija. Liikmesriigid kehtestavad jaotusvõrguettevõtjatele kohustuse ühendada tarbijad võrku sellistel tingimustel ja selliste tasudega, mis on kehtestatud artikli 59 lõike 7 sätestatud korras. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike tugevdamast kodutarbijate ning väikeste ja keskmise suurusega äritarbijate turupositsiooni, edendades kõnealuste tarbijate rühma esindajate vabatahtliku agreerimise võimalusi.

2. Lõiget 1 rakendatakse läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt ning see ei tohi takistada tarnija vaba valimist, mis on sätestatud artiklis 4.

⁽²³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise direktiiv) (ELT L 165, 18.6.2013, lk 63).

*Artikkel 28***Kaitsetud tarbijad**

1. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed, et kaitsta tarbijaid, ja tagavad eelkõige kaitsetute tarbijate piisava kaitse. Selleks määratleb iga liikmesriik kaitsetute tarbijate mõiste, mis võib osutada energiaostuvõimetusele ning muu hulgas kriitilistel aegadel selliste tarbijate elektrivõrgust lahtiühendamise keelule. Kaitsetute tarbijate mõiste võib hõlmata sissetuleku tasemeid, energiakulude osakaalu netosissetulekus, kodude energiatõhusust, kriitilist sõltuvust elektriseadmetest tervislikel põhjustel, vanust või muid kriteeriume. Liikmesriigid tagavad kaitsetute tarbijatega seotud õiguste ja kohustuste täitmise. Eelkõige võtavad nad meetmeid kauges piirkonnades asuvate tarbijate kaitsmiseks. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega.

2. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, näiteks sotsiaalkindlustussüsteemis toetuste pakkumine, et tagada vajalik tarnimine kaitsetutele tarbijatele, või energiatõhususe parandamise toetuse ettenägemine, et lahendada määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 lõike 3 punkti d kohaselt kindlaks tehtud energiaostuvõimetuse probleemid, sealhulgas vaesuse laiemas kontekstis. Sellised meetmed ei tohi takistada artiklis 4 sätestatud turu tõhusat avamist või turu toimimist ning nendest teatatakse asjakohasel juhul komisjonile vastavalt artikli 9 lõikele 4. Teated võivad hõlmata ka üldise sotsiaalkindlustussüsteemi raames võetud meetmeid.

*Artikkel 29***Energiaostuvõimetus**

Et hinnata määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 lõike 3 punkti d kohaselt, kui palju on energiaostuvõimetuid kodumajapidamisi, määravad liikmesriigid kindlaks ja avaldavad kriteeriumid, mis võivad hõlmata väikest sissetulekut, energiakulude suurt osakaalu netosissetulekus ja vähest energiatõhusust.

Komisjon annab suunised selle kohta, kuidas siinkohal ja artikli 5 lõike 5 kontekstis määratleda mõiste „märkimisväärne arv energiaostuvõimetuid kodumajapidamisi“, lähtudes seejuures eeldusest, et igasugust energiaostuvõimetute kodumajapidamiste osakaalu võib pidada märkimisväärseks.

*IV PEATÜKK***JAOTUSVÕRGU KÄITAMINE***Artikkel 30***Jaotusvõrguettevõtjate määramine**

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et ettevõtjad, kellele kuuluvad jaotusvõrgud või kes vastutavad nende eest, määraksid kas ühe või mitu jaotusvõrguettevõtjat ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususe ja majandusliku tasakaalu näitajatest.

*Artikkel 31***Jaotusvõrguettevõtjate ülesanded**

1. Jaotusvõrguettevõtja vastutab selle eest, et võrk suudab pikaajaliselt rahuldada mõistlikku elektrienergia jaotamise nõudlust, ning majandustingimustele vastava turvalise, töökindla ja tõhusa elektrijaotussüsteemi toimimise, hoolduse ja arendamise eest oma piirkonnas, võttes arvesse keskkonnaküsimusi ja energiatõhusust.

2. Jaotusvõrguettevõtja ei tohi diskrimineerida eri võrgukasutajaid või võrgukasutajate rühmi, eriti oma sidusettevõtjaid eelistades.

3. Jaotusvõrguettevõtja annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks, sealhulgas selle kasutamiseks vajalikku teavet.

4. Liikmesriik võib jaotusvõrguettevõtjalt nõuda, et elektritootmisüksuste eelijaotuse koostamisel eelistataks vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 11 elektritootmisüksusi, kus kasutatakse taastuvaid energiaallikaid või tõhusat koostootmist.
5. Iga jaotusvõrguettevõtja tegutseb neutraalse turuvahendajana, hankides oma võrgus energiakadude katmiseks kasutatava energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel, kui tal on selline funktsioon.
6. Kui jaotusvõrguettevõtja vastutab toodete ja teenuste hankimise eest, mis on vajalikud jaotusvõrgu tõhusaks, töökindlaks ja turvaliseks toimimiseks, peavad jaotusvõrguettevõtja kõnealusel eesmärgil vastu võetud eeskirjad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning need töötatakse välja koostöös põhivõrguettevõtjate ja teiste asjaomaste turuosalistega. Jaotusvõrguettevõtjatele toodete pakkumise ja teenuste osutamise tingimused, sealhulgas vajaduse korral eeskirjad ja tasud, kehtestatakse vastavalt artikli 59 lõikele 7 mittediskrimineerival ja kulused kajastaval viisil ning need avaldatakse.
7. Lõikes 6 osutatud ülesannete täitmisel hangib jaotusvõrguettevõtja oma võrgule vajalikke sagedusega mitteseotud tugiteenuseid läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel, välja arvatud juhul, kui reguleeriva asutuse hinnangul on sagedusega mitteseotud tugiteenuste turupõhine pakkumine majanduslikult ebatõhus ning ta on teinud erandi. Kohustust hankida sagedusega mitteseotud tugiteenuseid ei kohaldata täielikult integreeritud võrgukomponentide suhtes.
8. Lõikes 6 osutatud toodete ja teenuste hankimisel tagatakse kõikide kvalifitseeritud turuosaliste tõhus osalemine, hõlmates sealhulgas turuosalisi, kes pakuvad taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat, tarbimiskajas osalevaid turuosalisi, energiasalvestusüksusi käitavaid ettevõtjaid ja agregeerimisega tegelevaid turuosalisi, nõudes eelkõige reguleerivatelt asutustelt ja jaotusvõrguettevõtjalt, tihedas koostöös kõigi turuosalistega ning põhivõrguettevõtjatega, et nad määraksid kindlaks nendel turgudel osalemise tehnilised nõuded, tuginedes turgude tehnilistele näitajatele ja kõikide turuosaliste suutlikkusele.
9. Jaotusvõrguettevõtjad teevad koostööd põhivõrguettevõtjatega nende võrku ühendatud turuosaliste tõhusaks osalemiseks jae- ja hulgemüügiturgudel ning tasakaalustamisturgudel. Jaotusvõrgus paiknevatel ressurssidel põhinevate tasakaalustamisteenuste osutamine lepitakse kokku asjaomase põhivõrguettevõtjaga kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 57 ja komisjoni määruse (EL) 2017/1485⁽²⁴⁾ artikliga 182.
10. Liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused võivad lubada jaotusvõrguettevõtjatel teha muid toiminguid, kui on ette nähtud käesolevas direktiivis ja määruuses (EL) 2019/943, kui sellised toimingud on jaotusvõrguettevõtjatele vajalikud nende käesoleva direktiivi või määruse (EL) 2019/943 kohaste kohustuste täitmiseks ning reguleeriv asutus on hinnanud erandi vajalikkust. Käesolev lõige ei piira jaotusvõrguettevõtjate õigust omada, arendada, hallata ja käitada muid võrke kui elektrivõrgud, kui liikmesriik või määratud pädev asutus on selle õiguse andnud.

Artikkel 32

Jaotusvõrkudes paindlikkuse kasutamise stiimulid

1. Liikmesriigid tagavad vajaliku õigusraamistiku, millega võimaldatakse jaotusvõrguettevõtjatel hankida paindlikkusteenuseid, mis hõlmavad ka ülekoormuse juhtimist nende piirkonnas, et tõhustada jaotusvõrgu toimimist ja arendamist, ning nähakse jaotusvõrguettevõtjatele ette sellekohased stiimulid. Õigusraamistikuga tagatakse eelkõige, et jaotusvõrguettevõtjatel on võimalik hankida paindlikkusteenuseid hajatootjaltelt või tarbimiskaja või energia salvestamise pakkujatelt ning sellega edendatakse energiatõhususe meetmete kasutamist, kui need teenused vähendavad kulutõhusalt vajadust elektrivõimsust suurendada või asendada ning aitavad jaotusvõrgul toimida tõhusalt ja turvaliselt. Jaotusvõrguettevõtjad hangivad paindlikkusteenuseid läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel, välja arvatud juhul, kui reguleerivad asutused on teinud kindlaks, et selliste teenuste hankimine on majanduslikult ebatõhus, või kui see tekitaks tõsiseid turumoonutusi või suurendaks ülekoormust.

⁽²⁴⁾ Komisjoni 2. augusti 2017. aasta määrus (EL) 2017/1485, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueskiri (ELT L 220, 25.8.2017, lk 1).

2. Jaotusvõrguettevõtjad, kes on saanud reguleeriva asutuse heakskiidu, või reguleerivad asutused ise määravad kõiki asjaomaseid võrgukasutajaid ja põhivõrguettevõtjaid hõlmavas läbipaistvas ja osalusel põhinevas menetluses vähemalt riigi tasandil kindlaks hangitavate paindlikkusteenuste spetsifikatsioonid ning asjakohasel juhul nende teenuste standardsed turutooted. Spetsifikatsioonidega tagatakse kõikide turuosaliste tõhus ja mittediskrimineeriv osalemine, hõlmates sealhulgas turuosalisi, kes pakuvad taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat, tarbimiskajas osalevaid turuosalisi, energiasalvestusüksusi käitavaid ettevõtjaid ja agregeerimisega tegelevaid turuosalisi. Jaotusvõrguettevõtjad vahetavad kogu vajalikku teavet ja koordineerivad oma tegevust põhivõrguettevõtjatega, et tagada vahendite optimaalne kasutamine ning võrgu turvaline ja tõhus toimimine ning hõlbustada turu arengut. Jaotusvõrguettevõtjad peavad saama piisavat hüvitist kõnealuste teenuste hankimiseks, et katta vähemalt mõistlikud kulud, sealhulgas vajalikud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud ning taristukulud.

3. Jaotusvõrgu arendamine peab tuginema läbipaistvale võrgu arengukavale, mille jaotusvõrguettevõtja avaldab vähemalt iga kahe aasta järel ja esitab reguleerivale asutusele. Võrgu arengukava peab looma läbipaistvuse vajalike keskmise ja pikaajalise tähtajaga paindlikkusteenuste osas, kehtestama kavandatavad investeeringud järgmiseks viieks kuni kümneks aastaks ning pöörama erilist tähelepanu peamisele jaotustaristule, mida on vaja uue põlvkonna tootmisvõimsuste ja uute koormuste, sealhulgas elektrisõidukite laadimispunktide ühendamiseks. Võrgu arengukava peab hõlmama ka tarbimiskaja kasutamist, energiatõhusust, energiasalvestusüksusi ja muid vahendeid, mida jaotusvõrguettevõtja kasutab võrgu laiendamise alternatiivina.

4. Jaotusvõrguettevõtja konsulteerib võrgu arengukava suhtes kõikide asjaomaste võrgukasutajate ja asjaomaste põhivõrguettevõtjatega. Jaotusvõrguettevõtja avaldab koos võrgu arengukavaga konsultatsiooni tulemused ning esitab konsultatsiooni tulemused ja võrgu arengukava reguleerivale asutusele. Reguleerivad asutused võivad taotleda kõnealuse kava muutmist.

5. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikes 3 sätestatud kohustust ei kohaldata integreeritud elektriettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100 000 võrku ühendatud tarbijat või kes teenindavad väikeseid eraldatud võrke.

Artikkel 33

Elektrimobiilsuse elektrivõrku lõimimine

1. Ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/94/EL⁽²⁵⁾ kohaldamist, tagavad liikmesriigid vajaliku õigusraamistiku, et hõlbustada üldkasutatavate ja eraomandis olevate laadimispunktide ühendamist jaotusvõrku. Liikmesriigid tagavad, et jaotusvõrguettevõtjad teevad mittediskrimineerivalt koostööd iga ettevõtjaga, kes omab, arendab, käitab või haldab elektrisõidukite laadimispunkte, pidades silmas ka nende võrku ühendamist.

2. Jaotusvõrguettevõtjad ei tohi omada, arendada, hallata ega käitada elektrisõidukite laadimispunkte, välja arvatud juhul, kui jaotusvõrguettevõtja omab laadimispunkte üksnes oma tarbeks.

3. Erandina lõikest 2 võivad liikmesriigid lubada jaotusvõrguettevõtjatel omada, arendada, hallata ja käitada elektrisõidukite laadimispunkte, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) teistele isikutele ei ole reguleeriva asutuse läbi vaadatud ja heaks kiidetud avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva pakkumismenetluse tulemusel antud õigust omada, arendada, hallata ja käitada elektrisõidukite laadimispunkte, või nad ei suutnud neid teenuseid osutada mõistliku hinna eest ja õigeaegselt;
- b) reguleeriv asutus on vaadanud eelnevalt läbi punkti a kohase pakkumismenetluse tingimused ja andnud oma heakskiidu;
- c) jaotusvõrguettevõtja tagab laadimispunkte käitades kolmandate isikute juurdepääsu vastavalt artiklile 6 ega diskrimineeri eri võrgukasutajaid ja võrgukasutajate rühmi, eriti oma sidusettevõtjaid eelistades.

⁽²⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2014. aasta direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (ELT L 307, 28.10.2014, lk 1).

Reguleeriv asutus võib koostada suunised ja hanketingimused, et aidata jaotusvõrguettevõtjatel tagada õiglane pakkumismenetlus.

4. Kui liikmesriigid on rakendanud lõikes 3 sätestatud tingimusi, korraldavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused korrapäraselt või vähemalt iga viie aasta järel avaliku konsultatsiooni, et hinnata uuesti muude isikute võimalikku huvi omada, arendada, käitada või hallata elektrisõidukite laadimispunkte. Kui avalikul konsultatsioonil selgub, et on muid isikuid, kes suudavad omada, arendada, käitada või hallata kõnealuseid laadimispunkte, tagavad liikmesriigid, et jaotusvõrguettevõtjad jäetakse sellest tegevusest järk-järgult kõrvale, tingimusel et lõike 3 punktis a osutatud pakkumismenetlus on edukalt lõpule viidud. Pakkumismenetluse ühe tingimusena võivad reguleerivad asutused lubada jaotusvõrguettevõtjatel saada tagasi laadimistaristusse tehtud investeeringu jääkväärtus.

Artikkel 34

Jaotusvõrguettevõtjate ülesanded seoses andmehaldusega

Liikmesriigid tagavad kooskõlas asjakohaste andmekaitsealaste õigusnormidega, et kõikidel õigustatud isikutel on andmetele selgetel ja võrdsetel tingimustel mittediskrimineeriv juurdepääs. Liikmesriikides, kus on võetud kasutusele nutiarvestisüsteemid vastavalt artiklile 19 ja kus jaotusvõrguettevõtjad on seotud andmehaldusega, võetakse artikli 35 lõike 2 punktis d osutatud nõuetele vastavuse programmidega erimeetmeid, et välistada artiklis 23 osutatud õigustatud isikute diskrimineeriv juurdepääs andmetele. Kui artikli 35 lõige 1, 2 või 3 ei ole jaotusvõrguettevõtjate suhtes kohaldatav, võtavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed tagamaks, et vertikaalselt integreeritud ettevõtjal ei oleks oma tarnete tegemiseks eelistatud juurdepääsu andmetele.

Artikkel 35

Jaotusvõrguettevõtjate eraldatus

1. Kui jaotusvõrguettevõtja moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peab ta olema muust, jaotamisega mitteseotud tegevusest vähemalt õigusliku vormi poolest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu. Need nõuded ei too kaasa kohustust eraldada jaotusvõrguettevõtja vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.

2. Lisaks lõike 1 nõuetele peab vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olev jaotusvõrguettevõtja olema muust, jaotamisega mitteseotud tegevusest nii organisatsiooniliselt kui ka otsuste tegemises sõltumatu. Selleks peab ta vastama järgmistele miinimumkriteeriumidele:

- a) jaotusvõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla otse ega kaudselt tegevad elektritootmise, ülekandmise või tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;
- b) tuleb võtta vajalikud meetmed jaotusvõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute kutseühvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda sõltumatult;
- c) jaotusvõrguettevõtjal peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on integreeritud elektriettevõtjast sõltumatu vara osas, mis on vajalik võrgu käitamiseks, hooldamiseks või arendamiseks. Nende ülesannete täitmiseks peavad jaotusvõrguettevõtja käsutuses olema vajalikud ressursid, sealhulgas inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid. See ei tohiks takistada selliste asjakohaste koordineerimismehhanismide olemasolu, mis tagavad emattevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütar-ettevõtja varalise tasuvuse üle, mida tehakse kaudselt vastavalt artikli 59 lõikele 7. Eelkõige peab see võimaldama emattevõtjal kiita heaks jaotusvõrguettevõtja iga-aastane rahastamiskava või samaväärne dokument ning määrata kindlaks oma tütar-ettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada emattevõtjal sekkuda tütar-ettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsesse jaotusliinide ehitamise või uuendamise seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega samaväärsete dokumentide tingimusi; ning

d) jaotusvõrguettevõtja peab kehtestama nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagama selle rakendamise üle asjakohase järelevalve. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse kõnealuse eesmärgi saavutamiseks töötajatele konkreetset kohustused. Nõuetele vastavuse programmi rakendamise järelevalve eest vastutav isik või organ või jaotusvõrguettevõtja järelevalveametnik esitab võetud meetmete kohta artikli 57 lõikes 1 osutatud reguleerivale asutusele aastaaruande, mis avaldatakse. Jaotusvõrguettevõtja järelevalveametnik peab olema täiesti sõltumatu ning tal peab olema juurdepääs kõikidele oma ülesande täitmiseks vajalikele jaotusvõrguettevõtja ja, kui neid on, tema sidusettevõtjate andmetele.

3. Kui jaotusvõrguettevõtja moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peavad liikmesriigid tagama reguleerivate asutuste või muude pädevate asutuste järelevalve jaotusvõrguettevõtja tegevuse üle, et ta ei kasutaks oma vertikaalset integreeritust konkurentsi moonutamiseks. Eelkõige ei tohi vertikaalselt integreeritud jaotusvõrguettevõtjad oma teavitustegevuse ja kaubamärkidega tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja tarneharu eraldiseisvusega.

4. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata integreeritud elektriettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100 000 võrku ühendatud tarbijat või väikeseid eraldatud võrke.

Artikkel 36

Jaotusvõrguettevõtjatele kuuluvad energiasalvestusüksused

1. Jaotusvõrguettevõtjad ei tohi omada, arendada, hallata ega käitada energiasalvestusüksusi.

2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid lubada jaotusvõrguettevõtjatel omada, arendada, hallata ja käitada energiasalvestusüksusi, kui need on täielikult integreeritud võrgukomponendid ja reguleeriv asutus on andnud oma heakskiidu või kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- a) teistele isikutele ei ole reguleeriva asutuse läbi vaadatud ja heaks kiidetud avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva pakkumismenetluse tulemusel antud õigust kõnealuseid üksusi omada, arendada, hallata ja käitada, või nad ei suutnud seda teha mõistliku hinna eest ja õigeaegselt;
- b) jaotusvõrguettevõtjatel on kõnealuseid üksusi vaja oma käesoleva direktiivi kohaste kohustuste täitmiseks, et tagada jaotusvõrgu tõhus, töökindel ja turvaline toimimine, ning neid ei kasutata selleks, et osta või müüa elektrienergiat elektriturgudel; ning
- c) reguleeriv asutus on hinnanud erandi vajalikkust ja pakkumismenetlust, sealhulgas selle tingimusi, ning on andnud oma heakskiidu.

Reguleeriv asutus võib koostada suunised ja hanketingimused, et aidata jaotusvõrguettevõtjatel tagada õiglane pakkumismenetlus.

3. Reguleerivad asutused korraldavad korrapäraselt ja vähemalt iga viie aasta järel olemasolevate energiasalvestusüksuste teemal avaliku konsultatsiooni, et hinnata võimalikku valmidust ja huvi sellistesse üksustesse investeerida. Kui avalikul konsultatsioonil selgub reguleeriva asutuse hinnangu kohaselt, et on kolmandaid isikuid, kes suudavad neid üksusi kulutõhusalt omada, arendada, käitada või hallata, tagavad reguleerivad asutused, et jaotusvõrguettevõtjad jäetakse sellest tegevusest 18 kuu jooksul järk-järgult kõrvale. Pakkumismenetluse ühe tingimusena võivad reguleerivad asutused lubada jaotusvõrguettevõtjatel saada mõistlikku hüvitist, eelkõige saada tagasi energiasalvestusüksustesse tehtud investeeringu jääkväärtus.

4. Lõiget 3 ei kohaldata täielikult integreeritud võrgukomponentide suhtes ega selliste uute patareidel põhinevate salvestusüksuste tavalise amortisatsiooniaja suhtes, mille kohta on lõplik investeerimisotsus tehtud kuni 4. juulini 2019, tingimusel et:

- a) patareidel põhinevad salvestusüksused ühendatakse võrku hiljemalt kaks aastat pärast lõpliku investeerimisotsuse tegemist;
- b) patareidel põhinevad salvestusüksused on integreeritud jaotusvõrku;

- c) patareidel põhinevaid salvestusüksuseid kasutatakse üksnes võrguturvalisuse vahetuks sündmuspõhiseks taastamiseks võrgu häirete korral, kui taastamist alustatakse viivitamatult ja kui see lõpetatakse siis, kui tavalise ümberjaotamisega saab probleemi lahendada, ning
- d) patareidel põhinevatel salvestusüksustes salvestamist ei kasutata selleks, et osta või müüa elektrienergiat elektriturul, muu hulgas tasakaalustamiseks.

Artikkel 37

Jaotusvõrguettevõtjate konfidentsiaalsuskohustus

Ilma et see piiraks artikli 55 kohaldamist või muud õiguslikult siduvat kohustust teavet avalikustada, peab jaotusvõrguettevõtja säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja vältima oma tegevusega seotud äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat avaldamist.

Artikkel 38

Suletud jaotusvõrgud

1. Liikmesriigid võivad lõike 4 kohaldamist piiramata sätestada, et reguleerivad asutused või muud pädevad asutused liigitavad võrgu, mis jaotab elektrit geograafiliselt piiratud tootmiskoha, ärirajatise või ühisteenuste koha piires ega varusta kodutarbijaid, suletud jaotusvõrguks, kui

- a) konkreetsetel tehnilistel või ohutusega seotud põhjustel on selle võrgu kasutajate tegevus või tootmisprotsess ühendatud või
- b) kõnealune võrk jaotab elektrit peamiselt võrgu omanikule või võrguettevõtjale või nende sidusettevõtjatele.

2. Suletud jaotusvõrke käsitatakse käesoleva direktiivi tähenduses jaotusvõrkudena. Liikmesriigid võivad sätestada, et reguleerivad asutused vabastavad suletud jaotusvõrgu ettevõtja

- a) artikli 31 lõigetes 5 ja 7 sätestatud nõudest hankida oma võrgus energiakadude ja sagedusega mitteseotud tugiteenuste katmiseks kasutatav energia läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel;
- b) artikli 6 lõikes 1 sätestatud nõudest tagada, et tasud või nende arvutamise aluseks olev meetodika kiidetakse vastavalt artikli 59 lõikele 1 enne nende jõustumist heaks;
- c) artikli 32 lõikes 1 sätestatud nõudest hankida paindlikkusteenuseid ja artikli 32 lõikes 3 sätestatud kohustusest tugineda võrgu arendamisel võrgu arengukavale;
- d) artikli 33 lõikes 2 sätestatud nõudest mitte omada, arendada, hallata ega käitada elektrisõidukite laadimispunkte; ning
- e) artikli 36 lõikes 1 sätestatud nõudest mitte omada, arendada, hallata ega käitada energiasalvestusüksuseid.

3. Lõikes 2 osutatud vabastuse korral vaadatakse kohaldatavad tasud või nende arvutamise aluseks olev meetodika läbi ja kiidetakse heaks artikli 59 lõike 1 kohaselt suletud jaotusvõrgu kasutaja taotluse alusel.

4. Kui võrku kasutavad aeg-ajalt vähesed kodumajapidamised, kes on jaotusvõrgu omanikuga töösuhtes või sarnases suhtes ning kes asuvad suletud jaotusvõrgu teeninduspiirkonnas, ei välista see lõike 2 kohase vabastuse andmist.

Artikkel 39

Ühendatud ettevõtja

Artikli 35 lõige 1 ei takista põhi- ja jaotusvõrgu ühendatud ettevõtja tegevust tingimusel, et kõnealune ettevõtja vastab artikli 43 lõikes 1 või artiklites 44 ja 45 või VI peatüki 3. jaos sätestatud nõuetele või tema suhtes kohaldatakse artikli 66 lõiget 3.

V PEATÜKK

ÜLDNORMID PÕHIVÕRGUETTEVÕTJA KOHTA

Artikkel 40

Põhivõrguettevõtjate ülesanded

1. Põhivõrguettevõtja ülesanne on
  - a) tagada võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust elektrienergia ülekandmise järele ning tagada olemasolevates majandustingimustes ja keskkonnanõuetele vastavalt turvalise, töökindla ja tõhusa põhivõrgu toimimine, hooldus ja arendamine tihedas koostöös naaber-põhivõrguettevõtjate ja -jaotusvõrguettevõtjatega;
  - b) tagada oma kohustuste täitmiseks kohased vahendid;
  - c) aidata tagada varustuskindlust piisava ülekandevõime ja võrgu töökindluse kaudu;
  - d) juhtida elektrivooge võrgus, võttes arvesse elektrikaubandust teiste ühendatud võrkudega. Seepärast on põhivõrguettevõtjal kohustus tagada elektrivõrgu turvalisus, töökindlus ja tõhusus, ning sellega seoses tuleb tagada kõikide vajalike tugiteenuste kättesaadavus, sealhulgas tarbimiskaja ja energiasalvestusüksuste pakutavate teenuste kättesaadavus, sedavõrd, kuivõrd kättesaadavus ei sõltu teistest põhivõrkudest, millega võrk on ühendatud;
  - e) anda võrguga ühendatud kõikide teiste võrkude võrguettevõtjatele piisavat teavet, et tagada turvaline ja tõhus toimimine, kooskõlastatud areng ning ühendatud võrgu koostalitlusvõime;
  - f) vältida eri võrgukasutajate ja võrgukasutajate rühmade diskrimineerimist, eriti oma sidusettevõtjaid eelistades;
  - g) anda võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks vajalikku teavet;
  - h) koguda kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 49 põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamismehhanismi alusel ülekoormustasusid ja makseid, võimaldada kolmandate isikute juurdepääsu ja seda juhtida ning anda sellest keeldumise korral selgitusi koos põhjendustega; seda jälgivad reguleerivad asutused; käesoleva artikli kohaste ülesannete täitmisel edendavad põhivõrguettevõtjad peamiselt turu lõimimist;
  - i) hankida tugiteenuseid, et tagada võrgu talitluskindlus;
  - j) võtta vastu piirkondlike koordineerimiskeskuste vahelise koostöö ja koordineerimise raamistik;
  - k) osaleda Euroopa ja riiklike ressursside piisavuse hinnangute koostamisel vastavalt määruse (EL) 2019/943 IV peatükile;
  - l) digiteerida põhivõrgud;
  - m) hallata andmeid, mis hõlmab andmehaldussüsteemide väljatöötamist, küberturvalisust ja andmekaitset kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega ning ilma et see piiraks teiste asutuste pädevust.
2. Liikmesriigid võivad ette näha, et üks või mitu käesoleva artikli lõikes 1 loetletud ülesannetest määratakse täitmiseks põhivõrguettevõtjale, kelle oma ei ole põhivõrk, mille suhtes tuleks asjaomaseid kohustusi muidu kohaldada. Põhivõrguettevõtja, kellele on ülesanded määratakse, peab olema sertifitseeritud kas omandisuhte poolest eraldatud, sõltumatu võrguettevõtja või sõltumatu põhivõrguettevõtja mudeli kohaselt, ning ta peab vastama artiklis 43 sätestatud nõuetele, kuid ta ei pea olema selle põhivõrgu omanik, mille eest ta vastutab.

Põhivõrguettevõtja, kes on põhivõrgu omanik, peab vastama VI peatükis sätestatud nõuetele ja olema sertifitseeritud vastavalt artiklile 43. See ei piira põhivõrguettevõtjate, kes on sertifitseeritud kas omandisuhte poolest eraldatud, sõltumatu võrguettevõtja või sõltumatu põhivõrguettevõtja mudeli kohaselt, võimalust omal algatusel ja oma järelevalve all delegeerida teatavaid ülesandeid teistele põhivõrguettevõtjatele, kes on sertifitseeritud kas omandisuhte poolest eraldatud, sõltumatu võrguettevõtja või sõltumatu põhivõrguettevõtja mudeli kohaselt, kui kõnealune ülesannete delegeerimine ei ohusta delegeeriva põhivõrguettevõtja tegeliku ja sõltumatu otsustamise õigusi.

3. Lõikes 1 osutatud ülesandeid täites võtab põhivõrguettevõtja arvesse piirkondlike koordineerimiskeskuste antud soovitusi.

4. Lõike 1 punktis i osutatud ülesande täitmisel hangivad põhivõrguettevõtjad tasakaalustamisteenuseid järgmistel tingimustel:

a) kohaldatakse läbipaistvat, mittediskrimineerivat ja turupõhist korda;

b) osalevad kõik kvalifitseeritud elektriettevõtjad ja turuosalised, sealhulgas turuosalised, kes pakuvad taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat, tarbimiskajas osalevad turuosalised, energiasalvestusüksuste käitajad ja agregeerimisega tegelevaid turuosalised.

Esimese lõigu punkti b kohaldamiseks kehtestavad reguleerivad asutused ja põhivõrguettevõtjad tihedas koostöös kõigi turuosalistega nendel turgudel osalemise tehnilised nõuded, tuginedes kõnealuste turgude tehnilistele näitajatele.

5. Lõiget 4 kohaldatakse, kui põhivõrguettevõtjad osutavad sagedusega mitteseotud tugiteenuseid, välja arvatud juhul, kui reguleeriva asutuse hinnangul on sagedusega mitteseotud tugiteenuste turupõhine pakkumine majanduslikult ebatõhus ning ta on teinud erandi. Õigusraamistikuga tagatakse eelkõige, et põhivõrguettevõtjatel on võimalik hankida teenuseid tarbimiskaja või energia salvestamise pakkujatelt ning sellega edendatakse energiatõhususe meetmete kasutamist, kui need teenused vähendavad kulutõhusalt vajadust elektrivõimsust suurendada või asendada ning aitavad põhivõrgul toimida tõhusalt ja turvaliselt.

6. Põhivõrguettevõtjad, kes on saanud reguleeriva asutuse heakskiidu, või reguleerivad asutused ise määravad kõiki asjaomaseid võrgukasutajaid ja jaotusvõrguettevõtjaid hõlmavas läbipaistvas ja osalusel põhinevas menetluses vähemalt riigi tasandil kindlaks hangitavate sagedusega mitteseotud tugiteenuste spetsifikatsioonid ning asjakohasel juhul nende teenuste standardsed turutooted. Spetsifikatsioonidega tagatakse kõikide turuosaliste tõhus ja mittediskrimineeriv osalemine, hõlmates sealhulgas turuosalisi, kes pakuvad taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat, tarbimiskajas osalevaid turuosalisi, energiasalvestusüksuste käitajaid ja agregeerimisega tegelevaid turuosalisi. Põhivõrguettevõtjad vahetavad kogu vajalikku teavet ja koordineerivad oma tegevust jaotusvõrguettevõtjatega, et tagada vahendite optimaalne kasutamine ning võrgu turvaline ja tõhus toimimine ning hõlbustada turu arengut. Põhivõrguettevõtjad peavad saama piisavat hüvitist kõnealuste teenuste hankimiseks, et katta vähemalt mõistlikud kulud, sealhulgas vajalikud info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud ning taristukulud.

7. Kohustust hankida lõikes 6 osutatud mitteseotud tugiteenuseid ei kohaldata täielikult integreeritud võrgukomponentide suhtes.

8. Liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused võivad lubada põhivõrguettevõtjatel teha muid toiminguid, kui on ette nähtud käesolevas direktiivis ja määruses (EL) 2019/943, kui sellised toimingud on põhivõrguettevõtjatele vajalikud nende käesoleva direktiivi või määruse (EL) 2019/943 kohaste kohustuste täitmiseks ning reguleeriv asutus on hinnanud erandi vajalikkust. Käesolev lõige ei piira põhivõrguettevõtjate õigust omada, arendada, hallata ja käitada muid võrke kui elektrivõrgud, kui liikmesriik või määratud pädev asutus on selle õiguse andnud.

Artikkel 41

Põhivõrguettevõtjate ja põhivõrgu omanike konfidentsiaalsus- ja läbipaistvusnõuded

1. Ilma et see piiraks artikli 55 kohaldamist või muud õiguslikult siduvat kohustust teavet avaldada, tagavad kõik põhivõrguettevõtjad ja põhivõrgu omanikud äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ning teevad kõik selleks, et takistada oma tegevuse kohta sellise teabe diskrimineerival viisil avaldamist, mis võib olla äriliselt kasulik. Eelkõige ei avalda nad tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osadele, välja arvatud juhtudel, kui sellise teabe avaldamine on vajalik äritehingu sooritamiseks. Teabe eraldamise nõuete täieliku täitmise tagamiseks tagavad liikmesriigid, et põhivõrgu omanik ja äriühingu ülejäänud osad ei kasuta ühisteenuseid, näiteks ühiseid õigusteenuseid, välja arvatud üksnes haldus- ja IT-teenused.

2. Põhivõrguettevõtjad ei tohi sidusettevõtjate elektrienergia müügi- või ostutehinguteks kuritarvitada kolmandatelt isikutelt võrgujuurdepääsu tagamise ja selleks vajalike läbirääkimiste käigus saadud tundlikku äriteavet.
3. Tõhusaks konkurentsiks ja turu tõhusaks toimimiseks vajalik teave avalikustatakse. Selle kohustusega ei piirata tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse säilitamist.

Artikkel 42

Õigus teha otsuseid uute elektritootmisüksuste ja energiasalvestusüksuste põhivõrku ühendamise kohta

1. Põhivõrguettevõtja koostab ja avaldab selged ja tõhusad menetlused uute elektritootmisüksuste ja energiasalvestusüksuste mittediskrimineerivaks põhivõrku ühendamiseks. Nimetatud menetlused esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.
2. Põhivõrguettevõtja ei tohi keelduda uue elektritootmisüksuse ega energiasalvestusüksuse võrku ühendamisest põhjendusega, et tulevikus võivad ilmnedä kasutada oleva ülekandevõime piirangud, näiteks ülekandevõime piiratus põhivõrgu kaugemas osas. Põhivõrguettevõtja esitab vajaliku teabe.

Esimeses lõigus sätestatu ei piira põhivõrguettevõtjate võimalust piirata garanteeritud ühendusvõimsust või pakkuda ühendust kasutuspiirangute alusel, et tagada uute elektritootmisüksuste ja energiasalvestusüksuste majanduslik tõhusus, tingimusel et reguleeriv asutus on sellised piirangud heaks kiitnud. Reguleeriv asutus tagab, et garanteeritud ühendusvõimsuse piirangud ja kasutuspiirangud kehtestatakse läbipaistva ja mittediskrimineeriva menetluse alusel ning et nendega ei looda tarbetuid takistusi turule sisenemisele. Kui elektritootmisüksus või energiasalvestusüksus kannab kulud, mis on seotud piiranguteta ühenduse tagamisega, siis piiranguid ei kohaldata.

3. Põhivõrguettevõtjal ei ole õigust keelduda uuest ühenduspunktist põhjendusega, et see tekitaks lisakulusid, sest ühenduspunkti lähedal on vaja suurendada võrgu osade ülekandevõimet.

VI PEATÜKK

PÕHIVÕRGUETTEVÕTJATE ERALDATUS

1. jagu

Omandisuhete eraldamine

Artikkel 43

Põhivõrguomandi ja põhivõrguettevõtja eraldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et
  - a) kõik põhivõrku omavad ettevõtjad tegutsevad põhivõrguettevõtjana;
  - b) sama isik või samad isikud ei tohi
    - i) otse ega kaudselt kontrollida elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otse ega kaudselt kontrollida põhivõrguettevõtjat või põhivõrku ega teostada nende suhtes mis tahes õigust ega
    - ii) otse ega kaudselt kontrollida põhivõrguettevõtjat või põhivõrku ning otse ega kaudselt kontrollida elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ega teostada nende suhtes mis tahes õigust;

- c) samal isikul või samadel isikutel ei ole õigust määrata põhivõrguettevõtja või põhivõrgu nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindavate organite liikmeid ning otse või kaudselt kontrollida elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ega teostada nende suhtes mis tahes õigust, ning
- d) sama isik ei tohi olla nii elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka põhivõrguettevõtja või põhivõrgu nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindavate organite liige.

2. Lõike 1 punktides b ja c osutatud õigused on eelkõige järgmised:

- a) hääleõigus;
- b) õigus nimetada ametisse nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindavate organite liikmeid või
- c) enamusosaluse omamine.

3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel hõlmab mõiste „elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja“ mõistet „tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja“ direktiivi 2009/73/EÜ tähenduses ning mõisted „põhivõrguettevõtja“ ja „põhivõrk“ hõlmavad mõisteid „ülekandesüsteemi haldur“ ja „ülekandesüsteem“ nimetatud direktiivi tähenduses.

4. Lõike 1 punktis a sätestatud kohustus loetakse täidetuks, kui kaks või rohkem põhivõrku omavat ettevõtjat on loonud ühisettevõtte, mis tegutseb nende põhivõrkude põhivõrguettevõtjana kahes või rohkemas liikmesriigis. Ühisettevõttes ei tohi osaleda ükski teine ettevõtja, välja arvatud ettevõtja, kes on artikli 44 alusel heaks kiidetud sõltumatu võrguettevõtjana või 3. jao tähenduses sõltumatu põhivõrguettevõtjana.

5. Kui lõike 1 punktides b, c ja d osutatud isik on liikmesriik või avalik-õiguslik asutus, ei loeta kaht erinevat avalik-õiguslikku asutust, kes teostavad kontrolli ühelt poolt põhivõrguettevõtja või põhivõrgu üle ja teiselt poolt elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja üle, käesoleva artikli kohaldamisel samaks isikuks või samadeks isikuteks.

6. Liikmesriigid tagavad, et ei artiklis 41 osutatud tundlikku äriteavet, mis on olnud vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olnud põhivõrguettevõtja käsutuses, ega selle põhivõrguettevõtja töötajaid ei anta elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvate ettevõtjate käsutusse.

7. Kui põhivõrk kuulus 3. septembril 2009 vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

Sellisel juhul asjaomane liikmesriik kas

- a) määrab kooskõlas artikliga 44 sõltumatu võrguettevõtja või
- b) järgib 3. jagu.

8. Kui põhivõrk kuulus 3. septembril 2009 vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning kui on olemas kord, millega on põhivõrguettevõtjale antud suurem sõltumatus kui 3. jaoga, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

9. Enne kui ettevõtja käesoleva artikli lõike 8 kohaselt heaks kiidetakse ja põhivõrguettevõtjaks määratakse, peab ta olema sertifitseeritud käesoleva direktiivi artikli 52 lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EL) 2019/943 artiklis 51 sätestatud menetluse alusel, mille kohaselt komisjon kontrollib, et olemasolev kord tagab põhivõrguettevõtjale selgelt suurema sõltumatuse kui käesoleva peatüki 3. jagu.

10. Vertikaalselt integreeritud ettevõtjat, kellele põhivõrk kuulub, ei tohi mingil juhul takistada võtmast lõike 1 järgimiseks vajalikke meetmeid.

11. Elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvatel ettevõtjatel ei tohi liikmesriikides, kes kohaldavad lõiget 1, ühelgi juhul olla võimalik eraldatud põhivõrguettevõtjaid otse või kaudselt kontrollida ega teostada nende üle mis tahes õigusi.

2. jagu

Sõltumatu võrguettevõtja*Artikkel 44***Sõltumatu võrguettevõtja**

1. Kui põhivõrk kuulus 3. septembril 2009 vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada artikli 43 lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata põhivõrgu omaniku ettepaneku alusel sõltumatu võrguettevõtja. Määratud sõltumatu võrguettevõtja peab heaks kiitma komisjon.
2. Liikmesriik võib sõltumatu võrguettevõtja heaks kiita ja määrata üksnes järgmistel juhtudel:
  - a) võrguettevõtja kandidaat on tõendanud, et ta vastab artikli 43 lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud nõuetele;
  - b) võrguettevõtja kandidaat on tõendanud, et tema käsutuses on artiklis 40 sätestatud ülesannete täitmiseks vajalikud rahalised, tehnilised, füüsilised ja inimressursid;
  - c) võrguettevõtja kandidaat on võtnud kohustuse järgida kümneaastast võrgu arengukava, mille üle teeb järelevalvet reguleeriv asutus;
  - d) põhivõrgu omanik on tõendanud, et ta suudab täita lõikes 5 sätestatud kohustusi. Selleks esitab ta kõik kandideeriva ettevõtja ja teiste asjaomaste üksustega sõlmitavate kokkulepete projektid; ning
  - e) võrguettevõtja kandidaat on tõendanud, et ta suudab täita määrusest (EL) 2019/943 tulenevaid kohustusi, sealhulgas kohustusi seoses põhivõrguettevõtjate koostööga Euroopa ja piirkondlikul tasandil.
3. Liikmesriigid kiidavad heaks ja määravad sõltumatuteks võrguettevõtjateks ettevõtjad, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud artiklis 53 ja käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 52 ja määruse (EL) 2019/943 artiklis 51 või käesoleva direktiivi artiklis 53 sätestatud sertifitseerimismenetlust.
4. Iga sõltumatu võrguettevõtja vastutab vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 49 kolmandatele isikutele juurdepääsu andmise ja haldamise eest, sealhulgas juurdepääsutasude ja võimsusjaotustasude kogumise ning põhivõrguettevõtjate vahelise hüvitamiskorra kohaste maksete eest, põhivõrgu käitamise, hooldamise ja arendamise eest ning selle eest, et investeerimiskavade abil tagatakse võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust. Põhivõrgu arendamisel vastutab sõltumatu võrguettevõtja uue taristu kavandamise (sh loa saamise), ehitamise ja kasutuselevõtmise eest. Selleks tegutseb sõltumatu võrguettevõtja käesoleva jao kohaselt põhivõrguettevõtjana. Põhivõrgu omanik ei vastuta kolmandatele isikutele juurdepääsu andmise ja haldamise ega investeeringute kavandamise eest.
5. Kui sõltumatu võrguettevõtja on määratud, peab põhivõrgu omanik
  - a) tegema sõltumatu võrguettevõtjaga tema ülesannete täitmiseks igakülgset koostööd ja pakkuma selleks kogu vajalikku tuge, sealhulgas andma eelkõige kogu vajalikku teavet;
  - b) rahastama investeeringuid, mille sõltumatu võrguettevõtja on otsustanud teha ja reguleeriv asutus on heaks kiitnud, või andma nõusoleku selleks, et neid rahastab mõni huvitatud isik, kes võib olla ka sõltumatu võrguettevõtja. Rahastamiskorra peab heaks kiitma reguleeriv asutus. Enne heakskiitmist konsulteerib reguleeriv asutus põhivõrgu omaniku ja teiste huvitatud isikutega;
  - c) tagama võrgu varaga seotud kohustuste katte, välja arvatud sellele osale kohustustest, mis on seotud sõltumatu võrguettevõtja ülesannetega; ja
  - d) tagama, et hõlbustatakse võrgu laiendamise rahastamist, välja arvatud selliste investeeringute tegemist, mille puhul ta on andnud vastavalt punktile b nõusoleku, et seda rahastab mõni huvitatud isik, sealhulgas sõltumatu võrguettevõtja.

6. Asjaomase liikmesriigi konkurentsiasutusele antakse tihedas koostöös reguleeriva asutusega kõik volitused, mida tal on vaja jälgimaks, et põhivõrgu omanik täidab lõikes 5 sätestatud kohustusi.

Artikkel 45

Põhivõrgu omaniku eraldatus

1. Kui sõltumatu võrguettevõtja on määratud, peab põhivõrgu omanik, kes moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, olema muust, ülekandmisega mitteseotud tegevusest vähemalt õigusliku vormi poolest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu.
2. Et tagada lõikes 1 osutatud põhivõrgu omaniku sõltumatus, kohaldatakse järgmisi miinimumkriteeriume:
  - a) põhivõrgu omaniku juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla otse ega kaudselt tegevad elektritootmise, jaotamise ja tarnimise igapäevase juhtimise eest vastutava integreeritud elektriettevõtja äriühingustruktuuris;
  - b) tuleb võtta vajalikud meetmed põhivõrgu omaniku juhtimise eest vastutavate isikute kutsesuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda sõltumatult; ja
  - c) põhivõrgu omanik peab kehtestama nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagama selle rakendamise üle asjakohase järelevalve. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse kõnealuste eesmärkide saavutamiseks töötajatele konkreetsed kohustused. Nõuetele vastavuse programmi rakendamise järelevalve eest vastutav isik või organ esitab võetud meetmete kohta reguleerivale asutusele aastaaruande, mis avaldatakse.

3. jagu

Sõltumatud põhivõrguettevõtjad

Artikkel 46

Vara, seadmed, töötajad ja identiteet

1. Põhivõrguettevõtjatel on käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmiseks ning elektrienergia ülekandmiseks vajalikud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid, eelkõige:
  - a) kuuluvad põhivõrguettevõtjale elektrienergia ülekandmiseks vajalik vara, sh põhivõrk;
  - b) põhivõrguettevõtjal on elektrienergia ülekandmiseks, sh kõigi organisatsiooniliste ülesannete täitmiseks vajalikud töötajad;
  - c) töötajate rentimine ning teenuste osutamine ja tarbimine vertikaalselt integreeritud ettevõtja muult osalt või muule osale on keelatud. Põhivõrguettevõtja võib vertikaalselt integreeritud ettevõtjale teenuseid siiski osutada, kui
    - i) teenuste osutamisel ei diskrimineerita eri võrgukasutajaid, teenused on samadel tingimustel kättesaadavad kõigile võrgukasutajatele ning teenuse osutamisega ei piirata, moonutata ega takistata elektritootmist ja tarnimist konkurentsi, ning
    - ii) reguleeriv asutus on kõnealuste teenuste osutamise tingimused heaks kiitnud;
  - d) ilma et see piiraks nõukogul artikli 49 kohaselt otsuste tegemist, teeb vertikaalselt integreeritud ettevõtja piisavad rahalised vahendid, mida on vaja tulevaste investimisprojektide jaoks ja/või olemasoleva vara asendamiseks, põhivõrguettevõtjale tema asjakohase taotluse alusel õigel ajal kättesaadavaks.

2. Elektrienergia ülekandmisel tuleb lisaks artiklis 40 loetletud ülesannetele teha vähemalt järgmist:
  - a) esindada põhivõrguettevõtjat ning suhelda kolmandate isikute ja reguleerivate asutustega;
  - b) esindada põhivõrguettevõtjat Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikus;
  - c) anda kolmandatele isikutele juurdepääs ja hallata seda, diskrimineerimata eri võrgukasutajaid või võrgukasutajate rühmi;
  - d) koguda kõiki põhivõrguga seotud tasusid, sh juurdepääsutasusid, energiakao hüvitamise tasusid ja tugiteenuste tasusid;
  - e) käitada, hooldada ja arendada turvalist, tõhusat ja ökonoomset põhivõrku;
  - f) kavandada investeeringuid, et tagada võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust, ja tagada varustuskindlus;
  - g) luua vajalikke ühissettevõtteid, sealhulgas koos ühe või mitme põhivõrguettevõtjaga, elektribörsiga ning muude asjakohaste osalejatega, et saavutada eesmärgid, mille kohaselt tuleb toetada piirkondlike turgude loomist või hõlbustada liberaliseerimisprotsessi, ning
  - h) tagada kõik korporatiivteenused, sh õigusabi-, raamatupidamis- ja IT-teenused.
3. Põhivõrguettevõtjal peab olema Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1132 ⁽²⁶⁾ I lisas osutatud õiguslik vorm.
4. Põhivõrguettevõtja ei tohi oma äriidentiteedi, teavitustegevuse, kaubamärkide ja valdustega tekitada ebaselgust selles, et ta seisab vertikaalselt integreeritud ettevõtjast ja kõigist selle osadest eraldi.
5. Põhivõrguettevõtja ei jaga vertikaalselt integreeritud ettevõtte ühegi osaga IT-süsteeme ega -seadmeid, ruume ja juurdepääsukontrolli süsteeme ega kasuta IT-süsteemide või -seadmete ning juurdepääsukontrolli süsteemide jaoks samu konsultante ega välistöövõtjaid.
6. Põhivõrguettevõtja raamatupidamisaruandeid auditeerib audiitor, kes ei auditeeri vertikaalselt integreeritud ettevõtjat ega ühtegi selle osa.

Artikkel 47

Põhivõrguettevõtja sõltumatus

1. Ilma et see piiraks nõukogul artikli 49 kohaselt otsuste tegemist, on põhivõrguettevõtjal
  - a) õigus teha vertikaalselt integreeritud elektriettevõtjast sõltumata otsuseid vara kohta, mida on vaja põhivõrgu käitamiseks, hooldamiseks või arendamiseks, ning
  - b) õigus hankida raha kapitaliturult, eelkõige laenamise ja kapitali suurendamise teel.
2. Põhivõrguettevõtja peab kogu aeg tagama selliste vahendite olemasolu, mida ta vajab, et kanda elektrienergiat üle nõuetekohaselt ja tõhusalt ning arendada ja hooldada tõhusat, turvalist ja ökonoomset põhivõrku.
3. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja tütarettevõtjatel, kes täidavad elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid, ei tohi olla põhivõrguettevõtja aktsia- või osakapitalis otsesest ega kaudset osalust. Põhivõrguettevõtjal ei tohi olla otsesest ega kaudset osalust vertikaalselt integreeritud ettevõtja ühegi sellise tütarettevõtte aktsia- või osakapitalis, kes täidab elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid, ning ta ei saa selliselt tütarettevõttelt dividende ega muud rahalist kasu.
4. See, et põhivõrguettevõtja on kooskõlas käesoleva jaoga tõepoolest sõltumatu, tuleb tagada põhivõrguettevõtja üldise juhtimisstruktuuri ja põhikirjaga. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei määra otse ega kaudselt kindlaks, milline on põhivõrguettevõtja konkurentsikäitumine seoses põhivõrguettevõtja igapäevase tegevuse ja võrgu haldamisega või seoses tegevusega, mida on vaja artikli 51 kohaselt koostatava kümneaastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks.

⁽²⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1132 äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (ELT L 169, 30.6.2017, lk 46).

5. Põhivõrguettevõtjad ei diskrimineeri käesoleva direktiivi artikli 40 ja artikli 46 lõike 2 kohaste ülesannete täitmisel ning määruse (EL) 2019/943 artiklites 16, 18, 19 ja 50 sätestatud kohustuste järgimisel eri isikuid ega üksusi ning ei piira, moonuta ega takista elektritootmisel ja tarnimisel konkurentsi.
6. Kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelised äri- ja rahandussuhted, sh laenud, mille põhivõrguettevõtja on vertikaalselt integreeritud ettevõtjale andnud, peavad vastama turutingimustele. Põhivõrguettevõtja peab selliste äri- ja rahandussuhete kohta üksikasjalikku dokumentatsiooni ja teeb selle reguleerivale asutusele taotluse alusel kättesaadavaks.
7. Põhivõrguettevõtja esitab reguleerivale asutusele heakskiitmiseks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtjaga sõlmitud äri- ja rahastamiskokkulepped.
8. Põhivõrguettevõtja teavitab reguleerivat asutust artikli 46 lõike 1 punktis d osutatud rahalistest vahenditest, mis on kättesaadavad tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasoleva vara asendamiseks.
9. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja hoidub igasugusest tegevusest, mis tõkestaks või takistaks põhivõrguettevõtjatel käesoleva peatüki kohaste kohustuste täitmist, ning ei nõua, et põhivõrguettevõtja küsiks nende kohustuste täitmiseks vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt luba.
10. Asjaomane liikmesriik kiidab heaks ja määrab põhivõrguettevõtjaks ettevõtja, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud käesoleva peatüki nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 52 ja määruse (EL) 2019/943 artiklis 51 või käesoleva direktiivi artiklis 53 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

Artikkel 48

Põhivõrguettevõtja töötajate ja juhtkonna sõltumatus

1. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete ametisse nimetamist ja ametiaja pikendamist, töötingimusi, sh ette nähtud tasu ja ametist vabastamist käsitlevad otsused teeb põhivõrguettevõtja nõukogu, kes nimetatakse ametisse kooskõlas artikliga 49.
  2. Põhivõrguettevõtja tegevjuhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete ametisse nimetamise ja ametiaja pikendamise eest vastutavate, nõukogu poolt nimetatud isikute nimed ja nende ametiajal kehtivad tingimused, ametiaja kestus ja ametist vabastamine ning kavandatava ametist vabastamise otsuse põhjused teatatakse reguleerivale asutusele. Lõikes 1 osutatud tingimused ja otsused muutuvad siduvaks üksnes siis, kui reguleeriv asutus ei ole kolme nädala jooksul pärast teavitamist esitanud vastuväiteid.
- Reguleeriv asutus võib lõikes 1 osutatud otsustele vastuväited esitada siis, kui
- a) ametisse nimetatud, juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete ametialane sõltumatus tekitab kahtlusi, või
  - b) ennetähtaegse ametist vabastamise puhul on kahtlusi selle põhjendatuses.
3. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavatel isikutel ja/või haldusorganite liikmetel, kelle suhtes käesolevat lõiget kohaldatakse, ei tohi kolme aasta jooksul enne ametisse nimetamist olla vertikaalselt integreeritud ettevõtjas, üheski selle osas ega seda kontrollivas aktsionäris või osanikus, välja arvatud põhivõrguettevõtjas, otse või kaudselt mis tahes ametikohti, ametialaseid kohustusi, huve ega sellega otseseid ega kaudseid ärisuhteid.
  4. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavatel isikutel ja/või haldusorganite liikmetel ja töötajatel ei tohi vertikaalselt integreeritud ettevõtja üheski muus osas ega seda kontrollivas aktsionäris või osanikus olla otse või kaudselt mis tahes muid ametikohti, ametialaseid kohustusi, huvisid ega sellega otseseid ega kaudseid ärisuhteid.

5. Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavatel isikutel ja/või haldusorganite liikmetel ja töötajatel ei tohi olla vertikaalselt integreeritud ettevõtja üheski osas, välja arvatud põhivõrguettevõtjas, otsest ega kaudset huvi ja ta ei tohi sellelt saada otsest ega kaudset rahalist kasu. Nende töötasu ei tohi sõltuda vertikaalselt integreeritud ettevõtja (välja arvatud põhivõrguettevõtja) tegevusest ega tulemustest.

6. Tuleb tagada, et ennetähtaegse ametist vabastamise korral on põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavatel isikutel ja/või haldusorganite liikmetel õigus esitada selle kohta reguleerivale asutusele kaebus.

7. Pärast ametiaja lõppu ei tohi põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavatel isikutel ja/või haldusorganite liikmetel olla vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas, välja arvatud põhivõrguettevõtjas, ega seda kontrollivas aktsionäris või osanikus vähemalt nelja aasta jooksul mis tahes ametikohti, ametialaseid kohustusi, huvisid ega sellega ärisuhteid.

8. Lõiget 3 kohaldatakse põhivõrguettevõtjate juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete enamuse suhtes.

Põhivõrguettevõtja juhtimise eest vastutavad isikud või haldusorganite liikmed, kelle suhtes lõiget 3 ei kohaldata, ei tohi vähemalt kuue kuu jooksul enne nende ametisse nimetamist olla täitnud vertikaalselt integreeritud ettevõtjas juhtimisfunktsiooni ega muud olulist funktsiooni.

Käesoleva lõike esimest lõiku ja lõikeid 4–7 kohaldatakse kõikide isikute suhtes, kes kuuluvad tegevjuhtkonda, ja neile vahetult alluvate isikute suhtes, kes vastutavad võrgu käitamise, hooldamise ja arendamise eest.

Artikkel 49

Nõukogu

1. Põhivõrguettevõtjal on nõukogu, kes vastutab otsuste eest, millel on põhivõrguettevõtja aktsionäride või osanike vara väärtusele märkimisväärne mõju, eriti otsuste eest, mis käsitlevad iga-aastaste ja pikemaajaliste rahastamiskavade heakskiitmist, põhivõrguettevõtja võlgnevuse taset ja aktsionäridele või osanikele jaotatavat dividendisummat. Nõukogu pädevusse ei kuulu otsused, mis on seotud põhivõrguettevõtja igapäevase tegevuse ja võrgu haldamisega või tegevusega, mida on vaja artikli 51 kohaselt koostatava kümneaastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks.

2. Nõukogu koosneb vertikaalselt integreeritud ettevõtjat esindavatest liikmetest, kolmanda isiku aktsionäre või osanikke esindavatest liikmetest, ja juhul kui liikmesriigi õiguses on nii sätestatud, siis teisi huvitatud isikuid, näiteks põhivõrguettevõtja töötajaid, esindavatest liikmetest.

3. Artikli 48 lõike 2 esimest lõiku ja lõikeid 3–7 kohaldatakse vähemalt poolte nõukogu liikmete, miinus üks, suhtes.

Artikli 48 lõike 2 teise lõigu punkti b kohaldatakse kõigi nõukogu liikmete suhtes.

Artikkel 50

Nõuetele vastavuse programm ja järelevalveametnik

1. Liikmesriigid tagavad, et põhivõrguettevõtjad kehtestavad ja viivad ellu nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ja tagavad selle rakendamise üle asjakohase järelevalve. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse kõnealuste eesmärkide saavutamiseks töötajatele konkreetsed kohustused. See esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Ilma et see piiraks reguleeriva asutuse õigusi, valvab programmi rakendamise järele sõltumatult järelevalveametnik.

2. Nõukogu nimetab järelevalveametniku ametisse reguleeriva asutuse heakskiidul. Reguleeriv asutus võib järelevalveametniku heakskiitmisest keelduda üksnes siis, kui ametnik ei ole sõltumatu või ametialaselt võimekas. Järelevalveametnik võib olla füüsiline või juriidiline isik. Järelevalveametniku suhtes kohaldatakse artikli 48 lõikeid 2–8.
3. Järelevalveametnik vastutab
  - a) nõuetele vastavuse programmi rakendamise järelevalve eest;
  - b) nõuetele vastavuse programmi rakendamiseks võetavate meetmete kohta aastaruande koostamise ja reguleerivale asutusele esitamise eest;
  - c) nõukogule aruandmise eest ning nõuetele vastavuse programmi ja selle rakendamise kohta soovitude andmise eest;
  - d) reguleeriva asutuse teavitamise eest, kui nõuetele vastavuse programmi rakendamisel esineb ränk rikkumine, ning
  - e) reguleeriva asutuse teavitamise eest kõikidest vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelistest äri- ja rahalistest suhetest.
4. Järelevalveametnik esitab reguleerivale asutusele kavandatavad otsused võrgu investeringute kava või üksikinvesteringute kohta. Seda tuleb teha hiljemalt siis, kui põhivõrguettevõtja juhtkond ja/või pädev haldusorgan esitab need otsused nõukogule.
5. Kui vertikaalselt integreeritud ettevõtja takistab üldkoosolekul või ametisse nimetatud nõukogu liikmete häältega otsuse vastu võtmist ja selle tagajärjel jäävad tegemata või lükatakse edasi investeringud, mis oleks kümneaastase võrgu arengukava kohaselt tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, teatab järelevalveametnik sellest reguleerivale asutusele, kes tegutseb seejärel artikli 51 kohaselt.
6. Järelevalveametniku volitusi või töötingimusi reguleerivad tingimused, sealhulgas tema ametiaja kestus tuleb esitada heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Töötingimustega tuleb tagada, et järelevalveametnik on sõltumatu, ning selleks tuleb talle muu hulgas eraldada kõik tema kohustuste täitmiseks vajalikud vahendid. Oma ametiajal ei tohi järelevalveametnikul olla vertikaalselt integreeritud ettevõtjas, üheski selle osas ega seda kontrollivates aktsionärides või osanikes otse või kaudselt mis tahes muid ametikohti, ametialaseid kohustusi ega huve.
7. Järelevalveametnik annab reguleerivale asutusele kas suuliselt või kirjalikult korrapäraselt aru ning tal on õigus anda kas suuliselt või kirjalikult korrapäraselt aru põhivõrguettevõtja nõukogule.
8. Järelevalveametnik võib osaleda kõikidel põhivõrguettevõtja juhtkonna või haldusorganite koosolekutel, nõukogu koosolekutel ja üldkoosolekul. Järelevalveametnik peab osalema kõikidel koosolekutel, millel käsitletakse järgmisi küsimusi:
  - a) võrkudele juurdepääsu tingimused, nagu on sätestatud määruses (EL) 2019/943, eelkõige seoses tasude, kolmandate isikute juurdepääsu teenuste, võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise, läbipaistvuse, tugiteenuste ja järeלטuruga;
  - b) projektid, mille eesmärk on käitada, hooldada ja arendada põhivõrku, sh võrkudevaheliste ühenduste ja võrguühenduste investeringud;
  - c) põhivõrgu käitamiseks vajalikud elektrienergia müügi või ostu tehingud.
9. Järelevalveametnik jälgib põhivõrguettevõtja vastavust artiklis 41 esitatud nõuetele.
10. Järelevalveametnikul on juurdepääs põhivõrguettevõtja kõikidele asjakohastele andmetele ja ametiruumidele ning kogu teabele, mis on vajalik tema ülesannete täitmiseks.
11. Järelevalveametnikul on õigus pääseda põhivõrguettevõtja ametiruumidesse ettetateamiseta.
12. Nõukogu võib järelevalveametniku ametist vabastada, kui reguleeriv asutus on selle eelnevalt heaks kiitnud. Nõukogu vabastab järelevalveametniku ametist, kui reguleeriv asutus nõuab ametist vabastamist sõltumatuse või ametialase võimekuse puudumise tõttu.

Artikkel 51

Võrkude arendamine ja õigus teha investeerimisotsuseid

1. Pärast konsulteerimist kõikide sidusrühmadega esitavad põhivõrguettevõtjad reguleerivale asutusele vähemalt iga kahe aasta tagant kümneaastase võrgu arengukava, mis põhineb olemasoleval ja prognoositaval nõudlusel ja pakkumisel. Võrgu arengukava peab sisaldama tõhusaid meetmeid, millega tagada võrgu piisav võimsus ja varustuskindlus. Põhivõrguettevõtja avaldab kümneaastase võrgu arengukava oma veebisaidil.

2. Kümneaastases võrgu arengukavas tuleb eelkõige:

- a) anda turuosalistele teada, millised peamised ülekandetaristu osad tuleb järgmise kümne aasta jooksul ehitada või milliseid osi tuleb ajakohastada;
- b) loetleda kõik investeeringud, mille kohta on otsus juba tehtud, ja määrata uued investeeringud, mis tuleb teha järgmise kolme aasta jooksul; ning
- c) esitada kõikide investeerimisprojektide ajakava.

3. Kümneaastase võrgu arengukava väljatöötamisel võtab põhivõrguettevõtja täielikult arvesse, kas võrgu laiendamise asemel saaks kasutada tarbimiskaja, energiasalvestusüksusi või muid ressursse, eeldatavat tarbimist, kauplemist teiste riikidega ning liidu ja piirkondlike võrkude investeerimiskavu.

4. Reguleeriv asutus konsulteerib kümneaastase võrgu arengukava suhtes selgelt ja läbipaistvalt kõikide olemasolevate või võimalike võrgukasutajatega. Isikutelt või ettevõtjatelt, kes väidavad end olevat võimalikud võrgukasutajad, võib nõuda väite tõendamist. Reguleeriv asutus avaldab konsultatsiooni tulemused, eelkõige võimalikud investeerimisvajadused.

5. Reguleeriv asutus analüüsib, kas kümneaastane võrgu arengukava hõlmab kõiki konsultatsiooni käigus kindlaks tehtud investeerimisvajadusi ja kas see on kooskõlas võrgu kümneaastase mittesiduva liidu arengukavaga („liidu võrgu arengukava“), millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõike 1 punktis b. Kui tekib kahtlus, et kümneaastane võrgu arengukava ei ole liidu kümneaastase võrgu arengukavaga kooskõlas, konsulteerib reguleeriv asutus ACERiga. Reguleeriv asutus võib nõuda põhivõrguettevõtjalt, et ta oma kümneaastast võrgu arengukava muudaks.

Pädevad riigiasutused analüüsivad, kas kümneaastane võrgu arengukava on kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud riikliku energia- ja kliimakavaga.

6. Reguleeriv asutus jälgib ja hindab kümneaastase võrgu arengukava rakendamist.

7. Kui põhivõrguettevõtja jätab tegemata kümneaastases võrgu arengukavas ette nähtud investeeringu, mis oleks tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, ilma et selleks oleks olnud väljaspool tema kontrolli olevaid mõjuvaid põhjuseid, tagavad liikmesriigid, et reguleeriv asutus peab võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest, et kõnealuse investeeringu tegemine tagada, kui kõnealune investeering on viimase kümneaastase võrgu arengukava kohaselt endiselt vajalik:

- a) nõuab põhivõrguettevõtjalt kõnealuse investeeringu tegemist,
- b) korraldab kõnealuse investeeringu tegemiseks kõigile investoritele avatud pakkumismenetluse või
- c) kohustab põhivõrguettevõtjat nõustuma kapitali suurendamisega, et vajalikke investeeringuid rahastada, ja lubama sõltumatutel investoritel kapitalis osaleda.

8. Kui reguleeriv asutus on kasutanud lõike 7 punkti b kohast volitust, võib ta kohustada põhivõrguettevõtjat nõustuma ühe või mitme järgneva tingimusega:

- a) rahastaja on kolmas isik,
- b) ehitaja on kolmas isik,

- c) asjaomane uus vara luuakse ise,
- d) asjaomast uut vara kasutatakse ise.

Põhivõrguettevõtja annab investoritele investeeringu tegemiseks kogu vajaliku teabe, ühendab uue vara põhivõrku ja teeb oma parima, et hõlbustada investeerimisprojekti elluviimist.

Asjakohase rahastamiskorra peab heaks kiitma reguleeriv asutus.

9. Kui reguleeriv asutus on kasutanud lõike 7 kohaseid volitusi, katab asjaomane tasude korraldus kõnealuse investeeringu kulud.

4. jagu

Põhivõrguettevõtjate määramine ja sertifitseerimine

Artikkel 52

Põhivõrguettevõtjate määramine ja sertifitseerimine

1. Enne kui ettevõtja kiidetakse heaks ja määratakse põhivõrguettevõtjaks, tuleb see vastavalt käesoleva artikli lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EL) 2019/943 artiklis 51 sätestatud menetlusele sertifitseerida.
2. Liikmesriigid kiidavad heaks ja määravad põhivõrguettevõtjateks ettevõtjad, kelle reguleeriv asutus on kooskõlas alltoodud sertifitseerimismenetlusega sertifitseerinud artiklis 43 sätestatud nõuetele vastavana. Määratud põhivõrguettevõtjad tehakse teatavaks komisjonile ning avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.
3. Põhivõrguettevõtjad teavitavad reguleerivat asutust igast kavandatavast tehingust, mille puhul võib tekkida vajadus hinnata uuesti, kas põhivõrguettevõtjad vastavad artiklis 43 sätestatud nõuetele.
4. Reguleerivad asutused jälgivad pidevalt, kas põhivõrguettevõtjad vastavad artiklis 43 sätestatud nõuetele. Nad algatavad vastavuse tagamiseks sertifitseerimismenetluse
  - a) põhivõrguettevõtja teatise alusel vastavalt lõikele 3;
  - b) omal algatusel, kui neile on saanud teatavaks, et põhivõrgu omaniku või põhivõrguettevõtja õiguste või mõju kavandatav muudatus võib kaasa tuua artikli 43 rikkumise, või kui neil on alust arvata, et selline rikkumine on juba toimunud; või
  - c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.
5. Reguleerivad asutused võtavad põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsuse vastu nelja kuu jooksul alates põhivõrguettevõtjalt teatise või komisjonilt taotluse saamise kuupäevast. Pärast selle tähtaja möödumist loetakse sertifikaat väljaantuks. Reguleeriva asutuse sõnaselge või vaikimisi tehtud otsus jõustub üksnes pärast lõikes 6 sätestatud menetluse lõpuleviimist.
6. Reguleeriv asutus teatab põhivõrguettevõtja sertifitseerimise sõnaselgest või vaikimisi tehtud otsusest viivitamata komisjonile ning esitab kogu nimetatud otsusega seotud teabe. Komisjon tegutseb määruse (EL) 2019/943 artiklis 51 sätestatud menetluse kohaselt.
7. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad põhivõrguettevõtjatelt ja elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt taotleda mis tahes teavet, mida neil on käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks vaja.
8. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Artikkel 53

Sertifitseerimine seoses kolmandate riikidega

1. Kui kolmandast riigist pärit isiku või kolmandatest riikidest pärit isikute poolt kontrollitav põhivõrgu omanik või põhivõrguettevõtja taotleb sertifitseerimist, teavitab reguleeriv asutus sellest komisjoni.

Samuti teavitab reguleeriv asutus komisjoni viivitamata kõikidest asjaoludest, mille tulemusel saaks kolmandast riigist pärit isik või kolmandatest riikidest pärit isikud põhivõrgu või põhivõrguettevõtja üle kontrolli.

2. Põhivõrguettevõtjad teavitavad reguleerivat asutust kõikidest asjaoludest, mille tulemusel saaks kolmandast riigist pärit isik või kolmandatest riikidest pärit isikud põhivõrgu või põhivõrguettevõtja üle kontrolli.

3. Reguleeriv asutus võtab põhivõrguettevõtja sertifitseerimise otsuse eelnõu vastu nelja kuu jooksul alates põhivõrguettevõtja teatise kuupäevast. Reguleeriv asutus keeldub sertifitseerimisest, kui

- a) ei ole tõendatud, et asjaomane üksus vastab artiklis 43 sätestatud nõuetele, ja
- b) reguleerivale asutusele või muule liikmesriigi määratud pädevale riigiasutusele ei ole tõendatud, et sertifikaadi andmine ei sea liikmesriigi ja liidu energiavarustuse kindlust ohtu. Kõnealuse küsimuse kaalumisel võtab reguleeriv asutus või muu määratud pädev riigiasutus arvesse
  - i) õigusi ja kohustusi, mis liidul on kõnealuse kolmanda riigi suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või mitme kolmanda riigiga sõlmitud lepingust, mille osaline liit on ja mis puudutab energiavarustuse kindluse küsimust;
  - ii) õigusi ja kohustusi, mis liikmesriigil on kõnealuse kolmanda riigi suhtes ja mis tulenevad kõnealuse kolmanda riigiga sõlmitud lepingutest, niivõrd kui need on kooskõlas liidu õigusega; ning
  - iii) muid konkreetse juhtumi ja asjaomase kolmanda riigiga seotud fakte ja asjaolusid.

4. Reguleeriv asutus teavitab otsusest viivitamata komisjoni ning esitab kogu otsusega seotud teabe.

5. Liikmesriigid näevad ette, et enne, kui reguleeriv asutus teeb sertifitseerimise kohta otsuse, taotleb reguleeriv asutus ise või lõike 3 punktis b osutatud määratud pädev riigiasutus komisjonilt arvamust selle kohta, kas

- a) asjaomane üksus vastab artiklis 43 sätestatud nõuetele ja
- b) sertifikaadi andmine ei sea liidu energiavarustuse kindlust ohtu.

6. Komisjon vaatab lõikes 5 osutatud taotluse kohe pärast selle kättesaamist läbi. Kahe kuu jooksul taotluse kättesaamisest esitab komisjon arvamuse reguleerivale asutusele või, kui taotluse esitas määratud pädev riigiasutus, siis kõnealusele asutusele.

Arvamuse koostamisel võib komisjon küsida ACERi, asjaomase liikmesriigi ja huvitatud isikute seisukohti. Kui komisjon küsib seisukohti, pikendatakse kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus osutatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, tähendab see seda, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

7. Kui komisjon hindab, kas kolmandast riigist pärit isiku või kolmandatest riikidest pärit isikute poolne kontroll seab liidu energiavarustuse kindluse ohtu, võtab komisjon arvesse

- a) konkreetseid asjaolusid ja asjaomast kolmandat riiki või asjaomaseid kolmandaid riike ning
- b) õigusi ja kohustusi, mis liidul on kõnealuse kolmanda riigi või kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või mitme kolmanda riigiga sõlmitud lepingust, mille osaline liit on ning mis puudutab varustuskindluse küsimust.

8. Kahe kuu jooksul pärast lõikes 6 osutatud tähtaja möödumist võtab reguleeriv asutus sertifitseerimise kohta vastu lõpliku otsuse. Lõpliku otsuse vastuvõtmisel arvestab reguleeriv asutus võimalikult palju komisjoni arvamusega. Liikmesriikidel on igal juhul õigus sertifitseerimisest keelduda, kui sertifikaadi andmine seab liikmesriigi või mõne teise liikmesriigi energiavarustuse kindluse ohtu. Kui liikmesriik on määranud lõike 3 punktis b osutatud hindamist tegema muu pädeva riigiasutuse, võib ta taotleda, et reguleeriv asutus võtaks oma lõpliku otsuse vastu vastavalt kõnealuse pädeva riigiasutuse hinnangule. Reguleeriva asutuse lõplik otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos. Kui lõplik otsus on komisjoni arvamusest erinev, esitab ja avaldab asjaomane liikmesriik koos otsusega selle põhjendused.
9. Käesolev artikkel ei mõjuta liikmesriikide õigust teha kooskõlas liidu õigusega riigisest seaduslikku kontrolli, et kaitsta avaliku julgeoleku õigustatud huve.
10. Käesolevat artiklit, välja arvatud lõike 3 punkti a, kohaldatakse ka nende liikmesriikide suhtes, kellele kohaldatakse artikli 66 kohast erandit.

Artikkel 54

Energiasalvestusüksuste kuulumine põhivõrguettevõtjatele

1. Põhivõrguettevõtjad ei tohi energiasalvestusüksusi omada, arendada, hallata ega käitada.
2. Erandina lõikest 1 võivad liikmesriigid lubada põhivõrguettevõtjatel omada, arendada, hallata ja käitada energiasalvestusüksusi, kui need on täielikult integreeritud võrgukomponendid ja reguleeriv asutus on andnud oma heakskiidu või juhul, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:
  - a) teistele isikutele ei ole reguleeriva asutuse läbi vaadatud ja heaks kiidetud avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva pakkumismenetluse tulemusel antud õigust kõnealuseid üksusi omada, arendada, hallata ja käitada, või nad ei suutnud neid teenuseid osutada mõistliku hinna eest ja õigeaegselt;
  - b) põhivõrguettevõtjatel on kõnealuseid üksusi või sagedusega mitteseotud tugiteenuseid vaja käesoleva direktiivi kohaste kohustuste täitmiseks, et tagada põhivõrgu tõhus, töökindel ja turvaline toimimine, ning neid ei kasutata selleks, et osta või müüa elektrienergiat elektriturgetel; ning
  - c) reguleeriv asutus on hinnanud erandi vajalikkust ja vaadanud eelnevalt läbi pakkumismenetluse kohaldatavuse, sealhulgas selle tingimused, ning andnud oma heakskiidu.

Reguleeriv asutus võib koostada suunised ja hanketingimused, et aidata põhivõrguettevõtjatel tagada õiglane pakkumismenetlus.

3. Erandi tegemise otsusest tuleb teavitada komisjoni ja ACERit koos asjakohase teabega taotluse ja erandi tegemise põhjuste kohta.
4. Reguleerivad asutused korraldavad korrapäraselt ja vähemalt iga viie aasta järel olemasolevate energiasalvestusüksuste teemal avaliku konsultatsiooni, et hinnata muude isikute võimalikku valmidust ja huvi sellistesse üksustesse investeerida. Kui avalikul konsultatsioonil selgub reguleeriva asutuse hinnangu kohaselt, et on muid isikuid, kes suudavad neid üksusi kulutõhusalt omada, arendada, käitada või hallata, tagavad reguleerivad asutused, et põhivõrguettevõtjad jäetakse sellest tegevusest 18 kuu jooksul järk-järgult kõrvale. Pakkumismenetluse ühe tingimusena võivad reguleerivad asutused lubada põhivõrguettevõtjatel saada mõistlikku hüvitist, eelkõige saada tagasi energiasalvestusüksustesse tehtud investeeringu jääkväärtus.
5. Lõiget 4 ei kohaldata täielikult integreeritud võrgukomponentide suhtes ega selliste uute patareidel põhinevate salvestusüksuste tavalise amortisatsioonija suhtes, mille kohta tehakse lõplik investeerimisotsus hiljemalt 2024. aastal, tingimusel et:
  - a) patareidel põhinevad salvestusüksused ühendatakse võrku hiljemalt kaks aastat lõpliku investeerimisotsuse tegemist;
  - b) patareidel põhinevad salvestusüksused on integreeritud põhivõrku;

- c) patareidel põhinevaid salvestusüksusi kasutatakse üksnes võrguturvalisuse vahetuks sündmuspõhiseks taastamiseks võrgu häirete korral, kui taastamist alustatakse viivitamatult ja kui see lõpetatakse siis, kui tavalise ümberjaotamisega saab probleemi lahendada, ning
- d) patareidel põhinevatel salvestusüksustes salvestamist ei kasutata selleks, et osta või müüa elektrienergiat elektriturul, muu hulgas tasakaalustamiseks.

5. jagu

Raamatupidamise läbipaistvus ja eraldatus

Artikkel 55

Raamatupidamisele juurdepääsu õigus

1. Liikmesriikidel või nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artiklis 57 osutatud reguleerivate asutustel, on oma ülesannete täitmise piires õigus tutvuda elektriettevõtjate raamatupidamisega, nagu on sätestatud artiklis 56.
2. Liikmesriigid ja määratud pädevad asutused, sealhulgas reguleerivad asutused, säilitavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse. Liikmesriigid võivad ette näha nimetatud teabe avalikustamise, kui seda on vaja pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 56

Raamatupidamisarvestuse eraldatus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada elektriettevõtjate raamatupidamise vastavus lõigetele 2 ja 3.
2. Olenemata sellest, milline on elektriettevõtjate omandi- või õiguslik vorm, koostavad nad oma raamatupidamise aastaaruanded ning esitavad need auditeerimiseks ja avaldavad need vastavalt õigusnormidele, mis liikmesriigis on piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta vastu võetud vastavalt direktiivile 2013/34/EL.

Ettevõtjad, kellel ei ole õiguslikku kohustust raamatupidamise aastaaruandeid avaldada, hoiavad aruande ühe eksemplari oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.

3. Elektriettevõtjad peavad ettevõttesiseses raamatupidamises kõigi ülekande- ja jaotamistoimingute kohta eraldi arvestust, nagu seda nõutaks, kui neid toiminguid teeksid eri ettevõtjad, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust, mis võib olla konsolideeritud, ka muu elektrialase tegevuse kohta, mis ei ole seotud ülekandmise ega jaotamisega. Põhi- või jaotusvõrgu olemisest saadav tulu peab olema raamatupidamises eraldi esitatud. Asjakohasel juhul peavad nad konsolideeritud arvestust muu, elektrienergiaga mitteseotud tegevuse kohta. Ettevõttesiseses raamatupidamises koostatakse iga tegevusala kohta bilanss ja kasumiaruanne.
4. Lõikes 2 osutatud auditeerimise käigus tuleb eelkõige kontrollida, kas lõikes 3 osutatud diskrimineerimise ja ristsubsideerimise vältimise kohustus on täidetud.

VII PEATÜKK

REGULEERIVAD ASUTUSED

Artikkel 57

Reguleerivate asutuste määramine ja sõltumatus

1. Liikmesriik määrab riigi tasandil ühe reguleeriva asutuse.
2. Lõige 1 ei piira liikmesriigis teiste reguleerivate asutuste määramist piirkondlikul tasandil, tingimusel et kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 21 lõikega 1 on olemas üks juhtiv esindaja, kes täidab ACERi reguleerivate asutuste nõukogus liidu tasandil esindusfunktsioone ja on kontaktisik.

3. Erandina lõikest 1 võib liikmesriik määrata reguleerivad asutused väikeste võrkude jaoks, mis paiknevad geograafiliselt eraldatud piirkonnas, mille tarbimine moodustas 2008. aastal asjaomase liikmesriigi kogutarbimisest alla 3 %. Nimetatud erand ei piira ühe kõrgema esindaja nimetamist, kes täidab kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 21 lõikega 1 ACERi reguleerivate asutuste nõukogus liidu tasandil esindusfunktsioone ja on kontaktisik.

4. Liikmesriigid tagavad reguleeriva asutuse sõltumatuse ning kannavad hoolt, et ta kasutab oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt. Selleks peavad liikmesriigid tagama, et kui reguleeriv asutus täidab käesoleva direktiiviga ja sellega seotud õigusaktidega talle määratud reguleerimisülesandeid, siis

- a) on ta õiguslikult eraldiseisev ja kõikidest teistest avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest üksustest funktsionaalselt sõltumatu;
- b) tagab ta, et tema töötajad ja juhtimise eest vastutavad isikud
  - i) tegutsevad turuhuvidest sõltumatult ja
  - ii) ei küsi ega võta reguleerimisülesandeid täites vastu otseseid juhiseid üheltki valitsusasutuselt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult üksuselt. Nimetatud nõue ei piira vajaduse korral tiheda koostöö tegemist teiste asjaomaste riigiasutustega ega selliste valitsuse poliitiliste üldsuuniste täitmist, mis ei ole seotud artikli 59 kohaste regulatiivvolituste ja -kohustustega.

5. Reguleeriva asutuse sõltumatuse kaitsmiseks tagavad liikmesriigid eelkõige, et

- a) reguleeriv asutus saab iseseisvalt otsuseid vastu võtta kõikidest poliitilistest organitest sõltumatult;
- b) reguleerival asutusel on kõik oma ülesannete ja volituste tulemuslikuks ja tõhusaks täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid;
- c) reguleerivale asutusele eraldatakse igal aastal omaette eelarveeraldised ja ta on eraldatud eelarve täitmisel iseseisev;
- d) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatus puudub, siis reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse viieks kuni seitsmeks aastaks, s.o kindlaks ajavahemikuks, mida võib ühe korra pikendada;
- e) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatus puudub, siis reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse objektiiivsete, läbipaistvate ja avalikustatud kriteeriumide alusel ning sõltumatus ja erapooletus menetluses, millega tagatakse, et kandidaatidel on vajalikud oskused ja kogemused reguleeriva asutuse asjakohasel ametikohal tegutsemiseks;
- f) on kehtestatud huvide konflikti käsitlevad normid ja konfidentsiaalsuskohustused, mis kehtivad kauem kui kõnealuste reguleeriva asutuse juhatuse liikmete ametiaeg või juhul, kui juhatus puudub, siis reguleeriva asutuse tippjuhtkonna ametiaeg;
- g) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatus puudub, reguleeriva asutuse tippjuhtkonna võib ametist vabastada üksnes kindlaks määratud läbipaistvate kriteeriumide alusel.

Esimese lõigu punkti d kohaldamisel tagavad liikmesriigid, et juhatuse või tippjuhtkonna jaoks on kehtestatud sobiv rotatsioonikord. Juhatus liikmeid või juhul, kui juhatus puudub, siis tippjuhtkonna liikmeid tohib selle aja jooksul ametist vabastada üksnes juhul, kui nad ei vasta enam käesolevas artiklis sätestatud tingimustele või nad on vastavalt liikmesriigi õigusele süüdi üleastumises.

6. Liikmesriigid võivad ette näha, et reguleeriva asutuse raamatupidamise aastaaruande järelkontrolli teeb sõltumatu audiitor.

7. Hiljemalt 5. juuliks 2022 ja seejärel iga nelja aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle kohta, kuidas on riigiasutused järginud käesolevas artiklis sätestatud sõltumatuse põhimõtet.

Artikkel 58

Reguleeriva asutuse üldeesmärgid

Käesolevas direktiivis sätestatud reguleerimisülesannete täitmisel võtab reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et saavutada tihedas arutelus teiste asjaomaste riigiasutustega, sealhulgas konkurentsiasutustega, samuti asjakohasel juhul naaberliikmesriikide ja kolmandatest riikidest naaberriikide asutustega, sealhulgas reguleerivate asutustega, piiramata nende pädevust, artiklis 59 sätestatud kohustuste ja volituste raames järgmised eesmärgid:

- a) edendada tihedas koostöös teiste liikmesriikide reguleerivate asutuste, komisjoni ja ACERiga liidus konkurentsivõimelist, paindlikku, turvalist ja keskkonnasäästlikku elektrienergia siseturgu ning turu tõhusat avamist kõikidele liidu tarbijatele ja tarnijatele ning tagada asjakohased tingimused, et elektrivõrgud toimiksid tõhusalt ja töökindlalt, võttes arvesse pikaajalisi eesmärke;
- b) arendada liidus konkurentsivõimelisi ja nõuetekohaselt toimivaid piirkondlikke piiriüleseid turge, et saavutada punktis a osutatud eesmärgid;
- c) kaotada liikmesriikidevaheliselt elektrienergiaga kauplemiselt piirangud, sealhulgas arendada nõudluse rahuldamiseks ja riigisiseste turgude lõimimise tugevdamiseks vajalikke piiriüleseid ülekandevõimsusi, mis võivad hõlbustada elektrivoogude kulgemist kogu liidus;
- d) aidata kõige kulutõhusamal viisil arendada tarbijatele mõeldud turvalisi, töökindlaid ja tõhusaid mittediskrimineerivaid võrke, edendada võrgu piisavust, suurendada kooskõlas energiapoliitika üldesmärkidega energiatõhusust, kaasata suurema ja ka väiksema ulatusega elektritootmist taastuvatest energiaallikatest ja hajatootmist nii põhi- kui ka jaotusvõrkudes ning hõlbustada nende võrkude toimimist koos gaasi- ja soojusvõrkudega;
- e) soodustada uute tootmisvõimsuste ja energiasalvestusüksuste ühendamist võrku, eelkõige kõrvaldades tõkked, mis võivad takistada uusi turuletulijaid ja taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri turulepääsu;
- f) tagada, et võrguettevõtjatele ja võrgukasutajatele pakutakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaseid stiimuleid, et suurendada võrgu toimimises tõhusust, eelkõige energiatõhusust, ning soodustada turgude lõimimist;
- g) tagada, et tarbijad saaksid kasu oma riigi turu tõhusast toimimisest, edendada tõhusat konkurentsi ja aidata tihedas koostöös asjaomaste tarbijakaitseasutustega tagada kõrgel tasemel tarbijakaitset;
- h) aidata kaasa elektrienergia tarne universaalteenuste ja avalike teenuste kõrge taseme saavutamisele, kaitsetute tarbijate kaitsele ning tarbijatele tarnija või agregeerimisega tegeleva turuosalise vahetuseks vajalike andmesideprotsesside ühilduvusele.

Artikkel 59

Reguleeriva asutuse kohustused ja volitused

1. Reguleerival asutusel on järgmised kohustused:
  - a) kehtestada läbipaistvate kriteeriumide alusel ülekande- ja jaotustasud või nende arvestamise meetoodika või mõlemad või need heaks kiita;
  - b) tagada, et põhi- ja jaotusvõrguettevõtjad ning vajadusel nii võrguomanikud kui kõik elektriettevõtjad ja muud turuosalised täidavad käesolevas direktiivis, määruses (EL) 2019/943, määruse (EL) 2019/943 artiklite 59, 60 ja 61 kohaselt vastu võetud võrgueeskirjades ja suunistes ning muus liidu asjakohases õiguses, sealhulgas piiriüleseid küsimusi käsitlevas õiguses sätestatud kohustusi ja ACERi otsuseid;

- c) tagada tihedas koostöös teiste reguleerivate asutustega, et Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus täidavad käesolevas direktiivis, määruses (EL) 2019/943, määruse (EL) 2019/943 artiklite 59, 60 ja 61 kohaselt vastu võetud võrgueeskirjades ja suunistes ning asjakohases liidu õiguses, sealhulgas piiriüleseid küsimusi käsitlevas õiguses sätestatud kohustusi ja ACERi otsuseid, ning selgitada üheskoos välja juhtumid, mil Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ei täida oma kohustusi; kui reguleerivad asutused ei ole suutnud nelja kuu jooksul pärast kohustuste täitmata jätmise väljaselgitamiseks läbiviidavate konsultatsioonide alustamist kokkuleppele jõuda, pöörduakse otsuse tegemiseks kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10 ACERi poole.
- d) kiita heaks tooted ja sagedusega mitteseotud tugiteenuste hanke menetlus;
- e) rakendada määruse (EL) 2019/943 artiklite 59, 60 ja 61 kohaselt vastu võetud võrgueeskirjasid ja suuniseid riiklike meetmete abil või, kui see on nii sätestatud, koordineeritud piirkondlike või liidu meetmete abil;
- f) teha piiriülestes küsimustes koostööd asjaomaste liikmesriikide reguleeriva(te) asutus(t)ega ja ACERiga, eelkõige osaledes ACERi reguleerivate asutuste nõukogu töös vastavalt määruse (EL) 2019/942 artiklile 21;
- g) täita ja viia ellu kõiki asjakohaseid komisjoni ja ACERi õiguslikult siduvaid otsuseid;
- h) tagada, et põhivõrguettevõtjad teevad võrkudevaheliste ühenduste võimsuse vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 16 täies ulatuses kättesaadavaks;
- i) esitada liikmesriikide asjaomastele asutustele, komisjonile ja ACERile igal aastal aruanne oma tegevuse ja ülesannete täitmise kohta, sealhulgas iga käesolevas artiklis loetletud ülesande täitmiseks võetud meetmete ja saavutatud tulemuste kohta;
- j) tagada, et ülekande-, jaotus- ja tarnetegevuse ning elektriga seotud muu tegevuse ja elektrit mittepuudutava tegevuse vahel ei toimuks ristsubsideerimist;
- k) jälgida põhivõrguettevõtjate investeerimiskavasid ning esitada oma aastaaruandes põhivõrguettevõtjate investeerimiskavade hinnang, pidades silmas nende vastavust liidu võrgu arengukavale; hinnangus võib anda soovitusi kõnealuste investeerimiskavade muutmiseks;
- l) jälgida ja hinnata põhivõrguettevõtjate ja jaotusvõrguettevõtjate tulemuslikkust selliste tarkvõrkude arendamisel, millega edendatakse energiatõhusust ja taastuvate energiaallikate lõimimist, tuginedes piiratud arvul näitajatele, ning avaldada iga kahe aasta tagant liikmesriigi tasandi aruanne koos soovitustega;
- m) kehtestada või kiita heaks teeninduse ja tarnimise kvaliteedi standardid ja nõuded või teha selleks koostööd teiste pädevate asutustega ning jälgida võrgu turvalisust ja töökindlust käsitlevate normide täitmist ja vaadata läbi nende varasem toimimine;
- n) jälgida läbipaistvuse määra, sealhulgas hulgihindade läbipaistvust, ning tagada läbipaistvuskohustuste täitmine elektriettevõtjate poolt;
- o) jälgida turu avatuse ja konkurentsi määra ning tulemuslikkust hulgi- ja jaemüügitasandil, sealhulgas elektribörse, hindu kodutarbijatele, kaasa arvatud ettemaksu süsteeme, dünaamilise elektrihinnaga lepingute ja nutiarvesti-süsteemide mõju, vahetamise ja lahtiühendamise määra, hooldusteenuste osutamist ja nende tasusid, kodumajapidamiste hindade ja hulgihindade suhet, võrgutasude ja lõivude muutumist ning kodutarbijate kaebusi ning konkurentsimoonutusi või -piiranguid, andes muu hulgas kogu vajaliku teabe; ja edastada asjaomased juhtumid asjakohasele pädevale asutusele;
- p) jälgida lepingulise piirava tegevuse esinemist, sealhulgas ainuõigust ettenägevate tingimuste kasutamist, mis võib takistada tarbijaid sõlmimast samaaegseid lepinguid enam kui ühe tarnijaga või piirata nende võimalusi seda teha, ning asjakohasel juhul teavitada sellisest tegevusest riigi konkurentsiasutusi;
- q) jälgida aega, mis põhi- ja jaotusvõrguettevõtjatel kulub ühenduste rajamiseks ja parandustöödeks;
- r) aidata koos teiste asjaomaste asutustega tagada, et tarbijakaitsemeetmed oleksid tulemuslikud ja ellu viidud;

- s) avaldada vähemalt kord aastas soovitusi, mis puudutavad tarnehindade vastavust artiklile 5, ning esitada need asjakohasel juhul konkurentsiasutustele;
- t) tagada mittediskrimineeriv juurdepääs tarbijate tarbimisandmetele, sätestada liikmesriigi tasandil vabatahtlikuks kasutamiseks tarbimisandmete ühtlustatud, kergesti mõistetav vorm ning tagada kõikidele tarbijatele sellistele andmetele artiklite 23 ja 24 kohaselt kiire juurdepääs;
- u) jälgida põhivõrguettevõtjate, jaotusvõrguettevõtjate, tarnijate, tarbijate ning teiste turuosaliste rolli ja kohustusi reguleerivate õigusnormide rakendamist vastavalt määrusele (EL) 2019/943;
- v) jälgida tootmisvõimsusesse ja salvestusvõimsusesse investeerimist, pidades silmas varustuskindlust;
- w) jälgida liidu ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate tehnilist koostööd;
- x) aidata muuta tähtsaimaid turuprotsesse käsitlevad andmesideprotsessid piirkondlikul tasandil paremini ühilduvaks;
- y) jälgida artiklis 14 sätestatud nõuetele vastavate võrdlemisvahendite kättesaadavust;
- z) jälgida omatoodetud elektrienergia tarbimise ja kodanike energiakogukondade arendamise tarbetute takistuste ja piirangute kõrvaldamist.

2. Kui liikmesriik on nii ette näinud, võivad lõikes 1 osutatud jälgimiskohustusi täita ka muud asutused kui reguleeriv asutus. Sellisel juhul tehakse nimetatud jälgimise käigus saadud teave niipea kui võimalik reguleerivale asutusele kättesaadavaks.

Reguleeriv asutus konsulteerib parema õigusliku reguleerimise põhimõtteid järgides lõikes 1 sätestatud kohustuste täitmisel asjakohasel juhul põhivõrguettevõtjatega ja teeb asjakohasel juhul tihedat koostööd teiste asjaomaste riigiasutustega, ilma et see piiraks nende pädevust ning säilitades reguleeriva asutuse sõltumatuse.

Heakskiit, mille reguleeriv asutus või ACER käesoleva direktiivi kohaselt annab, ei piira reguleeriva asutuse volituste põhjendatud kasutamist tulevikus vastavalt käesolevale artiklile või karistuste määramist teiste asjaomaste asutuste või komisjoni poolt.

3. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil käesolevas artiklis osutatud kohustusi tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:

- a) teha otsuseid, mis on elektriettevõtjatele siduvad;
- b) uurida elektrituru toimimist ja otsustada, milliseid proportsionaalseid meetmeid on vaja võtta tõhusa konkurentsi toetamiseks ja turu nõuetekohase toimimise tagamiseks, ning kõnealused meetmed kehtestada. Asjakohasel juhul on reguleerival asutusel samuti volitus teha konkurentsioigusega seotud uurimisel koostööd liikmesriigi konkurentsiasutusega ja finantsturgu reguleerivate asutustega või komisjoniga;
- c) nõuda elektriettevõtjalt mis tahes teavet, mida ta oma ülesannete täitmiseks vajab, kaasa arvatud selgitust kolmandale isikule juurdepääsu andmata jätmise kohta, ning teavet võrgu tugevdamiseks vajalike meetmete kohta;
- d) määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi elektriettevõtjatele, kes ei täida käesolevast direktiivist, määrusest (EL) 2019/943 või reguleeriva asutuse või ameti asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, või taotleda selliste karistuste määramist pädevalt kohtult; see hõlmab volitust määrata käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste mittetäitmise eest põhivõrguettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % põhivõrguettevõtja aastakäibest, või vertikaalselt integreeritud ettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % vertikaalselt integreeritud ettevõtja aastakäibest, või taotleda selliste karistuste määramist; ning
- e) asjakohased uurimisõigused ja korralduste andmise õigused vaidluste lahendamiseks vastavalt artikli 60 lõigetele 2 ja 3.

4. Selle liikmesriigi reguleeriva asutusel, kus on Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse asukoht, on õigus määrata neile üksustele, kes ei täida käesolevast direktiivist, määrusest (EL) 2019/943 või reguleeriva asutuse või ACERi asjakohasest õiguslikult siduvast otsusest tulenevaid kohustusi, tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või taotleda selliste karistuste määramist pädevalt kohtult.

5. Kui artikli 44 alusel on määratud sõltumatu võrguettevõtja, peab reguleeriv asutus lisaks talle käesoleva artikli lõigetele 1 ja 3 pandud kohustustele

- a) jälgima, kas põhivõrgu omanik ja sõltumatu võrguettevõtja täidavad käesolevas artiklis sätestatud kohustusi, ning määrama mittetäitmise eest karistusi vastavalt lõike 3 punktile d;
- b) jälgima sõltumatu võrguettevõtja ja põhivõrgu omaniku vahelisi suhteid ja teabevahetust, tagamaks, et sõltumatu võrguettevõtja täidab oma kohustusi, ning eelkõige heaks kiitma lepinguid ja tegutsema sõltumatu võrguettevõtja ja põhivõrgu omaniku vaheliste vaidluste lahendajana, kui ükskõik kumb pooltest esitab artikli 60 lõike 2 kohaselt kaebuse;
- c) ilma et see piiraks artikli 44 lõike 2 punktis c sätestatud menetluse kohaldamist, kiitma esimese kümneaastase võrgu arengukava jaoks heaks investeerimiskava ning mitmeaastase võrgu arengukava, mille sõltumatu võrguettevõtja esitab vähemalt iga kahe aasta tagant;
- d) tagama, et sõltumatu võrguettevõtja kogutavad võrgule juurdepääsu tasud sisaldavad võrgu omanikule või omanikele mõeldud tasu, mille suurus on piisav võrguvara ning sellesse tehtud uute investeeringute hüvitamiseks, tingimusel et need on tehtud majanduslikult põhjendatult ja tõhusalt;
- e) omama volitusi teha kontrollid, sealhulgas etteteatamata kontrollid põhivõrgu omaniku ja sõltumatu võrguettevõtja valdustes; ning
- f) jälgima, et sõltumatu võrguettevõtja poolt kogutud ülekoormustasusid kasutatakse vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 19 lõikele 2.

6. Kui kooskõlas VI peatüki 3. jaoga on määratud põhivõrguettevõtja, antakse reguleerivale asutusele lisaks käesoleva artikli lõigete 1 ja 3 alusel antud kohustustele ja volitustele vähemalt järgmised kohustused ja volitused:

- a) määrata karistusi kooskõlas lõike 3 punktiga d diskrimineeriva käitumise eest vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides;
- b) jälgida põhivõrguettevõtja ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja vahelist teabevahetust tagamaks, et põhivõrguettevõtja täidab oma kohustusi;
- c) tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vaheliste vaidluste lahendajana seoses artikli 60 lõike 2 kohaselt esitatud kaebustega;
- d) jälgida vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelisi äri- ja rahalisi suhteid, sealhulgas laenugevust;
- e) kiita heaks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja vahelised äri- ja rahastamiskokkulepped tingimusel, et need on kooskõlas turutingimustega;
- f) nõuda vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt põhjendust, kui järelevalveametnik on esitanud teatise kooskõlas artikli 50 lõikega 4, eelkõige tõendeid, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides ei ole toimunud diskrimineerivat käitumist;
- g) teha kontrollid, sealhulgas etteteatamata kontrollid vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja põhivõrguettevõtja valdustes; ning
- h) panna põhivõrguettevõtja kõik või konkreetsed ülesanded artikli 44 kohaselt määratud sõltumatule võrguettevõtjale, kui põhivõrguettevõtja jätab käesolevast direktiivist tulenevad kohustused korduvalt täitmata, eelkõige kui ta käitub diskrimineerivalt vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides.

7. Reguleerivad asutused, välja arvatud juhul, kui ACER on pädev kindlaks määrama ja heaks kiitma tingimused ja meetodid võrgueeskirjade ja suuniste rakendamise kohta määruse (EL) 2019/943 VII peatüki kohaselt vastavalt määruse (EL) 2019/942 artikli 5 lõikele 2, kuna need on oma olemuselt kooskõlalised, vastutavad selle eest, et piisavalt vara enne tingimuste jõustumist määratakse kindlaks või kiidetakse heaks vähemalt riiklik metoodika, mille alusel arvutada või kiita heaks järgmisega seotud tingimused:

- a) riiklike võrkudega ühendamine ja neile juurdepääs, sealhulgas hõlmates ülekande- ja jaotustasud või nende arvutamise metoodika nii, et need võimaldavad teha võrkudesse vajalikke investeeringuid võrkude vastupidavust tagaval viisil;
- b) tugiteenuste osutamine võimalikult ökonoomselt ja võrgukasutajatele siseneva ja väljuva elektrivoo tasakaalustamiseks sobivaid stiimuleid pakkudes nii, et tugiteenuseid pakutakse õiglaselt ja mittediskrimineerivalt ning need põhinevad objektiivsetel kriteeriumidel; ning
- c) piiriülesele taristule juurdepääs, sealhulgas võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratud juhtimise menetlused.

8. Lõikes 7 osutatud metoodika ja tingimused avaldatakse.

9. Et suurendada turu läbipaistvust ja teha kõikidele huvitatud isikutele teatavaks kõik vajalikud andmed, otsused ja selliste otsuste ettepanekud, milles käsitletakse artikli 60 lõikes 3 osutatud ülekande- ja jaotustasusid, teevad reguleerivad asutused asjaomaste võrgutasude üksikasjaliku arvutusmetoodika ja arvutamise aluseks olevad kulud avalikult kättesaadavaks, tagades tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

10. Reguleerivad asutused jälgivad ülekandevõime piiratud juhtimist riikide elektrivõrkudes, sealhulgas võrkudevahelistes ühendustes, ja ülekandevõime piiratud juhtimise eeskirja rakendamist. Sel eesmärgil esitavad põhivõrguettevõtjad või turuosalisel reguleerivatele asutustele oma ülekandevõime piiratud tegelemise eeskirja, milles käsitletakse ka võimsuse jaotamist. Reguleerivad asutused võivad taotleda kõnealuse eeskirja muutmist.

Artikkel 60

Otsused ja kaebused

1. Reguleerivatel asutustel on õigus nõuda põhi- ja jaotusvõrguettevõtjalt tingimuste, sealhulgas käesoleva direktiivi artiklis 59 osutatud tasude ja metoodika muutmist, kui see on vajalik nende tingimuste proportsionaalsuse ja mittediskrimineeriva kohaldamise tagamiseks kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 18. Ülekande- ja jaotustasude kehtestamisega viivitamise korral on reguleerivatel asutustel õigus kehtestada või heaks kiita ajutised ülekande- ja jaotustasud või nende arvestamise metoodika ning juhul, kui lõplikud ülekande- ja jaotustasud või metoodika on kõnealustest ajutistest ülekande- ja jaotustasudest või metoodikast erinevad, teha otsus kompenseerivate meetmete kohta.

2. Igaüks, kellel on põhi- või jaotusvõrguettevõtja suhtes kaebusi seoses võrguettevõtja käesoleva direktiivi kohaste kohustustega, võib esitada kaebuse reguleerivale asutusele, kes tegutseb vaidlusi lahendava asutusena ja teeb otsuse kahe kuu jooksul alates kaebuse kättesaamisest. Seda tähtaega võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus taotleb lisateavet. Pikendatud tähtaega võib kaebuse esitaja nõusolekul veel kord pikendada. Reguleeriva asutuse otsus on siduv, kui ja kuni see ei kaota kehtivust edasikaebamise tõttu.

3. Kõik mõjutatud isikud, kellel on õigus esitada kaebusi meetodeid puudutava, artikli 59 kohase otsuse kohta, või kui reguleeriv asutus on kohustatud kavandatavate tasude või meetodite puhul konsulteerima, võivad kahe kuu või liikmesriikide sätestatud lühema tähtaja jooksul pärast otsuse või otsuse ettepaneku avaldamist esitada otsuse või ettepaneku läbivaatamiseks kaebuse. Kaebus ei peata otsuse kehtivust.

4. Liikmesriigid kehtestavad reguleerimiseks, kontrollimiseks ning läbipaistvuse tagamiseks sobivad ja tõhusad mehhanismid, et vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, mis kahjustab eelkõige tarbijaid, ja turuvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide puhul võetakse arvesse ELi toimimise lepingut, eriti selle artiklit 102.

5. Liikmesriigid tagavad kohaste meetmete võtmise, sealhulgas liikmesriigi õiguse kohaselt haldus- või kriminaalmenetluse algatamise füüsilise või juriidilise isiku suhtes käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusnormide rikkumise korral.

6. Lõigetes 2 ja 3 osutatud kaebused ei piira liidu või liikmesriikide õiguses sätestatud edasikaebamisõigust.
7. Reguleerivate asutuste otsused peavad olema täielikult põhjendatud, et oleks võimalik rakendada kohtulikku läbivaatamist. Otsused peavad olema avalikkusele kättesaadavad, tagades samas tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
8. Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi tasandil on olemas sobivad mehhanismid, mille kohaselt on reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud isikul õigus otsus edasi kaevata asjaosalistest ja valitsusest sõltumatule organile.

Artikkel 61

Reguleerivate asutuste piirkondlik koostöö piiriülestes küsimustes

1. Reguleerivad asutused peavad üksteisega ja eelkõige ACERi raames tihedaid konsultatsioone ja teevad omavahel koostööd ning esitavad üksteisele ja ACERile kogu teabe, mis on vajalik käesoleva direktiiviga ette nähtud ülesannete täitmiseks. Vahetatava teabe puhul peab teavet vastu võttev asutus tagama sama konfidentsiaalsustaseme kui asutus, kust teave pärit on.
2. Reguleerivad asutused teevad vähemalt piirkondlikul tasandil koostööd, et
  - a) toetada sellise töökorra väljakujundamist, mis võimaldab võrku optimaalselt hallata, edendada ühiseid elektribörse ja võimsuse piiriülest jaotamist ning saavutada piirkonnas ja piirkondade vahel võrkudevaheliste ühenduste võimsuse piisav tase, sealhulgas uute võrkudevaheliste ühenduste loomise kaudu, et konkurents oleks tõhus ja varustuskindlus paraneks, diskrimineerimata eri liikmesriikide tarnijaid;
  - b) koordineerida piirkondlikul tasandil ülesandeid täitvate üksuste ühist järelevalvet;
  - c) koordineerida koostöös teiste asjaomaste asutustega liikmesriigi, piirkondliku ja Euroopa ressursside piisavuse hinnangute ühist järelevalvet;
  - d) koordineerida kõikide asjaomaseid põhivõrguettevõtjaid ja teisi turuosalisi käsitlevate võrgueeskirjade ja suuniste väljatöötamist ning
  - e) koordineerida ülekandevõime piiratud juhtimise eeskirja väljatöötamist.
3. Reguleerivatel asutustel on õigus sõlmida üksteisega koostöölepinguid, et tugevdada reguleerimisalast koostööd.
4. Lõikes 2 osutatud tegevus toimub vajaduse korral tihedas konsultatsioonis teiste asjaomaste riigiasutustega ning ilma et see piiraks nende eripädevust.
5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 67 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, et kehtestada suunised selle kohta, millises ulatuses on reguleerivad asutused kohustatud omavahel ja ACERiga koostööd tegema.

Artikkel 62

Reguleerivate asutuste kohustused ja volitused piirkondlike koordineerimiskeskuste osas

1. Selle võrgukäitamispiirkonna piirkondlikud reguleerivad asutused, kuhu piirkondlikud koordineerimiskeskused luuakse, peavad üksteisega tihedalt koordineerides
  - a) kiitma heaks ettepaneku luua vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 35 lõikele 1 piirkondlikud koordineerimiskeskused;
  - b) kiitma heaks piirkondlike koordineerimiskeskuste tegevusega seotud kulud, mille peavad kandma põhivõrguettevõtjad ja mida tuleb arvesse võtta tasude arvutamisel, tingimusel et need on mõistlikud ja asjakohased;

- c) kiitma heaks koostööl põhineva otsustusmenetluse;
- d) tagama, et piirkondlikel koordineerimiskeskustel on käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste ning oma ülesannete sõltumatuks ja erapooletuks täitmiseks kõik vajalikud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid;
- e) tegema koos teiste võrgukäitamispiirkonna reguleerivate asutustega ettepanekuid selle kohta, milliseid täiendavaid ülesandeid ja volitusi peaksid võrgukäitamispiirkonna liikmesriigid piirkondlikele koordineerimiskeskustele veel andma;
- f) tagama käesolevast direktiivist ja muust asjakohasest liidu õigusest tulenevate kohustuste täitmise, eelkõige piiriülestes küsimustes, ning selgitada üheskoos välja juhtumid, mil piirkondlikud koordineerimiskeskused ei täida oma kohustusi; kui reguleerivad asutused ei ole suutnud nelja kuu jooksul pärast kohustuste täitmata jätmise väljaselgitamiseks läbiviidavate konsultatsioonide alustamist kokkuleppele jõuda, pööratakse otsuse tegemiseks kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 8 ACERi poole;
- g) jälgima võrgu koordineerimise tulemusi ja andma sellest kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 46 kord aastas ACERile aru.

2. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõikes 1 osutatud kohustusi tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:

- a) nõuda piirkondlikelt koordineerimiskeskustelt teavet;
- b) teha kontrollid, sealhulgas etteteatamata kontrollid piirkondlike koordineerimiskeskuste valdustes;
- c) teha piirkondlike koordineerimiskeskuste suhtes ühiseid siduvaid otsuseid.

3. Selle liikmesriigi reguleerival asutusel, kus on piirkondliku koordineerimiskeskuse asukoht, on õigus määrata piirkondlikule koordineerimiskeskusele, kes ei täida käesolevast direktiivist, määrusest (EL) 2019/943 või reguleeriva asutuse või ACERi asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või taotleda selliste karistuste määramist pädevalt kohtult.

Artikkel 63

Kooskõla võrgueeskirjade ja suunistega

1. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad taotleda, et ACER esitaks arvamuse selle kohta, kas reguleeriva asutuse otsus on võrgueeskirjade ja käesolevas direktiivis või määruse (EL) 2019/943 VII peatükis osutatud suunistega kooskõlas.
2. ACER esitab oma arvamuse kas arvamust taotlenud reguleerivale asutusele või komisjonile ja kõnealuse otsuse vastu võtnud reguleerivale asutusele kolme kuu jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva.
3. Kui otsuse teinud reguleeriv asutus ACERi avamust nelja kuu jooksul alates nimetatud arvamuse kättesaamisest ei järgi, teavitab ACER sellest komisjoni.
4. Reguleeriv asutus, kes leiab, et teise reguleeriva asutuse otsus piiriülese kaubanduse kohta ei ole võrgueeskirjade või käesolevas direktiivis või määruse (EL) 2019/943 VII peatükis osutatud suunistega kooskõlas, võib teavitada sellest komisjoni kahe kuu jooksul alates kõnealuse otsuse vastuvõtmisest.
5. Kui komisjon jõuab kahe kuu jooksul pärast seda, kui teda on lõike 3 kohaselt teavitanud ACER või lõike 4 kohaselt reguleeriv asutus, või kolme kuu jooksul pärast otsuse tegemist omal algatusel seisukohale, et on põhjust kahtlustada, et reguleeriva asutuse otsus ei ole võrgueeskirjade ja käesolevas direktiivis või määruse (EL) 2019/943 VII peatükis osutatud suunistega kooskõlas, võib komisjon otsustada juhtumit põhjalikumalt uurida. Sel juhul palub komisjon reguleerival asutusel ja reguleeriva asutuse poolt menetletava küsimusega seotud isikutel esitada oma seisukoha.

6. Kui komisjon otsustab juhtumit põhjalikumalt uurida, teeb ta nelja kuu jooksul alates sellise otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse, mille kohaselt
  - a) reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid ei esitata või
  - b) nõutakse asjaomaselt reguleerivalt asutuselt otsuse kehtetuks tunnistamist, kui otsus ei ole võrgueeskirjade või suunistega kooskõlas.
7. Kui komisjon ei ole otsustanud juhtumit põhjalikumalt uurida ega ole kas vastavalt lõikes 5 või 6 sätestatud tähtaja jooksul lõplikku otsust teinud, tähendab see seda, et komisjon pole reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.
8. Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsuse, milles nõutakse reguleeriva asutuse otsuse kehtetuks tunnistamist, kahe kuu jooksul, ja teatab sellest komisjonile.
9. Komisjonile antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 67 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva määruse täiendamiseks, millega kehtestatakse suunised käesoleva artikli kohaldamise korra üksikasjade kohta.

Artikkel 64

Andmete säilitamine

1. Liikmesriigid nõuavad, et tarnijad säilitaksid riigiasutuste, sealhulgas reguleeriva asutuse, riigi konkurentsiasutuse ja komisjoni jaoks nende ülesannete täitmise eesmärgil vähemalt viis aastat asjakohaseid andmeid, mis puudutavad kõiki nii hulgimüüjate kui ka põhivõrguettevõtjatega elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide alusel tehtud tehinguid.
2. Need andmed hõlmavad asjakohaste tehingute üksikasju, nagu tehingute tähtaeg ning tarne- ja arveldustingimused, tehingu maht, täitmise kuupäevad ja kellaajad, tehinguhinnad ja asjaomase hulgimüüja andmed, ning kindlaid üksikasju kõikide arveldamata jäänud elektrivarustuslepingute ja elektrienergia tuletisinstrumentide kohta.
3. Reguleeriv asutus võib otsustada teha need andmed osaliselt turuosalistele kättesaadavaks, tingimusel et ei avaldata konkreetsete turuosalistega või konkreetsete tehingutega seotud tundlikku äriteavet. Käesolevat lõiget ei kohaldata direktiivi 2014/65/EL kohaldamisalasse kuuluvaid finantsinstrumente käsitleva teabe suhtes.
4. Käesoleva artikliga ei seata seoses lõikes 1 osutatud asutustega lisakohustusi direktiivi 2014/65/EL kohaldamisalasse kuuluvatele üksustele.
5. Kui lõikes 1 osutatud asutustel on vaja juurdepääsu direktiivi 2014/65/EL kohaldamisalasse kuuluvate üksuste säilitatavatele andmetele, esitavad nimetatud asutustele nõutavad andmed kõnealuse direktiivi kohaselt vastutavad asutused.

VIII PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 65

Võrdsed võimalused

1. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võtta käesoleva direktiivi kohaselt võrdsete võimaluste tagamiseks, peavad olema kooskõlas ELi toimimise lepinguga, eriti selle artikliga 36, ning liidu muu õigusega.
2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad. Kõnealuseid meetmeid võib võtta üksnes pärast komisjoni teavitamist ja komisjoni heakskiitu.
3. Komisjon reageerib lõikes 2 osutatud teavitamisele kahe kuu jooksul alates teate kättesaamisest. Nimetatud ajavahemik algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Kui komisjon ei ole kahe kuu jooksul reageerinud, tähendab see seda, et komisjon ei ole teada antud meetmete kohta vastuväiteid esitanud.

Artikkel 66

Erandid

1. Liikmesriigid, kes tõendavad, et nende väikeste ühendatud võrkude ja väikeste eraldatud võrkude käitamisest on suuri probleeme, võivad taotleda komisjonilt erandeid artiklite 7 ja 8 ning IV, V ja VI peatüki asjakohastest sätetest.

Väikesed eraldatud võrgud ja Korsika puhul Prantsusmaa võivad taotleda erandeid ka artiklitest 4, 5 ja 6.

Enne otsuse tegemist teavitab komisjon neist taotlustest liikmesriike, järgides konfidentsiaalsusnõudeid.

2. Erandid, mille komisjon teeb lõike 1 alusel, kehtivad piiratud aja jooksul ja peavad vastama tingimustele, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja siseturuga lõimumist ning millega on tagatud, et erandid ei takista üleminekut taastuenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.

Eli toimimise lepingu artikli 349 kohaste äärepoolseimate piirkondade puhul, mida ei ole võimalik liidu elektrituruga ühendada, ei ole erandi kehtivusaeg piiratud ja erandi suhtes kohaldatakse tingimusi, mille eesmärk on tagada, et erand ei takistaks üleminekut taastuenergiale.

Erandi tegemise otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

3. Artiklit 43 ei kohaldata Küprose, Luksemburgi ega Malta suhtes. Peale selle ei kohaldata Malta suhtes artikleid 6 ja 35 ning Küprose suhtes artikleid 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 ja 52.

Artikli 43 lõike 1 punkti b kohaldamisel ei hõlma mõiste „elektritootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja“ lõpptarbijaid, kes täidavad mõnda elektritootmise ja/või tarnimisega seotud ülesannet kas ise või oma kontrolli all oleva ettevõtte kaudu üksikult või kollektiivselt, tingimusel et lõpptarbijad on aasta keskmises lõikes elektrienergia netotarbijad, arvestades nende toodetud elektrienergia osa kontrolli all olevates ettevõtetes, ja tingimusel, et nende poolt kolmandatele isikutele müüdava elektrienergia majanduslik väärtus on nende muu äritegevusega võrreldes ebaoluline.

4. Kuni 1. jaanuarini 2025 või käesoleva artikli lõike 1 kohaselt tehtud otsuses sätestatud hilisema kuupäevani ei kohaldata Küprose ega Korsika suhtes artiklit 5.

5. Malta suhtes ei kohaldata artiklit 4 kuni 5. juulini 2027. Kõnealust tähtaega võib pikendada veel kuni kaheksa aasta pikkuseks ajavahemikuks. Lisaajavahemiku võrra pikendamine toimub lõikes 1 osutatud otsuse alusel.

Artikkel 67

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 61 lõikes 5 ja artikli 63 lõikes 9 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 4. juulist 2019.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 61 lõikes 5 ja artikli 63 lõikes 9 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 61 lõike 5 ja artikli 63 lõike 9 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes sel juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 68

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

Artikkel 69

Komisjoni järelevalve, läbivaatamine ja aruandlus

1. Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi rakendamist ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule eduaruande, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999 artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande lisa.
2. Komisjon vaatab käesoleva direktiivi rakendamise 31. detsembriks 2025 läbi ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Kui see on asjakohane, esitab komisjon koos aruandega või pärast aruande esitamist seadusandliku ettepaneku.

Läbivaatamisel hindab komisjon eelkõige seda, kas tarbijad, eeskätt kaitsetud või energiaostuvõimetus tarbijad, on käesoleva direktiivi alusel piisavalt kaitstud.

Artikkel 70

Direktiivi 2012/27/EL muutmine

Direktiivi 2012/27/EL muudetakse järgmiselt.

1) Artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Maagaasi koguse mõõtmine“;

b) lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„1. Niivõrd kui see on tehniliselt võimalik, rahaliselt mõistlik ning potentsiaalse energiasäästuga seoses proportsionaalne, tagavad liikmesriigid, et maagaasi lõpptarbijad on varustatud konkurentsivõimelise hinnaga individuaalsete arvestitega, mis mõõdavad täpselt lõpptarbijate tegelikku energiatarbimist ja annavad teavet tegeliku tarbimisaja kohta.“;

c) lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

i) sissejuhatus asendatakse järgmisega:

„Kui liikmesriigid rakendavad arukaid arvestisüsteeme ja võtavad kasutusele arukad arvestid maagaasi tarbimise mõõtmiseks kooskõlas direktiiviga 2009/73/EÜ.“;

ii) punktid c ja d jäetakse välja.

2) Artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Maagaasi arvetel esitatav teave“;

b) lõike 1 esimene lõige asendatakse järgmisega:

„1. Kui lõpptarbijatel ei ole direktiivis 2009/73/EÜ osutatud arukaid arvesteid, tagavad liikmesriigid hiljemalt 31. detsembriks 2014, kui see on tehniliselt teostatav ja majanduslikult põhjendatud, kooskõlas VII lisa punktiga 1.1, et maagaasi arvetel esitatav teave on usaldusväärne, täpne ja vastab tegelikule tarbimisele.“;

c) lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„2. Vastavalt direktiivile 2009/73/EÜ paigaldatud arvestid võimaldavad esitada arvetel tegelikul tarbimisel põhinevat täpset teavet. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel on kerge juurdepääs täiendavale teabele varasema tarbimise kohta, et nad saaksid andmeid ise üksikasjalikult kontrollida.“

3) Artikli 11 pealkiri asendatakse järgmisega:

„Maagaasi tarbimise mõõtmisandmete ja arvel esitatava teabele juurdepääsu kulu“.

4) Artiklis 13 asendatakse sõnad „artiklite 7–11“ sõnadega „artiklite 7–11a“.

5) Artiklit 15 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 5 muudetakse järgmiselt:

i) esimene ja teine lõik jäetakse välja;

ii) kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Ülekande- ja jaotusvõrguettevõtjad järgivad XII lisa sätestatud nõudeid.“;

b) lõige 8 jäetakse välja.

6) VII lisa pealkiri asendatakse järgmisega:

„Tegelikul maagaasi tarbimisel põhinevate arvete esitamise ja arvel esitatava teabe miinimumnõuded“.

Artikkel 71

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad artiklite 2–5, artikli 6 lõigete 2 ja 3, artikli 7 lõike 1, artikli 8 lõike 2 punktide j ja l, artikli 9 lõike 2, artikli 10 lõigete 2–12, artiklite 11–24, artiklite 26, 28 ja 29, artiklite 31–34, artikli 36, artikli 38 lõike 2, artiklite 40 ja 42, artikli 46 lõike 2 punkti d, artiklite 51 ja 54, artiklite 57–59, artiklite 61–63, artikli 70 punktide 1–3, punkti 5 alapunkti b ja punkti 6 ning I–II lisa järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembril 2020. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid jõustavad aga järgmiste sätete järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid:

a) artikli 70 punkti 5 alapunkt a – hiljemalt 31. detsembril 2019;

b) artikli 70 punkt 4 – hiljemalt 25. oktoobril 2020.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nende ametlikul avaldamisel nendesse või nende juurde viite käesolevale direktiivile. Samuti lisavad liikmesriigid märkuse, et kehtivates õigus- ja haldusnormides esinevaid viiteid käesoleva direktiiviga kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud põhiliste õigusnormide teksti.

Artikkel 72

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2009/72/EÜ tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021, ilma et see mõjutaks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud III lisas osutatud direktiivi liikmesriigi õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ning neid loetakse vastavalt IV lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 73

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikli 6 lõiget 1, artikli 7 lõikeid 2–5, artikli 8 lõiget 1, artikli 8 lõike 2 punkte a–i ja punkti k, artikli 8 lõikeid 3 ja 4, artikli 9 lõikeid 1, 3, 4 ja 5, artikli 10 lõikeid 2–10, artikleid 25, 27, 30, 35 ja 37, artikli 38 lõikeid 1, 3 ja 4, artikleid 39, 41, 43, 44 ja 45, artikli 46 lõiget 1, artikli 46 lõike 2 punkte a, b ja c ning punkte e–h, artikli 46 lõikeid 3–6, artikleid 47–50, 52, 53, 55, 56, 60, 64 ja 65 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Artikli 70 punkte 1–3, punkti 5 alapunkti b ja punkti 6 kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Artikli 70 punkti 5 alapunkti a kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2020.

Artikli 70 punkti 4 kohaldatakse alates 26. oktoobrist 2020.

Artikkel 74

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 5. juuni 2019

Euroopa Parlamendi nimel
president
A. TAJANI

Nõukogu nimel
eesistuja
G. CIAMBA

I LISA

ARVETE ESITAMISE JA ARVEL ESITATAVA TEABE MIINIMUMNÕUDED

1. Arvel esitatavas teabes ja arvel esitatavad miinimumandmed
  - 1.1. Järgmine põhiteave esitatakse lõpptarbijaja arvel hästi märgatavalt ning muudest arve osadest selgelt eraldi:
    - a) lõpphind ja hinna jaotus komponentideks, kui see on võimalik, koos selge teabega selle kohta, et kõigi energiaallikate puhul võidakse ühtlasi kohaldada stiimuleid, mida ei rahastatud komponentideks jaotatud hinnas esitatud lõivudest;
    - b) makse tähtaeg.
  - 1.2. Järgmine põhiteave esitatakse lõpptarbijale hästi märgatavalt arvel ja arvel esitatavas teabes ning muudest arve ja arvel esitatava teabe osadest selgelt eraldi:
    - a) arveldusperioodil tarbitud elekter;
    - b) tarnija nimi ja kontaktandmed, sealhulgas tarbijateeninduse abitelefon ja e-posti aadress;
    - c) tasu nimetus;
    - d) lepingu lõppkuupäev, kui see on kohaldatav;
    - e) teave tarnija või agregeerimisega tegeleva turuosalise vahetamise võimaluste ja kasutegurite kohta;
    - f) lõpptarbijaja vahetamise viitenumber või lõpptarbijaja tarnimiskoha kordumatu tunnuskoode;
    - g) teave lõpptarbijaja õiguste kohta, mis seonduvad vaidluste kohtuvälise lahendamise, sealhulgas vaidluste lahendamise eest artikli 26 kohaselt vastutava üksuse kontaktandmed;
    - h) artiklis 25 osutatud ühtne kontaktpunkt;
    - i) link või viide sellele, kust võib leida artiklis 14 osutatud võrdlemisvahendid.
  - 1.3. Kui arved põhinevad tegelikul tarbimisel või kauglugemisel, tehakse lõpptarbijaja tema arvetel ja perioodi tasaarveldusarvetel, koos selliste arvetega või neil arvetel viidatud kohas kättesaadavaks järgmine teave:
    - a) lõpptarbijaja jooksva elektritarbimise võrdlus lõpptarbijaja eelmise aasta sama perioodi tarbimisega graafiku kujul;
    - b) tarbijaorganisatsioonide, energiaagentuuride või sarnaste asutuste kontaktandmed, sealhulgas veebisaidid, kust on võimalik saada teavet selle kohta, milliste võtetega on võimalik energiat tarbivate seadmete energiatõhusust parandada;
    - c) võrdlus samasse kasutajakategooriasse kuuluva keskmise norm- või võrdluslõpptarbijajaga.
2. Arvel esitatava teabe ja arvete esitamise sagedus:
  - a) arveid esitatakse tegelikust tarbimisest lähtuvalt vähemalt üks kord aastas;
  - b) kui lõpptarbijajal ei ole ettevõtjapoolset kauglugemist võimaldavat arvestit või kui lõpptarbijaja on teadlikult lülitanud kauglugemise vastavalt liikmesriigi õigusele välja, tehakse arvel esitatav täpne ja tegelikul tarbimisel põhinev teave lõpptarbijajale kättesaadavaks vähemalt iga kuue kuu tagant, või iga kolme kuu tagant taotluse korral või kui lõpptarbijaja on valinud elektroonilised arved;

- c) kui lõpptarbija ei ole ettevõtjapoolset kauglugemist võimaldavat arvestit või kui lõpptarbija on teadlikult lülitanud kauglugemise vastavalt liikmesriigi õigusele välja, võib punktides a ja b sätestatud kohustusi täita süsteemi kaudu, mille puhul lõpptarbija loeb arvesti näite korrapäraselt ise ja edastab need ettevõtjale; üksnes siis, kui lõpptarbija ei ole arvesti näite teatava arveperioodi kohta teatanud, võib arve või arvel esitatava teabe esitada hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel;
- d) kui lõpptarbija on ettevõtjapoolset kauglugemist võimaldavat arvesti, esitatakse lõpptarbijale arvel esitatav täpne ja tegelikul tarbimisel põhinev teave vähemalt kord kuus; kõnealuse teabe võib teha kättesaadavaks ka interneti kaudu ja seda ajakohastatakse nii sageli, kui kasutatavad mõõtmisseadmed ja -süsteemid võimaldavad.

3. Lõpptarbijale kohaldatava hinna komponendid

Tarbijahind koosneb kolmest komponendist: energia- ja tarnekomponent, võrgukomponent (ülekanndmine ja jaotamine) ning lisanduvad tasud, maksud ja lõivud.

Kui lõpptarbijale kohaldatav hind on arvetel komponentideks jaotatud, kasutatakse kogu liidus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/1952⁽¹⁾ kohaselt nende kolme komponendi ühtseid määratlusi.

4. Juurdepääs lisateabele varasema tarbimise kohta

Liikmesriigid nõuavad, et sel määral, kui lisateave varasema tarbimise kohta on kättesaadav, tehtaks see lõpptarbija taotluse alusel kättesaadavaks lõpptarbija määratud tarnijale või teenuseosutajale.

Kui lõpptarbija on arvesti, mis võimaldab ettevõtjapoolset kauglugemist, peab lõpptarbija olema kerge juurde pääseda lisateabele varasema tarbimise kohta, et ta saaks neid andmeid ise üksikasjalikult kontrollida.

Varasemat tarbimist käsitlev lisateave sisaldab järgmist:

- a) koondandmed vähemalt eelneva kolme aasta kohta või ajavahemiku kohta alates elektrivarustuslepingu algusest, kui see on lühem. Need andmed peavad vastama ajavahemikele, mille kohta on arvel esitatavat teavet tavaliselt koostatud; ning
- b) üksikasjalikud andmed kasutamise aja järgi päeva, nädala, kuu ja aasta kohta, mis tehakse lõpptarbijale põhjendamatu viivitusega kättesaadavaks interneti või arvesti liidese kaudu vähemalt eelneva 24 kuu kohta või ajavahemiku kohta alates elektrivarustuslepingu algusest, kui see on lühem.

5. Energiaallikate avalikustamine

Tarnijad esitavad arvetel iga energiaallika osa lõpptarbija elektrivarustuslepingu kohaselt ostetud elektrist (avalikustamine toote tasandil).

Lõpptarbijatele tehakse arvel ja arvel esitatavas teabes, nendega koos või neis viidatud kohas kättesaadavaks järgmine teave:

- a) iga energiaallika osa tarnija üldises energiaallikate jaotuses eelmisel aastal (riigi tasandil, nimelt selles liikmesriigis, kus elektrivarustusleping on sõlmitud, ning tarnija tasandil, kui tarnija tegutseb mitmes liikmesriigis) mõistetaval ja selgelt võrreldaval viisil;
- b) teave tarnija üldise energiaallikate jaotuse keskkonnamõju kohta elektrienergia tootmisel eelmisel aastal, vähemalt andmed tekkinud CO₂-heite ja radioaktiivsete jäätmete kohta;

Teise lõigu punkti a kohaldamisel elektribörsilt või väljaspool liitu asuva ettevõtja käest imporditud elektrienergia puhul võib kasutada elektribörsilt või kõnealuselt ettevõtjalt eelmise aasta kohta saadud koondandmeid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1952, mis käsitleb Euroopa maagaasi- ja elektri hinnastatistika ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2008/92/EÜ (ELT L 311, 17.11.2016, lk 1).

Tõhusa koostootmise teel toodetud elektrienergiast teavitamisel võib kasutada direktiivi 2012/27/EL artikli 14 lõike 10 kohaseid päritolutagatisi. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energiast teavitamisel kasutatakse päritolutagatisi, välja arvatud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 19 lõike 8 punktides a ja b osutatud juhtudel.

Reguleeriv asutus või muu pädev riigiasutus võtab vajalikud meetmed tagamaks, et tarnijad esitavad käesoleva punkti alusel lõpptarbijatele riigi tasandil usaldusväärset teavet, tehes seda selgelt ja võrreldaval viisil.

II LISA

NUTIARVESTISÜSTEEMID

1. Liikmesriigid tagavad oma territooriumil nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmise sõltuvalt turu ja üksiktarbija kõikide pikaajaliste kulude ja tulude majanduslikust hindamisest või sellest, milline nutiarvestus on majanduslikult mõistlik ja kulutõhus ning millise ajavahemiku jooksul on nutiarvestite levitamine teostatav.
2. Nimetatud hindamisel võetakse arvesse komisjoni soovitus 2012/148/EL ⁽¹⁾ kindlaks määratud tasuvusanalüüsi metoodikat ning nutiarvestisüsteemide minimaalseid funktsioone ja parimat võimalikku tehnikat, et tagada küberturbe ja andmekaitse kõrgeim tase.
3. Hindamise alusel valmistab liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, ette kuni kümneaastase nutiarvestisüsteemide juurutamise ajakava. Kui nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmine saab positiivse hinnangu, varustatakse vähemalt 80 % lõpptarbijatest nutiarvestitega hiljemalt seitsme aasta jooksul pärast positiivse hinnangu saamist või hiljemalt 2024 aastal nende liikmesriikide puhul, kes alustasid nutiarvestisüsteemide süstemaatilist kasutuselevõtmist enne 4. juulit 2019.

⁽¹⁾ Komisjoni 9. märtsi 2012. aasta soovitus 2012/148/EL arukate mõõtmissüsteemide arendamiseks ettevalmistumise kohta (ELT L 73, 13.3.2012, lk 9).

III LISA

LIIKMESRIIGI ÕIGUSESSE ÜLEVÕTMISE TÄHTPÄEV JA KOHALDAMISE ALGUSKUUPÄEV
(OSUTATUD ARTIKLIS 72)

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	Kohaldamise alguskuupäev
Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/72/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55)	3. märts 2011	3. september 2009

IV LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2009/72/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
—	Artikkel 3
Artiklid 33 ja 41	Artikkel 4
—	Artikkel 5
Artikkel 32	Artikkel 6
Artikkel 34	Artikkel 7
Artikkel 7	Artikkel 8
Artikkel 8	—
Artikli 3 lõige 1	Artikli 9 lõige 1
Artikli 3 lõige 2	Artikli 9 lõige 2
Artikli 3 lõige 6	Artikli 9 lõige 3
Artikli 3 lõige 15	Artikli 9 lõige 4
Artikli 3 lõige 14	Artikli 9 lõige 5
Artikli 3 lõige 16	—
Artikli 3 lõige 4	Artikli 10 lõige 1
I lisa punkti 1 alapunkt a	Artikli 10 lõiked 2 ja 3
I lisa punkti 1 alapunkt b	Artikli 10 lõige 4
I lisa punkti 1 alapunkt c	Artikli 10 lõige 5
I lisa punkti 1 alapunkt d	Artikli 10 lõiked 6 ja 8
—	Artikli 10 lõige 7
I lisa punkti 1 alapunkt f	Artikli 10 lõige 9
I lisa punkti 1 alapunkt g	Artikli 10 lõige 10
Artikli 3 lõige 7	Artikli 10 lõige 11
I lisa punkti 1 alapunkt j	Artikli 10 lõige 12
Artikli 3 lõige 10	—
Artikkel 4	—
Artikkel 5	—
Artikkel 6	—
—	Artikkel 11
Artikli 3 lõike 5 punkt a ja I lisa punkti 1 alapunkt e	Artikkel 12
—	Artikkel 13
—	Artikkel 14
—	Artikkel 15
—	Artikkel 16
—	Artikkel 17
—	Artikkel 18
Artikli 3 lõige 11	Artikli 19 lõige 1
—	Artikli 19 lõiked 2–6

Direktiiv 2009/72/EÜ	Käesolev direktiiv
—	Artikkel 20
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
—	Artikkel 24
Artikli 3 lõige 12	Artikkel 25
Artikli 3 lõige 13	Artikkel 26
Artikli 3 lõige 3	Artikkel 27
Artikli 3 lõige 7	Artikli 28 lõige 1
Artikli 3 lõige 8	Artikli 28 lõige 2
—	Artikkel 29
Artikkel 24	Artikkel 30
Artikkel 25	Artikkel 31
—	Artikkel 32
—	Artikkel 33
—	Artikkel 34
Artikkel 26	Artikkel 35
—	Artikkel 36
Artikkel 27	Artikkel 37
Artikkel 28	Artikkel 38
Artikkel 29	Artikkel 39
Artikkel 12	Artikli 40 lõige 1
—	Artikli 40 lõiked 2–8
Artikkel 16	Artikkel 41
Artikkel 23	Artikkel 42
Artikkel 9	Artikkel 43
Artikkel 13	Artikkel 44
Artikkel 14	Artikkel 45
Artikkel 17	Artikkel 46
Artikkel 18	Artikkel 47
Artikkel 19	Artikkel 48
Artikkel 20	Artikkel 49
Artikkel 21	Artikkel 50
Artikkel 22	Artikkel 51
Artikkel 10	Artikkel 52
Artikkel 11	Artikkel 53
—	Artikkel 54
Artikkel 30	Artikkel 55
Artikkel 31	Artikkel 56
Artikkel 35	Artikkel 57
Artikkel 36	Artikkel 58

Direktiiv 2009/72/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 37 lõige 1	Artikli 59 lõige 1
Artikli 37 lõige 2	Artikli 59 lõige 2
Artikli 37 lõige 4	Artikli 59 lõige 3
—	Artikli 59 lõige 4
Artikli 37 lõige 3	Artikli 59 lõige 5
Artikli 37 lõige 5	Artikli 59 lõige 6
Artikli 37 lõige 6	Artikli 59 lõige 7
Artikli 37 lõige 8	—
Artikli 37 lõige 7	Artikli 59 lõige 8
—	Artikli 59 lõige 9
Artikli 37 lõige 9	Artikli 59 lõige 10
Artikli 37 lõige 10	Artikli 60 lõige 1
Artikli 37 lõige 11	Artikli 60 lõige 2
Artikli 37 lõige 12	Artikli 60 lõige 3
Artikli 37 lõige 13	Artikli 60 lõige 4
Artikli 37 lõige 14	Artikli 60 lõige 5
Artikli 37 lõige 15	Artikli 60 lõige 6
Artikli 37 lõige 16	Artikli 60 lõige 7
Artikli 37 lõige 17	Artikli 60 lõige 8
Artikkel 38	Artikkel 61
—	Artikkel 62
Artikkel 39	Artikkel 63
Artikkel 40	Artikkel 64
Artikkel 42	—
Artikkel 43	Artikkel 65
Artikkel 44	Artikkel 66
Artikkel 45	—
—	Artikkel 67
Artikkel 46	Artikkel 68
Artikkel 47	Artikkel 69
—	Artikkel 70
Artikkel 49	Artikkel 71
Artikkel 48	Artikkel 72
Artikkel 50	Artikkel 73
Artikkel 51	Artikkel 74
—	I lisa punktid 1–4
Artikli 3 lõige 9	I lisa punkt 5
I lisa punkt 2	II lisa punkt 3
—	III lisa
—	IV lisa

ISSN 1977-0650 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5082 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET